

7 TL (KDV dahil)

EKO

KASIM-ARALIK 2011 SAYI:12

IQ

YEŞİL İŞ / YEŞİL YAŞAM

*Sürdürülebilir Bir Gelecek için
Diyalog ve Eylem Çağrısı:*

VİZYON 2050

**Çevreci Bir İş
Modeli Olarak
Home Office**

**Madencilik
Nereye
Kadar?**

Formula 1'e KERS'ten Bir Bakış

**Ray Anderson'un Ardından:
Dünyayı Bir Sorumluluk Alanı Olarak
Yeniden Düşünmek**

Modacı Nejla Güvenç'le Organik Moda Üzerine...

**Ateşböceklerinin
Peşinde Bir Ömür
Ali Nihat Gökyiğit**

**Gökkuşayı Asla
Batıramazsınız:
GREENPEACE
40.Yıl**

**Alan AtKisson:
"Bize Değişim
Temsilcileri
Gerekıyor"**

Yeşile Saygılı Kırmızı: Vodafone

**Jody Turner:
"Ben Kültüründen Biz
Kültürüne Geçiyoruz"**

EKOIQ, OCAK 2012'DEN İTİBAREN ARTIK HER AY SİZLERLE...

Elektrikli ve Elektronik Atıklarınıza Çözüm Sunuyoruz

HAYATA

RENK

KATIYORUZ

Exitcom Recycling Atık Taşıma Toplama Dep. ve Elek. San. Tic. Ltd. Şti.

Almanya Merkez
Burchard-Retschy-Ring 9
D-31275 Lehrtel/Hannover
Tel: 0049 5132 824 999
Fax: 0049 5132 872 407

İzmit Şube
Bağdat Cad. No:40 TR-41170
Suadiye Kartaltepe/Kocaeli
Tel: 0090 262 352 36 76
Fax: 0090 262 352 36 81

EXITCOM
recycling for future

www.exitcom.com info@exitcom.com

Merhaba Cesur Dünya! Artık Her Ay Haberleşeceğiz

Hem Türkiye'nin hem de dünyanın gündemi gerçekten çok dolu. Demokratikleşme, otoriter yönetimlerden özgürleşme, özgür iletişim, tüm gizli yapıları sonuna kadar soyan radikal şeffaflık, "bildiğimiz dünyanın" sonunu getiriyor. Eskisi ölmek üzere; yenisi doğum sancıları çekiyor ve insanlık bu büyük alt üst oluşun içinde kendisine yollar arıyor. Tüm bu gelişmeleri, modernliğin uzunca bir süre önce tıkanmış kanallarının, içsel basıncının da etkisiyle sonuna kadar açılması şeklinde de yorumlayabiliriz. İflah olmaz bir iyimser olmak tabii ki mümkün değil, hele 20. yüzyılın tarihine şöyle bir yakından bakınca. Herşeyin iyiye doğru kendi kendine gittiği, tarihin tekerleğinin hep iyiye doğru döndüğü determinist yaklaşımlardan az çekmediğimiz için, bugün çok daha temkinli bir şekilde, yoğurdu üfleyerek yemekte fayda var. Ancak şunu da söylemek mümkün herhalde: Yıkılmaz sabit yapıların bireyi, toplulukları, aykırı görüşleri, özgür iletişimi demir yumruğuyla kontrol ettiği zamanlardan daha fazla olasılığa sahibiz. İnsanlık ilk defa, hemen kimsenin elinde tutmadığı, tutamadığı (tabii bunun eşantiyon olarak ters örnekleri de mevcut) bir iletişim ağına sahip. Ve dolayısıyla herkesin, bireylerin, toplulukların kendilerince önemli gördüğü sorunları duyurması, etrafında örgütlenmesi ve bir baskı grubu oluşturması geçmişin dünyasına göre oranla "daha" mümkün...

Artık her şey biraz da sizin yeteneklerinize, emeğinize, cesaretinize ve son olarak ama belki de en önemlisi paylaşımcılığınıza bağlı. Bunu yapabilenler daha iyi bir dünyayı, başka insanlarla beraber adım adım kurabileceklerini kendi gözleriyle görecekler.

Bu kadar gevzeleliği şunun için yaptık: Şaka maka değil, elinizde tuttuğunuz dergi iki yaşına giriyor. Üstelik 2012 itibarıyla aylık periyotlarla çıkmaya hazırlanıyor. Oysa EKOIQ fikrini oluştururken konuştuğumuz dostlarımızın çoğu, "Türkiye için lüks", "Daha çok erken", "Delirdiniz galiba!" demişti. Haklıydılar, hem dünya hem de güzel ve yalnız ülkemiz hepimize bu çekimsizliği, cesaretsizliği öğretmek için çok çaba

harcadı. Peki, biz buna nasıl cesaret ettik? Çok mu gözü karaydık? Hayır. Çok mu akıllıydık? Yine hayır. Peki, sürdürülebilir iş ve yaşam üzerine kelimeden böylesi "lüks" bir fikir nasıl hayat buldu, büyüdü, serpildi, ummadığımız kadar geniş bir okur-destekçi kitlesine ulaştı?

Bunun temel nedenlerinden biri tabii ki "Zamanın Ruhu"ydü. İkinci temel nedense, başta anlattığımız büyük değişime olan büyük inancımızdı. Ve yine sonuncu ve en önemlisi böyle bir fikriyatı "başkalarıyla" birlikte hayata geçirme konusundaki kararlılığımız ve inancımızdı. EKOIQ, son derece mütevazı bir örnek olabilir ama bu yöntemin, ötekiler yaratmamanın, barajlar kurmamanın, sınırsız iletişimin, akışın ve şeffaflığın başarısının da göstergesi olarak kabul edilmeli.

Ocak ayında, artık aylık periyotlar, yani çok daha günceli takip edebilen bir formatta buluşmadan önce en çok ihtiyaç duyduğumuz şeyin paylaşımlarınız ve eleştirileriniz olduğunu yineliyoruz. Son söz, bütün bu söylediklerimizi çok daha iyi anlatan, Danimarkalı bilim insanı ve yazar Tor Nørretranders'in olsun...

"İnsan uygarlığı, yüzlerce yıl boyunca sınırlı kaynakları sömürmek; atık merkezleri inşa edip onları izole etmekle oyalanıp durmuş. Şimdiyse, her şeyin akışla ilgili olduğunu öğrenmeye başlayabiliriz. Sorunlar, enerji, enformasyon, sosyal bağlantılar. Bunların hepsi bizim içimizden akıp geçiyor. Onları birbirimizle ve gezegenin diğer sakinleriyle paylaşıyoruz. İklim sorunu, biktirme ve muhafaza altına almaya çalışmanın uzun dönemde ne kadar büyük bir yanlıgı; esas meseleninse yenilenebilir akışlar olduğunu gözardı ettiğimizde barmıza geleceklere bize gösteriyor.

İnternet doğru şekilde düşünmemize yardımcı oluyor aslında: Bırak yoluna devam etsin, bırak gitsin, akışına bırak. Düşünmek yenilenmektir. Artık tek ihtiyacımız olan, zaten hareket ettiğimiz yönde değişmektir."

Barış DOĞRU

BZD Yayın ve İletişim Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
adına sahibi
Zülfü Dicleli

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Zeynep Dicleli dergi@ekoioq.com

Genel Yayın Yönetmeni
Barış Doğru baris@ekoioq.com

Art Direktör
Özlem Sarar D.

Editör
Balkan Talu balkan@ekoioq.com
Duygu Ertürk Yazıcıoğlu duygu@ekoioq.com

Danışma Kurulu
Ural Aküzüm - TEDMER ve Arı Hareketi Başkanı
Coşkun Aral - İZ TV Genel Koordinatörü
Banu Aydoğan - Koç Bilgi Grubu Kurumsal İletişim Direktörü, Koç Holding Çevre Koordinasyon Kurulu Üyesi, Yeşil Bilgi Platformu Yöneticisi
Dr. Erhan Baş - Bilim İlaç A.Ş. Genel Müdürü
F. Fatma Çelenk - Soyak Holding Kurumsal İletişim Koordinatörü
Behçet Envarlı - Türkiye Billişim Vakfı Genel Sekreteri
Sibel Sezer Eralp - REC, Bölgesel Çevre Merkezi Türkiye Direktörü
Çağla Balcı Eriş - Demirer Holding Karbon Geliştirme Müdürü
Engin Güvenç - İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği Genel Sekreteri
Prof. Dr. M. Pınar Mengüç - Özyeğin Üniversitesi, Enerji, Çevre ve Ekonomi Merkezi Direktörü
Ergem Şenyuva - Climate Project Türkiye Temsilcisi
Cavit Vardarlılar - MESS Entegre Geri Kazanım ve Enerji, Çevre Projesi Genel Müdürü
Necla Zarakol - Zarakol İletişim Yönetim Kurulu Başkanı

Reklam Koordinatörü
Semra Akyüz semra@ekoioq.com

Reklam Satış Müdürü
Aslı Kaçar asli@ekoioq.com

Yazı Kurulu
Barış Gencer Başkan, Deniz Sözüdoğru

Redaksiyon
Şöhret Baltas

Katkıda Bulunanlar
Mutlu Dinçer, Eren Dönmez, Hilal Gülyurt, Özgür Güvenç

Üretim Sorumlusu
Ahmet Muhtar Sökücü

Abonelik
Neslihan Öztürk
Tel: (90) 216 - 412 72 13 Faks: (90) 216 - 521 10 64

Yayın Adresi:
BZD Yayın ve İletişim Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Alermdağ Caddesi, Yanyol Sokak, No: 5 SBK İş Merkezi,
B Blok Kat: 3 Kısıklı - Üsküdar 34692 / İst.
Tel: (90) 216 - 412 72 13 Faks: (90) 216 - 521 10 64

Basım Yeri: Tor Ofset San. Tic. Ltd. Şti.
Hadımköy Yolu Akçaburgaz Mah. 4. Bölge 9. Cad. 116.
Sokak No: 2 Esenyurt - İSTANBUL
Tel: (90) 212 - 886 34 74 pbx

Dağıtım: Dünya Süper Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.
Tel: 216 681 19 67-68 Fax: 0216 680 39 73

İki ayda bir yayınlanır. Yerel Süreli Yayın
ISSN 1309-441-6

İçindekiler

26 Çevreci Bir İş Modeli Olarak Home Office

Evden çalışma karbon salımını azaltma, işverenin ofis giderlerini düşürme ve çalışana esneklik sağlama gibi avantajları sayesinde tüm dünyada hızla yayılıyor. Yani hazırlanın: Yakında eve dönüyoruz!

32 Ateşböceklerinin Peşinde Bir Ömür:

Ali Nihat Gökyiğit

Türkiye'de sürdürülebilirlik üzerine proje üreten ilk işadamlarından biri olan Ali Nihat Gökyiğit sürdürülebilir ağaç tarımı, botanik bahçeleri ve kırsal kalkınmaya yönelik benzer projeler üretmeye devam ediyor.

38 GREENPEACE'in 40.Yılı

Her şey küçük bir balıkçı teknisinin 15 Eylül 1971'de Kanada'nın Vancouver Limanı'ndan denize açılmasıyla başladı. Geminin içindeki ekip dünyanın en güçlü STK'sı olan Greenpeace'i kurarak çevre düşmanlarının korkulu rüyası olacaktı.

44 "Organik Giysi Vücutta Yeşil Çay Etkisi Yapıyor"

Türkiye'de ekomoda denince akla ilk gelen isim olan Nejla Güvenç'le markası Nej'den balkonunda yetiştirdiği domateslere kadar pek çok konuya temas ettik.

48 Shotton'da Sıfır Atığa Doğru

İngiltere Shotton'daki UPM takımı yine iş başında! Bu kez hedef; kağıdı dönüştürürken ortaya çıkan atıkların doğaya zarar vermesini engellemek.

50 "Sürdürülebilir Olmayan Bir İş mi? Artık Mümkün Değil"

TNT Ekspres Türkiye Genel Müdürü Turgut Yıldız yeşil taşımacılıktan açlıkla mücadeleye, yenilenebilir enerjiden müşterilerine verdikleri karbon hesaplama hizmetine kadar her alandan sorularımızı yanıtladı.

56 Sürdürülebilir Bir Gelecek için Diyalog ve Eylem Çağrısı: VİZYON 2050

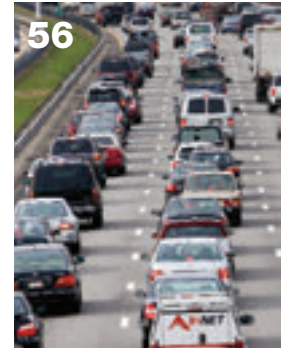
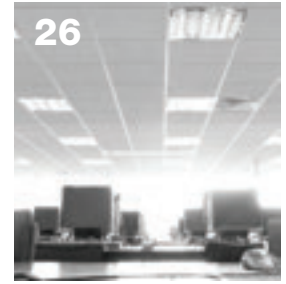
Dünya çapında birçok sektör ve küresel şirketin katıldığı Vizyon 2050 Projesi gezegenin geleceğini bugünkü seçimlerimizin belirleyeceğine dair sıkı bir uyarı niteliğinde.

66 Ray Anderson'un Ardından...

Yeşil İş'in pratik anlamda ilk öncülerinden biri olan ve 8 Ağustos 2011'de hayatını kaybeden Ray Anderson'a, Paul Hawken'ın, Anderson'u anmak için yazdığı, greenbiz sitesinde de yayınlanan yazısıyla veda ediyoruz.

70 TİM Başkanı Mehmet Büyükekşi: "Şirketler Değer Yaratmalı ve Geleceğe Odaklanmalı"

Siyasiler 2023'e kadar ihracatı 500 milyar dolara çıkarmak gibi bir hedef koydu. Biz de TİM Başkanı Mehmet Büyükekşi'ye sorduk: "İhracatçılarımız bu sürece hazır mı?"

80

MADENCİLİK NEREYE KADAR?

72 Sürdürülebilir Gelişme için: Kamu, Özel Sektör ve Sivil Toplum Ortaklıları
Kamu, Özel Sektör, Sivil Toplum... Üç ayrı yapı birlikte çalışabilir mi? Tüm dünyanın geleceği ve sürdürülebilirlik sözkonusuysa, neden olmasın?

76 Jody Turner: “Ben Kültüründen Biz Kültürüne Geçiyoruz”
Yeşil İş Konferansı'nın en önemli konuşmacılarından biri olan Jody Turner'la sürdürülebilirlik eğiliminin hayatlarımız üzerindeki olası etkilerini konuştuk.

78 Alan AtKisson: “Bize Değişim Temsilcileri Gerekıyor”
Alan AtKisson uzun yıllardır sürdürülebilirlik üzerine mesai harcıyor; şirketlere bu konuda danışmanlık hizmeti veriyor. Böyle önemli bir ismi Yeşil İş Konferansı'nda yakalamışken bırakmak olmazdı.

80 Madencilik Nereye Kadar?
Madencilikte kaynaklar sınırlı ama ihtiyaç sınır tanımıyor. Peki, sürdürülebilir madencilik mümkün mü?

88 Vodafone: Yeşile Saygılı Kırmızı
Kısa bir süre önce Sürdürülebilirlik Raporu'nu yayınlayan Vodafone Türkiye'nin İcra Kurulu Başkan Yardımcısı Hasan Süel, EKIQ'nun sorularını yanıtladı.

94 Büyük Pasifik Çöp Yığını
1997 yılında Charles Moore isimli bilim adamının Kuzey Pasifik'te keşfettiği, Teksas Eyaleti'nin iki katı büyüklüğündeki çöp yığını, tehlikenin boyutları hakkında ciddi bir uyarı.

100 “Felaketler 39 Sene Sonra Başlamayacak”
myclimate Türkiye Genel Müdürü Bahar Şen, kurum ve şirketlerin ayakizlerini hızla küçültmeleri gerektiğini söylüyor.

102 İklim Pazarlıklarında Nereden Nereye II
Geçen sayımızda ilk bölümünü yayınladığımız, BM Vakfı uzmanlarından Yasemin Biro'nun iklim pazarlıklarıyla ilgili yazısının ikinci kısmını okurlarımızla paylaşıyoruz.

108 Sinek Sekiz, Kartlarını Tek Tek Açıyor
Kitaplarının her bir parçasını gönüllülerin kotardığı Sinek Sekiz Yayınevi, dünya çevre literatürünün temel eserlerini ülkemiz okuruna açıyor.

112 “Yeşil Yurdun Canıdır”
1950-51 yıllarında yayınlanan Yeşil Türkiye dergisi, ülkemiz çevre yayıncılığının ilk duraklarından biri.

120 Formula 1'e KERS'ten Bir Bakış
Motor sporlarının kutsal arenasındaki savaşılların zayıflamasını engelleyecek ekstra güç, frenlerden gelen gücü depolayan KERS birimlerinden ödünç alınacak.

Her sayıda...

6 Haberler Küçük Kurbağa, Kuyruğun Nerede?
Avustralya'da Karbon Vergisine Kılıpayı Onay...

118 Balkan Talu Fransa ya da Nükleerin Hakkı Kaçır?

124 Gözümüzden Kaçmayanlar Ajanslardan akan yüzlerce haberin arasında kaybolan çevre haberlerini kurtarma görevini bizim için Açık Radyo haber ekibinden Gözde İvgin üstlendi.

128 Kitap Green Metropolis ve Slow Food Devrimi

Blue Life

Mavi gezegenimiz için...

MAVİ GEZEĞEN HEP MAVİ KALIR MI?

Gezegelimizde yaşamın sürdürülebilir olması için, kaynakları koruma sorumluluğunu üstleniyoruz. Bu sorumluluğumuzu, tüm süreçlerimize Blue Life felsefemizi yansıtarak yerine getiriyoruz.

Blue Life; Vitra, Artema ve Vitra Therm'den oluşan Eczacıbaşı Yapı Ürünleri Grubu markalarımızın üretim, tasarım ve yönetim süreçlerini kapsayan bir sürdürülebilirlik felsefesidir...

Bir üretim felsefesi olarak Blue Life

Blue Life; üretim sürecinde yenilenemeyen doğal kaynak tüketimini en aza indirmektir. Bunun için hammaddenin bilinçli kullanımına ve doğaya geri dönüşümünü sağlayan teknoloji yatırımlarına önem veriyoruz. Bu şekilde, doğal kaynakları koruma sorumluluğunu, üretim aşamasında da gözetiyoruz. Tesislerimizde çeşitli geri dönüşüm sistemleri geliştirerek hammadde ve enerji kullanımlarındaki kaybı en aza indiriyoruz. 2007 yılından

bu yana en uygun teknolojilerden yararlanarak, etkin atık su arıtma yöntemlerini kullanıyoruz. Seramik pişirimi sırasında gerçekleşen enerji kaybını en aza indirmek amacıyla tesislerimizin fırın ısılarında her yıl %15 enerji tasarrufu sağlıyoruz. Fabrikalarımızda atık kağıt geri kazanımı ve dönüşümüne yönelik gerçekleştirilen inovasyon çalışmalarını doğrultusunda ise her yıl kesimden kurtulan 17.178 ağaç, oksijen yaymaya devam ediyor.

Bir yönetim felsefesi olarak Blue Life

Blue Life; çalışanlarımızla, paydaşlarımızla ve toplumsal faaliyetlerimizde sürdürülebilirliği esas almaktır. Çalışanlarımıza su ve enerji tasarrufu eğitimleri veriyor, birlikte sürdürülebilirlik kavramının önemini vurgulayan projeler üretiyoruz. Beraber çalıştığımız kurum ve kuruluşların da sürdürülebilirlik konusundaki yaklaşımlarını önemsiyoruz. 2007 yılından bu yana gerçekleştirdiğimiz

Eczacıbaşı Hijyen Projesi kapsamında, Yatılı İlköğretim Bölge Okulları'ndaki öğrencilere kişisel hijyen konusunda eğitimler veriyoruz. Okullardaki banyo ve tuvaletleri yenileyerek daha çağdaş, kaliteli ve sağlıklı yaşam koşulları sağlıyoruz.

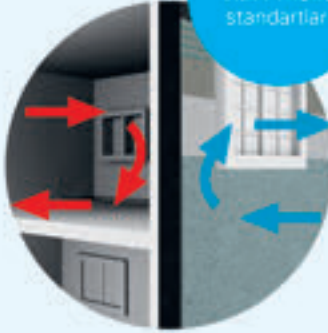
Bu projelerimizin uluslararası ödüllere layık görülmesinden gurur duyuyoruz.

VitrA | ARTEMA

Dünyanın en az su harcayan klozeti: 2,5/4 lt klozet

250 adet Vitra 2,5/4 lt klozet, 1 yılda 3 olimpik havuz dolduracak kadar su tasarrufu sağlar.

Isi yalıtımında Vitra Therm standartları

Vitra Therm ile yalıtılmış bir binedeki yıllık enerji tasarrufu 103 ağaçon sağlayacağı faydaya eşittir.

İnce karo: Slimetric

Ağırlıklı %50 azaltılmış olan Vitra Slimetric karolar, ambalaj, uygulama ve enerji tasarrufunun yanı sıra sekiyatta da %33 tasarruf sağlar.

Suya sahip çıkan tasarım: Debi regülatörlü el duşu

Bir yılda, bir ailenin kullanacağı kadar suyu, iki ailenin kullanabilmesini sağlar.

Bir tasarım felsefesi olarak Blue Life

Blue Life; doğal kaynakları koruma sorumluluğunu, konutlar ve toplu kullanım alanları için sunduğumuz ürünlere de taşımaktır. Bu nedenle kişi başına düşen su tüketimini akıllı tasarımlarla en aza indirmek, tasarım felsefemizi oluşturuyor. Geliştirdiğimiz pisuvar, klozet ve armatürlerin kullanımının kazandırdığı yıllık su hacmi hane başına 190 tonu geçiyor. Bu, 190 ton suyun barajlarda kalması demek. Suyun barajlarda kalması aynı zamanda elektrik tüketiminde ve karbon salınımında önemli oranlarda tasarruf sağlanması anlamına geliyor. Bu kapsamda üretilen 2,5/4 lt klozet, dünyanın ilk Almanya LGA Enstitüsü onaylı klozettir.

Tüm bunları mavi gezegenimiz hep mavi kalsın diye yapıyoruz. Her an doğal kaynakları koruma sorumluluğuyla hareket ediyoruz. Çünkü; yaşamın sürdürülebilirliği aslında doğal kaynakların sürdürülebilirliği demek. Çünkü biliyoruz ki; daha iyi bir hayat için, yerine koymadan tüketmek tek yol değil.

Haberler

NTV Yeşil Stüdyo

Özellikle Yeşil Ekran'ıyla çevre konusuna önem veren medya kuruluşlarından biri sayılan NTV'nin yeni hizmete giren stüdyolarının tamamında LED teknolojiyi ışıklar kullanılarak enerji ve soğutma giderlerinin tam beş kat düşürüldüğü duyuruldu. Türkiye'de tüm stüdyosu LED ışıklarla aydınlanan ilk televizyon kanalı olan NTV'nin bu duyarlılığının diğer televizyon kanallarına da sıçraması dileğiyle, Yeşil Yayınlar dileriz...

Philips'ten Geridönüşümlü Yol Aydınlatması

Yol aydınlatmaları, büyük oranda enerji sarfiyatına neden olduğu için, bu alanda sağlanacak tasarruf çevre açısından büyük önem taşıyor. Philips'in piyasaya sunduğu Iridium² yol aydınlatma armatürü de bu önemli ihtiyaca iyi bir cevap gibi görünüyor. Iridium² kurulum ve bakım kolaylığı, düşük maliyeti ve HPL kurulumuna oranla yüzde 80'e varan enerji tasarrufu sağlaması bakımından oldukça ideal. Ürünün en önemli özelliği yüzde 100 geri dönüşümlü olması. Armatür, içinde hiç yapışkan kullanılmadığı için tüm parçaları çıkarılabilir ve geri dönüştürülebilir. Buna ek olarak Iridium² üretiminin neden olduğu sera gazı etkisi de nötrleştiriliyor.

Siemens'ten Olma Volvo'dan Doğma Elektrikli Otomobil

Kendi alanlarında dünya devi iki marka; Siemens ve Volvo çevre için güçlerini birleştiriyor! Elektrikli otomobillerin geliştirilmesi konusunda birlikte çalışma kararı aldığını duyuran teknoloji devlerinin işbirliği kapsamında elektrikli sürüş teknolojisi, güç elektroniği ve şarj teknolojisinin birlikte geliştirilmesi ve bu sistemlerin Volvo'nun C30 Elektrikli Otomobil'i'ne entegre edilmesi planlanıyor. Bu yeşil otomobil modelinin Siemens elektrikli motorlarına sahip ilk örnekleri, bu yıl içinde test pistine inmiş olacak. İşbirliği hakkında görüşlerini bildiren Volvo Car Corporation'ın Başkan ve CEO'su Stefan Jacoby, "Siemens ile ortak olduğumuz için son derece mutluyuz. Onların bilgi ve deneyimi, elektrikli otomobillerimizdeki teknolojiyi

yepyeni bir düzeye taşıyacak" derken, Siemens Yönetim Kurulu Üyesi ve Siemens Endüstri Sektörü CEO'su Siegfried Russwurm, "Volvo ile yaptığımız işbirliği, ileride seri üretimini yapmayı düşündüğümüz elektrikli otomobiller için üstün kaliteli parça ve sistemlerin geliştirilmesinde önemli bir kilometre taşı oluşturuyor" şeklinde konuştu.

Dünyanın İlk Hibrid Dizel Modeli

Peugeot, dünyanın ilk dizel "Full Hibrit" aracı 3008 HYbrid4'ü kamuoyuna tanıttı. HYbrid4 sayesinde 3008 Crossover modelinde 4 tekerlekten çekiş, 200 beygirlik güç, ZEV (Sıfır salımlı araç) modu ve 100 km'de 3,8 l yakıt tüketimi ile 99 g/km'den başlayan CO₂ salımı elde ediliyor. Çevre dostu araç, 2011 sonbaharında Batı Avrupa'da satışa sunulacak. Türkiye'ye ne zaman uğrayacağı ise şimdilik muallâkta...

TORIUM'da FORM İmzası

Bugüne dek birçok AVM projesine cihaz temin eden ve 15 bin'den fazla çalışan ısı pompası, 3 bin'den fazla paket klima cihazıyla AVM iklimlendirmesinde Türkiye'nin en büyük klima firması olan Form, Türkiye'nin ilk ve tek LEED Gold sertifikalı AVM'si unvanına sahip TORIUM projesine de klima cihazları sağladı. Form'un 1980'lerin sonundan itibaren Türkiye'ye tanıttığı LENNOX Paket Klimalar ısı geri kazanımlı uygulamalarının yanı sıra toprak kaynaklı veya deniz, göl, nehir kaynaklı uygulamalarıyla enerji verimliliği açısından müşterilerine çok geniş imkanlar yaratması nedeniyle özellikle alışveriş merkezlerinde çok geniş bir müşteri grubuna yayılmış durumda.

Hava atmıyoruz; kanıtını da elektrik faturanızda görebilirsiniz.

Bosch EcoLogixx 7 S, A enerji sınıfından %50* daha tasarruflu, dünyanın enerji verimliliği en yüksek kurutma makinesidir.

Bosch EcoLogixx 7 S kurutma makinesi, "ActiveAir" teknolojisi ile yeni bir kurutma çağı başlattı. EcoLogixx 7 S kurutma makinesi, A enerji sınıfından %50 daha az elektrik harcıyor. Çünkü kurutma havası makineye bir kez alınıp ısıtılıyor ve ısı pompası sayesinde korunarak, makine içinde aynı hava kullanılıyor. Böylece, varolan ısı korunduğundan en düşük maliyetle en yüksek ısı verimliliği sağlanmış oluyor. Bütün bunların hepsi, EcoLogixx 7 S'yi piyasadaki en ekonomik kondenserli kurutma makinesi yapıyor. www.bosch-home.com/tr

BOSCH
Yaşam için teknoloji

*A enerji sınıfı sınır değeri ile kıyaslanmıştır.

Haberler

BASF ve Daimler İftiharla Sunar: Smart Forvision

Sektörlerinin öncü isimlerinden, kimya şirketi BASF ve otomobil üreticisi Daimler güçlerini birleştirerek geleceğin elektrikli otomobilini tasarladı. Smart forvision adı verilen konsept, şirin dış tasarımının yanı sıra çevre dostu özellikleriyle de dikkat çekiyor. Araçta bulunan şeffaf organik güneş pilleri, şeffaf organik ışık yayıcı diyotlar, tümüyle plastik jantlar, yeni düşük ağırlıklı gövde parçaları ile kızılötesi yansıtıcı filmler ve boyalar; aracın enerji tüketiminin düşürülmesine ve dolayısıyla menzilin ve kullanım kolaylığının artırılmasına katkı sağlıyor.

Swegon'dan Dev Projeyle İmza

Dünya iklimlendirme devi Swegon, İstanbul Bayrampaşa'da yer alan çok kapsamlı Ora Yaşam Merkezi'ndeki havalandırma sistemi ihtiyaçlarını karşılayarak yüksek derecede enerji tasarrufu sağlıyor. Swegon, bu proje için toplam 58 tane GOLD hava tedarik ünitesi, 320 tane kompakt konfor modülü ve 475 tane konfor modülü kullanmış. Projede kullanılan havalandırma sistemleri, sıcaklık vermenin yanı sıra yüksek nem verimiyle enerji geri kazanımı sağlıyor.

Wangari; Ağaçlar Artık Öksüz

2004 senesinde çevre bilincini arttırma ve kadın hakları eylemleriyle 2004'te Nobel Barış Ödülü alan ve tarihe bu ödüle sahip ilk Afrikalı kadın olarak geçen, çevre savunucusu Prof. Wangari Maathai, 25 Eylül'de hayatını kaybetti. 71 yaşındaki Maathai bir süredir kanser tedavisi görüyordu. Maathai'nin uluslararası alanda tanınması 1977'de kurduğu ve Kenya çevresinde yaklaşık 45 milyon ağaç dikilmesini sağlayan Yeşil Kuşak Hareketi sayesinde oldu. 1980'li ve 90'lı yıllarda da ağaçsızlandırma karşıtı ey-

lemlere devam eden Maathai 2002'de milletvekili olarak Kenya meclisine girdi ve hükümette Çevre Bakanı Yardımcısı olarak hizmet verdi. Hükümette yaptığı önemli ve sıradışı işlerden sonra "çılgın kadın" olarak anılmaya başladı. Çevreye ve insanlığa duyarlı yaklaşımıyla barış ödülüne layık görülen Maathai'nin, "adalet istediği gereğiyle" birkaç kez gözaltına alınması ve göz yaşartıcı spre-ye maruz kalması da kulağa oldukça tanıdık ve bir o kadar da ironik geliyor.

"Ayı Meselesinin Çözümü Avcılık Değil"

"Ayı saldırısına uğradı, kulağı parçalandı", "Ayı saldırısı can aldı", "Ayıya yaklaştı, sol kolundan oldu"... Son zamanlarda bu minvalde haberlere ne kadar sık rastladığımızı düşündünüz mü? Peki, bu haberlerin neden bu kadar arttığını? Olay örgüsü polisiye roman gibi karmaşık değil aslında, sebep son derece basit: İnsanoglunun, hayvanların doğal yaşam alanlarını

pervasızca tahrip etmesi ve onlara, yerleşim bölgelerine yaklaşmaktan başka çare bırakmaması. Doğayı tamamen göz ardı eden yatırımlar hayvanların yaşam alanlarını parçalayarak insan-ayı arasında yaşanan sorunların artmasına neden oluyor ve ne yazık ki, ayılarla insan arasındaki çatışma, doğanın dengesi gözetmeksizin yürütülen çalışmalar durdurulmadığı ve gerekli önlemler alınmadığı takdirde artarak devam edecek gibi görünüyor. Doğa Derneği İnsan-Ayı Çatışması Projesi

Koordinatörü Eray Çağlayan, İspir ve Çoruh vadisinde HES ve baraj gibi habitatları parçalayan yatırımlar nedeniyle ayıların yaşam alanlarının parçalanarak ayıların daha küçük alanlarda yaşamaya mecbur edilmesinin sorunun temel kaynağı olduğunu söylüyor: "Özellikle İspir gibi habitatın zayıf ve doğal yaşam alanlarının küçüldüğü alanlarda boz ayıların bağ, bahçe gibi insanların yaşam alanlarına gelerek besin aramaları kaçınılmazdır."

DOĞAL BİR YAŞAM ve MUTLULUK KAYNAĞI

E.C.A. olarak 50 yılı aşkın süredir doğaya saygılı, kaliteli, şık ve kalıcı ürünler üretiyoruz. Ürün tasarımına ve AR-GE'ye ayırdığımız zaman ve kaynakları her daim daha iyi bir geleceğe atılmış adımlar olarak gördük. Bugün, giderek daha tasarruflu ve kaliteli hale gelen ürün yelpazemize bakarak, insan yaşamlarına kalıcı değerler katabilmenin gurur ve sevincini yaşıyoruz.

Haberler

“Atık, Dünyanın Yeni Enerji Kaynağı Olabilir”

Global Enerji Derneği tarafından 14-16 Eylül 2011 tarihlerinde düzenlenen “EIF 2011” Uluslararası Elektrik Zirvesi’nde, “Dünyada ve Türkiye’de Atıktan Enerji Üretimi ve Atıktan Enerjiye Verilen Finansal Destekler” konusu da tartışıldı. Oturumda konuşan Ekolojik Enerji Yönetim Kurulu Başkan Ömer Salman, Türkiye’nin çevreye yapılan yatırımlar konusunda fakir bir ülke olduğunu belirtti ve ekledi: “Yakın geçmişe kadar atıklar rastgele şehir yakınlarına dökülüyordu. Bakanlığın son yedi senede getirdiği uygulamayla düzenli depolamaya geçildi. Ancak hala ciddi sorunlar var. Son verilere göre 20 milyon ton endüstriyel atık var ve bunun 2,5 milyon tonunun tehlikeli olduğu varsayılıyor. Bu atıkları en iyi yöntemlerle bertaraf etmek ve bunu yaparken de çöpten enerji elde etmek mümkün.”

OKI Karbon Salımını Dengeliyor

OKI Data Corporation (ODC), 1 Ekim 2009’da başlatılan “Sıfır Karbon Emisyonlu Tesisler Global Karbon Dengeleme Girişimi” kapsamında, 2011 mali yılının ilk yarısının karbondioksit emisyonlarını dengeleme işlemini bitirdiğini ve emisyon kredileri konusunda taahhüdünü yerine getirdiğini duyurdu. OKI Data, Ekim 2009-Mart 2013 periyodu kapsamında, emisyon azaltıcı girişimleri devam ettirmenin yanı sıra, Sıfır Karbon Emisyonlu Tesisler girişiminde de adımlar atmaya devam ediyor.

Tüketicinin Çevre Bilinci Artıyormuş

Tetra Pak, 2005’ten beri her iki yılda bir tüketicilerin çevre ve geridönüşüme yönelik alışkanlıklarıyla ilgili araştırmalar yaptırıyor. 6 bin 600 tüketici ve sektörü etkileyen 200 kişiyle görüşerek hazırlanan “2011 Çevre Araştırması”nın sonuçlarıysa oldukça umut verici. Zira rapora göre tüketicilerin özellikle evlerde geri dönüşüme yönelik alışkanlıkları ve çevre bilinci davranışlarında bilinç düzeyi katlanarak artıyor. Ayrıca çevreyle ilgili konularda bilgilenmeye çalışan tüketici sayısında da

hızlı bir artış yaşanıyor; çevre koruma bilinciyle hareket edip belirli ambalajları almaktan kaçınan tüketici sayısı 2005’te yüzde 30 düzeyindeyken bu oran 2011’de yüzde 50’ye varmış. Yine araştırmaya göre, en sık rastlanan “yeşil” davranış, gıda ve içecek ambalajlarının geridönüşüm amacıyla biriktirilmesi. Araştırmanın ilk kez yapıldığı 2005’te katılımcı sayısı yüzde 40’ın altındayken 2011’de bu oranın yüzde 70’lere yükselmesi bile çevre bilincinin arttığının en önemli göstergesi.

Bu Bisikletler Elektrikli Dostum!

Geçtiğimiz aylarda ABD’de ilginç bir etkinlik düzenlendi: Oregon Manifest, Türkçe mealıyla Oregon Manifestosu. Kısaca bahsedelim; yarışmacılar elektrikli bisiklet tasarlıyor ve dünyaya önemli bir vasıta vakfetmiş oluyor. Yarışmayı düzenleyenler, hem geleceğin çevreci yaklaşımına uygun hem de günlük hayatta kullanışlı olabilecek bisiklet aradıklarını söylüyor. Danışmanlar arasında Jody Turner ve Ron Sutphin gibi isimlerin olması da işin ciddiyetini arttırıyor tabii. Sponsor, taşlama işlemleriyle yıllarca çevreye ve işçilere hatırı sayılır bir zarar verdikten sonra ekolojik kot üretmek herkesi şaşırtsan Levis. Yarışmada birinci olarak, 3 bin Dolar para ödülünü kazanan isimse pembe bisikletle Tony Pereira oldu.

Sakız Ağaçlarına Sevgi Aşısı

“Sakız Ağaçlarına Sevgi Aşılıyor” Projesi, yok olma tehdidiyle karşı karşıya olan sakız ağaçlarını, anavatanı olan Türkiye’ye yeniden kazandırmak amacıyla 2008 yılında Falım ve TEMA Vakfı işbirliğiyle başlatılmıştı. Bugüne kadar 3 bin’e yakın fidan dikiminin yanı sıra çok sayıda canlandırma ve aşılamanın gerçekleştirildiği projenin 2016 yılına kadar sürdürülmesi kararını alan Falım ve TEMA Vakfı, önümüzdeki dört yılda uygulayacağı klonlama yöntemiyle sakız ağaçlarını yok olma tehlikesine karşı güvence altına alarak, verimliliklerini arttıracak.

BUYURUN NASIL YARDIMCI OLABİLİRİM DİYEN ENERJİ

Derdi olan arasın, sorununu anlatsın, güzelce cevap alsın, karanlıkta kalmasın. Enerjimiz hepsine yeterli hız, kolaylık ve çözüm odaklı bir bakış açısıyla sunduğumuz çağrı merkezi hizmeti, her ihtiyacınıza anında cevap verebilmek için. Hemen ulaşabileceğiniz ve uzman çalışanlarımızdan tüm sorularınıza cevap alabileceğiniz 444 4 372 numaralı çağrı merkezi hizmetimizle buradayız! Bitmeyen enerjimiz ve uzmanlığımız, şimdi Ankara, Kırıkkale, Çankırı, Zonguldak, Karabük, Kastamonu ve Bartın'da. Bir aile yanınızdayız. Bugün, yarın ve daima.

Enerjisa.
Hayatın yanında...

Enerjisa Çağrı Merkezi
444 4 372
444 4 ESA
www.enerjisa.com.tr

ENERJİSA
Hayatın yanında...

Haberler

Küre Isınıyor, Ya Deprem Olursa?

Birleşmiş Milletler Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC), küresel ısınmanın doğal felaketler üzerindeki etkilerini araştırarak özel bir birim kurulacağını bildirdi. Bu kapsamda Amerikan New Scientist dergisi bir dosya hazırlayarak risk nedenlerini detaylarıyla açıkladı. Dosyaya göre, "Küresel ısınma yeni deprem ve volkanlar oluşmasına neden olmuyor. Ancak küresel ısınma nedeniyle eriyen buz kütleleri, yaşanması beklenen sarsıntı ve volkanların tarihini öne alıyor. Eriyen buz kütleleri nedeniyle yükselen deniz seviyesi faylarda ve yerkürenin katmanlarında stresi artırarak deprem zamanını erkene çekiyor. Uzmanlara göre bu tezin en önemli kanıtı, Alaska'da yaşanan buz kaybı nedeniyle 2003 ile 2006 arasında, bölgede yaşanan küçük çapta depremlerin sayısının artması. Bu durumun tehdit ettiği bölgeler arasında Türkiye de gösteriliyor.

Videokonferansla Karbondan Tasarruf

Çevre dostu uygulamalarıyla dünyayı koruma hassasiyetini ortaya koyan Türk Telekom, aralarında mesafe olan lokasyonlarında etkin bir biçimde kullandığı videokonferans sistemiyle karbon salımının azaltılmasına önemli bir katkı sağlıyor. Türk Telekom dokuz aylık dönemde bin 905 saatlik görüşmeyi 150 lokasyonunda kullandığı videokonferans sistemiyle gerçekleştirmiş. Yine dokuz ay boyunca yapılan 6 bin 37 toplantıya, 6 bin'i aşkın çalışanı katılan Türk Telekom bu sayede 14 bin 490 uçuştan ve 1,82 milyon kg karbonun salımından tasarruf etmiş.

İran İşkenceye Rağmen "Çevre" Diyor

Doğal kaynakların azalması tüm dünyayı tehdit ederken, Ortadoğu'dan da sesler yükselmeye başladı. Hava kirliliği ve su kıtlığı tehdidinin hızla arttığı bölgede sanatçılar çevreye duyarlı eylemleriyle dikkat çekiyorlar. Bölgedeki en iyi örneklerden biri de İran. Can çekişen Urmiye Gölü için düzenlenen protesto eyleminde protestocular şiddetle bastırıldı hatta işkenceye maruz kaldı ama İranlı sanatçılar inatla diğer çevre olaylarına da dikkati çekmek için canhıraş çalışmaya devam ediyor. Bu eylemlerin en çok dikkat çekenlerinden biri, sanatçıların ormansızlaştırmaya karşı, Kerman şehrinin en işlek caddesine odunlar koyarak trafiği engellemeleri oldu. Dünya Çevre Örgütü'nün

dünyanın en "kirli" şehri olarak tanımladığı Tahran'da da bir grup sanatçının düzenlediği, 18 Ekim'e kadar Karad Okulu'nda yer alan "Tahran Monoksit" isimli sergi, şehir ve kirliliğin ayrılmaz bir bütün olduğu ve bu durumun çocukların sağlığını bozduğunu gözler önüne serdi.

EKOIQ, GAP International Üyesi Oldu

EKOIQ Dergisi, Ekim ayında merkezi Stockholm'de bulunan Uluslararası Global Action Plan (GAP) ağına üye oldu. GAP International, bağımsız üyelerden oluşan ve amacı, insanları sürdürülebilirlik temelinde yaşamaya ve üretmeye teşvik etmek olan bir uluslararası iletişim ve paylaşım ağı. GAP International, üyeleri arasında deneyim alışverişi sağlıyor ve özellikle de sürdürülebilir yaşam ve sürdürülebilir üretim için özendirme teknikleri konusunda geniş bir bilgi havuzu oluşturmaya çalışıyor.

IFOAM Gelecek, Ekoloji Hareketlenecek

Buğday Ekolojik Yaşam Derneği uzun süredir, ekolojik tarım konusunda dünyanın en etkin kuruluşlarından biri olan IFOAM'nin (Uluslararası Organik Tarım Hareketleri Federasyonu) genel kongresinin ülkemizde yapılmasını talep ediyordu. Sonunda beklenen oldu; IFOAM, Güney Kore'de yapılan genel kurulunda, 2014 Genel Kurul ve Kongresi'nin Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği'nin evsahipliğinde İstanbul'da gerçekleştirileceğini açıkladı. Kurulduğu 1972 yılından beri organik tarım hareketini bir çatı altında toplamayı ve gelişimini sağlıklı bir şekilde yönlendirmeyi amaçlayan IFOAM'nin genel kongresini İstanbul'da düzenlemesinin Türkiye ekoloji hareketine de ivme kazandırması bekleniyor.

BASF Türkiye ile Kimyayı **seven** çocuklar

BASF olarak dünyayı değiştiren buluşların hep bir kimya laboratuvarında başladığını biliyoruz.

Dünyayı değiştirebilecek Türk gençleri için önümüzdeki 3 yıl içinde **81** ilde, **81** lisede, **81** kimya laboratuvarı açıyoruz.

www.basf.com.tr

International Year of
CHEMISTRY
2011
Global Sponsoru BASF

BASF

The Chemical Company

Haberler

Avustralya: Karbon Vergisine “Kıl Payı” Onay

Avustralya bir süredir karbon salımını azaltmak amacıyla yürürlüğe girmesi planlanan karbon vergisini tartışıyordu. Planlanan karbon vergisi yürürlüğe girerse ülkede çevreyi en çok kirleten 500 şirket, çevreye yaydıkları her ton karbondioksit için vergi ödeyecek. Tarım ve ormancılık sektörleriyse vergiden muaf tutulacak. Düzenleme, Temsilciler Meclisi tarafından 72 ret oyuna karşılık 74 kabul oyuyla, deyim yerindeyse, kıl payı farkla onaylandı. Peki, şimdi ne olacak? Öncelikle düzenlemenin gelecek ay parlamentonun üst kanadında yapılacak oylamada da kabul görmesi gerekiyor. Oradan da “evet” çıkarsa, 1 Temmuz 2012’de yürürlüğe gireceği öngörülen yeni vergi düzenlemesiyle çevreyi en fazla kirletenlere ceza getirilirken 2020 yılına dek ülkenin ürettiği karbondioksit miktarının 159 milyon ton azaltılması hedefleniyor. Dünyanın en büyük kömür ihracatçısı ve kişi başına düşen sera gazı salımları oranında başı çeken Avustralya’da, son genel seçimde tek başına hükümet kuracak çoğunluğu kazanamayan Julia Gillard’ın, Yeşiller’in desteğiyle başbakan olduğunu da not düşmekte yarar var.

Küçük Kurbağa, Kuyruğun Nerede?

İklim değişikliği sadece hava durumunu etkiliyor sanıyorsanız yanılıyorsunuz. Singapur Üniversitesi’nde yapılan bir araştırma, hava sıcaklıklarının artması nedeniyle mikroskopik deniz canlılarından kara yırtıcılarına kadar bütün hayvanların küçüldüğünü hatta

“çektğini” söylüyor. Araştırmayı yürüten isimlerden biri olan David Bickford, kurbağa, kaplumbağa ve yılan gibi soğukkanlı hayvanların boyutlarının şimdiden gözle görülür ölçüde küçüldüğünü belirtiyor. Fosiller incelemeye ve karşılaştırmalı çalışmalarla yapılan araştırmaya göre sıcaklıklardaki bir derece artış, deniz omurgasızlarının boyutunda yüzde 4’e, semenderlerde yüzde 14’e, balıklarda ise yüzde 22’ye kadar küçülmeye neden olacak. Araştırmanın en çarpıcı verilerinden biri de böcek, arı ve karınca gibi omurgasızların boyutunda yüzde 75’e kadar küçülme görülebileceği. Bu küçülmeden insanoglu nasibini alacak mı? İşte araştırmada bu konuya değinilmemiş maalesef...

Gerede’nin Objektifinden “Yalıtımın Mavi Yüzü”

Blue’Safe Mavi Kale markası, ekolojik sürdürülebilirlik için yapı sektörüne liderlik ederek, “Yalıtımın Mavi Yüzü” projesi ile farklı hedef kitlelere “yalıtım”ı anlatıyor. Özellikle son yıllarda sürdürülebilirliğin anlamlı hale gelmesi ve buna bağlı yapılan yasal düzenlemelerle, yapı sektöründe büyük önem kazanan yalıtım konusu, fotoğrafçı Benu Gerede’nin objektifine de yansıyor. Gerede, markanın enerji tasarrufuna dikkat çekmek için hayata geçirdiği “Yalıtımın Mavi Yüzü” projesi için fotoğraf çekerek, yalıtımın hayatımızdaki yerine dair kareleri gözler önüne serecek.

Alstom, ECO 122 Rüzgârı Estiriyor

Alstom, dünyanın tüm düşük rüzgârlı bölgelerindeki enerji verimini arttırmak için kolları sıvadı, 2.7MW’lık ECO 122 kara tipi rüzgâr türbinini piyasaya sundu. İlki, 2012 ortalarında kurulacak ve ilk ticari teslimatları 2013 başlarında yapılacak olan ECO 122, yüksek üretim sayesinde düşük rüzgârlı bölgeler için yeni bir ölçüt belirleyecek. Türbin, 7,5 m/s’lik rüzgâr hızında, yılda 3 bin 600 tam yük saate eşit, yüzde 42’ye varan oranda net bir rüzgâr santrali kapasite faktörü sağlarken, 2 MW ila 3 MW’lık türbin segmentinin en büyüğü olan 122 metrelik kanat çapı ve 11 bin 700 m²’lik süpürme alanıyla, düşük rüzgârlı sahalarda, enerji verimini ve yatırım getirisini en üst düzeye çıkartarak müşteriler için yeni yatırım fırsatları da yaratıyor.

TÜRKİYE ENERJİ SEKTÖRÜNÜN İLK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORU

Zorlu Enerji Grubu olarak, kalıcı değerler yaratmanın genç nesillere yaşanabilir bir dünya bırakmakta mümkün olacağını biliyoruz. Bu nedenle sürdürülebilirlik ilkesini benimsedik ve enerji sektöründe ilk sürdürülebilirlik raporunu biz yayınladık.

Haberler

Balığın Zaferi

Greenpeace'in sürdürülebilir balıkçılık adına büyük önem taşıyan, aylardır yürüttüğü "Seninki Kaç Santim?" kampanyası ilk meyvelerini verdi. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehdi Eker, 1 Eylül'de açılan av sezonundan itibaren geçerli olacak şekilde, orfoz ve lagosun avlanma boylarını 45 cm'e çıkardı. Lüferin avlanma boyu 14 cm'den 20 cm'e çıkarıldı. Hem online, hem offline aktivitelerle yaratılan kamuoyu baskısı sonucunda Tarım Bakanlığı'nın açıklama yapması STK'ların ve kamuoyunun politikalara nasıl yön verebileceğinin güzel bir göstergesi oldu ancak Greenpeace bu konudaki son bilimsel çalışmalar ışığında, Lüferin 25 cm'den önce yumurta bırakmadığını, dolayısıyla yasal avlanma boyu olarak belirlenen 20 cm'in yeterli olmadığını vurgulamaya devam ediyor.

İsviçre Elektriksiz Kalacak!

Türkiye hangi köşeye bucağa nükleer santral yaparsak doğayı daha kısa yoldan katlederiz diye düşünüyorsunuz, dünya bu tesislerden kurtulmak için büyük çaba harcıyor. Hatırlatma yapmak gerekirse, Fukuşima'daki nükleer felaketin ardından Almanya 2022'ye kadar nükleer santralleri kapatacağını açıklamıştı. Şimdi de İsviçre Senatosu 2034 yılına kadar ülkedeki tüm nükleer santralleri kapatma kararı aldı. Hem de bu kararın maliyetinin tam 3,1 milyar euro olacağı öngörülmesine rağmen... Ülkede nükleer enerji yerine hidroelektrik ve diğer yenilenebilir enerji kaynaklarına daha fazla yatırım yapılacağı açıklanmış. Enerji Bakanı Taner Yıldız'ın "nükleer istemeyen elektriksiz kalsın" demecinden sonra İsviçre'nin nükleere karşı aldığı tavı yadırgamamak elde değil. Sahi, elektriksiz nasıl yaşayacaklar şimdi?

İklim Değişti; Peki Kentler de Değişecek mi?

Yukarıdaki başlık her ne kadar bir pop şarkısı güftesi gibi görünse de, bizi çok yakından ilgilendiren bir konuyla ilgili sorulmuş, ciddi bir soru. Bu sorunun yanıtını aramak için dünyanın iklim değişikliğine en hazırlıklı kentleri ve bu kentlerin belediye başkanları Bölgesel Çevre Merkezi (REC) Türkiye ile Fransız Kalkınma Ajansı'nın (AFD) ortaklaşa düzenlediği "Türkiye'de Sürdürülebilir Kentler: Düşük Karbonlu Sürece Geçiş Nasıl Yönetilir?" başlıklı konferansta bir araya geliyor. 15 Kasım 2011'de Hilton Otel'de gerçekleşecek konferansta "Geleceğin Kentlerine Doğru", "Sürdürülebilir Kentsel Kalkınma", "Söylemden Eyleme", "Sürdürülebilir Kentle-

rin Finanse Edilmesi" başlıklı paneller kapsamında iklim değişikliğine dirençli kentler oluşturmak için farklı yaklaşımlar tartışılacak. Birleşmiş Milletler İskân Programı (UN-HABITAT) "2030 yılında dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 70'i kentlerde yaşayacak" açıklaması ve kentlerin, dünyadaki enerji tüketiminin yüzde 75'inden, küresel sera gazı salımının ise yüzde 80'inden sorumlu olması iklim değişikliğiyle mücadelede kentlerle ve yerel yönetimlerle ilgili uygulamaların önemini ortaya koyması bakımından önemliydi. Konferans bu kapsamda atılacak adımlar için de önemli bir zemin oluşturacak gibi görünüyor.

Electrolux "Denizden Süpürge" Çıkarıyor

2010 senesinde okyanuslardaki plastik kirliliğine dikkat çekmek için Vac From The Sea (Denizden Süpürge) kampanyasını hayata geçiren Electrolux, kampanya kapsamında girdiği Algalita ve 5 Gyres işbirliğini sürdürüyor; hatta bu derneklere ne kadar bütçe aktaracağını tüketicilere sorarak onların da çorbada tuzunun bulunmasını sağlıyor. 1 Eylül-30 Ekim 2011 tarihleri arasında Facebook'tan Electrolux sayfasının (<http://www.facebook.com/ElectroluxAppliances>) alacağı her "Like" (Beğen), Algalita ve 5 Gyres araştırmaları için 1 euro bağışlanmasını sağlıyor. Facebook'taki takipçi sayısı 20 bin'e yaklaşmış durumda. Electrolux mağazalarında satılan her Electrolux Green Serisi elektrikli süpürge gelirinin yüzde 1,5'iye yine deniz araştırmalarına aktarılıyor.

Yaşasın Materyal Kardeşliği!

İstanbul özellikle son senelerde tarihi güzelliklerinin yanı sıra kültür sanat organizasyonları ve tasarım etkinlikleriyle de uluslararası platformlarda konuşulur hale geldi. Şimdi de dünyanın en prestijli ve kapsamlı "yenilikçi malzemeler merkezi" Material Connexion New York, Bangkok, Köln, Daegu, Milano, Pekin ve Seul'den sonra İstanbul'da.

4 Ekim gecesi YEM binasında yapılan açılışa Material Connexion'ın kurucusu George M. Beylerian ile şöhretli tasarımcı Sami Hayek de katıldı. Bu projeye birlikte iç mimari, ürün, grafik ve moda tasarımcılarının yanı sıra ambalaj, tasarım ve mimariyle ilgilenen herkes için önemli bir kaynak niteliğindeki YEM Fulla Merkez Kütüphanesi'nde 500'den fazla, online olarak da 5 bin'in üzerinde malzemeye anında erişim sağlanacak.

TÜRKİYE BANKASI
Türkiye'nin Bankası

TÜRKİYE'NİN
AĞAÇLANDIRILMASINI
DESTEKLİYORUZ.

81 İLDE 81 ORMAN
PROJESİYLE

EN BÜYÜK YATIRIMIMIZ GELECEĞE

Haberler

Henkel'e "Beş"i Bir Yerde

Henkel Dayanıklı Ev Bakım Ürünleri Kategorisi'nde arka arkaya beşinci kez, Dow Jones Sürdürülebilirlik Dünya ve Avrupa Endeksleri'nde lider olma başarısını gösterdi. Firma aynı zamanda kendi sektöründe her iki endekste de yer almayı başaran tek kuruluş oldu. 2002'den beri yayınlanan endeks için, Dow Jones ve İsviçreli Sürdürülebilir Varlık Yönetimi Ajansı (Sustainable Asset Management) tarafından gerçekleştirilen değerlendirmede kurumsal ekonomik, çevresel ve sosyal performans ile kurumsal yönetim, risk yönetimi, markalaşma, iklim değişikliğinin hafifletilmesi, tedarik zinciri standartları ve iş uygulamaları analiz ediliyor.

Barbie, Ken için Ucuz Ambalajdan Vazgeçti

Greenpeace'in APP'ye karşı başlattığı kampanya sonunda ses getirdi; Barbie oyuncaklarının üreticisi Mattel, kampanyaya katılan 300 bin insanın talebini geri çeviremeyecek yağmur ormanlarını katleden Asia Pulp and Paper (APP) şirketini tedarik zincirinden çıkarmaya karar verdi. Hatırlarsanız, Greenpeace yağmur ormanlarını ve canlıların yaşam alanlarını katleden ambalaj şirketine karşı başlattığı kampanyayı Mattel'in en ünlü oyuncakları Ken ve Barbie'yi ayırarak duyurmuştu. Elbette iş Mattel'le bitmiyor. Hasbro ve Disney gibi daha birçok büyük şirket bu katliama neden olmaya devam ediyor.

Proton EV: Tek Şarjda 1000 Km

2011 yılında elektrikli araç projesiyle dünyadaki öncü otomobil üreticileri arasına girmeyi başaran Proton, 2012'de Hindistan pazarına ilk elektrikli araç sevkiyatlarına başlamayı planlıyor. LOTUS ve Samsung, Proton'un EXORA ve SAGA modellerine ileri düzey mühendislik uygulamaları ekleyerek elektrikli araç pazarında en uzun menzile sahip iki araç yarattı. EXORA REEV ve SAGA EV adı verilen bu iki yeni elektrikli otomobilde alışılmadık hibrid araçlardan farklı olarak 400 cc gücünde lityum iyon pilleri besleyen bir jeneratör var. Otomobil hareket halindeyken bile

mevcut pilleri şarj eden jeneratör, aracın daha uzun menzile ulaşmasını sağlıyor. EXORA REEV'in en önemli özelliği ise, sınıfında full şarjla 1000 km menzile sahip tek araç olması. Aracın Türkiye pazarına da 2012'de girmesi hedefleniyor.

Dow Jones Sürdürülebilirlik 2011 Açıklandı

1999 yılından bu yana düzenlenen Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksi (DJSI) tüm dünyada, şirketlerin sürdürülebilirlik performanslarını değerlendiren en önemli kaynaklardan biri olarak kabul ediliyor. Dow Jones ve SAM'nin ortaklaşa açıkladıkları objektif değerlendirmeler şirketlerin sürdürülebilirlik konusundaki tüm profillerini ortaya açık bir şekilde koyuyor. 57 sektörden, dünyanın en

büyük 2 bin 500 firması üzerinden yapılan değerlendirmelerde firmaların ekonomik, çevresel ve sürdürülebilirlik performansları kriter alınıyor ve nihayetinde 19 süper sektör lideri seçiliyor. Endeksin bugün 16 ülkede finansal ürünlerle bağlantılı olması ise, yatırımcıların portföylerinde sürdürülebilirlik olması konusunda ne kadar istekli olduklarının göstergesi olarak yorumlanıyor.

2011-2012 süper sektör liderleri (Alfabetik sıraya göre):

Şirket	Sektör	Ülke
Air France-KLM	Seyahat	Fransa
Bayerische Motoren Werke AG BMW AG	Otomobil	Almanya
Enagas S.A.	Elektrikli Eşya	Portekiz
Hyundai Engineering & Construction	Yapı Malzemeleri	Güney Kore
Itausa-Investmentos Itau S/A	Mali Hizmetler	Brezilya
Koninklijke DSM N.V.	Kimyasal	Hollanda
Koninklijke Philips Electronics N.V.	Kişisel Eşya&Ev Eşyaları	Hollanda
KT Corp.	Telekomünikasyon	Güney Kore
Lotte Shopping Co. Ltd.	Perakende	Güney Kore
Pearson PLC	Medya	İngiltere
Pepsi CO	Yiyecek&İçecek	ABD
PostNL N.V.	Sanayi Ürünleri&Servisleri	Hollanda
Repsol YPF SA	Petrol&Gaz	İspanya
Roche Holding AG	Sağlık Hizmeti	İsviçre
Samsung Electronics Co. Ltd.	Teknoloji	Güney Kore
Stockland	Emlak	Avustralya
Swiss Re	Sigorta	İsviçre
Westpac Banking Corp.	Banka	Avustralya
Xstrata PLC	Temel Kaynaklar	İngiltere

Türkiye'deki ilk ticari Türk plakalı elektrikli çevre dostu araç

elektrikli araç

Türkiye'nin ilk ticari Türk plakalı elektrikli otomobilleri yola çıkıyor!

Küresel ısınmayla mücadele adına, hibrit araçları Türkiye'de ilk biz kullanmıştık; şimdi de ilk ticari Türk plakalı elektrikli araçlarla hizmet vermeye başlıyoruz. Üç yıl içinde elektrikli araç ailemizin üye sayısını 3000'e çıkaracak ve vazifemiz olduğunu düşündüğümüz, küresel ısınmayla mücadeleyi bir adım daha ileri taşıyacağız. Doğaya zararsız enerji kullanıp; yenilenebilir kaynaklar ile araçlarımızı şarj edeceğiz. Çünkü doğa, bizim evimiz.

Ve evimizi çok seviyoruz.

444 0 868

TNT *sure we can*

Haberler

Türkiye'nin Canı Hibe Programı Başlıyor

WWF-Türkiye tarafından hayata geçirilen "Türkiye'nin Canı" kampanyası, ülke çapında yürütülen doğa koruma çalışmalarını yaygınlaştırmayı, Anadolu'da geleneksel yaşam biçimleriyle iç içe geçen, ancak kaybolmaya yüz tutan doğal değerlerin korunması ve özellikle kırsal bölgelerde yaşayanların doğadan sürdürülebilir yararlanma biçimlerini benimsemelerini amaçlıyor. Türkiye'nin Canı Hibe Programı için yerel sivil inisiyatiflere önemli bir fırsat veren WWF-Türkiye, proje kapsamında Anadolu'daki sivil toplum kuruluşlarının projelerini desteklemeye 26 Eylül 2011'de yaptığı hibe çağrısıyla başladı. Hibe Rehberi'nde belirtilen ön koşulları sağlayan projeler kamu kurum, sivil toplum ve üniversite temsilcilerinden oluşan Seçici Kurul tarafından, öncelikli ihtiyaç, katılımcılık, uygulanabilirlik, sürdürülebilirlik ve kalıcılık gibi kriterler doğrultusunda değerlendirilecek. Değerlendirmelerin ardından hibe verilecek projeler kesinlik kazanacak ve seçilen projeler için proje uygulama eğitimi gerçekleştirilecek. Türkiye'nin Canı Hibe Programı'na başvuru için son tarih 18 Kasım 2011.

**TÜRKİYE'NİN
CANI
HİBE
PROGRAMI**
www.turkiyenincani.org

MEB ve TEMA Elele Öğretmenler Ekolojik Okuryazarlık Eğitimine

EKOIQ'nun ekolojik okuryazarlığa ve çevre eğitimine ne kadar büyük bir önem verdiğini anlatmaya gerek yok. İşte tam da bu nedenle, TEMA ve Mili Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) öğretmenlere yönelik bir ekolojik okuryazarlık eğitim kursu açtığını duyunca büyük bir mutluluk yaşadık.

TEMA'nın 19 Eylül'de Yalova'daki Karaca Arboretumu'nda yapılan küçük bir açılış etkinliğiyle start veren eğitimi kapsamında, ilk planda 85 öğretmen iki haftalık bir eğitime tabi tutuldu. Ekolojik Okuryazarlık Öğretmen Eğitimi başlıklı çalışmanın sorumlularından Burcu Arık Akyüz'den aldığımız bilgilere göre, ilköğretim ve lise öğretmenlerinden oluşan 75 kişilik eğitimci grubun, bu eğitim seferberliğinin çekirdek kadrosunu oluşturması bekleniyor. Bu program için iki yıldır hazırladıklarını belirten Akyüz, eğitimin MEB Hizmet İçi Eğitim Dairesi tarafından desteklenmesinin de önemini vurguluyor. Bu öğretmenler, okullarına, eğitim sonunda aldıkları ekolojik okuryazarlık eğitim sertifikasıyla dönecekler ve edindikleri bilgi birikimi ve deneyimi kendi bölgelerine uygulamaya çalışacaklar. Akyüz bu illere ve coğrafyaya özel eğitim programları oluşturmanın öne-

mini ısrarla vurguluyor.

Evet, şimdilik okulların eğitim müfredatına bir ekoloji dersi eklenmedi; ama öğretmenlerin eğitimi bu işin kilit taşlarından biri. Bilmeyen, hissetmeyen öğretebilir mi? Program için TEMA ve MEB'nin süresiz bir anlaşma için el sıkışmaları da önemli. Yani büyük bir kaza gerçekleşmezse, her yıl kaç öğretmen -belki artan sayılarda- öğretmen "ekolojik okur yazar" olacak. Bu kim bilir kaç çocuğun eğitimi demek?

Son olarak öğretmenlerin aldığı derslerden bazılarını da belirtelim: Ekolojinin Temel İlkeleri, Toprak Etiği, Türkiye Biyocoğrafyası, Ekolojik Zekâ, Permakültür İlkeleri, Eleştirel Düşünce. Kim böyle bir eğitim almaz istemez ki!

50

“Önce insan.”

Türkiye’de, ‘konut sektörü’nün oluşmasına ve gelişmesine, Soyak, kuşkusuz büyük katkı sağlamıştır.

Türkiye konut sektöründeki yüksek kaliteli, uzun ömürlü yapı teknolojilerinden, hasıla paylaşımlı proje modeline, henüz yapımı tamamlanmamış konutlar için kredilendirmeden, sosyal alanlarıyla birlikte tasarlanmış toplu konut projelerine kadar bugün diğer konut projelerine de örnek olan yeniliklerin pek çoğu Soyak imzasını taşır.

Soyak’ın tüm projeleri ‘önce insan’ ilkesine bağlılık ve uyumu ile ünlüdür. Soyak’ı 50. yılında da diğerlerinden farklı bir yere koyan en önemli özellik de işte budur.

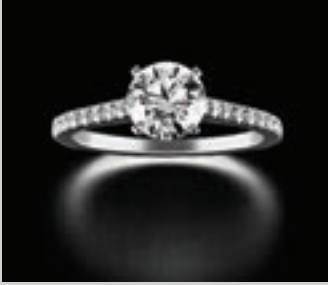

SOYAK

Haberler

De Beers'ten Pirlanta Gibi Rapor

Dünyanın en büyük elmas üreticilerinden biri olan De Beers, 2010 yılı için hazırladığı sürdürülebilirlik raporuyla ACCA Sürdürülebilirlik Ödülleri'nde birincilik kazandı. Sürdürülebilirlik raporlaması konusunda yaklaşık 20 senedir öncü kuruluşlardan biri olan ACCA'nın (Lisanslı Muhasebeciler Birliği) Güney Afrika'daki merkezi, De Beers'in Toplum Raporu'nu "Kaynak" kategorisi ve "Genel" kategoride birincilik ödülüne layık gördü. 2009 raporu da aynı kategorilerde ödüle layık görülen De Beers'in Halkla İlişkiler Müdürü James Suzman, farklı paydaşlardan onay almış olmanın şirket için gurur verici olduğunu belirtti.

Kapak Fotoğrafımıza Ödül

Londra Ulusal Tarih Müzesi'nde gerçekleştirilen Veolia Environment Wildlife fotoğraf yarışmasının 2011 yılı birincisi, İspanyol fotoğrafçı Daniel Beltra seçildi. Greenpeace fotoğrafçılarından Beltra'nın ödülü kazanma sına neden olan fotoğrafı, EKOIQ okurları hemen hatırlayacak. 6. Sayımızın kapağına taşıdığımız ve bir hayli de yankı aldığımız fotoğraf, 2010 yılında Meksika Körfezi'ndeki Deepwater Horizon isimli BP petrol platformunda gerçekleşen felaketten kurtarılan sekiz kahverengi pelikanın görüntüsüyle in-

sanlığa sıkı bir ders veriyordu.

Greenpeace Türkiye'den arkadaşlar fotoğrafı bizle paylaştıktan sonra fazla da seçeneğimiz olmadığını düşünmüş ve altına "Peki bu kimin eseri?" yazıp kapağımıza yerleştirmiştik. Fotoğrafı görünce çarpılan tek biz değilmişiz ki, dünyanın önemli çevre fotoğrafı yarışmalarından biri de "yılın en iyisi ödülünü" bu görüntüye verdi. Herkes için buruk bir ödül aslında; gönül ister ki ne böyle felaketler olsun, ne de böyle ödüller...

2°C Bildirisine Türk Şirketlerden de İmza

Cambridge Üniversitesi tarafından oluşturulan ve dünyanın birçok kentinde duyurulan "2°C Bildirisi", Türk şirketlerini de harekete geçirdi. 29 ülkeden toplam 204 şirketin yer aldığı bildiriye Akbank, Arçelik, Bilim İlaç, Borsan Holding, Coca-Cola, Teknosa, Türk Telekom ve Zorlu Enerji Grubu'nun CEO'ları da imza attı. Bildiri, Ara-

lık ayında Güney Afrika'nın Durban kentinde düzenlenecek olan İklim Zirvesi (İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 17'inci Taraflar Konferansı) öncesinde hükümetlere "Kyoto Protokolü'nün ilk döneminin sona ereceği 2012 yılı sonrasında güçlü, adil ve etkin bir uluslararası iklim değişikliği anlaşmasının kabul edilmesi yönünde" bir mesaj niteliği taşıyor.

**Bu Sayı İçin
175 Fidan...
EKOIQ
Korusu 2067
Fidana Ulaştı**

Hayatı saran sıcaklık... Buderus ile tam 280 yıldır...

Buderus, 280 yıldır, yenilikçi ve öncü teknolojiyle sizler için, gelecek için üretti ve sizi ısıtmaya odaklandı. Geleceğin ısıtma teknolojileri için de bugünden hazırız!

Sizi ısıtmak için düşünüyor, üretiyor, başarıyoruz... Tam 280 yıldır!

280yıl

1731'den beri

Isıtma Bizim İşimiz!

www.buderus-tr.com

444 5 474

Buderus

Biz de AKÇANSA'nın Elini Sıkıyoruz

29 Eylül 2001 günü sabahın erken saatlerinden itibaren Akçansa Atık Isı Geri Kazanım Tesis'i'nin açılış töreni için Çanakkale'deydik. Akçansa'nın sürdürülebilirlik konusunu Türkiye'de en fazla ciddiye alan firmalardan biri olduğunu görmemek için kör ve sağır olmak lazım. Normalde herhangi birine çimento ve sürdürülebilirlik kelimelerinin yan yana geçtiği bir cümle kurmaya kalktığınızda her an şüpheci bakışlarla karşılaşabilirsiniz ama çimento sektörünün ilk sürdürülebilirlik raporu da Akçansa tarafından yayınlandı. Üstelik bu rapor uluslararası raporlama standardı kurumu Global Reporting Initiative (GRI) tarafından B derecesiyle değerlendirildi. Çanakkale'deki Atık Isı Geri Kazanım Tesisinde raporda 2012-2020 dilimi için belirlenen hedefler arasında yer alıyordu. 24 milyon dolarlık yatırım yapılan Atık Isı Geri Kazanım Tesis, çimentonun ana bileşenlerinden biri olan kliniker üretim sürecinde proses fazlası olarak açığa çıkan ısıdan yıllık 105 milyon kWh enerji üretiyor. Daha açık konuşalım: Akçansa Çanakkale Çimento Fabrikası, yıl boyu üretim yaparken, bugüne kadar -hemen tüm tesislerin yaptığı gibi- bacalarından dışa saldırdığı yüksek ısıyı geri toplayacak bir tesis kurmaya karar vermiş. İşin şaşırtıcı ve dikkat çekici tarafı, bu tesisin toplam ihtiyacının yüzde 30'una denk geliyor; bu enerjiyi üretmek için normalde 60 bin tonluk karbon salımı yapılması gerekiyor.

Üretilen enerji miktarının aynı zamanda Çanakkale şehir merkezinin bir yılda tükettiği evsel elektrik enerjisine denk olduğunu hatırlatırsak işin ciddiyeti daha iyi ortaya çıkar herhalde. Muhtemelen bu yüzden Akçansa

Genel Müdürü Hakan Gürdal açılış töreninde yaptığı konuşmada bu projenin yakın coğrafyamızdaki ilk, Avrupa'daki en büyük kapasiteli tesis olma özelliğini vurguladı. Akçansa Yönetimi, Atık Isı Geri Kazanım Tesisini ile Gönüllü Karbon Piyasası'nda (VER) kendini tescil ettirmek için başvurdu. AKÇANSA bu proje ile VER'den Gold Standard sertifikası almayı hedefliyor. Sabancı Holding Çimento Grubu Başkanı Mehmet Göçmen'in basın toplantısında da hatırlattığı üzere, bu sertifika genellikle güneş, rüzgar gibi yenilenebilir kaynaklara yatırım yapan firmalara veriliyor. Bir Atık Isı Geri Kazanım Tesis'i'nin bu sertifika adaylığı bir ilk

olma özelliği taşıyor. Günün yavaş yavaş sonlarına geliyoruz. Dönüş yolculuğunda Akçansa Genel Müdürü Hakan Gürdal uçaktaki herkesin tek elini sıkıyor ve diyor ki: "Bir fabrika yöneticiyseniz böyle bir alışkanlık kazanıyorsunuz, çünkü bir fabrikada güne başlarken insanların elini sıkıyorsanız bunun iki anlamı vardır; ya işinizi ciddiye almıyorsunuz demektir ya da beraber çalıştığınız insanları." 2020 yılında yeşil bina projelerinin yüzde 30'unda çözüm ortağı olmayı hedefleyen Akçansa'nın işini epey ciddiye aldığını biliyoruz. Bu yüzden biz de Hakan Gürdal'ın elini sıkıyoruz.

Balkan TALU, EKOIQ Editörü

İşe Enerji Tasarrufu ile Başladık ve Rekabet Üstünlüğü Elde Ettik...

Giderler arasında en büyük payın enerji giderlerinde olduğunu görünce işe enerji tasarrufu ile başlama kararı aldık. Mimsan şirketinin yerli kaynaklarla temiz enerji üreten teknolojileri bizim için önemli bir çıkış noktası oldu.

Şimdi dünyanın herhangi bir yerinde bir tıkla enerji giderlerimizi ve baca gazı verilerimizi on-line olarak takip ve kontrol yapabiliyoruz.

Kül çıktılarımızı çimento fabrikalarına satıyor, elektrostatik baca gazı arıtma sistemi (ESP) sayesinde fabrikamızın temiz bacası ile **gurur duyuyoruz.**

444 0 499

2. OSB, Havaalanı Yolu 15.km, 44135, Malatya
Tel: +90 (422) 244 01 44 Faks: +90 (422) 244 01 53
www.mimsan.net mimsan@mimsan.net

Trend

Herkes Nereye Gitti?

Evden çalışma, 21. yüzyıl iş hayatının emin adımlarla gelişen trendlerinden biri. Nasıl olmasın? Ulaşım ihtiyacını yok ederek karbon salımlarını azaltıyor; trafikte kaybedilen işgücü ve “akıl sağlığını” geri getiriyor; işverenin ofis giderlerini düşürüyor; çalışana ilgi alanlarını ve gereksinimlerini düzenlemek için esneklik sağlıyor. Peki, hiç mi dezavantajı yok? Asosyallik, disiplin yoksunluğu, zamanlama sorunları... Ama bunlar aşılmaz sorunlar olmamalı ki sadece çokuluslu şirketler değil, Yalova Belediyesi bile kısmen bu uygulamaya geçmiş durumda. Yani hazırlanın: Yakında eve dönüyoruz.

Yazı: Duygu ERTÜRK

Dışarıda yağmur yağıyor. Siz evinizde oturmuş, sıcak kahvenizi yudumluyorsunuz. Dizüstü bilgisayarınız da hemen üzerinizde toplanmış olan yumuşacık battaniyeye gömülmüş; bir şeyler yazıyorsunuz. Yanlış anlamayın, internette sohbet etmiyor, çalışıyorsunuz. Böyle huzurlu bir iş modeli hayal gibi görünüyor ama son yıllarda “evden çalışma” tüm dünyada hızla yayılan iş eğilimlerinden biri oldu. Bu “evcil” iş modelinin yıldızı son yıllarda parlarsa da, kısa bir araştırma 1970’lerden beri, özellikle ekonomik dalgalanmalara bağlı olarak kurumların çalışanlarıyla aralarındaki ipleri gevşeterek, onlara evden çalışma imkânı sunduğunu gösteriyor. Ancak bu eğilimin özellikle son yıllarda bu denli hızlı yayılmasının baş müsebbibi internet teknolojisinin gelişmesi. Telekonferans, anlık mesajlaşma, e-devlet, internet bankacılığı gibi uygulamalar bütün işlemleri evden tek bir tıkla halletme olanağı sunduğu için çalışmak için ofise gitme ihtiyacı da büyük oranda ortadan kalkmış oldu. Önce Microsoft gibi teknoloji şirketleri, ardından özel şirketlerin çağrı merkezleri çalışanlarını eve çekti. Ardından Yalova Belediyesi, “2012” -den itibaren çalışanlarımızın bir kısmı işlerini evden yürütecek” açıklamasıyla uygulamayı kamuya sıçrattı. Yalova Belediye Başkanı Yakup Koçal, teknolojinin evden çalışmaya elverdiği, bu uygulama sayesinde hem çalışanların yolda vakit kaybetmeyeceği hem de bireysel inisiyatif ortadan kalkacağı için kamudaki torpil ve rüşvetin önüne geçileceği görüşünde.

“Verimli Olmak İçin Ofise İhtiyaç Yok”

Yapılan araştırmalar ve istatistikler de insanların evden çalışmaya ne kadar hevesli olduklarını gözler önüne seriyor. Dünyanın en önemli teknoloji

firmalarından CISCO, Amerikalı bağımsız pazar araştırma ve analiz şirketi InsightExpress’le birlikte, tüm dünyada giderek yaygınlaşan bu iş modeliyle ilgili 13 ülkeden (ABD, Meksika, Brezilya, İngiltere, Fransa, İspanya, Almanya, İtalya, Rusya, Hindistan, Çin, Japonya ve Avustralya) 2 bin 600 çalışan ve BT (bilgi teknolojisi) profesyoneli üzerinde “Connected World Report” isimli bir araştırma yapmış. 2010 senesinde açıklanan raporun sonuçlarına göz atmak, ofis dışında çalışmanın dünyanın farklı bölgelerinde ne boyutlara ulaştığını ve ulaşabileceğini idrak edebilmek açısından faydalı olabilir. Araştırmaya göre, dünyada her beş çalışandan üçü işte verimli olmak için ofise ihtiyaç olmadığını düşünüyor. Bu oran Hindistan’da yüzde 93’le zirve yaparken, Çin’de yüzde 81 ve Brezilya’da yüzde 76. Hatta mobilite ve kurumsal bilgiye erişimde esneklik sunan şirketlerde çalışma isteği o kadar yüksek ki, çalışanlar daha düşük ücret alacak olsalar bile ev-ofis işlerini, yüksek ücretli ancak esnek olmayan işlere tercih ediyor. Her üç çalışandan ikisi çalıştıkları kurumun kendilerine istedikleri an, istedikleri yerden her türlü kurumsal ağ ve uygulamaya bir cihaz aracılığıyla erişebilme imkânı sağlamasını istiyor. Araştırmanın en çarpıcı sonuçlarından biri de yine her üç çalışandan birinin yani yüzde 66’lık bir oranın evden yapacakları bir işi, kendilerine iş güvencesi ve daha iyi bir maaş sağlayacak ofis işine tercih ediyor olmaları; ofiste çalışanlara göre günde dört saat ve üzeri daha fazla mesai yapacak olsalar bile... Bu sonucu duyunca insanın “evine bu kadar mı hasret kaldın?” diye sorası da gelmiyor değil hani.

Şimdi geldik mevzunun işveren gözünden nasıl görüldüğüne... Soruları yanıtlayan işverenlerin yarıya yakını (yüzde 45) ofis dışı çalışma için uygun

Trend

teknolojik ve yasal altyapıyı henüz oluşturamadıklarını düşünüyor. En çok endişe duydukları konular; güvenlik (yüzde 57), bütçe (yüzde 34) ve çalışanların uzmanlığı (yüzde 17). Çalışanlarsa işverenle aynı fikirde değil. Onlar, kendilerine daha esnek bir iş hayatının kapılarını açacak olan bu “eşsiz” sistemin önündeki en büyük engelin bilgi teknolojileri ve yasal düzenlemeler olduğu inancındalar.

50 ülkede faaliyet gösteren kariyer sitesi careerjet.net’in 2011 yılı verilerine göre dünyada 40 bin 280 freelance (proje bazlı) ve 554 home office (ev ofis) iş ilanı verilmiş. En fazla freelance ilan Avrupa’dan (17 bin 554 ilan), en az Karayipler’den (54) verilmiş. Home office ilanda başı 284 ilanla yine Avrupa çekerken, en az talep, üç ilanla Orta Amerika’dan gelmiş. Dünya genelinde “freelance” ve “ev ofis” iş ilanı verilmeyen tek kıtanın Antarktika olması da şaşırtıcı bir sonuç olmasa gerek. Yine sitenin verilerine göre, ofis dışı en çok aranan meslekler çevirmenlik, fotoğrafçılık, internet editörlüğü, yazı-

KRM Danışmanlık Genel Müdürü Kerim Paker, disiplinsizlik ve asosyallik gibi sorunlarına karşın, evden çalışma düzeninin gelecek yıllarda daha da yaygınlaşacağını öngörüyor.

lım, insan kaynakları, dergi editörlüğü, stilistik ve mimarlık.

Ya Asosyallik ve Disiplinsizlik?

Bu yeni iş modeline sıcak bakanlar olduğu gibi evden çalışmanın insanları asosyalleştirceği ve tembelliğe iteceğini düşünenler de var. Mesela konuştuğumuz bazı “ev işçileri”, ofise gitmemenin pek çok avantajını sıraladıktan sonra, tek olumsuz yanının bazen “iki laf edecek” birilerini bulamamak olduğunu söylüyorlar. Konuyla ilgili görüşlerine başvurduğumuz, KRM Danışmanlık Genel Müdürü Kerim Paker de evden çalışmanın bazı dezavantajları olduğu görüşünde. “Evden çalışmak insanların biraraya gelip kültürlerini paylaşmalarını ve fikir üretmelerini engelleyebilir. Teknoloji ne kadar ilerlese de fiziksel olarak birarada olmak hâlâ farklı. Ayrıca insanlar işe gittiğinde başka bir dünyaya giriyorlar ve bu ister istemez bir disiplin getiriyor. Evde ilk başlarda bu disiplini sağlamak zor olabilir ama çok önemli değil, özdisiplin zamanla öğrenilebilen bir şey”

Yalova Belediye Başkanı Yakup Koçal:

“Bütün kamu kuruluşları evden çalışma düzenine geçecek”

Evden çalışma uygulamasıyla ne amaçlıyorsunuz?

Bilgi toplumuna gerçek anlamda geçebilmeyi. Tarımdan sanayiye geçerken üretimde ve yönetimde mekânsal ve kavramsal değişimler yaşandı. Tarım toplumunda üretim büyük fabrikalarda yapılmazdı. Şimdi de bilgi toplumunda işin büyük işyerlerinden yürümesi gerekmiyor. Şöyle düşünün, bir işlem hem hizmet veren hem hizmet alan için evden halledilebiliyorsa, binaya gitmeye ne gerek var? Göreceksiniz, Türkiye’de bütün kamu kuruluşları bu düzene geçecek. Geçmesi de iyi olur, çünkü esnek çalışma düzeniyle kamuda hizmetin hızı ve kalitesi artacak.

Vatandaş, personelin dönüşümlü çalışmasıyla 24 saat hizmet alabilecek. Çalışanlar açısından bakınca da yolda boş yere vakit kaybedip yorulmadığı için daha mutlu ve verimli çalışacağını düşünüyoruz.

Bu sistemi nasıl hayata geçirdiniz peki?

Buradaki en önemli nokta, personelin bugüne kadar yaptığı bütün hizmetleri dijital ortama geçirmek ve arşivlemektir. Arşivleme sırasında personelden olumsuz tepkiler alsak da sonucun iyi olacağını anlattığımız için fazla sorun yaşamadık. En önemlisi personelin irade ve inisiyatifi kalmadı. Böylece

rüşvet ve suiistimali önleyeceğiz. Bir işlemi yapmak veya değiştirmek artık personelin iki dudağının arasında değil.

Bütün personel evden mi çalışacak?

Hayır. Müşteriyle bire bir görüşmesi gerekenler yine işyerine gidecek.

Çalışanların performansını nasıl kontrol edeceksiniz?

Vatandaş hizmet istediğini belirttiği anda ilgili personelin çalışma saniyesi başlıyor ve işlem devam ediyor. Bilgisayarın başında olmazsa zaten işi yapamayacak. Takipten sonra personele ekstra performans ücreti de verilecek.

diyen Paker bu dezavantajlara rağmen evden çalışma düzeninin gelecek yıllarda yaygınlaşacağını öngörüyor: “Şirketler maliyetleri azaltmak için ellerinden geleni yapıyor. Maliyetlerin önemli bir kısmını da çalışanların geliş gidişleri ve oturacakları fiziksel alanın sağlanması oluşturuyor. Dolayısıyla elemanları evden çalıştırmak işveren açısından daha avantajlı.” Paker kalifiye eleman sayısının tüm dünyada hızla azalması nedeniyle gelecek dönemlerde çalışanların daha fazla pazarlık payı olacağını da belirtiyor ve ekliyor: “Araştırmalar dünyada istihdam piyasasının daralacağı yönünde. Bu durumda çalışanların pazarlık gücü artacak ve işyerlerinden kendilerine özel bazı şeyler istemeye başlayacaklar. Evden çalışma bunlardan biri. Şunu kabul etmek gerekiyor ki, insanlar artık bir yerden bir yere gitmek, trafiğe girmek istemiyorlar.” Paker’e göre Türkiye’de konuya hâlâ hakim olmayan işverenler, eleman evde çalışırsa onu yeteri kadar iyi kullanamayacaklarını düşünüyorlar. Türkiye’deki çoğu işveren çalışanların işi kaytarmaması için üzerlerinde baskı kurmaya çalışıyor ve evinde oturan insanı kontrol edemeyeceğini düşünüyor.

Geleceğin İş Modeli Olması!

İstatistikî veriler gösteriyor ki, evden çalışmanın insanlığa en önemli faydalarından biri, çevreye verilen zararın aza indirmesi. Şöyle ki, çalışanlar, her gün işe gitmek için kilometrelerce yol katederek devasa karbon salımlarına neden olmuyor (ulaşımın, karbon emisyonlarının en büyük nedenlerinden biri olduğunu unutmayalım); işyerleri ise çalışanlarının lojistiği için yollara servis araçları çıkarmayarak, elektrik, su, ısınma ve yemekten tasarruf ederek hem hem maliyeti düşürüyor hem de çevreye verilen zararını olabildiğince azaltmış oluyor. İn-

Ajans Sahibi Ebru Ayaz (Gonzo Works) “Bir Gün Herkes Eve Dönecek”

2001’den beri büyük, küçük birçok reklam ajansında çalıştım. Geçen sene evden çalışma fikriyle işten ayrıldım ve Gonzo’yu kurdum. Yapmayı planladığımız şey, fikir ajansı olmak. Her türlü mecrada, herhangi bir kampanya için fikir bulup, uygulamaya koyuyoruz. Evden çalışmamın en önemli nedeni eve duyduğum özlem. Reklam sektöründe uzun saatler ofiste çalıştığım için eve hasret kalıyorum; eşine, kendine, hatta hayata vakit ayıramıyorsun. Eğer bir tane hayatım varsa bu şekilde olmamalı dedim. Bir senedir evden kendi işimi yapıyorum, çok mutluyum. Büyük bir reklam kampanyası fikri yaratmak gerçekten çok heyecan verici ama evde yemek yapıp arkadaşlarımla yediğim zaman ve içlerinden biri “bu çok güzel olmuş” dediğinde hemen hemen aynı tatmini yaşıyorum. Herkes bunu fark ettiğinde, bir gün eve dönecek bence. Bunu erken fark ettiğim için rahatlıkla eve döndüm. Ve bu dönüşün faydalarını da gördüm. Evde

çalışmanın en büyük avantajı; saat beşte pirinç ıslatabiliyorum. Sonra güneşi fark ettim, güneşin hareketlerini. İstedğim an kafamı kaldırıp güneşe bakabiliyorum. İşyerindeyseniz kendi iradenizi kullanamayabiliyorsunuz, çünkü aniden toplantı olabiliyor, ya da zamansız bir iş gelebiliyor. Evde de aynı ajansta çalıştığım yoğunlukta çalışıyorum ama bu beni o kadar yıpratmıyor. Çünkü evdeki sistem iyisiyle, kötüsüyle bana ait. Sabah saat 10’da iş başında olmak ya da 12’yle 14 arasında şirkette çıkan yemeği yemek zorunda değilim. Bunlar insanın üzerindeki baskıyı azaltıyor. Bence iş insanın kafasında başlıyor ve bitiyor. Nerede olduğunun aslında önemi yok. Disiplinli çalışıyorsan başında biri olması gerekmez. Disiplinin yoksa istediğin şirkette çalış, o iş yine çıkmaz. Kafası rahat elemanla çalışan patronlar da işin daha verimli olduğunu görecek. O yüzden, yaşasın freelance!

sanlık evden çalışmanın “kişisel rahatlığa katkı”dan ziyade dünyamızın sürdürülebilirliği açısından gerekli olduğunun idrakine henüz varamamış olsa da, ABD başta olmak üzere çevre tahribatını önlemek isteyen gelişmiş ülkeler bu amaçla evden çalışmayı yaygınlaştırmaya başladı. Bu sayımızda röportajına yer verdiğimiz trend stratejisti Jody Turner da ABD’de çevreye daha az zarar vermek için şirketlerin evden çalışmaya yöneldiğini belirterek, evden çalışmanın geleceğin iş modeli olduğunu öngörüyor.

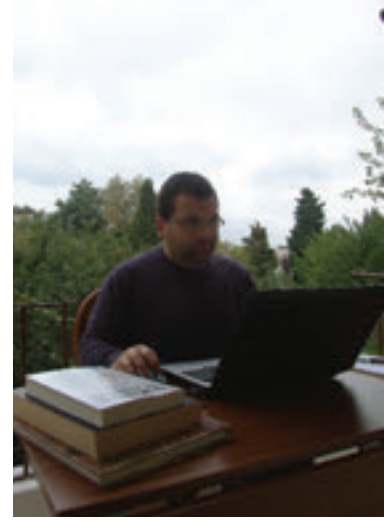
Ülkemizde, tam zamanlı bir çalışanın bir yılda ortalama 295 kWh elektrik, 4533 kWh doğalgaz, 132 kg kâğıt, 50 kg basılı malzeme (kart, broşür vb) tükettiğini varsayalım. Yine bir çalışanın yıllık toplam atık miktarının da ortalama 264 kg’ye tekabül ettiğini kabul edelim. Üstelik bu rakamlara daha şirkette tüketilen yiyecek, içecek ve ekstra masraflar da eklenecek. İsviçre kökenli My Climate Türkiye, sözkonusu çalışanın bir yıl boyunca doğaya tam 20 ton karbon salacağını hesaplıyor; bu da 300 euro+KDV’ye denk geliyor. Zayıyata bakıldığında “ev ofis” çalışmanın bir çevre faaliyeti olarak yaygınlaştırılmaya çalışması da oldukça anlaşılır görünüyor.

İsviçre’de, üretkenlik ve yaşam kalitesinin artması için esnek çalışma modellerinin uygulanması gerektiğini savunan şirket ve iş ortaklarının düzenlediği, Home Office Day (Evden Çalışma Günü) evden çalışmanın birçok avantajının yanı sıra çevreye ve sürdürülebilirliğe katkılarına da değinmesi bakımından önemli bir örnek olarak kabul edilebilir. Bu anlamlı günün ilki 18 Mayıs 2010’da yaklaşık 9 bin 800 katılımcıyla yapıldı, 606 işgünü kazanıldı ve bu sayede yıllık karbondioksit tüketimi 1240 ton azaltıldı. İkincisi 19 Mayıs 2011’de yapılan etkinlikte 40 bin 790 kişinin ka-

Sosyal Medya Araştırmacısı Onur Yazıcıoğlu (Social Eyez) “Keşke İstanbul’un Yarıısı Evden Çalışsa”

Çokuluslu bir şirket olan Social Eyez Medya Araştırma Şirketi için evden çalışıyorum. Belli bir siyasi konu üzerine sosyal medyada çıkan haber ve yorumları toparlıyoruz. Bundan önce de Eurosport.com, bwin.com ve goal.com sitelerinde editörlük yaptım. Hepsine evden çalıştım. Goal dergisine de evden yazdım. O dergi evden çıkıyordu zaten. Bence evden çalışmak çok daha mantıklı. İşyerine gidip geldiğiniz zaman İstanbul gibi bir yerde, en az iki saatinizi yolda kaybediyorsunuz. Bu çok verimsiz bir zaman. Bir de yoruyor, verimi düşürüyor.

Daha önce Türkiye’nin en önemli dergilerinden birinde tam zamanlı olarak çalışırken evimdeki bilgisayar ve kütüphane işyerindekinden daha iyiydi. E, işyeri bana ne sunacak o zaman? Bütün işyerlerinde kötü donanım ve yetersiz arşiv var. Neden işe gidiyorum? İş ve hayat kalitemi düşürmek için mi? İşyerine gidince günde dokuz saat mesai var. Bu vakti asla tam olarak kullanmamanıza rağmen işyerinde oturmak zorundasınız. Evde ise programını kendin ayarlıyorsun. Bir de iş hayatında çok gereksiz baskılar kuruluyor. ‘Ben buradayım’ demek için fevri hareketler yapıyorsunuz, böyle hareketlerle

karşılaşıyorsunuz. Bu da motivasyonunuzu düşürüyor. Yöneticinizle internet üzerinden iletişim sağladığınızda ise sadece gerekli olan şeyleri konuşup gereksiz detaylara takılmıyorsunuz. Her şeyi geçin, en rahat ettiğiniz yerde, evinizde çalışıyorsunuz. Konuya çevre açısından bakınca da evden çalışmak mantıklı. Benim için ayrıca elektrik, su, harcaması, yol ve yemek masrafı yapılmayacak. Trafik sorunu da büyük ölçüde çözümler. İstanbul’un yarısının evden çalıştığını düşünsenize, nasıl sakin ve huzurlu bir şehir olurdu.

tılımla 908 gün kazanılarak bir yıldaki karbon salımı tam 9 bin 198 ton azaltıldı. Home Office Day’in resmi internet sitesinde evden çalışmanın avantajları şöyle anlatılıyor: “Trafik azalacağı için karbondioksit tüketimi de yarıya iner ve bu sayede çevremizi korumuş oluruz. Bu sayede, şirket çalışanlarının memnuniyetleri ve dolayısıyla verimlilikleri de artar. Diğer masrafların azalması, hatta yok olması da cabası.”

Uzman görüşleri ve yapılan araştır-

malar, evden çalışmanın hem çalışan hem işveren açısından avantajları olduğu gibi dezavantajları da olduğunu, bu dezavantajların da bilhassa işvereni tedirgin ettiğini gösteriyor. Diğer bir ortak kanaat de şu: “İşverenler çevresel ve ekonomik nedenlerle bu iş modelini benimsemek zorunda kalacak.” Velhasıl ev-ofis çalışmanın, geleceğin iş modeli olduğu aşikâr. Peki, yaygınlaşması ne kadar zaman alır? İşte onun istatistiğini bulamadık. Hep beraber bekleyip göreceğiz. ○

(+)
105
milyon
kWh
enerji

Geleceğimiz

Doğaya Yatırım, Ekonomiye Dönüşüm

(-)
60
bin ton
karbon
emisyonu

Geleceğin adımlarını sürdürülebilir bir yaşam için atan Akçansa, Çanakkale Fabrikası'nda Atık Isı Geri Kazanım Tesisi yatırımıyla yıllık 105 milyon kWh enerji tasarrufu sağlayarak, fabrikada ihtiyaç duyulan enerjinin %30'unu buradan karşılayacak. Bu sayede yıllık 60.000 ton karbon emisyonu da önlenecek...

Türkiye çimento sektöründe bir ilk

Akçansa Atık Isı Geri Kazanım Tesisi, Türkiye ve Avrupa'daki çimento tesisleri içerisinde en büyük kurulu güçle faaliyete geçti.

HEIDELBERGCEMENT

AKÇANSA
www.akcansa.com.tr

Portre

Ateşböceklerinin Peşinde Bir Ömür

Ali Nihat Gökyiğit

Ali Nihat Gökyiğit Türkiye’de sürdürülebilirlik üzerine proje üreten ilk işadamlarından biri. TEKFEN’i kurduğu yıllarda Türkiye’nin yollarını, evlerini, sokaklarını aydınlatmayı koymuştu kafasına. Sonradan Hayrettin Karaca’yla birlikte kurdukları TEMA’yla Türkiye’nin doğasını aydınlatmaya koyuldu. Aynı zamanda ÇEDBİK kurucusu da olan Gökyiğit, sürdürülebilir ağaç tarımı, botanik bahçeleri ve kırsal kalkınmaya yönelik diğer pratik projeleriyle yeni nesillerin de yolunu aydınlatmaya devam ediyor hâlâ.

Yazı: Balkan TALU

Fotoğraflar: Özgür GÜVENÇ

TEKFEN'de yaptıklarını, TEMA'yi kurarken nasıl didindiğini elbette biliyorduk ama birkaç ay önce KAGİDER toplantısında yaptığı sunum sayesinde karşı karşıya geldim Ali Nihat Gökyiğit'le. Şu anda 86 yaşında olan Gökyiğit, doğayla savaşımızın neden 3. Dünya Savaşı'ndan daha tehlikeli olduğunu anlatıyor; ormanları ve biyoçeşitliliği, oluştukları zaman diliminden nasıl çok daha hızlı tükettiğimizi... Her yıl Portekiz'in yüzölçümü kadar orman kaybettiğimizi, tropikal ormanların üçte birinin yok olduğunu, son 50 yıl içinde karbon emisyonunun dört kat artarken yutak vazifesi görecektir olan ormanların nasıl yok edildiğini anlatıyor.

Eskiden dedelerimiz bizlere masal anlatırken uzak ülkelerden, devletlerden, ejderhalardan, tuhaf mahlûkatlardan söz ederlerdi. Ali Nihat Gökyiğit ise biyoçeşitliliğin önemini anlatırken örnek olarak konik salyangozdan ve onun saldırdığı enzimlerin ağrılara nasıl iyi geldiğinden bahsediyor. 1925 doğumlu olan Gökyiğit'in çocukluk ve gençlik yıllarının geçtiği Artvin ise bir masal ülkesi kadar uzak bir yerde artık.

"Bakü'de petrol bulunduğu zaman ilk boru hatlarından biri Batum'a çekildi. Bu yüzden Batum şehir olarak çok gelişti. Artvin ise Batumluların sayfiye yeri haline geldi. Evlerde odaların birleştiği yerlerde peçka adı verilen silindirik sobalar olurdu. Bu sobalar evlerin her yerini muntazaman ısıtırdı. Artvin'de çok güzel ceviz ağaçları vardı. Cevizlerin kabukları sobaya atılır, ısınmak için yakıt olarak kullanılırdı. Zamanında yeşillikler içindeki ahşap evlerden piyano sesleri yükselirdi. Gündüzleri çiçeklerin arasında kelebekleri, geceleri de ateşböceklerini kovalardık. Şimdi çocuklar ateşböceklerini tanımıyorlar bile."

Peki, şimdiki Artvin? Gökyiğit: "Ben 40-50 yıl boyunca ısrarla Artvin'e git-

Otobanların arasında bir cennet kurmak kimin aklına gelir ki? Ali Nihat Gökyiğit'in gelmiş ve merhum eşi Nezahat Gökyiğit'in adını verdiği botanik bahçesini yoktan varetmiş.

medim. Artvin Valisi bir açılış için beni çağırdığında da söyledim bunu. O hayal kırıklığını yaşamak istemiyordum. Israr ettiler, gittim, maalesef haklı çıktım" diyor.

Ali Nihat Gökyiğit hem Bayındırlık Bakanlığı'na iş yaptığı dönemlerde hem de TEKFEN'i kurduğu yıllarda inşaatlarda çalışırken, Anadolu'yu karış karış dolaşarak doğanın nasıl tahrip edildiğini gözleriyle gördü. Türkiye'nin ilk ampul fabrikalarından birini kuran, çevre dostu binalara öncülük edip ÇEDBİK'in kuruculuğunu yapan, 2009 yılında Ekonomist dergisi tarafından "Yılın Sivil Toplum Önderi" seçilen Ali Nihat Gökyiğit hep ileriye bakan biri elbette ama gene de çocuk denecek yaşta terk ettiği Artvin de dahil olmak üzere Anadolu'nun doğal dokusunun sürekli bozulduğuna, tahrip edildiğine şahit olmak yüreğini hep sızlattı Ali Nihat Gökyiğit'in...

Tehlikeli Sularda Tek Başına

Ali Nihat Gökyiğit, ceviz ağaçlarını, ateşböceklerini, piyano seslerini ardında bırakıp tehlikeli sulara yelken açtığında henüz 15 yaşındaydı. Babası, onun ayakları yere basan bir birey ol-

Portre

masını istediği için Robert Koleji'ne sokmaya azmetti. Bu yüzden de Hopa'dan İstanbul'a gidecek olan gemiye tek başına bindirdi onu (Çaktırmadan birilerine göz kulak olması için tembüh ettiğini sonradan öğrenmiş Ali Nihat Gökyiğit).

Vapur da öyle sıradan bir vapur değil. İskele yok, kayıkçı gelip yolcuları alıyor. Yanlış yere atarsanız anında kendinizi denizde bulabilirsiniz. Bu yüzden kayığın işaretini beklemek önemli. Gökyiğit, uzun bir gemi yolculuğundan sonra İstanbul'a, dedesinin evine varıyor. Ancak benzer bir taktiği de dedesi uyguluyor ve Eminönü'nden tramvayla Bebek'e nasıl gidileceğini anlatıyor torununa. Robert Koleji'nde ise hocaları sürekli okul içi etkinliklere ve kulüp aktivitelerine katılması için teşvik ediyorlar genç Ali Nihat'ı.

Robert Koleji'nden sonra da ABD Michigan Üniversitesi'ne gidiyor Ali Nihat Gökyiğit. Günler süren vapur yolculukları, aylar süren şilep yolculuklarından sonra New York'ta toprağı öpüp ayağa kalkınca dikkatini çeken ilk şey aydınlık oluyor. Türkiye'nin yollarını, evlerini, sokaklarını ve hatta insanlarını aydınlatmayı da o zamanlar koyuyor kafasına. Evlerin

ancak gazyağıyla aydınlanabildiği, hatta meşhur karne zamanlarına denk geldiği için pek de aydınlanamadığı İkinci Dünya Savaşı yıllarında Ali Nihat Gökyiğit'in en büyük hayalinin aydınlık olması doğal. Öyle ya, Hopa'dan Artvin'e, Artvin'den İstanbul'a bütün o yolları karanlıkta tek başına katetmek zorunda kalmıştı.

Gökyiğit, ABD'de bir şey daha öğrenmişti. Ne iş olursa olsun, bütün amaç işi daha kolay ve çabuk bitirmektir. Bütün iş felsefesi verimlilik üzerine kurulmuştu. Diğer bir önemli kıstas da sorun çözüp çözemediğinizdir. İş hayatını daha yakından tanımak için gittiği Pennsilyanya'da öğrenmişti bu dersi. Gannett Fleming Corddry and Carpenter, Inc. firmasında mülakata girdiğinde görüşmeyi yapan müdürler ne özgeçmişine bakmıştı, ne de mezun olduğu üniversiteye. Kendisine örnek bir problem vermişlerdi sadece. "Yöntemlerimiz farklıydı ama ben ve bir aday daha problemi çözdük ve şirket ikimizi aldı işe" diyor Gökyiğit.

Alet yapmak, bir işi pratik ve çabuk yapmak ve problem çözmek... Ali Nihat Gökyiğit TEKFEN'i kurduğu yıllarda bu üç özelliği birleştirmeye gayret ediyor.

Saf Kafkas Arısı ve Biyoçeşitliliğin Zenginliği

Ali Nihat Gökyiğit Artvin'de köylülerle bölgenin zengin biyoçeşitliliği üzerine konuştuğunda ona sorulan soru "Peki biz neden dizboyu fakirlik içindeyiz?" oluyor. Bu noktadan hareketle, "Bölgenin sürdürülebilir kırsal kalkınmasının lokomotifini neden Saf Kafkas Arısı olmasın" diyor Gökyiğit. Saf Kafkas arıları her havada işe çıkıp bal toplayabiliyor. Uzun bir dili var, diğer arılardan iki üç kat daha fazla bal topluyor. Ayrıca uysal bir arı, bu yüzden ancılar tarafından sevilen bir ırk. Bazı kovanlardan bir defada seksen kilo bal

alınabiliyor. Gökyiğit'in önyak olduğu proje sayesinde şu anda senede 30 bin kadar ana arı üretiliyor ve ülkenin değişik yerlerine dağıtılıyor.

TEMA'yı Nasıl Kurduk?

Yıllar yılları kovalar. Ali Nihat Gökyiğit, TEKFEN'le büyük iş başarılarına imza atar. Bir yandan da iş gereği karış karış dolaştığı Anadolu'nun doğasının uğradığı felaketlere ve zorbalığa tanık olur. Yapacak bir şey olmalıdır. Bundan sonrası güzel bir tesadüfün eseridir. Aynı dönemlerde Karaca Tekstil firmasıyla başarılı bir iş hayatını noktalamaya karar veren ve Yalova'da kurduğu Arboretum'da kendini emekliliğe ayıran Hayrettin Karaca ile kapı komşusu olurlar. Karaca'nın aklında "Sivas'ta mola verdikleri yerdeki kurumuş pınar" vardır; Gökyiğit'in de, Artvin'in gecelerini aydınlatan ateşböceklerini günümüzün çocuklarının neden göremediği belki de. Sonunda Hayrettin Karaca koluna takar, Yalova'ya götürür Ali Nihat Gökyiğit'i. Yalova'da ağaçların, çiçeklerin gölgesinde erozyon hakkında hasbihal ederken bulurlar kendilerini. TEMA fikri de buradan doğar. Ali Nihat Gökyiğit yıllardır çalıştığı inşaatlar sırasında Anadolu'daki yok oluşa, çölleşmeye şahit olmuştur. Karanlığa gidişin başka türlü-südür yaşanan ve çocukluğundan beri en büyük kaygısıdır karanlık.

Bu yüzden acil olarak 30 kişilik bir işadamları listesi hazırlayıp, ilk olarak

Yıllarca çalıştığı inşaatlar sırasında Anadolu'daki yok oluşa, çölleşmeye şahit olan Ali Nihat Gökyiğit, Hayrettin Karaca'nın "bir vakıf kuralım" önerisine dört elle sarılmış.

Vehbi Koç'a giderler. Kendisine gösterilen ilk on diadan sonra Vehbi Koç "Tamam, kurun vakfı" der ve sadece bir şart koşar. Nihat Gökyiğit de kendisi kadar sermaye koyacaktır vakfın kuruluşuna. Şartlar yerine getirilir ve TEMA Türkiye'de hiçbir sivil toplum kuruluşuna gösterilmeyen ilgi ve desteğe mazhar olur. Ali Nihat Gökyiğit ve

Ağaç Tarımı da Yolda

Ali Nihat Gökyiğit bundan altı yıl önce endüstriyel ormancılık işine de girmiş. Her yıl 200 hektarlık alan eklenerek büyüyen ağaç tarımı arazileri bugün 300 bin ağaçlık bir kapasiteye erişmiş durumda. Karacabey'den Çanakkale ve Balıkesir'e kadar olan bölgede değişik alanlarda faaliyete geçen endüstriyel ormancılık büyük karbon yutak alanları yaratıyor. Endüstriyel amaçla kullanılacak fidanları önce birbirine yakın dikmek gerekiyor. Mesafeyi pek sevmiyorlar. İki sene sonra ilk aralamanın yapılması bekleniyor. Dikilen kızılçamlar hem bir karbon yutağı işlevi görüyor hem de sürdürülebilir yapılar da ahşap olarak kullanılabilir. Şili, Yeni Zelanda ve Finlandiya gibi ahşap kullanımı ve ihracatında dünyada önemli bir yere sahip birçok ülke, ağaç tarımını yıllardır uyguluyor.

Hayrettin Karaca daha bu jargon yokken, Nejat Eczacıbaşı ve Ali Koçman gibi işadamlarının da desteğiyle, Türkiye'nin sürdürülebilirlik üzerine ilk sivil toplum kuruluşunun temellerini atarlar. Bu noktada TEMA'nın bir özelliğini daha hatırlatıyor Gökyiğit ve diyor ki: "TEMA, ilgili bütün bakanlık müsteşarlarının doğal mütevellî heyeti üyesi olduğu tek vakıftır." Tabii buradaki ana amaç devletin erozyonla mücadeleye ciddi olarak sahip çıkmasını sağlamaktır.

Ali Nihat Gökyiğit, sosyal sorumluluk konusunda da sivil toplumculuk konusunda da öncü kimliğini her zaman korur. Yurtdışı eğitim ve staj ağı AIESEC'in Türkiye ayağının kurulacağı sırada, Nejat Eczacıbaşı ve Osman Behçet Ağaoğlu'nun aklına ilk gelen isim Ali Nihat Gökyiğit'tir. Hâlâ büyük bir heyecanla TEMA gibi ÇEDBİK'in de kendi çalışma odasında kurulduğunu

Portre

anlatıyor. Sonra derin bir nefes alıp binaların doğal varlıkların tüketilmesindeki payının yüzde 25 ila 40 arasında olduğunu, elektrik sarfiyatının da yüzde 70'inin binalar tarafından yapıldığını anlatmaya başlıyor tane tane. Ondan sonra da enerji tasarrufu yapan ısı pompalarından, yeşil çatılardan dem vuruyor... Öyle ya gençliğinden beri kendini aydınlığı yaratmaya vakfetmiş bir insan var karşımızda.

Hem Üretip Hem de Doğayı Koruyabiliriz

EKOIQ'yu yayınlamaya başlamamızın en temel gerekçelerinden biri aynı anda hem üretim yapıp hem de doğayı korumanın mümkün olduğunu örneklerle ortaya koyabilmektir. Ali Nihat Gökyiğit bu konuda belki de Türkiye'deki ilk öncülerden biri. "Sizin projeleriniz çevreyle dost yatırım yapılabileceğini gösteriyor, örneğin Kafkas arısı" diye başlayınca hemen alıyor lafı ağzımızdan ve diyor ki: "Doğa dostu üretim... Bu hiçbir zaman çıkmadı aklımdan". Sonra Türkiye'nin biyoçeşitlilik açısından en önemli dört bölgesini sayıyor bir nefeste: Köprülü Kanyon, Kayseri Sultanazı, İğneada ve tabii ki Artvin Camili (Macahel). İlk olarak kelebekleri ve ateşböceklerini kovaladığı Artvin'e gidiyor aklı Ali Nihat Gökyiğit'in. Kafkas arısının hikâyesi de böyle başlıyor.

Artvin'in Camili köyünde ciddi bir biyoçeşitlilik zenginliği var. O kadar ki, ormanda tilkiler tarafından yakalanan başka bir hayvanın ne olduğu tür türlü tespit edilemiyor. Köylüler de diyor ki madem bu kadar zenginliğimiz var, biz neden bu kadar yoksuluz? Kafkas arısı projesi tam da bu noktada bölge halkının imdadına yetişiyor ve "koyu sosyalist" olarak tanımladığı Yücel Çağlar'a doğa dostu bir üretim tarzının nasıl yaratılabileceğini araştırmasını söylüyor. Yücel Çağlar Kaf-

TEKFEN'in Yeşil Binası'nın LEED Sertifikası'nı aldığı törende görüyoruz onu tekrar. Bitmeyen enerjisiyle bir nefes alıp, başlıyor konuşmaya: "Dünyanın başı dertte..."

kas arısının izini böyle buluyor.

Ali Nihat Gökyiğit'in önem verdiği diğer bir proje de Harran Ovası'nda safran yetiştirilmesi. Harran Ovası'nda yıllardır monokültür tarım uygulanmasına çare olarak safran yetiştirmeyi düşünmüş Gökyiğit. Harran Üniversitesi'yle işbirliği de yaparak bölgede safran yetiştirilebileceğini keşfetmişler. Harran'da sadece pamuk üretildiğinde yaşanan sorunları gördüğü için tektipçiliğin her türlüüne karşı Gökyiğit. Bu yüzden Rize'de

çay yerine süs bitkileri yetiştirmek üzerine de kafa yoruyor; Sakarya'da fındığın dışında meyve ağaçları da yetiştirmeye çalışıyor.

Ali Nihat Gökyiğit'le iki saatten fazla sohbet ettik. O, bir yandan kendi ayakları üzerinde durmak için okyanusları aşmış bir delikanlı, bir yandan da çocukluğunun ateşböceklerini, yeşil derya içindeki evini özleyen tecrübeli bir işadamı. Zaten muhtemelen bu yüzden biz sürdürülebilir, doğa dostu iş falan deyince "İşte ben yıllarca bunu anlatmaya çalıştım" deyip başlıyor Kafkas arılarını, safranı anlatmaya. Biz de onu, arka fonda çocuk sesleri, Nezahat Gökyiğit Botanik Parkı'ndaki (NGBB) bir çardağın altında dikkatle dinliyoruz.

"Dünyanın Başı Dertte"

Sonra, 86 yaşındaki Ali Nihat Gökyiğit önde, biz arkada bir ağaç ve çiçek deriyasını katediyoruz. Türkiye'nin en büyük soğanlı bitkiler koleksiyonu bu bahçede. Otobanın tozun toprağının yanında huzur verici bir vaha olan NGBB, şimdiden İstanbul'un yeşil alan pastasında yüzde 12'lik bir paya sahip. Bu arada Ali Nihat Gökyiğit ol-

dukça sıcak bir havada hiçbir yorgunluk belirtisi göstermeden Konya'da ezelden kavgalı iki köylünün barışmasına vesile olan Tülüşah bitkisini anlatmaya başlıyor. Türü tehlike altında olan bu bitkinin özelliği ait olduğu baklagiller familyasındaki 18 bin tür içinde sadece onun bir çiçekte üç, bazen dört meyve açabilmesi. Bu yüzden Tülüşah'ın diğer baklagillerin verimini artırmak için kullanılması düşünülüyor. Eğer başarılı olunabilirse fasulye ve mercimek gibi baklagillerin veriminin üç-dört kat daha artması söz konusu. Bu arada, parkın Ertuğrul adasında bulunan iki anıt zeytin ağacına takılıyor gözümüz. Bu ağaçlar Gemlik'teki bir zeytinlikte fabrika alanı açılması için kesilecekken Gökyiğit tarafından kurtarılıyorlar. Onun için biz gene ona bırakıyoruz sözü: "İhtiyar zeytin ağacı diyor ki benim sonum geldi. Genç ağaç diyor ki ben seni bırakmam. Kuşaklar arası dayanışma böyle bir şey. Biri ölmüş, biri canlı iki anıt ağaç, birbirine sarılıp aynı toprakları paylaşıyor".

Ataşehir'de TEM'in hemen yanında eşinin adını yaşatmak için oluşturduğu vahanın çıkış kapısında vedalaşyoruz Ali Nihat Gökyiğit'le. TEKFEN Levent Ofis'inin LEED Gold Sertifikası'nı aldığı törende görüyoruz onu tekrar. Hiç bitmeyen enerjisiyle bir nefes alıp, başlıyor konuşmaya: "Dünyanın başı dertte..."

Törenden sonra Levent'teki anayola çıkıp o keşmekeşin içine tekrar daldığında, o gürültü ve kaostan ötürü kendini yorgun hissedip sonra da utanıyor insan. Evet, dünyanın başı dertte. Bizim de başımız dertte aslında. Ali Nihat Gökyiğit uzaktan bir el feneriyle aydınlatıyor yolumuzu. Ne de olsa imza attığı çok örnek proje var. O kararlılık sularda boğulmamayı başarmış ve şimdi de bize yol gösteriyor. Anlayana... ○

Otobanların Ortasında Bir Cennet Nezhat Gökyiğit Botanik Bahçesi

1995 yılında Ali Nihat Gökyiğit eşi öldüğünde anısını nasıl yaşatırım diye düşünürken TEM'in kenarına yayılmış yaklaşık kırk dönümlük bir taş yığını çarpar gözüne. Kendi tabiriyle "bir diken bile yoktur" arazide. Gökyiğit hemen karayollarına gider ve projesini anlatır; izinleri alır. Parkın bulunduğu alan ilk önce büyük makinelerle eşelendikten sonra yağmurun ve karın güvenli ellerine teslim edilir. Toprak ıslah edildikten sonra bu alana yaklaşık 50 bin ağaç ekilir. Bugün bu alan İstanbul'daki yeşil alan örtüsünün yüzde 12'sini oluşturuyor. NGBB aynı zamanda Türkiye'nin en büyük soğanlı bitkiler koleksiyonuna sahip. Son anda kesilmekten kurtulmuş anıt ağaçlardan kuraklığa dayanıklı bitkilere, eski İstanbul'un canlandırıldığı bahçelerden yenilenebilir yabani otlara kadar her şey var bu bahçede. Ali Nihat Gökyiğit,

yenilenebilir yabani otlar meselesini çok ciddiye alıyor. O kadar ki hem bu otların yetiştiği alanlardaki köylülerle konuşuyor hem de lokantacılarla anlaşarak bu otlarla yemekler pişirtiyor ki ileride gıda krizi çıktığında alternatiflerimiz olsun. NGBB aynı anda bir eğitim ve araştırma merkezi. Parkın içinde hem çocuklara hem de yetişkinlere yönelik bahçevanlık eğitimleri var. Çocukların doğayla empati yapabilmesi için anaokulu seviyesinden başlayarak çeşitli yaş grupları için eğitim atölyeleri oluşturulmuş. Çocuklar küçük yaşlardan itibaren ağaçları, çiçekleri dokunarak, koklayarak, yetiştirerek öğreniyorlar. Çocuklar için tasarlanmış alanlarda ipekböcekleri de bulunuyor. Büyüdüklerinde kelebekleri kovalayabilsinler diye...

Gökkuşağını Asla Batıramazsınız!

GREENPEACE

40. YIL

“Olağan İnsanlardan
Olağanüstü Bir Öykü”
okumak ister misiniz? O
halde 15 Eylül 1971 günü,
Kanada'nın Vancouver
Limanı'ndan denize açılan
küçük balıkçı teknesine
kadar uzanmanız
gerekecek. Geminin içindeki
küçük ekip, bugün dünyanın
en güçlü uluslararası çevre
STK'sı olan Greenpeace'i
kuracak ve çevre
düşmanlarının korkulu
rüyası haline gelecekti.

Yazı: Deniz SÖZÜDOĞRU

Kendini dünyayı değiştirmeye aday olan bir grup insan, 40 yıl önce 15 Eylül 1971'de, ABD'nin nükleer testlerine son vermesini sağlayacak bir mücadele için Kanada'nın Vancouver Limanı'ndan gemiyle denize açıldı. Phyllis Cormack adlı eski ve küçük bir balıkçı teknesi kiralayan Greenpeace kurucuları, Amchitka Adası'na doğru yola çıktı. Onların misyonu, cesur bir meydan okuma eylemiyle ABD'nin Alaska kıyılarında yapacağı nükleer testi protesto etmektir. Yolculukları ABD Sahil Güvenlik güçleri tarafından kesilmiş olsa da, bu cesur eylemciler, nükleer test tehlikelerine dünya çapında dikkat çekerek tarihe geçtiler.

1972'de ABD hükümeti Amchitka'daki nükleer testleri durdurdu. Zafinden ilham alan Greenpeace, Güney Pasifik'teki Mururoa mercanadasındaki nükleer denemeleri durdurmak için çalışmaya karar verdi. Nükleer karşıtı Kanadalı işadamı David McTaggart, bu yolculuk için kendi yelkenlisi Vega'yı Greenpeace'e bağışladı. Ertesi yıl Vega mürettebatı Moruroa'ya ikinci gezisinde, Fransız donanması komandoları tarafından saldırıya uğradı. Ekibin çektiği fotoğraflar sayesinde dünyaya duyurulan saldırıyla, Fransa'nın nükleer testlerine yönelik zaten yaygın olan uluslararası muhalefet daha da güçlendi.

İşte Eylül 1971'e denk gelen bu tari-

hi gemi yolculuğu sayesinde, hareket bir kıvılcım gibi, tüm dünyaya yayılarak büyüdü ve dünyanın en büyük uluslararası çevre organizasyonunun temelleri atıldı. Greenpeace'in öyküsü, sıradan insanların nasıl olağanüstü şeyler yapabileceğini herkese kanıtladı.

Yıllar içerisinde Greenpeace, çevreyi koruyan ve barışı destekleyen modern, küresel bir örgüt haline geldi; aynı bugünün çevre sorunları gibi. Doğu Asya, Latin Amerika, Avrupa, Kuzey Amerika, Avustralya ve Afrika'da olmak üzere toplam 40 ülkede ofisi bulunan Greenpeace bu 40 yıllık zaman dilimine bir sürü zaferi sığdırmayı başardı. Tüm bunları yaparken

Sivil Toplum

en temel prensiplerinden de ödün vermedi: Barışçıl doğrudan eylemler gerçekleştirmek ve finansal olarak bağımsızlığını korumak.

Dünyanın el değmemiş son yeri olan Antarktika, şu anda uluslararası anlaşmalarla maden araştırmalarına karşı çok iyi bir şekilde korunuyorsa, bunun, yedi yıl boyunca devam eden ve aynı zamanda bölgede kalıcı bir oluşumu da kapsayan Greenpeace kampanyasının sonucunda gerçekleştiğini unutmamak gerekiyor.

Bir Gökkuşağını Asla Batıramazsın!

Greenpeace'in en çok bilinen gemisi olan Rainbow Warrior'un güvertesi bu 40 yılda kimleri ağırlamadı ki? Dini liderler, kraliyet ailesi üyeleri ve rock yıldızları... Rainbow Warrior tarihi boyunca çeşitli çevre suçlarına meydan okudu; 2004'te Tsunami kurbanlarına destek verdi, balina avcılığına, nükleere, savaşa, küresel ısınma ve okyanuslarda yaşanan çevre katliamlarına karşı yelken açtı.

İlk Rainbow Warrior, 1955 yılında

*Don't Make A Wave Topluluğu- 01/05/1971
Jim Bohlen, Paul Cote, Irving Stowe.*

© Greenpeace / Robert Keziere

yapılmış bir balıkçı teknesiydi. Greenpeace tarafından 1978 yılında birçok gönüllünün çalışmalarıyla onarıldı ve yeniden suya indirildi. Gemi 1985 yılının 10 Temmuz günü Fransa'nın yapacağı nükleer denemeleri protesto amacıyla, Yeni Zelanda'nın Auckland limanından hareket etmeden birkaç gün önce, Fransız gizli servislerinin ajanları tarafından altına patlayıcılar yerleştirilerek batırıldı. Bu

*Organik pirinç tarlasında hasat kutlaması
15/10/2009, Tayland*

© Greenpeace / Athit Perawongmetha

Çevre Zaferleriyle Dolu 40 Yıl

1971 İlk Greenpeace eyleminin ardından, ABD, Alaska'da nükleer denemeleri durdurdu.

1975 Fransa, atmosferdeki atom bombası denemelerinden vazgeçti.

1982 Kanada'da yapılan eylemler sonucunda, Avrupa Komisyonu yavru fok kürkü ithalatını yasakladı.

1989 Okyanuslarda akıntı ağlarıyla avlanmaya karşı Birleşmiş Milletler yasağı ilan edildi.

1994 Endüstrileşmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere toksik atık ticareti yasaklandı.

1996 Atom bombası denemeleri dünya çapında yasaklandı.

1998 Shell, açık denizdeki petrol platformunun geri dönüşüm için karaya alınmasına razı oldu. Greenpeace, kullanılmayan platformların denize batırılmaması için 1995'ten beri kampanya yürütüyordu.

2004 Disney'in çocuk giysilerindeki zararlı kimyasallarla ilgili Greenpeace raporu ve benzer bilimsel çalışmalar sonucu

Puma, Adidas, Chicco ve Nokia gibi küresel markalar, bazı ürünlerindeki tehlikeli kimyasalları üretimlerinden kaldırmayı taahhüt ettiler.

2004 Coca-Cola, McDonald's ve Algida, hidroflorokarbon içeren soğutucularını değiştireceğini açıkladı.

2005 LG, tüm elektronik serisini toksik maddelerden arındırmayı taahhüt etti.

2005 İsviçre'de beş yıl boyunca sürdürülen kampanya sonucunda GDO'lu ürünlerin ülkede yetiştirilip

olay sonucu Greenpeace fotoğrafçısı Fernando Pereira boğularak öldü. Yeni Zelanda polisinin araştırmaları ve kamuoyu baskısı sonucu, dönemin Fransa Başbakanı Laurent Fabius, “ajanların emirler doğrultusunda hareket ettiklerini” kabul etti, Fransız ajanları uluslararası mahkemede suçlu bulundu.

Muhtemelen, geminin tarihindeki en unutulmaz anlar, Pasifik’teki nükleer denemeleri durdurmak için giriştiği uzun mücadele dönemi idi. Bombalanmasına rağmen RW, nükleersiz bir Pasifik için mücadeleye devam etti. Geçtiğimiz yıl Türkiye’ye de gelerek, “Nükleersiz bir Türkiye” için yerel halkın ve nükleer karşıtı herkesin mücadelesine destek verdi. Uluslararası mürettebatı Sinop Gerze’de düzenlenen termik ve nükleer santrallara karşı mitingde halkla omuz omuza yürüdü.

Greenpeace’in simgelerinden biri olan, bayrak gemisi Rainbow Warrior (Gökkuşluğu Savaşçısı) Ağustos ayında Singapur’da düzenlenen bir tören-

İsa heykeli'ne tırmanan eylemcilerden biyoçeşitlilik mesajı
Brezilya - 16/03/2006
© Greenpeace / Ana Cecilia Brignol

Taç Mahal'de Nükleer karşıtı eylem
12/06/1998
© Greenpeace
Steve Morgan

le, Bangladeş merkezli sivil toplum kuruluşu Friendship'e devredildi. Rainbow Warrior artık bir hastane gemisi olarak hizmet verecek. 22 yıl boyunca çevreyi korumak adına Türkiye de dahil tüm dünyayı dolaşan Rainbow Warrior gemisinin yeni adı, Bengal dilinde gökkuşluğu anlamına gelen Rongdhonu. Gemi bundan böyle sağlık hizmetlerine erişimi hiç olmayan,

yetiştirilmeyeceğine ilişkin referandumda hayır oyu çıktı.

2008 Yeni Zelanda hükümeti, planlanan kömür santralını iptal ettiğini duyurdu. Greenpeace ve yerel eylemciler, bu konuda dört yıl boyunca verdikleri mücadelede bölgeyi işgal etmiş, mahkemeye gitmiş, protesto yürüyüşleri düzenlemiş ve rekor sayıda imza toplamıştı.

2008 Arjantin'deki Greenpeace kampanyası sonucu, hükümet fazla enerji tüketen akkor ampullerin kullanımını yasakladı.

2009 Greenpeace'in, İngiltere'de son yirmi yılın ilk kömür santralını inşasını durdurmak için

gerçekleştirdiği üç yıllık kampanya sonucu Kingsnorth kömür santralını planları rafa kaldırdı.

2009 Apple, Greenpeace'in "Green My Apple" kampanyası sonucunda yeni Macbook ve iMac'lerin üretiminde toksik PVC plastik kullanımını durdurarak, ürünlerini daha güvenli, geri dönüştürülmesi daha kolay ve çevreye daha az zarar verir hale getirdi.

2010 İngiltere'de Heathrow Havaalanı için inşa edilmesi planlanan 3. pist planları İngiltere hükümeti tarafından durduruldu. Greenpeace, İngiltere'deki karbon salımını azaltma planlarına ters düştüğü için plana karşı çıkmış ve pistin inşasını imkânsız hale getirecek şekilde 91 bin

destekçisiyle birlikte bir miktar arazi satın almıştı.

2010 Nestlé, Endonezya yağmur ormanlarını yok eden kaynaklardan palmiye yağı satın almayı durduracağını açıkladı. Tüketicilerin sekiz hafta boyunca sosyal medya aracılığıyla gerçekleştirdiği baskı ve Greenpeace'in şiddet içermeyen doğrudan eylemleri sonucu firma, Kit Kat markasına karşı yürütülen küresel kampanyaya boyun eğdi.

2011 Greenpeace'in APP'ye karşı başlattığı kampanya sonunda ses getirdi; Barbie oyuncaklarının üreticisi Mattel, Asia Pulp and Paper (APP) şirketini tedarik zincirinden çıkarmaya karar verdi.

Greenpeace Akdeniz

Greenpeace gemileri 1986'dan beri çevre sorunlarını araştırmak, halkla ve yerel yetkililerle buluşmak, çevre bilincini artırmak ve seçilmiş hedefler üzerinde doğrudan eylemlerde bulunmak için Akdeniz'de dolaşüyor. Bu çalışmalar sonunda, Greenpeace'in Akdeniz'de sürekli varlığının önemi görüldü ve bu yönde adımlar atıldı. Politik gerilimler ve çatışmalarla tanınan bir bölge olan Akdeniz'de faaliyet gösteren Greenpeace Akdeniz, Türkiye ofisi 1995 Aralık ayında kuruldu ve şu an İsrail, Lübnan, Türkiye'de aktif olarak çalışmalar yürütüyor.

Greenpeace'in Türkiye'de düzenlediği ilk kampanya toksik atıklarla ilgiliydi ve önemli kazanımlar sağladı. Yine 1995 yılında, Greenpeace'in kampanyası sonucunda, İzmir Körfezi'ni zehirleyen Vizon Deri Fabrikası kapatıldı. 1997 yılında, Petro-İş'in de desteğiyle gerçekleştirilen kampanya sonucunda, Petkim'in klor üretim sürecinde kullandığı cıvalı yöntem yerine alternatif yöneme geçildi. Ardından iklim ve enerji kampanyası kapsamında fosil yakıtlara olan bağımlılığı azaltmayı

amaçlayan kampanyalar yürütüldü. "Akdeniz'i Koruyoruz" kampanyasıyla türü tehlike altında olan mavi yüzgeçli orkinos için mücadeleler verildi. Akkuyu'da yıllardır devam eden nükleer planların iptal edilmesi için nükleer karşıtları ve yerel halkla omuz omuza eylemler gerçekleştirildi. 2000 yılında Nükleer Karşıtı Platform'la birlikte yapılan etkinlikler sayesinde, Türkiye'deki nükleer enerji ihalesi iptal edildi. Nükleer silahsızlanma konusunda da çalışmalar yürüten ofis, 2005'te Greenpeace, İncirlik NATO Üssü'nde tahmini 90 adet nükleer bombanın depolanmasına dikkat çekmek amacıyla İncirlik'te bir "Barış Elçiliği" kurdu.

Şu anda Türkiye Ofisi aktif olarak iklim değişikliğiyle mücadelede yenilenebilir enerji kaynaklarının benimsenmesini sağlamak, "Denizler" kampanyasıyla Akdeniz'de bir deniz rezervleri ağı oluşturarak türü tehlike altında olan mavi yüzgeçli orkinosları korumak; yavru balık avını durdurmak ve nükleer santrallerin kurulmasını engellemek konularında çalışıyor.

Orkinos eylemi - İzmir Türkiye - 11/09/2009 © Greenpeace / Aytunc Akad

Colosseum'da nükleer referandumu öncesi eylem- Roma - 10/06/2011

© Francesco Alesi / Greenpeace

ya da çok az olan Bangladeş sahil şeridi ve Bengal Körfezi'nde sağlık hizmetleri sunacak.

Öte yandan Rainbow Warrior ismini taşıyacak yeni geminin yapımı tamamlanmak üzere. Yeni gemi, Greenpeace'in 40. yılını kutladığı 2011 içerisinde kuruluşun diğer gemilerine katılacak.

Geleceği Güvence Altına Alma

Bugünün birbirleriyle bağıntılı çevresel sorunları, iklim değişikliğiyle birleştiğinde acil ve radikal adımlar atılmasını zorunlu kılıyor. Greenpeace tam da bu yolda ilerliyor; dünya üzerinde çevresel sorunları saptama, ortaya çıkarma ve onunla mücadele etme, bunlara neden olan güçlerle savaşma konusunda çabasını giderek artırıyor.

Greenpeace kurucuları, kendini dünyanın korunmasına adanmış bir grup insanın, barışçıl protestolarla ve çevre suçlarına tanıklık ederek dünyayı nasıl değiştirebileceğini kanıtladı. Bu, sivil toplumun hep birlikte hareket ederek daha iyi bir gelecek istediklerinde, neleri başarabileceklerine örnek olmalı.

Yeşil ve barış dolu bir dünya için Greenpeace, arkasındaki destekçilerin ve gönüllülerin gücüyle çalışmalarına ilk günkü heyecan ve tutkuyla devam ediyor. ○

www.nordengineering.com | info@nordengineering.com.tr

our way
to the future

Nord Engineering Türkiye - Osmangazi Mah. - Mertler Cad. No. 20 - Sancaktepe - İstanbul - Türkiye - Tel. +90 216 311 00 99 - Fax +90 216 311 00 98

"Organik Giysi Vücutta Yeşil Çay Etkisi Yapıyor"

Moda denince aklınıza sadece tüketim çılgınlığı mı geliyor? Haksız sayılmazsınız ancak son yıllarda dünyada hızla yaygınlaşan, organik kumaşlar kullanarak çevreye zarar vermemeyi esas alan "ekolojik moda" akımı bu algıyı yavaş yavaş değiştirmeye başladı. Akımın Türkiye'deki öncülerinden biri de "Nej" markasıyla yeşil tasarımlara imza atan modacı Nejla Güvenç. "Neden çevreye duyarlı tasarımlar yapmaya başladınız?" sorusuna şöyle cevap veriyor Güvenç: "Benim başka türlü bir hayatım hiç olmadı. Bir insan nasıl çevre için endişelenmez, ben asıl onu anlamıyorum."

Söyleşi: Duygu Ertürk Fotoğraflar: Özgür GÜVENÇ

Türk moda sektöründe çevreci yaklaşımıyla dikkat çeken bir isim Nejla Güvenç. Aslında uzun yıllardır moda dünyasının içinde; önce More&More, Derishow ve Beymen gibi kalburüstü markalara tasarımcılık yaptı. Ardından “çevreye saygılı” tasarımlara imzasını attığı atölyesini ve “Nej” markasını kurdu. Atölye 11 senedir faaliyette ancak tüm gözlerin Güvenç’e çevrilmesi sadece birkaç sene öncesine takabül ediyor. Zira modada sürdürülebilirliği esas alan “ekomoda” akımı dünyada gittikçe yaygınlaşırken Nej de Türk moda sektöründeki “yeşil akım”ın öncülerinden biri oldu. Geçen sene, ABD’de yürütülen “Dünyada On Bin Kadın Girişimci” projesinde Türkiye’den seçilen iki kadından biri olan, Garanti Bankası’ndan da “Gelecek Vatandaş Kadın Girişimci” ödülünü alan Güvenç’le çevre dostu markası Nej’den Türkiye’de ekolojik modanın durumuna kadar pek çok konuya temas ettik.

Moda dünyasında “çevreye duyarlı” yönünüzle fark yarattınız. Ekolojik tasarımlar yapma fikri nasıl ve neden ortaya çıktı?

Bence bu, insanın kendi doğasında gelişen bir durum. Tabii ki eğitim ve öğretimle herkese çevre duyarlılığını öğretebilirsiniz ama maalesef ülkemizde o anlamda bir bilinç yok. Bilinçlenme son zamanlarda başladı. Benimse başka türlü bir hayatım hiç olmadı. Benim ailemde çevreye saygı önemli. Korumaktan ziyade saygı... Çocukken de sokağa çöp atılmayacağını, elektriği, suyu boşa harcamamak gerektiğini biliyordum zaten. Bireyin kendi geliştirdiği hassasiyet önemli yani ama aileden alınan kültür de önemli. Geleceğe bir dünya bırakacağız ama bırakamıyor duruma geliyoruz. “Su kalmayacak” diyorlar. Önlem olarak bu durumu nispeten engelleyebilir, süreci ya-

“Abartıya Kaçmadan Kürk ve Deri Giyilebilir”

Çevreciler giysi ve aksesuar yapımı için hayvanların katledilmesine; orijinal kürk ve deri kullanılmasına da tepkili. Aslında ihtiyaç nedeniyle kullanılıyor. Kışın ısınmak için ne giyeceksiniz? Ya kürk giyeceksiniz ya da teknolojinin geliştirdiği yapay ürünleri. Çevreci yaklaşım olarak teknolojinin geliştirdiği ürünleri giymeniz lazım tamam ama benim gibi polyestere alerjisi olan birini düşünün. Ben kışın ne giyeceğim? Bir önceki koleksiyonumda tamamı kumaş olan paltonun içinin bir kısmına kürk koydum. “Hani doğal giysiler yapıyordun, bu ne?” dediler. Doğanın kanunu bu zaten. İlk insan da kürkü ve eti için hayvanları öldürdü. Öyle düşünürseniz et de yememeniz lazım. Ben doğayla iç içe yaşamak istiyorum ve doğal olanı tercih ediyorum ama abartıya kaçmamak şartıyla. Gösteriş ve lüks amaçlı kullanımına tabii ki karşıyım.”

vaşlatabiliriz. Elimizde fırsat varken neden yapmayalım?

Moda hep daha fazla tüketmeye yönlendirir. O nedenle moda ve sürdürülebilirlik kelimeleri yan yana biraz tezat oluşturuyor gibi...

Aslında doğru ama hazırladığımız koleksiyonlarda organik kumaş kullanıyoruz. Burada çok bencil bir yaklaşımım var. Ben doğal olmayan bir şeyi giymiyorum. Kendini seven bir insan giymemeli zaten. Polyester bir ürün giydiğinizde vücutta kötü bir koku oluyor. Ayrıca polyester vücutta enerji akımını sağlayamadığı için strese neden oluyor. O sebeple giymiyorum. Önce doğal elyafla başladım sonra hemen organığe geçtim.

Bir kumaşın organik olma kriterleri ne peki? Nasıl elde edilir organik kumaş?

Organik kumaş olabilmesi için bir sürü etmen var. Üretiminde kimyasal ilaç kullanılmamasından tutun, nadas zoonluluğuna, belirli bir mesafede sa-

Moda

nayi tesisinin bulunmamasına kadar bir dizi standart kurala uymanız gerekiyor. Ürünün topraktan toplanma şartları, arıtma tesisleri, hepsi çevreye duyarlı olmak zorunda. Bununla ilgili uluslararası "Global Organik Tekstil Standardı" var. Sertifikayı alabilmek için bütün bu koşulları yerine getirmeniz gerekiyor.

Doğal olan her şey organik demek değildir. Organik pazarlar mesela, hepsinin sertifikalı olduğundan emin miyiz? Adamın köyden aldığı ürünü satıyor olması organik sattığı anlamına gelmez. Belki o köylü de mahsulde böcek ilacı kullanıyor. Kullandığı tohumu da bilemezsiniz. Karıştırılması gerekir bu iki kavramın. Bir yanlış daha var. Organik kumaş için kök boyası kullanılıyor diyorlar. Kök boyası değil, bitki boyası kullanıyoruz. Ayrıca organik bir kumaş tam beyaz ya da siyah olamaz. Beyazı kırık, siyahı da güneşten solmuş olmalı. Bu da ek bilgi olsun.

Türkiye organik kumaş üretiminde ne durumda peki?

Dünyada birinci sıradayız biliyor musunuz? Ama tamamen ihracat yapıyoruz. Türk markaları henüz organik taleple etmiyor çünkü. Ben de bu üreticilerle kontağa geçtim ve bu konudaki duyarlılığımı anlattım. "Dünya moda

haftalarına katılıyorum, buna ekolojik hareket diyelim, ben de sizin kumaşlarınızı kullanıp koleksiyon yapayım" dedim. Kumaşların hepsini iç piyasadan sağladım.

Türkiye'de ekolojik moda ne durumda sizce? Kadınlar talep gösteriyor mu?

Moda Tasarımcıları Derneği'nin yönetimine geçtiğimden beri Türk kadınlarının giyim alışkanlıklarını gözlemleme şansım oldu. Kumaşın organik olduğunu bilmeyenler dahi bizim elbiselerimize dokunduktan sonra kumaştaki yu-

muşaklığı ve farkı anlıyorlar. Biz mesela kumaşın organik olmasının koleksiyonun önüne geçmesini tercih etmedik.

Neden? Önyargılı yaklaşımlardan mı çekindiniz?

Hayır, ama sadece organik diye ürünlerimizi almak yerine, önce koleksiyonu beğensinler, sonra organik olması müşteriyi fazladan mutlu etsin istedik. Gerçekten de öyle oldu. Ekonomik durumu yeterli olan kadınlar organik kumaş giymeyi tercih ediyorlar. Benim şu anda iletişim halinde olduğum kitle seviyor en azından. Onların sıkıntısı, aynı kalitede organik giysileri eşlerine bulamamaları. Ben şu an daha çok kadın markasını oturtmak istiyorum ama ileride erkekler için de bir koleksiyon hazırlamayı düşünüyorum. Kozmetik de düşünüyorum. Bir sonraki hedefimse organik çamaşır.

Ekolojik ürünler diğerlerine oranla çok daha pahalı. Parası olmayanlar için uygun seçenekler var mı?

Tabii organik bir şey alırsanız, bu meyve sebze de olabilir kıyafet de, diğer ürünlerden daha fazla para veriyorsunuz. Ancak organik bir kıyafet aldığınızda kimyasallarla yıkamazsınız, yıllarca giyebiliyorsunuz. Benim bir arkadaşımın babası, "ucuz mal alacak kadar zengin değilim" derdi. Dolayısıyla verdiğiniz para size geri dönecekse, biraz fazla ödeme yapmak aslında sizi zarara uğratmaz.

Organik kumaşın vücut sağlığımıza ne gibi yararları var?

Bir kere stresi engelliyor. Araştırmalara göre, organik kumaşla yapılan bir kıyafet giymek bir fincan yeşil çay içmekle aynı etkiye sahip. Vücut ısısını dengeliyor ve kadınlar için çok önemli bir nokta; antibakteriyel özelliği olduğu için mantarı önüyor. ○

"Organik"lik Tek Bir Alanla Sınırlı Kalmaz

Eğer gerçekten çevreye saygılıysanız, bu hayatınızın her alanına yayılır. Yani 'organik'lik tek bir alanla sınırlı kalmaz. Mesela ben Nişantaşı'nda oturuyorum. Balkonumda domates, biber, nane, soğan yetiştiriyorum. Yemeğe arkadaşlarım geliyor. Ben yemek pişirirken, 'bir dakika' diyorum, balkona çıkıyorum. Biberimi, domatesimi topluyorum ve çok eğleniyorum. Yazlığım da çok

büyük bir alanda tarım yapıyoruz. Gelen müşterilere şurada doğal zeytinyağı var, burada organik yemek var diye önerilerde de bulunuyorum. Hayvanlar üzerinde test edilmeyen kozmetik ürünlerini tercih ediyorum. Bunu twitter'den duyduğumda, 'yüzün bilmem neye dönsün de gör' gibi tepkiler aldım. Ülkenin çevre bilinci işte bu düzeyde maalesef!"

HİPP

Yaşamdaki en değerli varlık için.

ORGANİK kalitede üretim

AB yasalarının öngördüğü limitler üzerinde sıkı kontroller

Sadece AB organik logosu ürünün zararlı bileşenlerden yoksun olmasını garanti edemezken tüm HİPP ürünleri çok sıkı kontrollere tabi tutulurlar.

- ✓ HİPP kavanoz ürünlerinde 260'dan fazla kontrol noktası bulunur.
- ✓ HİPP kendi labrotuarlarında 1200 çeşit bulaşan kalıntısı analiz etmektedir.

ORGANİK üretimden ORGANİK HİPP Kalitesine

Shotton'da Sıfır Atığa Doğru!

Çalışma alanlarında çıkan her tür atığın azaltılması, yeniden kullanılması ve geri dönüştürülmesine yönelik inovatif yaklaşımlarıyla tanınan İngiltere Shotton'daki UPM (United Paper Mills) takımı; geri kazanılmış kâğıdın dönüştürülme süreçlerinde her yıl ortaya çıkan 20 bin ton ıslak ve yoğun atık maddenin doğaya zarar vermesini engellemek için yeni çözümler peşinde.

Bilgi notu: Bu yazı UPM'in Kurumsal Dergisi Griffin'den alınmıştır.

UPM takımının çabalarına karşılık gelecek çözüm, hiç de kolay olmayan bir çalışma sürecini gerektiriyordu. Ekibin yıllar süren kararlılığı sonrasında, "Sıfır Atığa Doğru" projesi bu yaz neredeyse gerçek oldu.

UPM'in İngiltere'deki Shotton Tesisi Enerji ve Yan Hizmetler Birimi Başkanı Andrew Bronnert ile Yan Hizmetler Birim Müdürü Kevin Smith'in liderliğinde gerçekleştirilen projede, süreç atığının yönetimi için özel bir çözüm üretildi. Eski bir binayı "geri dönüştüren" ve Fibrefuel (elyaf-yakıt) adı verilen yeni bir ürün yaratan PHS Special Contracts isimli atık yönetimi şirketiyle

kurulan ortaklık sonucunda, UPM ekibinin ihtiyaç duyduğu çözümün ortaya çıkarılması sağlandı.

Bronnert, sıfır atığın matematiksel olarak imkânsızlığını kabul ediyor ve ekliyor: “Eski boya kutuları, artık borular ve bazı teneke atıkları gibi maddelerin geri dönüşürülemeyeceğini ya da yeniden kullanılmayacağını kabul etmek gerekiyor. Ancak bizim buradaki amacımız, sene sonunda katı atık sahalarına gömülecek olan 20 bin tonluk atığı bin tona kadar azaltabilmek.”

Atık Maddelerden Üretilen Yeni Ürünler

Shotton'daki UPM tesisi, halihazırda her yıl 640 bin ton kuru ve geri kazanılmış kâğıdı işliyor. Tesisin, İngiltere'nin yurt çapındaki geri dönüşüm sistemlerinden toplanan plastik, teneke ve diğer geri dönüştürülebilir ev atıklarını işleme amacıyla oluşturulan yeni Materyal Geri Kazanım Ünitesi ise Şubat ayında hizmete girdi.

Shotton'daki kâğıt geri kazanım süreçlerinin sonucunda elyaf, plastik ve teneke kutulardan oluşan ıslak bir atık madde ortaya çıkıyor. Bronnert'e göre, Shotton fabrikasının doğal yapısı nedeniyle, geri dönüşüm süreçlerinin sonunda açığa çıkan bu maddenin enerji üretimi için yakılması bir seçenek olarak görülüyor. Bronnert, ayrıca, tüm bu süreç zarfında kendilerini asıl zorlayan konunun, atık gömme işine alternatif olabilecek kullanışlı ve katma değerli bir çözüm üretmek olduğunu belirtiyor.

Yıllar süren çözüm arayışları ve sonuçsuz kalan birçok girişimden sonra nihayet PHS ile UPM işbirliğinde, fabrikadan birkaç mil uzaklıktaki bir tersane binası, yeni tesis olarak yeniden kullanıma açıldı.

Bronnert, yeni tesisle ilgili duygularını gururla aktarıyor: “PHS, bazı geleneksel teknoloji, filtre ve mıknaatları burada da kullanacak. Ancak sadece İngiltere'de olan ve farklı materyalleri ayrıştırmak için uygulanan yüzdürme teknolojisini de devreye sokacak. Plastikler hızlı bir biçimde kurtulacak, öğütülecek ve mobilya ya da de-

miryolu traversi gibi satılabilir bir ürün olarak paketlenecek. UPM ve PHS ayrıca, ıslak atıktan elde edilen ve kâğıt elyafından oluşan pelet, yani Fibrefuel üretimini de gerçekleştirdi. Bu sayede, Shotton yeni bir yakıt kaynağı kazanmış oldu.”

Sadece Temel Üretime Odaklanmayın

Bronnert'e göre, bu proje Shotton'un gündelik rutinlerin ötesine bakma alışkanlığı edindiğini gösteren bir kanıt olarak ciddi önem taşıyor. Bronnert'in kendi sözleriyle: “Bir üreticinin, sadece temel üretim süreçlerine değil, işletmenin tümüne odaklanması gereken günleri yaşıyoruz. ‘Sıfır Atığa Doğru’ projesi, sadece sürdürülebilir gelişimle değil, aynı zamanda maliyet yönetimi, beceri kullanımı, yaratıcılık, üçüncü partilerle çalışarak problem çözme, değer katma ve gelir elde etmeyle de yakından ilgili.”

Shotton'un inovatif yöntemleri, fabrikanın İngiltere'nin diğer bölgelerindeki fabrikalar tarafından gıptayla izlenmesine yol açan geniş kapsamlı UPM yatırımlarıyla destekleniyor.

Bronnert, “Kendimizi değer yaratmada öncü olarak görüyoruz” diyerek sözlerini sonlandırıyor. ○

Shotton'daki UPM tesisi, sıfır atık çalışmasının sadece bir ütopya değil, uygulanabilir bir gelecek hayali olduğunu göstermesi açısından ayrı bir önem taşıyor.

Söyleşi

Turgut Yıldız:

"Sürdürülebilir Olmayan Bir İş mi? Artık Mümkün Değil!"

TNT olarak sürdürülebilirlik çalışmalarınızı global ölçekte "Planet Me-Gezegen Benim" başlığı altında sürdürüyorsunuz. Ne zaman başladı bu program?

Operasyonlarımız, tedarikçilerimiz ve müşterilerimiz bazında, küresel ölçekte çevre konusunda verdiğimiz tüm sözlerimizi kapsayan "Planet Me-Gezegen Benim" projemiz 2007'de başladı. Adı üstünde, "Dünya bizimdir; onu nasıl koruyalım ve çocuklarımıza yaşanabilir bir dünya bırakalım" sorusu üzerine kurulu bir çalışma. Ancak TNT'nin bu konudaki çalışmaları çok daha önceye dayanıyor. Planet Me projesiyle birlikte bunlar bir başlık altında birleşmiş oldu sadece. Bu konudaki ilk çalışmalarımızdan biri de, Birleşmiş Milletler'e bağlı Dünya Gıda Programı'yla (World Food Programme) yaptığımız işbirliğidir. Dünyada açlık konusunda yaşanan tüm sorun alanlarını, mesela Somali'ye yardımları bu organizasyon örgütüyor. Biz de bildiğiniz gibi TNT olarak 49 ton yiyecek götürdük Somali'ye. Ancak bununla yetinmemeye karar verdik. Kendi uzmanlık alanımız olan lojistik

Sürdürülebilirlik alanında her ayrıntıyı tek tek düşünmüş bir kurum ve yöneticiyle karşılaşmak insanın yarına dair umutlarını gerçekten güçlendiriyor. 23 yıldır TNT Ekspres Türkiye'de çalışan Genel Müdür Turgut Yıldız, elektrikli araçlardan yeşil taşımacılığa, açlığa karşı mücadeleden yenilenebilir enerjiye, müşterilerine verdikleri karbon hesaplama hizmetlerine kadar her alandaki sorularımızı yanıtladığı gibi, yeni sorular sormamızı da sağladı.

Söyleşi

desteği vermeyi teklif ettik. Kabul ettiler. Roma'daki 50 bin metrekairelik merkez depolama alanlarına, onların sığdırdığının tam beş katı malzemeyi stoklamayı sağlayacak bir depo yönetimi sistemi geliştirdik. Biz mümkün olduğunca tek atımlık yardımlar yerine, tüm süreci değiştirebilecek etkin müdahaleler yapmayı tercih ediyoruz.

Projenin bir başka ayağı da, TNT çalışanlarının gönüllü destekleriydi. Bu kapsamda dünyanın birçok yerinden olduğu gibi Türkiye'den de bir arkadaşımız bu program kapsamında üç ay Tanzanya'ya gitti ve bölgedeki insanlarla bilfiil yaşadı. Eğitimler verdi; çocukların öğretimlerine katkıda bulundu. Üç ay sonra döndüğünde şunu söyledi bize: "Türkiye'de de açıklık çeken insan var ama oradaki durumun şiddeti çok yüksek. Ben su bulamadıkları için yerdeki çamurlu yağmur suyunu içmeye çalışan çocuklar gördüm, çünkü en yakın su 15 km uzakta."

Bu bizi çok etkiledi. Oraya su götürmekle, taşımakla çözülebilecek bir durum yok. Biz de bu soruna nasıl daha kesin bir çözüm getirebileceğimiz

"En önemli konulardan bir tanesi şirketlerin karar alması. Bireylerin tek tek çok fazla etkisi olmayabilir ama kurumların kararları çok büyük dönüşümlere yol açar, çünkü şirketlerin elinde çok büyük güç var"

üzerine düşündük. Okulun etrafına yağmur sularının biriktirebileceği iki tane büyük tank yaptırıldı. Böylece bu sorun çözülmüş oldu. Bu arkadaşımız gerçekten önemli bir sorumluluk aldı. Burada kalite müdürüydü; ama iş tulumunu giydi ve bilfiil çalıştı Tanzanya'da...

Bizim dikkatimizi çeken uygulamalarınızdan biri de müşterilerinizin gönderilerinin karbon salımlarına yönelik çalışmanız.

Evet, bu çalışmaya yeni başladık. Müşterilerimize gönderilerinin neden olduğu karbon salımını raporlayabiliyoruz. Bunun birinci nedeni, dikkatlerini o yöne çekmek. Zaten birçok uluslararası firma lojistik nedeniyle oluşan karbon salımları üzerinde durmaya başladı. Tabii ikinci neden de bu salımları aşağı çekmenin yolları üzerine düşünmeye teşvik etmek.

Maliyetlerinden dolayı bu hizmeti şimdilik belirli bir hacmin üstündeki müşterilere teklif ediyoruz. Ama tabii ki bu yaygınlaşacak ve ucuzlayacak. Bu hizmetin nihai olarak gelmesini planladığımız nokta şu: Müşterinin gönderi hizmetlerinin karbon salımını ölçmek; yıllık gönderi trafiğinde, ne kadar karbon salımına neden olduğunu ortaya koymak. Ve sonrasında müşterimize karbon salımsız ve düşük karbonlu gönderi seçeneklerini, Yeşil Taşıma fırsatlarını sunmak. Eğer isterse müşteri, gönderi başına belli bir ücret ödeyerek bunu yapabilir.

Peki, Yeşil Taşıma nasıl olacak?

Gönderilerinizi tamamen ayrı bir sistemle, ayrı bir rotayla ulaştıracağız gideceği yere. Bunu şu anda bir bilgisayar yazılımıyla fiilen gösterebiliyoruz. Yani, çok büyük karbon salımına neden olan hava ulaşımı yerine, hızlı trenlerin ve elektrikli araçların kulla-

TNT Türkiye Genel Müdürü Turgut Yıldız, filolarındaki 400 aracı en kısa zamanda elektrikli hale getirme konusunda son derece kararlı olduklarını söylüyor.

nıldığı alternatif bir rota önerebiliyoruz. Sözelimi, Stockholm'den Roma'ya 30 kiloluk bir gönderiniz var. Ekspres olarak gönderdiğinizde 87,2 kiloluk bir karbondioksit salımına neden oluyorsunuz ama biz size alternatif bir rota önerebiliyoruz. Bu rotayı uyguladığınızda karbon salımınız 11,9 kiloya kadar düşüyor. Karbon emisyonlarını belirli bir düzeyin altına çekmeye çalışan şirketler için ne kadar önemli bir proje olduğunun farkında mısınız?

Ayrıca şirketimizin nihai hedeflerinden biri, 2020 yılında karbondioksit salımlarını yüzde 45 azaltmak. Bunun çok zor olduğunu söyleyenler oldu. Oysa hiç de zor değil. Biz karbon emisyonlarımızı, araçlarımızın verimini artıran uygulamalarla Türkiye'de yüzde 10 azalttık bile. TNT'nin sonraki hedefi de 0 emisyon. Yine birçok kişi bunun mümkün olmadığını söylüyor ama mümkün. Çünkü elektrikli araçlar sıfır emisyon üretiyor. Diyeceksiniz uçak ne olacak? Uçak da sıfır olacak, çünkü uçaklarda da biyoyakıt kullanılmaya başlayacak. Biyoyakıtı Boeing'lerde test ettiler. Şu anda kargo uçaklarında kullananlar var, çok yakında yolcu uçaklarında da bu yakıtı geçecekler. Çünkü gerçekten uçaklar araçların yüz katı daha fazla karbondioksit sa-

TNT Açlığa Karşı Yürüyor

TNT'nin dünya çapında açlığa dikkat çekmek için sürdürdüğü bir kampanya var. Bizim bu yürüyüşümüz her yıl haziran ayının sonunda ya da temmuzun başında bir pazar günü, sabah 10'da, güneşin dünyada ilk doğduğu kara parçası olan Yeni Zelanda'da başlıyor. Belli bir süre onlar yürüdüktan sonra bu sefer Avustralya'dakiler yürümeye başlıyor ve böyle böyle ilerliyor. Biz de kendi saatimiz gelince bütün Türkiye TNT çalışanları, aileleri, çocukları ve hatta hayvanlarıyla birlikte, Bağdat Caddesi'nde saat 10'da yürüyoruz. Açlık ve savaşlara dikkat çekmek için sekiz yıldır yürüyoruz ve bizimle birlikte yürümek için de herkesi davet ediyoruz. Maalesef bu konuda fazla destek göremedik. Biz hep kendimiz, 700 ya da 1000 kişilik bir grup olarak, TNT aileleri ve elemanları olarak yürüdük.

Bunu her yere duyurduk ama maalesef insanlar pazar günü yataklarından kalkıp sabah 10'da oraya gelmek istemiyor. Halbuki o gün 24 saat boyunca yüz binlerce kişi açlığa karşı yürümüş oluyor. Portekiz'de 30

bin kişi yürüyor. İspanya'da İspanya prensi yürüyor. İspanya'nın en önemli aktristi Penelope Cruz yürüyor. Güney Afrika'da Nelson Mandela yürüyor. Dünya çapında madalya kazanmış ünlü atletler yürüyor. Kızıldeniz'de TNT elemanları dalgıç kıyafetiyle Kızıldeniz'in dibinde yürüyorlar! Himalayalar'a çıkıyorlar, TNT Açlıkla Savaş bayrağı dikiyorlar. Aynı günde bütün bu hareketler oluyor. O kadar güzel ki... Bu konuda CNN International ile TNT'nin bir işbirliği var. CNN de bunu 24 saat canlı olarak veriyor. Bu konuda bir gelişme kaydedene, kamuoyunda gerekli duyarlılık oluşana kadar yürümeye devam edeceğiz.

lıyor. Ayrıca yeni nesil uçakların alışmaları o kadar hafif ki, neredeyse plastik. Büyük firmalar bunun hazırlığını yapıyor şimdiden.

Türkiye'den bu talepler gelmeye başladı mı?

Türkiye'den henüz isteyen olmadı! Ama dünya çapında Sony, Volvo gibi 15-20 firma bunu talep ediyor bizden. Volvo Belçika ve İsveç birimleri istemiş mesela ama onlar sadece Türkiye'ye gidene ölçüyor. Ben Türkiye Volvo'dan da bekliyorum bu talebi. Onların da, "İngiltere'ye veya Fransa'ya gönderilerimizin karbondioksit ölçümünü istiyorum" demesi lazım. Ama

bu tür çalışmalar Türkiye'de hep erteleniyor, ikinci plana alınıyor. Ticareti daha çok düşünüyorlar, halbuki ticaret tam da buradan başlıyor. Ticaret artık çok değişti.

Elektrikli araçlarla ilgili somut bir girişiminiz var değil mi?

Evet, elektrikli araçları yavaş yavaş devreye sokmaya başlıyoruz. İlk olarak deneme mahiyetinde üç elektrikli araç satın aldık. Bu araçlar elektrikli olduğu için biraz daha pahalı tabii. Bize maliyeti, aynı tür Ducato, Renault Cangoon gibi Van tipi araçların dizelinden yüzde 14-15 daha fazla. Ancak aracın kazancı yakıtında. Yakıtta gel-

Söyleşi

duğumuzda bir elektrikli araç bir yılda ortalama 1400 lira; bir dizel araçsa 10 bin lira yakıyor. Yani arada neredeyse 10 kat fark var. Bu hesaba göre elektrikli araç bir yıl içinde kendisini fazlasıyla amorti ediyor.

Bu söylediklerinizden, elektrikli araçların sizin için bir PR malzemesi olmadığını, düşük karbonlu iş modelinizin parçası olduğunu anlıyorum. Yani reklam yapmıyorsunuz...

Hayır, filomuzda 400 araç var ve hepsini elektrikliye geçirmek istiyoruz, çünkü geçirmemiz gerekiyor. İki nedenle: Bir, şirketin politikası karbon dioksit salımlarını yüzde 45 azaltmak. O bizim hedefimiz, ona uymak zorundayız. İkincisi, bu araçlar bize son derece uygun bir maliyet azaltımı getiriyor. Yani hem karbon salmıyoruz, hem de 10 kat daha ucuz yakıt kullanmış oluyoruz.

Bu hesabı ilk defa bu kadar net bir şekilde duyuyorum.

Biz hepsinin hesabını ayrıntılı olarak yaptık. Hedefimiz en geç beş yıl içinde Türkiye’de tüm araçlarımızı elektrikli hale geçirmek.

“Mr. Toyota’dan Sürdürülebilirlik Dersi Aldık”

Biliyorsunuz, Türkiye İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği’ni 2005 yılında WBCSD’nin (World Business Council for Sustainable Development) Türkiye temsilciliği olarak kurduk. Oraya Türkiye’nin imza töreni için gittik ve ilk kez bir ülkeyi bütün delege ve üyelerin bulunduğu bir Genel Kurul toplantısı sırasında üyeliğe aldılar. Türkiye’nin bu katılımını gerçekten çok önemsiyorlardı. Genel Kurul toplantısı sırasında “Mr. Toyota da burada” dediler. Ben Toyota’nın, kurucusunun adını taşıdığını bilmiyordum. 95 yaşındaki Mr. Toyota, iki sekreteri kolunda gelip, kürsüye çıktı ve sürdürülebilir kalkınma konusunda bir konuşma yaptı Genel Kurul’a. Toyota orada bize 50 yıl sonrasını anlattı. 2005 yılındaydık, bize 2055 yılında Toyota araçlarının ne olacağını ekranda gösterdi. Bütün projeleri elektrikli araçlar üzerineydi. Adam 95 yaşında, kendisi görmeyecek. İşte sürdürülebilirlik böyle uzun vadeli bir vizyon gerektiriyor...

Peki, şarj sorununu nasıl halledeceksiniz?

Şarj istasyonlarımız kuruldu bile. Atatürk ve Sabiha Gökçen havalimanlarındaki merkezlerimizde, Ümraniye’deki genel müdürlüğümüzde ve bir de Çekmeköy’deki tesisimizde olmak üzere dört ana merkez. Birkaç tane de küçük istasyon kurduk. 160 kilometre menzili var araçlarımızın. Yani gün içinde rahat rahat istedikleri kadar yol alabilecek durumdadır. Peki, elektrığımızın de, rüzgâr enerjisinden elde edilen yeşil enerji olduğunu biliyor musunuz?

Kimden alıyorsunuz elektriği?

Biz Sanko’dan alıyoruz. Yıllık olarak tüketimi 100 bin kilovat/saati geçen şirketler, yeşil enerji satın alabiliyorlar. Biz de tam üç yıldır tüm tesislerimizde yeşil enerjiyi kullanıyoruz. Ve biliyor musunuz yeşil enerji, şu anki normal elektrik tarifesinden yüzde 14 daha ucuz. Herkese tavsiye ediyorum. Şimdi tüm elektrikli araçlarımız da bu temiz ve ucuz elektrikle çalışacak.

Sizde sürdürülebilirlik projesi ve hayalleri bitecek gibi değil...

Bir başka düşüncemiz daha var aslında. Genel müdürlüğümüzün çatısına bir rüzgâr türbini kurmayı planlıyoruz. Biraz pahalı ama araştırıyoruz. Güneş enerjisine de baktık ama rüzgâr daha uygun görünüyor. Bu rüzgâr türbinini, herkesin böyle bir şey olduğunu görmesi için de istiyoruz.

Zaten birilerinin bazı şeyleri topluma fiilen göstermesi lazım.

Birçok fırsat var ama insanlar bunları kullanmıyor. Hakikaten çok fırsat var ama nedense yapılmıyor. Biraz bu konulara eğilmeleri lazım. Sadece ticarete odaklanınca bazı şeyleri kaçırmıyorlar. Oysa bu, ticaretin ta kendisi. Esas işe buradan başlamak lazım... ○

FORM

Yeşil Bina Çözümlerinde Lider

LEED ve **breeam** SERTİFİKASYONLARI İÇİN

Meydan Mı AVM

Toprak Kaynaklı Isı Pompası -
Soğutma Kulesi - Paket Klima

Perfetti Van Melle Sakız Fabrikası

Esnek Güneş Paneli

Migros Alınca

Güneş Paneli - Rüzgar Türbini

Siemens Gebze

Soğutma Kulesi

Türkiye Ekonomi Bankası

Güneş Paneli

Torium AVM

Isı Pompası / Paket Klima

Swiss Otel

Güneş Paneli

ETS-Eset İnşaat

Güneş Paneli - Rüzgar Türbini

Varyap Meridian Projesi

Güneş Paneli

Sabih Gökçen Havaalanı

Doğal Aydınlatma Sistemleri

H. Avni İncekara Yatırı Binası

Güneş Paneli

Su Soğutmalı
Rooftop

S'den yüksek COP değerleri
ile yüksek verim sağlar

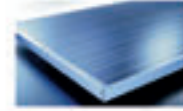
Toprak - Su Kaynaklı
Isı Pompaları

Toprak / göl / nehir / deniz
enerjisi kullanarak enerji

Soğutma Kuleleri

Bedava soğutma imkanı sağlar

Güneş Panelleri
(Fotovoltaik Sistem)

Güneş enerjisinden direkt
elektrikçe çevrim

Doğal Aydınlatma
Sistemleri

Gün ışığı ile aydınlatma sağlar

İstanbul
(0212) 286 18 38
info@formgroup.com

İzmir
(0232) 459 02 20
izmir@formgroup.com

Antalya
(0242) 317 11 20
antalya@formgroup.com

Ankara
(0312) 220 10 30
ankara@formgroup.com

Bursa
(0224) 249 95 26
bursa@formgroup.com

Adana
(0322) 881 00 11
adana@formgroup.com

www.formgroup.com

VİZYON 2050

DOSYA

Dünyanın en önemli iş STK'larından biri olarak kabul edilen WBCSD (Dünya Sürdürülebilir Kalkınma İş Konseyi) geçtiğimiz dönemde son derece önemli bir çalışmaya imza attı. 14 sektörden 29 küresel şirketin elini taşın altına koyduğu, 20 ülkeden yüzlerce şirketle ve uzmanla yürütülen diyaloglar ışığında, birbirinden önemli uzman ve araştırmacıların nihayetlendirdiği Vizyon 2050 Projesi, gezegenin geleceğini, bugünkü seçimlerimizin belirleyeceğini hatırlatan sıkı bir uyarı niteliğindedir. Ancak Türkiye İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği tarafından Türkiye'de de yayınlanan Vizyon 2050'yi bitmiş bir çalışma olarak değil, kendi yaşam alanlarımıza, sektörlerimize ve ülkemize uyarlanacak önemli bir rehber olarak görmekte fayda var.

Derleyen: Erdal TALU

Sürdürülebilir Bir Gelecek için Diyalog ve Eylem Çağrısı

Gelecekte nasıl bir dünyada yaşayacağız? Bu soru insanlığın her zaman ilgisini çekti ama geleceğe dair öngörüler, kaygı ve vizyonlar, hiçbir zaman günümüz dünyasında olduğu kadar çok tartışılmadı. Bunda insanlığın, kendisinin ve üzerinde yaşadığı gezegenin geleceği konusunda son derece kritik bir evrede oluşunun önemli bir payı var. Çünkü gelecek, hiçbir zaman bu kadar çok soru ve bu kadar ciddi sonuçları olan yanıtlar barındırmamıştı.

Birleşmiş Milletler tahminlerine göre, 2050 yılına kadar küresel nüfusun 9 milyara çıkması bekleniyor ve bu artışın yüzde 98'inin de gelişmekte olan dünyada olacağı öngörülüyor. Küresel kentsel nüfusun ise iki katına çıkacağı

tahmin ediliyor. Azalan kaynaklar ve değişen iklimin, dokuz milyar insanın hepsini, günümüzün tüketim odaklı yaşam tarzında yaşatmaya yetmeyeceği açık. Apaçık olan bir gerçek de, alışılmış iş yaşamının bizi sürdürülebilirliğe götüremeyeceği, ekonomik ve sosyal refahı güvence altına alamayacağı. Bunlara ancak radikal bir dönüşümle ve şimdi harekete geçerek ulaşabiliriz.

WBCSD'nin (Dünya Sürdürülebilir Kalkınma İş Konseyi) Vizyon 2050 Projesi'nde 14 sektörden 29 küresel şirket işte bu sorunu ele aldı. 20 ülkeden yüzlerce şirketle ve uzmanla yürütülen diyaloglar ışığında, 2050 yılında sürdürülebilirlik hedefine yönelik bir dünya vizyonu geliştirildi. Bu vizyonda

küresel nüfusun, gezegenin sınırları içinde iyi yaşaması öngörülüyor. "İyi yaşamak" ifadesiyle insanların eğitim, sağlık hizmetleri, mobilite, temel gıda, su, enerji ve barınma ihtiyaçlarına, tüketim ürünlerine erişebildiği bir yaşam standardı kastediliyor. "Gezegenin sınırları içinde yaşamak" ifadesiyle de bu yaşam standardının, mevcut doğal kaynaklar eşliğinde biyoçeşitliliğe, iklime ve diğer ekosistemlere daha fazla zarar vermeden sağlanması vurgulanıyor.

Sürdürülebilir bir geleceğin bugünle bağlantısını kurmak amacıyla geliştirilen yol haritası ve bunun dokuz unsuru ayrıntılandırılmış durumda. Ele alınan bu dokuz alan; değer ve davranışlar, insani gelişim, ekonomi, tarım,

VİZYON 2050

ormanlar, enerji, binalar, mobilite ve malzemeler olarak sıralanıyor.

Yol haritasına baktığımızdaysa, 2010'dan 2020'ye kadar olan "Çalkantılı Yıllar" ve 2020'den 2050'ye kadar olan "Dönüşüm Zamanı" olmak üzere iki zaman çerçevesi görüyoruz: Çalkantılı Yıllar, küresel sürdürülebilirlik vizyonu için bir enerji ve dinamizm dönemi olarak tanımlanıyor. Bu dönem, sonraki otuz yıl içinde gerçekleşecek fikir ve ilişkilerin biçimleneceği zaman dilimi. 2020'den 2050'ye kadarki dönem ise toplumda kapsamlı değişikliklerin (iklim, ekonomik güç, nüfus) gerçekleştiği ve piyasalarda değerlerin, kârın ve başarının yeniden tanımlandığı köklü değişim dönemi olarak kabul ediliyor.

Değerler Sisteminde Köklü Değişim

2050 vizyonunun dikkat çeken en önemli yönlerinden biri, insani değerler ve davranışlar alanında radikal bir değişimi öngörmesi. Tüm dünyada, başarıyı tanımlama ve ölçme kriterlerinin değişmesi, yenilikçi eğitim ve bağlantı biçimlerinin esinlendirmesiyle, yeni yaşam tarzlarının kök salması amaçlanıyor. Tüm insanlar arasında karşılıklı bağımlılığı ve yeryüzüne olan bağımlılığı vurgulayan "Tek Dünya – İnsanlar ve Gezegen" idealinin tüm dünyada benimsenmesi ve uygulanması hedefleniyor. Karşılıklı bağımlılığın, kendi eylemlerimizden, birbirimize, gezegene ve gelecek kuşaklara karşı sorumlu olmanın ne anlama geldiğinin daha derinden kav-

randığı bir dünyaya ulaşmak isteniyor.

Bu kapsamda, Çalkantılı On Yıl boyunca gerçekleşmesi zorunlu görülenler raporda şöyle özetleniyor:

- Uluslararası, ulusal ve kişisel düzeylerde başarı ve refahın yeni ölçülerinin belirlenmesi.
- Dünyanın çevresel gerçekliklerine dair daha derin bir anlayış aracılığıyla insanların, gezegenle ve birbirleriyle ilişki kurma, başarılı ve arzu edilir yaşam tarzlarını tanımlamalarında değişimler sağlanması.
- Sürdürülebilirliği kolaylaştıran ve toplumun tüm kesimlerinin ihtiyaçlarını karşılayan ürün ve hizmetlerin yanı sıra politikalar, altyapılar ve kurumsal liderliğin geliştirilmesi.

Birçok araştırmanın sonuçları gösteriyor ki, ekonomik refah ve gelir artışı tek başına insanların mutluluğunu ve yaşamdan memnuniyetini artırmaya yetmiyor. Günümüzde GSYİH'da bir azalma, hükümetin başarısızlığının işareti olarak görülüyor. Ancak gelecekte yaşam kalitesini artırırken GSYİH'da azalma sağlanması başarı olarak görülebilir.

İnsani gelişim alanında, Çalkantılı On Yıl içinde gerçekleşmesi zorunlu olarak öne çıkarılan yaklaşımlarsa şöyle:

- Yatırımcıları, girişimcileri ve işletmeleri teşvik edecek daha iyi yasal, düzenleyici ve fikri mülkiyet sistemlerinin geliştirilmesi
- Daha adil ticaret koşulları getirilmesi ve adil olmayan sübvansiyonların kaldırılması
- Özellikle yoksul ekonomilerde altyapıyı iyileştirecek yatırımlar yapılması
- Su, sağlıklı yaşam şartları, enerji, eğitim, iş olanakları, sağlık hizmetleri ve mobiliteye daha iyi erişim sağlanması
- Yaşlanan nüfusa fırsatlar ve bakım olanağı sunan iş modelleri geliştirilmesi
- Fonlara ve karşılanabilir finansmana erişim sağlanması

Gerçek Değer ve Yeni Ekonomi

2050'de, ekonomik büyümenin çevresel ve maddi tüketimden koparak yeniden sürdürülebilir ekonomik kalkınmayla ve ihtiyaçların karşılanmasıyla bağlanması amaçlanıyor. Kâr ve zarar, ilerlemenin ve değer yaratımının temelleri daha uzun vadeli çevre etkileriyle, kişisel ve sosyal refahı dikkate alacak şekilde yeniden tanımlanıyor. Fiyatlar da bu anlamda, maliyetler ve faydalar dahil olmak üzere, tüm dışsallıkları yansıtacak şekilde belirlenmek zorunda. Tabii tüm bunlar şirketlerin iş yapış tarzlarında köklü bir değişikliği gerekli kılıyor.

2020 yılına kadar on yıl boyunca gerçekleşmesi temel alınan hedefler:

- İlerlemeyi geleneksel GSYİH'dan daha doğru yansıtan yeni ilerleme ölçüleri belirlenmesi.
- Sürdürülebilir işi ve davranışları teşvik etmek için gerçek değer fiyatlandırması, sübvansiyonların kaldırılması ve vergi değişikliklerine gidilmesi.
- Sürdürülebilir projelere daha uzun vadeli yatırımları mümkün kılan ve riski çeşitlendiren inovatif finansman model ve mekanizmaları geliştirilmesi.
- Teknolojileri yaygınlaştırmanın etkin yollarının bulunması.

Ekonomideki bu dönüşümün sonucu olarak, GSYİH ölçüsünün, yerini sürdürülebilirliği izleyen başka ölçülere bırakması ve gerçek değer fiyatlandırmasının (yani dışsal maliyetleri ve faydaları yansıtan fiyatlandırmanın) küresel olarak kabul gören yeni muhasebe standartlarının temeli olarak or-

Ürünlerin yüzde 80'den fazlasının sürülmeyen tarlalarda yetiştirilmesi ve yağmur suyuyla beslenen tarım seviyesinin artırılıp sulama ihtiyacının azaltılması da hedefler arasında.

taya çıkması amaçlanıyor. Vergi rejimlerininse, çalışma yerleri yaratılması gibi olumlu dışsallıkların teşvik edilmesine, kirlilik ve atıklar gibi olumsuz dışsallıkların caydırılmasına yönelmesi gerçek bir zorunluluk. Yeni muhasebe standartlarının da Küresel Raporlama Girişimi (GRI) gibi uluslararası raporlama standartlarına, Ekosistemlerin ve Biyolojik Çeşitliliğin Ekonomisi (TEEB) gibi gruplar tarafından hazırlanan raporlama modellerine uyum sağlayarak gelişmesi gerekiyor. İlerleme kavramı artık sadece ekonomik veriler aracılığıyla değil, aynı zamanda çevresel ve toplumsal etkiler açısından da izlenip ölçülmeli.

Yeşil Devrim 2.0

Tarım alanında Yeşil Devrimin 21. yüzyıl versiyonunun, daha da büyüyen 2050 nüfusunun beslenme ihtiyaçlarını karşılaması gerekiyor. Bunun için, daha iyi tarım uygulamaları, su tasarrufu, yeni mahsul çeşitleri ve biyoteknolojiler sayesinde kullanılan toprak ya da su miktarında artışlara yol açmaksızın, tarım üretiminin ikiye katlanması gerekiyor.

Raporda verimlilik kazanımlarının, tarımın gıda kaynaklarına ya da biyo-

Vizyon 2050'ye göre önümüzdeki çalkantılı 10 yıl boyunca kurumların ve piyasaların daha geliştirilmiş orman koruma ve yönetimine destek vermesi, karbon konsantrasyonu açısından son derece önemli.

çeşitliliğe zarar vermeden enerji arzına katkıda bulunması ve biyoyakıtların ulaşımda enerji ihtiyacının yüzde 30'unu karşılaması öngörülüyor. Bitki köklerinin daha fazla azot emecek şekilde geliştirilmesi konusunda yürütülen çalışmalarda ilerleme kaydediliyor. Böylece aynı hasadın en az yüzde 50 daha az gübreyle alınması mümkün olacak. Ürünlerin yüzde 80'den fazlasının sürülmeyen tarlalarda yetiştirilmesi, atık su ve yağmur suyu yönetiminin iyileştirilerek yağmur suyuyla beslenen tarım seviyesinin artırılıp sulama ihtiyacının azaltılması da hedefler arasında.

Bu gelişmelerin birçok ülkede ve kıtada, özellikle de ilk Yeşil Devrimi kaçıran ve tarım üretkenliğinin çok gerilerde kaldığı Afrika'da ciddi etkilerinin olması öngörülüyor.

Orman Alanlarının İyileştirilmesi

2050 yılında ormanların, iklim değişikliğine ve biyoçeşitlilik kaybına karşı korunması, toplumun kaynak ihti-

yaçlarını karşılama kapasitelerinin geri kazanılması önemli amaçları arasında.

Bakir ormanların artık odun, odun ürünleri, yeni tarım arazileri ya da biyokütle için kullanılmaması, dikilmiş ormanlardan alınan mahsulün üç kat artırılarak odun, kâğıt ve biyokütle ihtiyacını karşılar duruma gelmesi öngörülüyor.

Çalkantılı On Yıl boyunca karbon teşviklerinin bu dönüşüme öncülük etmesi gerekiyor. Gerçekleşmesi zorunlu görülen yaklaşımlar:

- Ormanların iklim koruması ve doğal kaynak üretimindeki rolüne dair küresel çapta daha derin bir anlayışın yerleşmesi
- Kurumların ve piyasaların daha geliştirilmiş orman koruma ve yönetimine destek vermesi
- Sanayileşmiş ülkeler tarafından

REDD+ (Gelişmekte Olan Ülkelerde Ormansızlaşma ve Orman Bozulmasından Kaynaklanan Salımların Azaltılması + Koruma ve Sürdürülebilir Yönetim) karbon kredilerine talep yaratacak büyük karbon azaltımları taahhüt etmesi.

- REDD+ eylemlerinin uygulanmaya başlanması:
 - Yerel halka bakir ve ıslah edilmiş doğal ormanların ekosistemi koruma ve genişletme hizmetlerine yönelik finansal teşvikler verilmesi.
 - Salım seviyelerini belirleyecek prosedürler getirilmesi
 - İzleme, raporlama ve kontrol yöntemleri geliştirilmesi
 - Yerli halkların ve yerel toplulukların katılımını teşvik edecek süreçler geliştirilmesi
- Üretimde ıslah edilmiş doğal orman yerine verimi artırılan dikilmiş ormanların kullanılması.

Düşük Karbonlu Enerji Tedariki

2050 Vizyonu, küresel enerji talebi artmış olmasına rağmen güvenli, yeterli ve düşük karbonlu bir enerji tedariki öngörüyor.

Enerji ve güç sektöründen kaynaklanan küresel karbon salımlarının, alışılmış iş yaşamı tahminlerine kıyasla kabaca yüzde 80 azaltılması amaçlanıyor. Bunun gerçekleşmesi için enerji karmasının, yüzde 50 yenilenebilir yakıtlar ile her biri yüzde 25 olmak üzere 2030'dan itibaren karbon yakalama ve depolama (CCS) özelliklerine kavuşan nükleer ve fosil yakıtlardan oluşması öngörülüyor. Enerji şebekesinin, yenilenebilir güç kaynaklarının kesintili çıktısı sorununu çözecek şekilde gerçek zamanlı, uyarlanabilir ve genellikle kıtalararası yetkinliklere sahip olması önemli

hedeflerden biri. 2020'ye kadarki süreç içinde:

- Sera gazı salımlarının etkin yönetimi konusunda uluslararası fikir birliği sağlanması
- Karbon için küresel bir fiyat belirlenmesi
- Yenilenebilir enerji üretiminin maliyetlerini düşürecek ve diğer üretim biçimlerinin verimliliğini artıracak etkin politikalar geliştirilmesi
- Enerji verimliliği kazanımları sağlayacak teşviklerin ve bilgiyle ilgili önlemlerin getirilmesi zorunlu görülüyor.

2050 vizyonunda, üçüncü kuşak nükleer reaktörlerin konuşlandırılmasına, iklim değişimini hafifletme çabalarında kullanılan kilit teknoloji rolü verildiği görülüyor. Yakın zamanda Japonya'da yaşanan Fukushima felaketinden sonra başta Almanya ve Japonya olmak üzere birçok ülke hükümetlerinin, kamuoyunda yükselen baskılar nedeniyle nükleer enerji politikalarına ilişkin aldıkları yeni kararlar, vizyonun bu perspektifinin daha etraflıca tartışılmasını gerekli kılacak gibi...

Sıfıra Yakın Net Enerjili Binalar

Araştırmalar, enerji tasarrufu sağlanmasının ve CO₂ salımının azaltılmasının en ekonomik yollarını binaların sunduğunu ortaya koyuyor. Enerji meseleleri mülk sahipleri ve kiracılar için büyük önem taşıyor ve onların kararlarını da büyük ölçüde maliyetler ve teşvikler şekillendiriyor.

2050 Vizyon'unda yeni binaların sıfır net enerjili olarak tasarlanması, mevcut binaların aynı hedef doğrultusunda tadil edilmesi öngörülüyor. Bu noktaya, bütünlük bina tasarımı, ekonomik, yüksek performanslı malzeme ve donanımlar ile yeni finansman çözümleri sayesinde ulaşılması amaçlanıyor. Bu inovasyonların bina tasarımında kullanılması ileri görüşlü

politikalar, teşvikler ve yeni yapı kuralları aracılığıyla uygulanması hedefleniyor. Müteahhitlerin yapı kurallarına uyabilmek ve alıcılar nezdinde değerlerini artırmak için projelerine yüksek enerji verimliliği hedefleri eklemeleri bekleniyor. Binalarda yapılan bütünlük tadilatların enerji maliyetlerini düşürmesi, verimlilik ve optimum kullanım sayesinde cihazların enerji israfının en az düzeye indirilmesi öngörülüyor.

2050 Vizyon'unda yeni binaların sıfır net enerjili olarak tasarlanması, mevcut binaların aynı hedef doğrultusunda tadil edilmesi öngörülüyor.

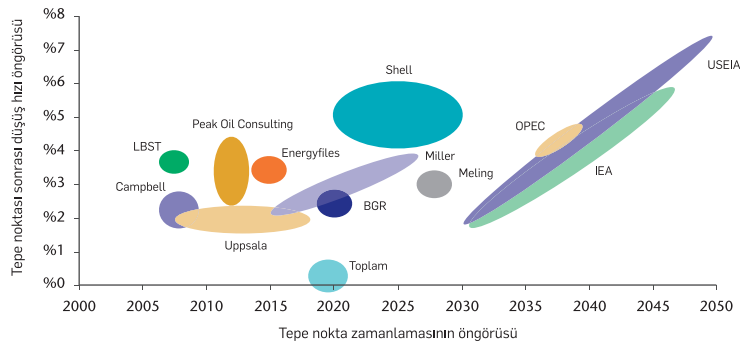
"Çalkantılı On Yıl" boyunca piyasanın, enerji verimliliğine odaklanması temel amaç olarak belirlenmiş durumda. Bu kapsamda gerçekleşmesi zorunlu yaklaşımlar şöyle tanımlanıyor:

- Yapı kurallarına daha sert ve uluslararası düzeyde kabul gören enerji verimliliği koşulları getirilmesi ve bunların uygulanmasının teşvik edilmesi ve izlenmesi
- Geri ödeme dönemi daha uzun enerji verimliliği yatırımlarına yeni vergi teşvikleri ve sübvansiyonlar sağlanması
- Tasarımcıları, müteahhitleri, kamu hizmeti kuruluşlarını ve son kullanıcıları bütünlük bir takımın parçası olarak erken aşamalarda sürece dahil eden iş ve sözleşme şartları geliştirilmesi

Dünyada bazı kaynaklar tükenmek üzere olabilir

Geleneksel petrol kaynaklarının temel iyileştirmelerine, tepe üretim verilerine ve tepe sonrası toplam düşüş hızına göre küresel arz öngörülürü

- Enerji performansı üzerinde düzenli devlet denetimiyle birlikte daha sıkı disiplin ve iyileştirmeler uygulanması
- Binalarda enerji kullanımı konusundaki farkındalığı artıracak ve davranış değişikliğini teşvik edecek sürekli kampanyalar düzenlenmesi.

Güvenli ve Çevre Etkisi Düşük Mobilité

Ulaşım hacmi, yolcu ve ton/kilometre açısından iki kattan daha fazla artacak olmasına karşılık, bilişim ve iletişim teknolojilerinin (ICT) bunun etkisini hafifleteceği öngörülmüyor. Tüm aktörleri sürece katan bütünsel mobilite yönetiminin, ulaşımdaki ölümleri sifıra yaklaştırması ve olumsuz çevre etkilerini ciddi ölçüde azaltması da beklentiler dahilinde. Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) senaryolarına uygun olarak, CO₂ salımlarının yüzde 30-40 arasında düşmesi ve araç verimliliğinin iyileşmesi de öngörüler arasında. Yolcu ve yük taşımacılığında teknolojik potansiyele bağlı olarak, küçültme, daha düşük ağırlık, daha verimli aktarma organları ve düşük karbonlu yakıtlar sayesinde hafif hizmet tipi araç yoğunluğunun yüzde 80 azaltılması bekleniyor. Ayrıca karayolu taşımacılığı, havacılık ve gemicilik gibi diğer seçeneklerdeki yoğunluğun en az yüzde 50 düşürülmesi de öngörülmüyor. Kentlerin akıllı ulaşım sistemleri

Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) senaryolarına uygun olarak, CO₂ salımlarının yüzde 30-40 arasında düşmesi ve araç verimliliğinin iyileşmesi de öngörüler arasında.

kullanmaya başlamasıyla toplu taşımanın daha cazip ve bütünsel bir düzeye erişmesi ve payını artırması amaçlanıyor. Çalkantılı On Yıllık süreç içinde yapılması zorunlu görülürse şöyle:

- Altyapı yatırımlarının yolcu ve yük taşımacılığına yönelik artan talebi

karşılacak seviyede tutulması

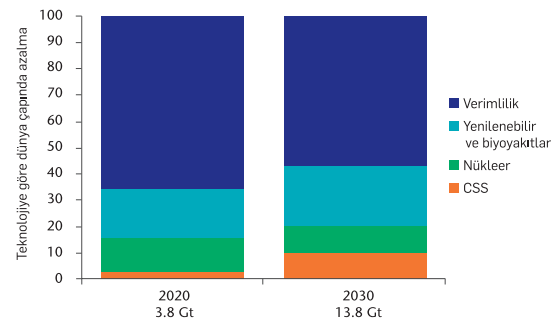
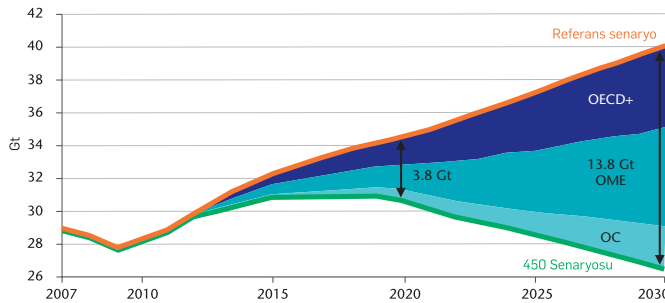
- Özellikle hızla büyüyen kentlerde bütünsel kentsel planlama yapılması
- Akıllı ulaşım sistemlerinin araçları birbirine ve altyapıya bağlaması
- Daha iyi politikalar ve yakıtlar sayesinde verimli içten yanmalı araçların geliştirilmesi ve konuşlandırılmasıyla araç karbon yoğunluğunun yüzde 30-40'a kadar azaltılması
- Bütünsel demiryolu ağlarının yaygınlaşması.

Sıfır Atığa Doğru

2050 Vizyon'unda, tek bir parça bile atığın olmadığı bir düzen öngörüldüğü açık. Bu anlamda, artan malzeme talebinin, tüketimi ve üretimi yenilenebilir olmayan kaynakların sınırlarına uyum sağlayacak şekilde dönüştürülmesi amaçlanıyor. Atık kavramını tamamen geçersiz kılan kapalı devre geri dönüşümün artık normal bir iş uygulaması olarak görülmesi ve toplumların kaynaklara yönelik dairesel bir yaklaşımı benimsemeleri öngörülmüyor. Kaynak ve malzeme kullanımında dört ila on katlık bir iyileştirmenin gerçekleştirilmesi temel hedefler arasında. 2020'ye kadar gerçekleşmesi zorunlu olarak şunlar belirtiliyor:

- Karbon fiyatı ve gerçek değer fiyatlandırmasının diğer biçimlerinin artan ölçüde kullanılması.

CO₂ salımını azaltacak yeni bir enerji karması

- Mevzuatın sıkılaştırılmasıyla katı atık sahalarının kullanımına son verilmesi ya da aşamalı olarak devre dışı bırakılması
- Çelik, çimento, alüminyum vb. üretiminde enerji verimliliğinin artırılması
- Kapalı devre dairesel sistemler için gerekli tasarım ilkeleri ve üretim süreçleri geliştirilmesi
- Üreticiler ve tüketiciler arasında malzeme tüketimini azaltmak amacıyla birlikte inovasyona gidilmesi
- Yasal ve düzenleyici çerçeveye CCS'nin (karbon yakalama ve depolama) mümkün kılınması
- Atık suyun kaynak olarak değerlendirilmesi.

Ve Riskler...

Vizyon 2050'nin temelinde hepimizin sürdürülebilirlik sorunlarını çözmeye arzusunda büyük ölçüde birleştiğimiz, tek bir küresel toplum yaratmak istediğimiz ve hatta bunu yapabileceğimiz fikri yatıyor. Vizyon 2050, çevreyi ve yaptığımız tercihlerimizi değerlendirme şeklimizde temel bir değişim talep ediyor. Bununla birlikte, büyüme güdümlü ekonominin mevcut yolu ve ana akım ekonomik varsayımların süregiden egemenliği nedeniyle bu değişim hızlı bir şekilde gerçekleşmeyebilir.

Vizyon 2050 küresel sorunların ele alınması için yeterli düzeyde küresel yönetişimin var olduğunu varsayıyor. Bununla birlikte, dünya gittikçe bölünerek ve değişim üzerinde uzlaşamamaya, süreci yönetemeyecek bir noktaya da gelebilir.

Vizyon 2050'nin taşıdığı risklerin birçoğu büyük ihtimalle yönetilebilir risklerdir; ancak daha aşırı bir durumda bu mümkün olmayabilir. Son yüzyılın büyük bölümü, iki ideolojik güç bloğu arasındaki rekabetle geçti. Ortak küresel sorunlarımızın bazılarını çözmek için gereken işbirliği ve güvenin

2050 Vizyon, tek bir parça bile atığın olmadığı bir düzen öngörüyor. Bu anlamda, artan malzeme talebinin, tüketimi ve üretimi yenilenebilir olmayan kaynakların sınırlarına uyum sağlaması gerekiyor.

boyutu düşünüldüğünde, bu yüzyılda benzer bir düşmanca rekabet, felakete sonuçlanabilir.

Bazı ülkelerdeki hızlı nüfus artışı, zayıf ekonomiler, çatışma ve çevresel bozulma daha varlıklı bölgelere doğru kitlesel göçe yol açarak kültürel gerginlikleri, kaynak baskısını ve ekonomik zorlukları şiddetlendirebilir. Su ve ham petrol gibi temel gereksinimlerde ve diğer kaynaklarda kendini göstermesi muhtemel kıtlıklarla birlikte bazıların kaynakları güvence altına almak için saldırgan davranışlar sergileme ihtimali de mevcut.

Yeni teknolojilerin beklenmedik sonuçları, sürdürülebilirlik sorunlarına acil çözüm bulma ihtiyacı, bilimi hızlı geliştirme ve erken uygulama açısından muazzam baskılara maruz bırakırken birçok riski de beraberinde getiriyor.

Küresel ekonominin uzun vadeli analizi her 60 yılda bir büyük bir ekonomik depreme işaret ediyor. Şu anda böyle bir noktadayız. 2008'de başlayan finansal ve ekonomik krizin yıkıcı sonuçlarının giderek ağırlaşarak ciddi

şekilde uzayabileceğine dair işaretler de az değil.

Ve Fırsatlar...

Proje çalışmasına katılanlar, dünyanın şu anda Vizyon 2050'ye ulaşmak için gerekli bilgiye, bilime, teknolojiye, becerilere ve finansal kaynaklara sahip olduğu fikrinde. Ayrıca gereken birçok şeyin temellerinin hızlı ve kapsamlı bir şekilde önümüzdeki on yıl içinde atılacağına da kuvvetle inanıyorlar.

Tahminler, sürdürülebilirlikle ilgili küresel iş fırsatlarının doğal kaynaklarda (enerji, ormanlar, tarım ve gıda, su ve metaller dahil) ve sağlık ile eğitimde (sosyal sürdürülebilirlik bakımından) 2050'ye kadar düzenli bir şekilde 2008 sabit fiyatlarıyla yılda 3-10 trilyon dolar dolaylarına ya da o tarihteki dünya GSYİH'sinin yüzde 1,5-4,5'ine kadar çıkabileceğini ileri sürüyor. Bu ayrıca, çok ciddi ve büyük iş fırsatları anlamına da geliyor.

Vizyon, 2050'deki dünyanın ekolojik ayak izini de ayrıntısıyla hesaplamış durumda. Nüfustaki artışa rağmen, temel değişiklikleri benimsememiz halinde 2050'de bir gezegenin ya da biraz fazlasının kullanılıyor olacağı saptanmış. Oysa bugünkü alışılmış iş yaşamının şartlarıyla devam edilecek olursa 2,3 gezegene eşdeğer tüketim söz konusu olacak. Vizyon 2050 karbon salımı düzeylerinde 2005'e kıyasla yüzde 50 azaltma (Uluslararası Enerji Ajansı Enerji Teknolojisi Perspektifleri, IEA ETP – 2008, Mavi Harita Senaryosu) öngörüyor.

Bazı tahminlere göre 2030'da dünya çapında kentsel altyapıya 40 trilyon dolar yatırım yapılması gerekecek. WBCSD, karbon ayak izini Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin 2050'ye kadar iklim dengelemesine dair tavsiyeleri doğrultusunda azalt-

mak için, küresel bina stokunun geçirmesi gereken dönüşümün net maliyetinin, yıllık bina yapı maliyetlerinin yaklaşık yüzde 7'si kadar olduğunu tahmin ediyor. OECD/Küresel İlgörü ise, gerekli enerji altyapı yatırımlarının 2015'e kadar 10,3 trilyon dolar olacağını öngörüyor.

Yakın gelecekte su talebinin de arzı aşacağı çok açık. Uçurumu kapatmak için hızla harekete geçilmesi gerekiyor. Tüm bölgelerde suyun temini ve kullanımındaki yapısal değişiklik fırsatları ciddi boyutlarda. Örneğin, içme suyu ve sağlığın korunmasında BM Milenyum Kalkınma Hedefleri'ne ulaşılması için yılda 11,3 milyar dolar yatırım gerekiyor (bu durumda bile 1,8 milyar insan yetersiz sağlık koşullarında yaşamaya devam edecek).

Sağlığı korumadaki eksikliklerin dünyadaki en büyük enfeksiyon kaynağı ve aynı zamanda hastalık yüzünden iş ve okul günü kaybının en önemli nedeni olduğu biliniyor. İstatistikler ayrıca ortalamada suya ve temizliğe yatırılan her bir doların sekiz dolarlık bir ekonomik getiri sağladığını da gösteriyor

Atık toplama ve atıktan değer elde

2050 Vizyon'unda, üçüncü kuşak nükleer reaktörlerin konuşlandırılmasına kilit teknoloji rolü verildiği görülüyor. Ancak Fukuşuma'dan sonra bu rolün geleceği de sorgulanacak gibi...

etmeye yönelik yeni ve daha gelişmiş sistemlere talebin de artması bekleniyor. Sıfır atık anlayışı, "ömür sonu" zihniyetinin yerini aldıkça, tasfiye edilen atıkların kullanılabilir bileşenlerinin elden geçirilmesi ve toplanması ya da malzeme talebine göre ayrılması için uzman sistemler de dahil olmak üzere çok sayıda geri dönüşüm fırsatı ortaya çıkacak.

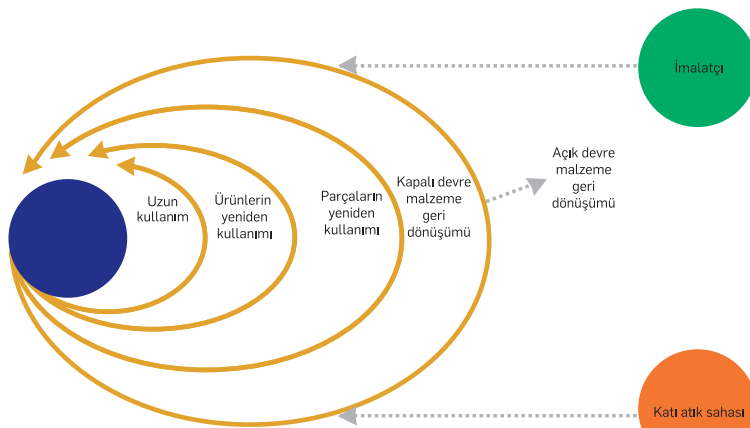
Ya Eğitim?

Geleceğin düşük karbonlu, hizmet merkezli ekonomisi açısından eğitimin, kritik öneme sahip olacağını tahmin etmek için kâhin olmaya gerek yok. Sürdürülebilirlik, eğitimin içeriğiyle bütünleşecek; okumanın ve yazmanın yanı sıra çevresel ve sosyal faydalar sağlayacak ek okuryazarlık türleri de öğretimin parçası haline gelecek. Bugünkü MBA müfredatının ahlak, siyaset bilimi, uluslararası gelişim ve antropolojiye ilişkin daha fazla içerikle dengeleneceğini de söyleyebiliriz.

Kadınların eğitilmesine yönelik yatırımların özellikle olumlu etkiler yarattığı çok iyi biliniyor. Dünya Bankası'na göre, kızların eğitimine bir yıl daha eklenmesi kötü beslenme vakalarını azaltabilir ve bebek ölüm oranlarında yüzde 5-10 düşüş sağlayabilir. Orta öğretim görmüş kadın oranının iki katına çıkarılması, doğurganlık oranını kadın başına 5,3'ten 3,9'a düşürebilir.

Özellikle gelişmekte olan bölgelerde düşük maliyetli teşhis, ilaç ve aşıların yanı sıra ek sağlık tesislerine duyulan

Alternatif bir malzeme yaşam döngüsü

İhtiyaç doğrultusunda hastalıklarla savaşmak ve hastaları tedavi etmek için devasa yatırımlar yapılması gerekiyor. Dahası, tedaviden önlemeye geçiş en büyük öncelik olacak ve hem tıbbi hem de tıbbi olmayan ürün ve hizmetlerde yeni iş fırsatları yaratacak. Sağlığı ve beslenmeyi iyileştiren gıda ve içeceklerin geliştirilmesiyle, gıda sanayii, organik gıda ve bu ürünleri sunan restoran zincirleri ile yiyecek-içecek firmaları için muazzam fırsatlar doğacak. Ayrıca yaygın spor altyapısı, koçluk hizmetleri ve yüksek teknoloji spor donanımlarına olan talep de artacak.

Gıda ve Tarım Örgütü, gelişmekte olan ülkelerde 2050'ye kadar küresel tarım üretiminin yüzde 100'e varan ölçüde artırılması ve net tarım yatırımlarının, mevcut seviyelerden yaklaşık yüzde 50 artarak yılda 83 milyar dolara çıkması gerektiğini öngörüyor. Sınırlı toprak ve su kaynakları düşünülürse, tarım, su yönetimi, orman yönetimi ve diğer sektörlerde ürün verimlerini artıran, toprağı ve suyu koruyan, besleyici girdiyi yöneten yeni teknolojiler ve en iyi uygulamaları geliştirmek açısından yeni fırsatlar doğması büyük olasılık.

Vizyon 2050'de tanımlanan acil ve radikal dönüşümler büyük miktarda finansman gerektirecek. Ancak geleneksel finansman

modelleri yeterli olmayacak ve ihtiyaç koşullarına hızla uyarlanacak kadar sağlam; yani ölçeklendirilebilir, pratik, düşük maliyetli, kolay uygulanabilir ve kitlesel çoğaltıma uygun enstrümanlar yaratmak için daha çok inovasyona gerek olacak. Çalışma yeri yaratımı, 2050'de dokuz milyar insanın iyi yaşamasını sağlamanın kritik bir parçası. Mikro, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin çalışma yeri yaratımındaki kanıtlanmış rolü düşünüldüğünde, küçük kuruluşları desteklemek için giderek daha güvenilir ve düşük maliyetli sermaye kaynaklarına ihtiyaç duyulacağını öngörebiliriz.

Sürdürülebilir Bir Dünyaya Uzanan Yol

Konut, mobilite, enerji, su ve atık yönetimi dahil olmak üzere, insan ve ekosistem refahını destekleyen sistem ve yapılar birbirinden yalıtılmış biçimde işleyemez. Bu unsurların birbiriyle bağlantılı ve karşılıklı bağımlı niteliği, önümüzdeki dönemde giderek daha çok önem kazanacak ve zorlukların anlaşılması, çözümlerin geliştirilmesi ve tasarlanmasına temel olacak.

Benzer şekilde, sürdürülebilir bir geleceğe geçiş sırasında karşılaşılabilecek meseleler yelpazesi, sınırları, sektörleri ve endüstrileri aşan bir nitelik taşıyacak. Birçok etki, bilgi, varlık ve yetkinlik kaynağı gerekecek ve bunlar kamu, özel, sivil ve akademik sektörün bireysel ve kurumsal üyeleri gibi çok sayıda farklı aktör ve uzmanlık alanı arasında kurulan karmaşık koalisyonlar aracılığıyla temin edilecek.

Vizyon 2050 olsa da olmasa da, bundan 40 yıl sonra yaşamın hepimiz için bir şekilde tamamen farklı olacağı açık bir gerçek. Bu geleceğin niteliğini, bugün yapacağımız tercihler belirleyecek. Vizyon 2050'yi, kesin saptanmış bir tavsiyeler manzumesi değil de, yapacağımız tercihlerin belirlenmesi için daha fazla diyalog ve eylem çağrısı olarak kabul etmek gerekiyor. İhtiyaç duyulan radikal değişimleri hayal etmek ve gerçekleştirmek için üç temel unsurun unutmamalıyız: İşbirliği, inanç ve cesaret... Gerisi kendiliğinden gelecektir. ○

Benzer şekilde, sürdürülebilir bir geleceğe geçiş sırasında karşılaşılabilecek meseleler yelpazesi, sınırları, sektörleri ve endüstrileri aşan bir nitelik taşıyacak. Birçok etki, bilgi, varlık ve yetkinlik kaynağı gerekecek ve bunlar kamu, özel, sivil ve akademik sektörün bireysel ve kurumsal üyeleri gibi çok sayıda farklı aktör ve uzmanlık alanı arasında kurulan karmaşık koalisyonlar aracılığıyla temin edilecek.

AVRUPA KALİTE BÜYÜK ÖDÜLÜ BİLİM İLAÇ'IN!

BİZİM GURURUMUZ TÜRKİYE'NİN GURURU!

Bilim İlaç, **Avrupa Kalite Ödülü**'nü alan ilk ilaç firması oldu. Avrupa'da 2008 yılından sonra hiçbir firmanın alamadığı bu büyük ödülü almakla yetinmeyen Bilim İlaç, ayrıca Avrupa'da bir ilke ve rekora daha imza atarak; "Müşteriler İçin Değer Katma", "Süreçlerle Yönetim", "Vizyoner, Esin Veren ve Bütünsel Liderlik", "Dengeli Sonuçlar Gerçekleştirme" kategorilerinde **dört ayrı başarı ödülüne** birden layık görülen ilk firma olmayı başardı.

YEDİ YAYIN

www.bilimilac.com.tr

facebook.com/Bilimilac

twitter.com/bilimilacr

Ray Anderson'un Ardından Dünyayı Bir Sorumluluk Alanı Olarak Yeniden

Düşünmek

Ray Anderson'la tanışma şansına erişmiş olanlar her zaman ona karşı korkuyla karışık bir saygı duymuşlardır. Aynı anda taşıdığı birçok şapka herhangi bir insanın başını döndürebilir. Baba, yönetici, meslektaş, hatip, öncü... Ray Anderson aynı anda bunların hepsi olabilirdi. Ben gene de herhangi birimizin onu tam olarak anlayabildiğinden emin değilim. Ray Anderson yanıltıcı bir şekilde gayet sıradan, taşralı, geleneksel bir Amerikalı olarak gözükebilirdi. Gene de, son derece normal bir şekilde, öyle bir anda öyle bir şey söylerdi ki siz daha duyduklarınıza inanamamışken o ortadan sıvışiverirdi. Bir konferansta onu dinleyen insanlar efsunlanır ve birdenbire kendilerini hiç hesaba katmadıkları bir duyarlılık içinde bulabilirlerdi. Anlattıkları karşısında savunmaya da geçemezlerdi çünkü söylediklerine yönelik bir çerçeve de oluşturulamazdı.

O bir işadamı mıydı? Evet. Sözcükleri yaya yaya konuşmayı seven muhafazakâr, güneşli Georgia'lı bir beyefendi miydi? Evet. Başarılı mıydı? Kesinlikle.

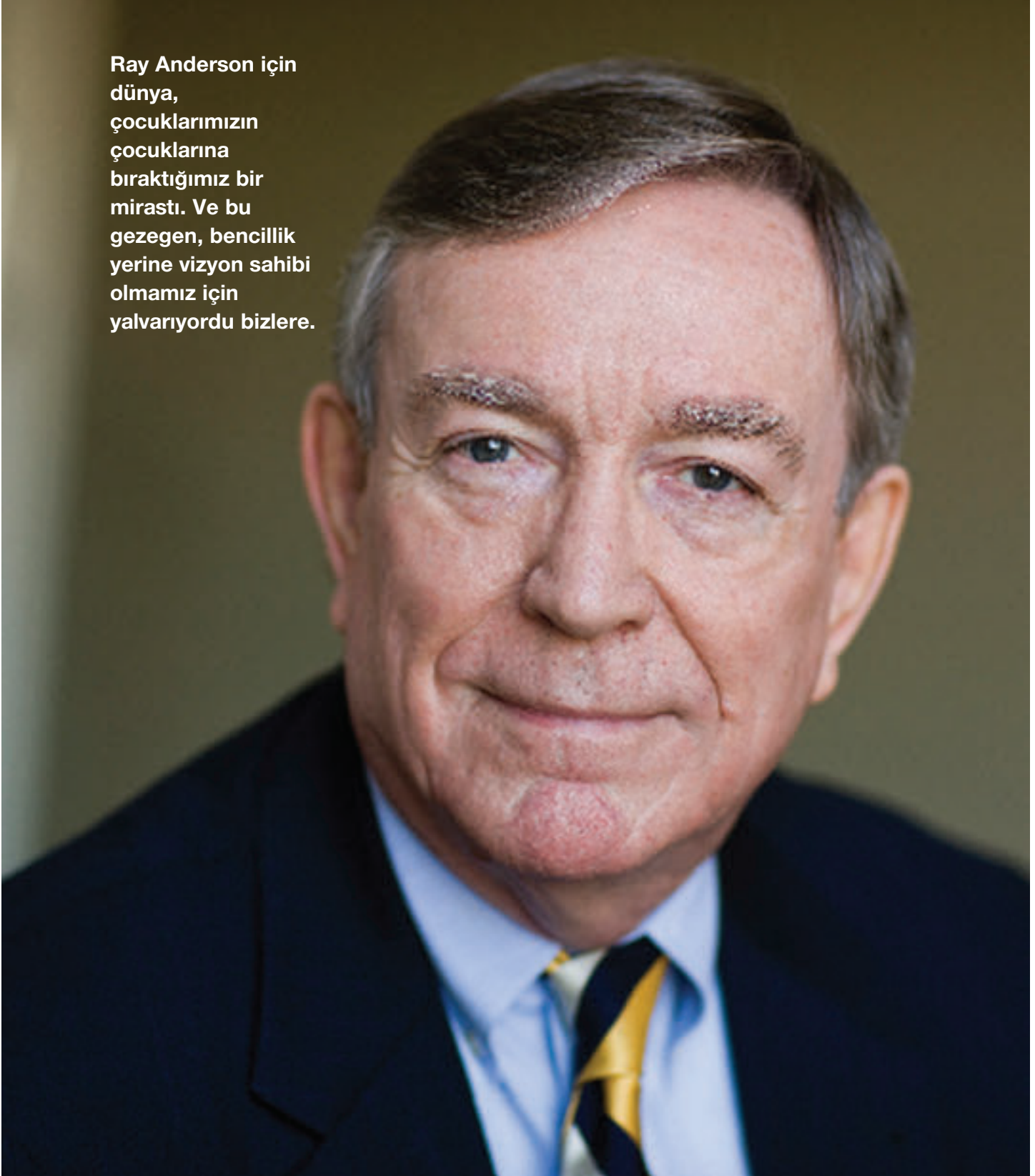
Peki, bu radikal çıkışlarının sebep-i hikmeti neydi? İronik bir şekilde tam da insanlar noktaları birleştiremediği için güvenilir biriydi. Aynı zamanda da cesurdu. Ayağa kalktığı anda insanların bildiği, yaptığı, öğrendiği her şeyin dünyayı yok ettiğini anlatırdı insanlara. Söylediği her sözün arkasında olduğu için o anlattıkları öylece havada asılı kalmaz, hitap ettiği yüz binlerce insanın yüreğine konuverirdi. Ray Anderson'un bu anlamda bir eşi benzeri daha yoktu. Hiçbir zaman da olmayacak.

İnsanlar Ray Anderson'u bir hayalperest olarak tanımlardı ama yanlış anlaşılma olmasın, o aynı zamanda bir mühendisti. Dağın zirvesini görmüştü belki ama bir yandan da istatistikler, kaynak akışı teorileri ve termodinamik hesapları arasında hayal kurardı. Anderson'un tahayyül ettiği gelecek, bu yakın geleceği belirleyen bankacıların, medyanın ya da politikacıların elinden olmayacak bir şey.

Yeşil işin pratik anlamda ilk öncülerinden biri olan Ray Anderson 8 Ağustos 2011'de hayata gözlerini yumduğunda 77 yaşındaydı. Anderson, bundan 17 sene önce bir kitap okumuş ve hayatı değişmişti. O kitap Paul Hawken'in "Ticaretin Ekolojisi" idi. Bu aydınlanma sonrası Anderson, sahibi olduğu halı fabrikası Interface'de "sıfır atık" sloganıyla yeni bir iş yapma biçiminin öncülüğünü üstlendi. Yıllar sonra Ray Anderson için veda konuşması yapmak da Paul Hawken'a düştü. Hawken'in Atlanta merkezli greenbiz sitesinde yayınlanan yazısıyla Ray Anderson'a biz de veda ediyoruz.

Yazı: Paul HAWKEN
Çeviri: Balkan TALU

Ray Anderson için dünya, çocuklarımızın çocuklarına bıraktığımız bir mirastı. Ve bu gezegen, bencillik yerine vizyon sahibi olmamız için yalvarıyordu bizlere.

Anma

Ray Anderson'u sürdürülebilirlik yolculuğuna çıkaran, okuduğunuz bu yazıyı kaleme alan Paul Hawken'in şimdiden bir klasik halini alan "The Ecology of Commerce" (Ticaretin Ekolojisi) kitabı olmuş.

Ray Anderson için dünya çocuklarımızın çocuklarına bıraktığımız bir mirastı. Ve bu gezegen, bencillik yerine vizyon sahibi olmamız için yalvarıyordu bizlere.

Atasözleri bize der ki: Bütün iyi insanlar ölse de iyilik yok olmaz. Ray Anderson'un kalbinin tam ortasına yediği o zıpkın Anderson'u yaralamadı, uyandırdı. Bu uyanış Anderson'u dünyanın her yerinde sesini yükseltmeye, bildiklerini anlatmaya zorladı. Bu onu çok iyi bir öğretmen yaptı. İnsanları eğitmek ve dönüştürmek için işini kullandı ama Anderson asla para ve halılardan ibaret değildi. Ray'in yaşamı tamamen hayırla ilgiliydi. Tanrıyla bir akit imzalamıştı. Mesaisini harcadığı pazaryeri ise zahmetli bir alandı. Sonunda bir pazartesi sabahı o zıpkını göğsünden çıkardı, usulca yere koydu, mesaisi bitti ama öğretileri nesilden nesle yaşayacak.

Biz artakalanlar için Ray'in ölümü bir çağrı, bir başlangıç, belki de bir provokasyon. Ölmeden önce yaşamının ne kadar eşsiz ve değerli bir şey olduğunu anlayabilir miyiz acaba?

Bu kaçınılmaz gerçeğin, varoluşlarımızla, mevcudiyetimizle aslında bir olduğumuz ve asla yalnız olmadığımız gerçeğinin farkına varıp değerini bildiğimiz andan itibaren, hayat bizim için ışıltılı bir yol olacaktır. Birbirimize bağımlı olduğumuz gerçeği ve buna eş-

lik eden, zarar vermemeye dair sorumluluk duygusu. Ray Anderson'un dış dünyadaki tezahürü buydu.

Ray Anderson, bundan 17 sene önce bir şeylerin farkına vardı. Eve döndü ve bütün kutsiyeti ve karmaşıklığıyla, gizem ve güzelliğiyle dünyayı yeniden keşfetti. Şu ya da bu ideolojinin kısıtlarından azade olarak at gözlüklerinden sıyrılarak insan ve doğa arasındaki bağı tekrar düşünebilmek için kendini özgür bıraktı. Interface şirketini ise bu iş için bir araç olarak kullandı. İnsan sistemleri ve ekosistemler diye bir şey yoktu. İki sistem bir bütündü ve Ray Anderson biyoloji ve fiziğin kanunlarına da biat etmişti. Emerson'un doğa yasalarının kalıtımsal bir ahlak anlayışına sahip olduğunu söylediği şu sözlerine de yürekten inanmıştı: "Hem doğa, hem de ahlak yasalarına can-ı gönülden inanırım. Her haziran ayında bahçeme mutlaka mısır ekerim. Onların sonunda zehre dönüşebileceğini asla bilemezdim. Turplarımın, meşe palamutlarımın, pancarlarımın da. İnanıyorum ki adalet adalet getirir. Adaletsizlik de adaletsizlik."

Ray'in işi de sürdürülebilirlik falan değildi. Mesele tamamen etik, adalet ve yaratıcılığı ödüllendirme işiydi. "Sıfır atık" sloganı nefes alan varlıklara yüzde yüz saygıya çıkan bir yoldu.

Ray gibi, yaratmanın verdiği küçük hazinelerin farkına vardığımızda ortaya çıkan şey onun varoluşuna yönelik bir minnet ve huşu duygusu oluyor. Geçen yıl Ekim ayında Şili'de göçükten kurtarılan madencilerin asansörden çıkışını hatırlıyor musunuz? 69 gün sonra yüzeye çıktıklarında dans edip şarkılar söylediler. Önce yeri, sonra karılarını, sevgililerini (bazen ikisini de) ve çocuklarını öptüler. Adeta kendilerinden geçmişlerdi, çünkü neredeyse neyi kaybetmek üzere olduklarını kesinlikle anlamışlardı. Güneş, ay, hava, çiçekler, topraktan gelen gıda, ağaçtan gelen yemişler, çocukların sesleri... Bu yüzden mest olmuş bir halde, neşe ve minnet doluydular. Her ne kadar San Jose madencilerinin gerçek olayını metafor olarak kullandıysak da hayatta bize verilenleri kanıksadığımız ve

geri kalanını es geçtiğimiz hayata geri dönüşümüzü anlatan iyi bir örnek olma özelliklerini koruyorlar. Ray Anderson da bir sabah uyandı ve değişmezsek neleri kaybedeceğimizi gördü.

1994 yılında Ray'e ne olduğunu aslında tam olarak bilmiyoruz. Evet, bir kitap okudu ama içindeki o takdire şayan öz hep vardı. Tek bildiğimiz, Ray Anderson bundan 17 sene önce bir şeyleri gördü. Uzun yapraklı çam ormanı örgüsünün, dalgalı ırmakların, ot ve çiçeklerin yarattığı umut ışığının verdiği ihşanı ve güzelliği gördü. Ne de olsa yaradılışın büyüklüğüne gözünüzü bir kere açtığınızda buna bir daha kayıtsız kalamazsınız.

Ray Anderson hiçbir zaman arkasına bakmadı. Öyle oturup kukumav kuşu gibi düşünen biri olmadı. İşine gitti. Gördükleriyle hiçbir zaman yetinmedi, sadece hayatın kendisine hizmet etmekle ilgileniyordu. Dünyayla birbirinize nasıl olağanüstü bir şekilde bağlı olduğunuzu fark ettikten sonra daha ne yapabilirsiniz ki?

Ray Anderson, kâinatı hiçbir zaman kutsal ve soyut bir varlık olarak görmedi. Ona göre dünya ıslahatın temeli, ruhumuzun mimarı, iyiliğin kaynağıydı. Doğanın geleceği, iş yapmanın hizmet vermek ve hayatı onurlandırmaktan başka bir şey olmadığını bilen insanlar tarafından şekillendirile-

cekti. Hayatlarımız da yabancıların nezaketi, ormanların nemli toprağı, kükreyen çimenler ve en sonunda Ray Anderson'u seven, ona hayran olan bize bağlı olacaktı. Zaten bizim onu sevdiğimiz gibi o da bizi çok sevdi.

Anderson'un hayatı bu sevginin inciliydi adeta. Anderson, bir pazartesi sabahı bu dünyadan göçtü ama onun ölüp ölmeyeceği bize bağlı. Aslında bu bir soru bile değil. Biliyorum ki o yaşayacak. Vücudu aşına olduğumuz ama bilemediğimiz bir muammanın içine karışmış olabilir ama rüyası hep ayakta kalacak. Ticaretin acı çektirmek yerine hayatı yeniden canlandırması, üreticiliğin anlamını tekrar kurarak biyoloji ve endüstriyi tek başlık altında toplaması... Onun içinde yanan ateş buydu. Bu ateş hiçbir zaman sönmedi. Ve hem onun şirketinde hem de binlerce diğer işletmede hep yanacak.

Ray, şimdi bambaşka bir ormana doğru yol almaya başladı. Biz, burada toplananlar biliyoruz ki yüzyıllardan sonra hayatımızı bu şekilde devam ettirdiğimizde ticaretin neye benzeyeceğini, ekolojik endüstrinin en büyük adamı olan bu işadamı anlattı bizlere. Bu insan bizim dostumuz, öğretmenimiz ve aynı zamanda hamimizdi. Bizler de dünyada Ray Anderson'u yakından tanıma şansına erişmiş kismetli insanlardık sadece. ○

Ticaretin acı çektirmek yerine hayatı yeniden canlandırması, üreticiliğin anlamını tekrar kurarak biyoloji ve endüstriyi tek başlık altında toplaması... Onun içinde yanan ateş buydu...

TİM Başkanı Mehmet Büyükekşi: “Şirketler, Değer Yaratmalı ve Geleceğe Odaklanmalı”

Türkiye'nin büyüme hızı üçüncü çeyrekte rekor kırdı. Bu hızlı büyümenin önemli unsurlarından biri de ihracattaki büyük gelişme. Siyasilerin, ihracatı 2023 yılına kadar 500 milyar dolara çıkarmak gibi bir hedef koyduğunu da düşününce, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mehmet Büyükekşi ile ihracat ve sürdürülebilirlik sorunlarını konuşmak farz oldu.

Geçtiğimiz aylarda TİM olarak Michael Porter'ın “Rekabet Üzerine” adlı kitabını yayınladınız. Porter bu son kitabının neredeyse üçte birini “sürdürülebilir rekabet” konusuna ayırmış. Bu bağlamda, “küreselleşmenin karşılaştırmalı üstünlük kavramını geçersiz kıldığına” işaret ediyor ve rekabet gücü ile çevre arasındaki ilişkiye dair yeni bir anlayış şekillendirmemiz gerektiğini vurguluyor. 2023 yılına kadar ihracatımızı 500 milyar dolara çıkarmak gibi bir hedefin bulunduğu koşullarda bu saptama Türkiye açısından sizce ne anlama geliyor?

Bizim hedefimiz, Türkiye'nin, dünyanın en büyük 10 ekonomisi içinde yer alabilmesini desteklemek üzere teknolojik dönüşümü

tamamlamış, üretim teknolojilerine hâkim, belirlenmiş alanlarda lider pozisyonuna gelerek, 2023 yılında ihracat gelirini 500 milyar dolara çıkaracaktır. Mevcut pazarlarımızda payımızı artırarak, hedef pazarlarda yerimizi alacağız ve ihracatçı sayısını artıracacağız.

Ar-Ge, katma değer artışı sağlamak için kullanacağımız en önemli araç olacak. İnovasyona, tasarıma ve marka bilincinin yerleşmesine özel önem veriyoruz. Bununla birlikte çevreci ve yeşil ürünlere yönelmenin büyük fırsatları barındırdığının bilincindeyiz. Bu ürünlerde ciddi anlamda katma değer üretmek mümkündür. Bu yüzden firmalarımız çevreci ürünlerin üretimine, geliştirilmesine ve ihracatına ağırlık vermeli. Çevreci ürünlerin yatırımlarının desteklenmesi ile ülkemiz hem çevreci ürünler konusunda tüm dünyada bir adım öne çıkma fırsatını yakalayacaktır, hem de çevrenin korunmasına önem vererek bu konuda dünyaya örnek olacaktır.

Türkiye'den ithalat yapan yabancı firmalar satın aldıkları ürünlerin imalat sürecinin sürdürülebilirlik kriterlerine uygunluğunu giderek daha çok önemsiyorlar. Bu konuda, örneğin dünyanın en büyük perakende-

cisi olan Wal-Mart çok kesin tanımlanmış kriterlere sahip. Bu tür kriterlere uyum sağlayabilmek için ihracatçılarımızın ciddi dönüşümler geçirmesi gerekiyor mu?

Büyük markaların satın alma kriterlerinde sosyal uygunluk çok önemli olmaya başladı. Bizim de çok önemsedğimiz iş sağlığı ve güvenliği, çevrenin korunması, çocuk işçi çalıştırılmaması ve fazla mesai sınırlarına uyulması gibi konularda şirketler kendilerini hızla adapte ediyorlar.

Şirketlerin bu dönüşümü yaparken, özellikle çevre yatırımları konusunda uzun vadeli finansmana erişmelerinin çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Devlet şirketlere bu kaynağı uzun vadeli kullandırmada destek olabilir.

Çevreci ürünlerin yatırımlarının desteklenmesiyle ülkemiz bu konuda tüm dünyada bir adım öne çıkma fırsatını yakalayabilir.

Kitabınızın yazarı Michael Porter, bu yılın başında Harvard Business Review dergisinde, "Ortak Değer Yaratmak - Kapitalizmi nasıl onarabilir ve yeni bir büyüme dalgası başlatabiliriz?" başlıklı çığır açıcı bir makale yayınladı. Bu makalenin ana fikri, piyasaları sadece alışılmış ekonomik ihtiyaçların değil, aynı zamanda sosyal ihtiyaçların tanımladığı, dolayısıyla şirketlerin toplumsal aktörlerle birlikte ortak değer yaratmanın yollarını araması gerektiği. Bu konularda ne düşünüyorsunuz?

Dünya geneline baktığımızda şirketlerin sadece kendi gelirlerini maksimize etmeye odaklanmak yerine sosyal projelere de daha fazla destek verdiğini görüyoruz. Dünyada gözlemlenen bu trend Türkiye'de de kendisine taraftar buluyor.

Bu bakış açısı yeni Türk Ticaret Kanunu'nda da kendine yer buldu. Şirketler toplumsal değerdir. Hisse-darlar var, çalışanlar var, paydaşlar var. Şirketlerin içinde yer aldıkları ekosistemle beraber değer yaratmaları ve geleceğe odaklanmaları gerekiyor.

Türk şirketlerinin sosyal sorumluluk anlayışı son yıllarda hızla değişim gösteriyor. Eskiden şirketlerimizin sosyal projelere olan ilgisi çok kısıtlı seviyede kalırken, şimdi şirketlerimiz sosyal sorumluluk açısından öncü rol oynuyorlar.

Biz bunu son derece sevindirici bir gelişme olarak görüyoruz. Çünkü her şeye kâr maksimizasyonu olarak bakmak çok doğru değil. Çevreye karşı, topluma karşı bir takım sorumluluklarımız var. Bu konularda firmalarımızın kendi imkânlarını kullanarak aktif bir şekilde rol almaları, ülkemizi ve çevremizi daha yaşanabilir, sosyal eşitsizliklerin daha da azaldığı bir yer haline getirmek için önemli bir fırsattır. ○

Kamu, Özel Sektör ve Sivil Toplum Ortaklıkları

Kamu, özel sektör ve sivil toplum... Üç ayrı dil, üç ayrı karakter ve üç ayrı yapı birlikte çalışabilir mi? Eğer tüm dünyanın geleceği ve sürdürülebilirlik sözkonusuysa neden olmasın? Ancak Aykan Gülten'in de dikkat çektiği gibi, ortaklığı kurarken üç temel prensibi hiç unutmamak kaydıyla: Adil Temsil, Şeffaflık ve Ortak Fayda.

Yazı: Aykan GÜLTEN

Dünyamızın bugününe ve geleceğine dair birçok endişemiz mevcut. Küresel ölçekte yoksulluk ve açlığın bitirilmesi, sağlık ve eğitimin tüm insanlık için temel bir hak olarak ulaşılabilmesi, bulaşıcı hastalıklarla mücadelede ilerleme sağlanması, küresel ısınma ve çevresel yokolma ile başa çıkabilme, yolsuzlukla mücadele gibi birçok alanda ilerleme ya çok yavaş ya da hiç yok.

Özel sektör, kamu kurumları ve sivil inisiyatiflerin biraraya gelmesi ve yerel ya da küresel ölçekte bazı problemlere çözüm bulmaya çalışmaları yeni bir gelişme değil. 1992'de Birleşmiş Milletler'in Çevre ve Kalkınma konulu Rio'daki konferansında kamu, özel sektör ve sivil toplum arasında oluşturulacak ortaklıkların sürdürülebilir gelişmenin merkezinde yer alması gerektiği deklare edildi. Uzun yıllardır bu tarz ortaklıkların örneklerini pra-

tikte de görüyoruz. Aralarında çok başarılı sonuçlara ulaşanlar olduğu kadar, maalesef beklentileri karşılayamayan ve hayatta kalamayan birçok iyi niyetli girişim de mevcut.

Elbette farklı öncelikleri olan, bambaşka çalışma kültürlerinden gelen kurumların ortak bir amaç için biraraya gelip hızlıca sonuca ulaşmaları çok da kolay bir şey değil. Bu ortaklıklarda yer almaları beklenen kurumların kendilerinden beklenen temel görevlerini ve önceliklerini Tablo 1'de görebilirsiniz.

Birbirlerinden çok farklı karakter özellikleri gösteren bu kurumları biraraya getirerek bir ortaklık kurmaya neden zorluyoruz? Çünkü bu zahmetli yolun sonunda her bir sektörün kendi başına ulaşamayacağı yaratıcı yaklaşımlara, her bir sektörün kendi güçlü yanlarını uyumlu bir şekilde sergileyebileceği mekanizmalara; parasal, be-

şeri, teknolojik ve bilgi olarak daha fazla kaynağa, kamuoyu oluşturacak daha fazla bağlantıya sahip olabiliriz.

International Business Leaders Forum'un küresel bir programı olan The Partnering Initiative'in geliştirdiği bir metodolojiyi izleyerek, sürdürülebilir kalkınma için oluşturulan ortaklıkları analiz etmek mümkün. Söz konusu metodolojiye göre bu sağlam temel üç önemli prensipten oluşur;

- Adil Temsil
- Şeffaflık
- Ortak Fayda

Unutmamak gerekir ki farklı sektörlerden gelen kurumları belli bir amaç için bir masa etrafında toplayabilmek çok ciddi zaman ve kaynak gerektirebilir. Zaman zaman bu ortaklıkları kurmak ve yaşatmak için o kadar

fazla çaba gösteririz ki ortaklıkla ulaşmaya çalıştığımız hedefe doğru anlamlı bir ilerleme gerçekleştiremeyiz. Bu gibi durumlarda ortaklık için ısrarcı olmamak gerekir çünkü ortaklık bir sosyal fayda yaratmak amacıyla kurulur, kurulmuş olmak için değil.

Yine The Partnering Initiative metodolojisine göre farklı sektörlerden gelen kurumların oluşturacağı ortaklıklarda dört temel aşama mevcut. Bu aşamaları aşağıdaki gibi gruplayabiliriz:

- Kapsam belirleme ve kuruluş
- Yönetme ve koruma
- Değerlendirme ve düzeltme
- Sonlandırma ya da sürdürme

Kapsam Belirleme ve Kuruluş

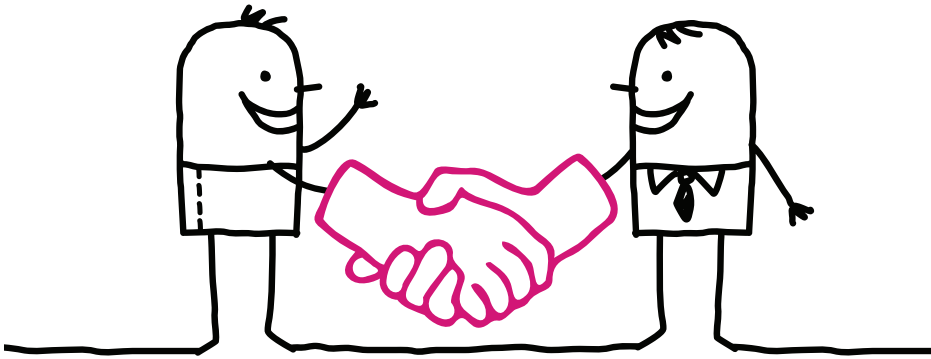
Bu noktada üzerinde çalışılmak istenen problemin detaylı anlaşılması, bu

alandaki şimdiye kadar hangi projelerin yapıldığı, bu problemle ilgili diğer kuruluşların kimler olduğuna dair bir masa başı ve saha çalışması yapılır. Elbette bu aşamada ortaklığı başlatmak isteyen kurum, ortaklığın sonunda nasıl bir sonuca ulaşılması gerektiğine dair vizyonunu belirler. Projeyi başlatmak isteyen kurum, ortaklığın vizyonunun yanında kendi hedeflerini de net olarak ortaya koyar.

Örneğin, yeni bir bölgede maden çıkarma çalışmasına başlamak üzere olan bir madencilik şirketi bölgede var olan bulaşıcı hastalıkları yok edip yerel halkın aldığı sağlık hizmetlerinin seviyesini yükseltmeyi hedeflerken aynı zamanda maden arama operasyonuna karşı bölgede bir halk hareketi yaşanmasının önüne geçmeyi de mutlaka kendi amaçları arasında sayacaktır. Aynı zamanda operasyon bölgesindeki halkın daha sağlıklı olması, maden şirketi için daha sağlıklı ve verimli bir işgücü demektir.

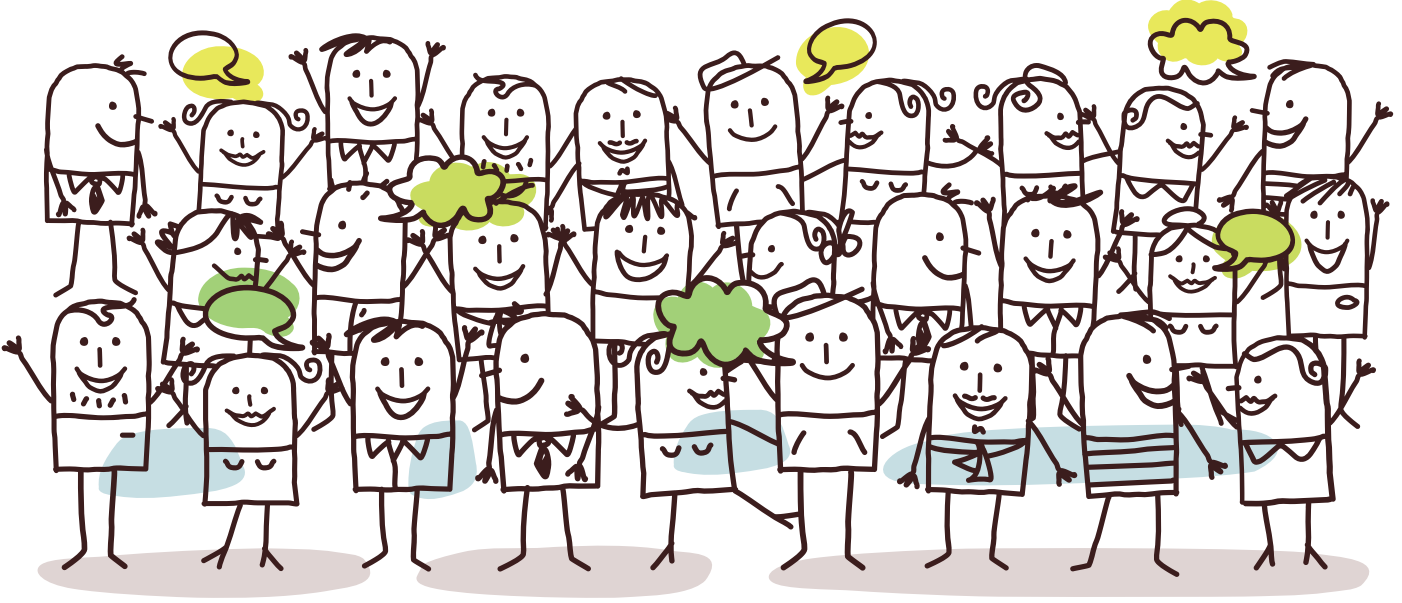
Ortak bir sürdürülebilir kalkınma hedefi üzerinde anlaşabileceğiniz, kendinizde olmayan bir takım temel becerilere ve kaynaklara sahip olan ve bu ortaklığa girmek için stratejik bir motivasyonu olan kurumlar ortak olarak düşünülmelidir. Ortaklık için somut adımı atmadan önce maliyet-kazanç analizi detaylı olarak yapılmalı ve ortaklık somut kazanç vaat ediyorsa başlanmalıdır.

Ortak hedef ve amaçların ve ortaklık prensiplerinin belirlendiği bu aşama farklı kurumların sadece kendi organizasyonlarının değil beraberce oluşturulmuş vizyonun çıkarlarını da düşünmeye başladıkları aşamadır. Ortaklığın en temel parametreleri ve konsepti belirlenir. Bunu yapabilmek için her bir kurumun ne gibi kaynakları sağlayabileceği konuşulur. Herkesin aklına en başta "parasal kaynaklar" gelmekle beraber belli alan-

TABLO 1

Sektör	Kalkınma ile ilgili temel görev	Öncelik
Kamu	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomik, politik ve sosyal alanda kanun ve kurallar koyarak kalkınmayı hedefler • Kamu hizmetleri vererek temel ihtiyaçları karşılar 	İstikrar, yasalara uygunluk, meşruluk
Özel Sektör	<ul style="list-style-type: none"> • Mal ve hizmet üretir • İnovasyon ve ekonomik büyüme yoluyla istihdam yaratır • Kâr artırarak yeni yatırımların yapılmasını sağlar 	Kâr, verimlilik, hız ve yüksek konsantrasyon
Sivil Toplum	<ul style="list-style-type: none"> • Toplumun gelişmesi için fırsatlar yaratır • Temel ihtiyaç sahiplerine destek olur • Toplumun iyiliği için denetim görevi yapar 	Etik değerler, yaratıcı, kucaklayıcı,

larda uzmanlaşmış insan kaynağı, ürünler (ilaç, yiyecek, teknik ekipman vb.), kurum ve kişilerle ilişkiler de çok değerlidir.

Yönetme ve Koruma

Üzerinde anlaşılan ortak hedeflere ulaşmak için gerekli aksiyonların planlandığı aşamadır. Bu aşamada ortaklar birbirleriyle “pazarlık” ederler. Bu kelime olumsuz bir çağrışım yapsa da sürecin çok doğal bir parçasıdır. Bu pazarlık sürecinin olumlu bitmesi bazı koşullara bağlıdır; kurumların birbirlerine güven duymaları, birbirlerinin görünen pozisyonlarından çok daha derinde yatan ortak çıkarlara odaklanmaları, yaratıcı fikirlere açık olmaları ve sonunda bütün ortakları tatmin edecek bir anlaşmayı hedefliyor olmaları gibi.

Belli bir program ve aksiyonlar planlanmaya ve hayata geçirilmeye başladığında, ortaklığın nasıl yönetileceğine dair bir model üzerinde anlaşma ihtiyacı doğar. Şartlara bağlı olarak ortakların tamamen dışında,

Belli bir program ve aksiyonlar planlanmaya ve hayata geçirilmeye başladığında, ortaklığın nasıl yönetileceğine dair bir model üzerinde anlaşma ihtiyacı doğar.

bağımsız bir yönetici bu rolü alabileceği gibi, kurumların içinden bireylerin oluşturacağı bir yönetim organı da bu işi üstlenebilir. Her bir modelin avantajları ve dezavantajları mevcuttur. Bazı durumlarda oldukça uzun sürebiyecek uygulama döneminde ortakların ilgisini sıcak tutmak uzun dönemli başarı açısından önemlidir.

Değerlendirme ve Düzeltme

Belirlenmiş olan amaç ve hedeflere karşılık katedilen mesafenin belli bir yöntemle ölçülmesi, ortaklığın doğru yönde ilerlemesi ve her bir kurumun yaptığı yatırımın karşılığını alabilmesi için atlanmaması gereken bir adımdır.

Ölçüm metriklerinin oluşturulması, periyodik değerlendirme toplantılarının düzenlenmesi gibi mekanizmalar aracılığıyla ortaklığın değerlendirilmesi yapılabilir. Ortaklar bu aşamada aşağıdaki sorulara cevap ararlar:

- Belirlenen hedeflere ulaşmada mesafe alınıyor mu?
- Ortaklığın gerçek potansiyeli ortaya çıkarılabildi mi?
- Bütün ortaklar belli bir fayda elde ettiler mi?
- Üzerinde çalışılan problemle mücadele etmek için en iyi yol bu muydu?

Bu soruların cevaplarına göre belirlenen aktivite takviminde, hedeflerde ve hatta ortaklık prensiplerinde değişikliklerin yapılması gerekecektir. Bütün bu sürecin sağlıklı işlemesi için önceden iyi dizayn edilmiş performans kriterlerinin ve ölçüm metriklerinin oluşturulması gereklidir. Birçok sürdürülebilir gelişme ortaklığı, sürecin başında başarı kriterlerinin muğlak bırakılması ve buna bağlı olarak farklı çalışma kültürlerinden gelen özel sektör, kamu ve sivil top-

lum temsilcilerinin ortaklıktan kendilerine göre farklı beklentiler oluşturmaları nedeniyle başarısızlıkla sonuçlanmaktadır.

Sonlandırma ya da Sürdürme

Sürdürülebilir kalkınma için farklı sektör temsilcilerinin kurdukları ortaklıkların kendilerinin sürdürülebilir olması ve çarpan etkisi yaratarak sistemsel bir pozitif değişimi tetiklemesi istenen bir sonuçtur. Bu vizyon, ortaklığın en başından itibaren işleyiş prensiplerine entegre edilirse daha ulaşılabilir bir hedef haline gelir. Her bir ortağın projeye farklı kurumları dahil etmek konusunda açık görüşlü davranmaları, projenin kendini finanse edebilecek şekilde kendi kaynaklarını yaratabilmesi bu hedefe ulaşabilmek konusunda kritik öneme sahip olacaktır.

Öte yandan hiçbir ortaklık sonsuzda sürmek zorunda değildir. Kendi kendine koyduğu amaçlara ulaşan -veya belli durumlarda ulaşamayan ortaklıklarda, bütün katılımcıların anlaşmasıyla ortaklık sonlandırılabilir gibi bir ya da birden çok ortağın kendi rızaları veya diğer ortakların isteğiyle ayrılması da mümkündür. Nitekim özellikle özel sektörden birçok katılımcı henüz bu tarz ortakların başında, 3-5 yıl sonrası için kendi "çıkış planlarını" hazırlamaktadır. Özel sektörün dinamik ve esnek yapısı bu süreden daha uzun taahhütler vermeye el-

Bir Deneyim: Nasıl Başardık?

Vodafone Vakfı'nın İngiltere'de hepsi 16-25 yaş arasındaki gençlere destek olmak amacı

Vodafone Foundation

güden üç değişik sivil toplum kuruluşunu bir araya getirdiği proje ortaklık sürecinin ne kadar sancılı olabileceğinin iyi bir örneği. İntihar eğilimi olan gençlere gönüllü destek sağlayan "Samaritans", barınma sorunu olan gençlere yardım etmeyi amaçlayan "Shelter" ve zor durumdaki gençlere online destek veren "YouthNet", Vodafone Vakfı'nın ana projesi için araya geldiklerinde yaşanan süreç oldukça öğretici olmuş. Hepsi zor durumda bulunan gençlere yardım etmeyi amaçlayan sivil toplum örgütleri olmalarına rağmen edememişler. Bunun en temel sebebiyse, yardım paralarından daha büyük pay almak için girdikleri rekabetmiş. Bu alışkanlık projenin başlarında bilgi alışverişinin minimum düzeyde kalmasına neden olmuş. Sonrasında ortaklardan biri (YouthNet) karşılık beklemeden geçmişteki tecrübeleri ve veritabanları hakkında bilgi paylaşımına başlamış. Bu ilk hareket diğer iki ortağı da paylaşım

girmeye teşvik etmiş ve ortaklar hızlı gelişen bir süreç sonunda ortaklığın başarı

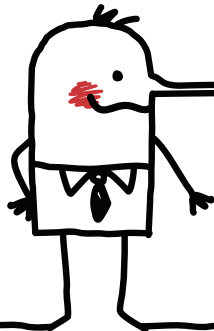
kriterlerini ve ölçüm metriklerini tartışmaya başlamışlar.

Bu sürecin olumlu ilerlemesinde Vodafone Vakfı'nın dışarıdan gelecek "kolaylaştırıcı" (partnership broker) rolünü oynamasının büyük payı olmuş. Vakıf bu noktada hem ortak diyalogun moderasyonunu üstlenmiş, hem de şirket çalışanlarının profesyonel birikimlerini (özellikle teknoloji ve pazarlama alanındaki) ortaklığın hizmetine sunmuş.

Üç yıllık programın sonucunda, belirlenen hedeflerin ötesinde bir başarı elde edilmiş. Bunun yanında ortaklığa katılan organizasyonlar kendi kapasitelerini ve ulaştıkları kitleyi büyütmeyi başarmışlar. Ortaklığa katılan sivil toplum örgütleri işbirliği sürecinin ve deneyiminin en az elde edilen sonuçlar kadar değerli olduğu noktasında hemfikirler. Sürecin sonucunda geline noktasında stratejik ortaklıklar kurarak daha büyük hedeflere ulaşmayı bir kültür olarak benimsediklerini belirtiyorlar.

verişli değildir. Bu "çıkış planı" kimi zaman ortaklığın sonlandırılması olabileceği gibi kimi zaman da ortaklığın başka kaynak sağlayıcıları kendi içine dahil etmesi olabilir.

Farklı kültürlere, alışkanlıklara, önceliklere ve hedeflere sahip sektörlerden gelen kurumların ortak bir vizyon ve amaç için birlikte çalışmaları oldukça zor, emek ve sabır isteyen bir süreçtir. Bu tarz ortaklıkların örneklerine giderek daha fazla tanık oluyoruz. Bilinçli olarak izlensin veya izlenmesin, bu ortaklıkların kurulma ve işleyiş sürecinde yukarıda anlatmaya çalıştığım metodolojinin adımları yer almaktadır. The Partnering Initiative'in metodolojisi hakkında detaylı bilgi almak için web sitesini ziyaret edebilirsiniz: www.thepartneringinitiative.org.

Farklı dinamiklere sahip üç ayrı duruşun ortak hareket edebilmesi için en temel unsurlardan biri de şeffaflık tabii ki...

Söyleşi

Jody Turner:

“Ben Kültüründen Biz Kültürüne Geçiyoruz”

6-7 Ekim’de gerçekleştirilen Yeşil İş Konferansı’nın en önemli konuşmacılarından biri, düşük karbon ekonomilerinin müşteri davranışlarını nasıl değiştirdiğine dair öngörülerıyla dikkat çeken Jody Turner’dı. Dünya çapında tanınan bir trend stratejisti olan Turner, şirketi Culture of Future (Geleceğin Kültürü) aracılığıyla trend araştırmaları yapıyor, bu araştırmalar sonucunda yaşam tarzlarının ve müşteri davranışlarının ne yönde değiştiğiyle ilgili raporlar hazırlıyor. Yoğun koşuşturması arasında yakaladığımız Turner’la sürdürülebilirlik eğiliminin hayatlarımız üzerindeki olası etkilerini konuştuk.

Söyleşi: Duygu ERTÜRK

Fotoğraflar: Özgür GÜVENÇ

Trendleri nasıl tahmin ediyorsunuz? Araştırma metodlarınız neler?

Neye odaklandığını bilmek çok önemli. Böylece araştırma yapmaya başladığınızda ve size bilgiler, veriler aktığında hangi yönde ilerleyeceğinizi de kolayca tayin edebilirsiniz. Ben kendi sırrımı da vereyim size; iç sesimi dinliyorum. Duyduklarım arasından bana mantıklı gelenleri değerlendiriyorum. Bu aralar en çok trendwatching.com ve ecopop.com'u takip ediyorum.

Son yıllarda hızla yayılan sürdürülebilirlik eğilimiyle ilgili ne düşünüyorsunuz?

Yeni bir dönem başlıyor. Önemli olan şu, biz bu değişime ayak uydurabilecek miyiz? Sürdürülebilirliğin son yıllarda çok popüler bir eğilim haline gelmesinde, yıllarca hüküm süren ve insanların sadece kendilerinden sorumlu oldukları "ben" kültürünün yerini bütün bireyleri bağlayan ortak noktalar olduğunu farkeden "biz" kültürünün alması oldukça etkili. Bu kültür herkesi içine aldığı için, herkes kendine bir yer bulabiliyor ve o yerde faydalı olmak istiyor.

"Biz" kültürünün ortaya çıkış dinamikleri neler?

Biz kültürü, bundan önceki nesillere

Jody Turner'un 57 yaşında olduğuna inanmak -kendisi söylemese- imkânsız. İşin sırrını, "tamamen organik ürün ve gıdalar kullanmak ve yoga" şeklinde özetliyor Turner...

oranla daha adil ve daha az yargılayıcı olan gençliğin ürünü. Gençler kendilerini çevreden ayrı hissetmiyorlar. Şöyle düşünüyorlar: "Sen yapman gerekeni yapıyorsun, biz yapmamız gerekeni yapıyoruz. Bunu yaparken birbirimize engel olmuyoruz." Bu bakış açısı, büyük bir sosyal değişim aslında. Herkesin bir rolü var. Bu bakış, sürdürülebilirlik konusuna hassasiyeti de berabe-

rinde getiriyor. Dünyanın tüm canlılara ait olduğunu ve onu korumak, hatta kurtarmak için herkesin bireysel de olsa bir şeyler yapması gerektiğini idrak etmek çok önemli. Bireysel önlemler biraraya geldiğinde dünyayı kurtaracak büyük adımlar olur çünkü.

Çevre hassasiyeti ve sürdürülebilirlik, orta ve uzun vadede değişik sektörlerde ne şekilde yansiyacak?

Bütün sektörlerde enerji verimliliği esas mesele olacak. Çünkü herkes iyi ve akıllı çocuk olmak istiyor. Bazı sektörleri özel olarak değerlendirmek gerekirse, moda endüstrisinin hızla ekolojik materyallere yöneldiğini söylemem mümkün. Tasarımcılar artık organik kumaşlar, geridönüştürülmüş malzemeler kullanıyorlar. Hollywood yıldızları arasında da yeşil ürün giymek çok moda. Bu isimler trend belirledikleri için dünyada hızla yayılıyor. Amerika'da şu anda Linda Loudermilk'in ekolojik tasarımları çok meşhur mesela. David Letterman ve Jane Fonda sürekli onun tasarımlarını giyiyor. Hatta Fonda bir röportajında, "Süt giyiyorum, tişörtümü içebilirim" demişti. Çevreye duyarlı olmak hem tasarımcı hem de kullanıcı için iyi bir itibar sağlıyor; bu yüzden bundan vazgeçmeleri mümkün değil. İş hayatında ne olacağı çok belli. Dünya yavaş yavaş evden çalışma düzenine geçmeye başladı. Amerika'da birçok şirket, çevreye verilen zarar azaltıldığı için işleri evden yürütüyor. Amerika'da şu anda şirketlerin en önemli meselesi "sürdürülebilirlik". Bu nedenle şirketler bile ofis mobilyalarını ekolojik ürünlerden tercih ediyorlar. En popüler marka ise Steel Case. Ulaşım büyük oranda bisikletle sağlanacak. ABD'de düzenlenen Oregon Manifestosu'nda (oregonmanifest.com) elektrikli bisiklet modelleri tasarlıyorlar. Bu konuda o kadar iyi fikirler var ki! ○

Turner'dan eko-inciler

✓ Amerika'nın sürdürülebilir ofis mobilyası alanındaki en popüler markası **Steel Case**.

✓ Dünya yavaş yavaş "evden çalışma" düzenine geçiyor.

✓ Jane Fonda, **Linda Loudermilk**'in ekolojik tasarımlarını giyiyor.

✓ **Bisiklet** en önemli ulaşım aracı haline gelecek.

✓ **Enerji verimliliği** tüm sektörlerde esas mesele olacak.

Söyleşi

Alan AtKisson: “Bize Değişim Temsilcileri Gerekliyor”

Söyleşi: Balkan TALU Fotoğraflar: Özgür GÜVENÇ

Alan AtKisson'un ismini ilk olarak “Kassandra'ya İnanmak” kitabıyla duyduk. Yoluna “Sürdürülebilirlik Dönüşümü” isimli eserle devam eden AtKisson, 1988 yılından beri sürdürülebilirlik konusunda mesai harcıyor; şirketlere, kurumlara danışmanlık hizmeti veriyor. Böyle önemli bir ismi, Yeşil İş Konferansı'nda yakalamışken konuşmamak olmazdı.

1988 yılından beri sürdürülebilirlik konusunda mesai harcıyorsunuz. Bu alanda çalışmaya sizi iten ne oldu?

1970'lerin sonunda "Büyümenin Sınırları" (Limits to Growth) kitabını okudum. Zihnimde ilk ışık o zaman yandı. Daha sonra da sürdürülebilirlik konusunda yayın yapan bir dergide çalışmaya başladım. Derginin diğer editörleri benim öğretmenlerim oldular. İyimser olmayı da onlardan öğrendim. Steve Jobs ve Bill Gates gibi öncüler değişimin gelmekte olduğunu öngörüp ona göre yatırım yaptılar ve zengin oldular. Bizler değişimin geleceğinden emin değildik tabii ama mümkün olduğuna dair inancımızı her zaman koruduk.

İyimserliğe önem verdiğinizi biliyoruz. Sizi bu kadar iyimser kılan ne oldu?

Borsa gibi inişli çıkışlı bir ruh halim var aslında. Kuzey kutbuna yakın ülkelerin, kutuplardan petrol çıkarabilmek için askeri üslerini oralara taşıdığını öğrenince hafiften karamsarlığa kapılmıyor değilim mesela. Diğer taraftan Liberya'da ve Çin'de çalışan arkadaşlarla Tayland Çevre Bakanlığı'nın yaptığı işlere baktığımda çok sayıda kişinin sürdürülebilirliği ciddiye aldığını görüyorum, motivasyonum tekrar yükseliyor.

Gene erken bir tarih sayılabilecek 1992 yılında da ilk danışmanlık ofisinizi kurdunuz. İlk müşterilerinizi nasıl kazandınız?

O dönem hiç müşterim yoktu. Bol bol gönüllü işi yaptım. Özellikle Seattle'da kurduğum ekiple epey fazla gönüllü proje yaptım. Bu şekilde var olan bir pazara girmeye çalışmadım ama tamamen yeni bir pazar yaratmaya çalıştım.

Yazılarınızda iki farklı yerden sık sık bahsediyorsunuz: Kolombiya'daki Ga-

Yeşil İş Konferansı'nda bir konuşma yapan AtKisson, sürdürülebilirlik alanı üzerine çok uzun zamandır kafa yoran insanlardan biri.

viota Köyü ve Brezilya'daki Curitiba şehri. Nedir bu iki yeri özel kılan?

Gaviota hakkındaki bilgilerim daha çok ikincil kaynaklardan oldu. Hatta biraz gazetecilik reflekslerimi çalıştırıp bazı hikâyeleri doğrulamak için uğraşmam gerekti. Bu konuda Alan Weisman'ın "The World Without Us" kitabı iyi bir kaynak olabilir. Gaviota'yı özel kılan sürdürülebilirliğe yönelik yaklaşımları. Sürdürülebilir ahşaptan ürünler yapıyorlar. Ancak, iyi bir prototip olmasına rağmen, sürdürülebilirliği ilk defa anlatacağım birini Gaviota'ya götürmem. Gaviota henüz gelişmemiş bir örnek olduğu için insanlar böyle bir köy üzerinden sürdürülebilirliği kafalarında canlandıramayabilirler.

Öte yandan Brezilya'daki Curitiba çok daha ideal bir örnek. Sürdürülebilirlik konusunda uluslararası ödüller kazandılar. Bu işe 15-20 senedir mesai harcıyorlar ve inovatif kimliklerini korumaya devam ediyorlar. Sürekli yeni, yaratıcı projeler üreten liderlere sahipler. Bir de sürekli yeni projeleri tamam-

layıp başarıya ulaştığınız vakit bu sizin için de bir motivasyon kaynağı olur. Curitiba'nın sırrı da bu.

Kitabınızda bir tür inovatör, değişim ve dönüşüm elemanlarına ihtiyaç olduğunu söylüyorsunuz. Bugün bu konuda nasıl bir noktadayız sizce? Şirketlerde bu işlerin lokomotifleri olabilecek liderler var mı?

Bütüncül anlamda değişimi sırtlayan şirketler var. Bu şirketler hem pazarları, hem de iş yapış şekillerini değiştirip, dönüştürüyorlar. Bu tür sürdürülebilirlik bölümleri oluşturup başlarına yönetici müdürleri atayan şirketlerin dışında ara birimlerde çalışan tasarımcılar, pazarlamacılar da var. Esas birimlerde çalışıp sürdürülebilirlik konusuna kafa yoran bireyleri ben değişim temsilcileri (change agent) olarak tanımlıyorum. Bu insanlar çalıştıkları şirketlerde çok özgün projeler geliştirebiliyorlar.

Bazen de üst katlara laf anlatmakta epey bir zorlanıyorlar...

Evet tabii. Öyle müşterilerim de oldu. Örneğin böyle biri, çalıştığı şirkette bu anlamda ürün geliştirmeye uğraştıktan ve bir dizi eğitim programını geçtikten sonra sonunda kendi şirketini kurmuştu. Bu yüzden pes etmemek önemli. Zaten değişim temsilcilerinde aradığımız özelliklerden biri de bu. Hedefe bağlı kalmaya devam etmeleri gerekiyor.

Başka kitap projeleriniz var mı?

"Kassandra'ya İnanmak" kitabım geçmişi irdeliyordu. Bilim insanlarının bizi nasıl uyarmaya çalıştığını ve bizim onları nasıl dinlemediğimizi anlatıyordu. "Sürdürülebilirlik Dönüşümü" (Sustainability Transformation) çalışmamsa şimdiki zamanı anlatıyor. Şu andaysa, gelecek zamanda sürdürülebilirliğin alacağı hal üzerine bir kitap üzerinde çalışıyorum. ○

Madencilik
DOSYA

MADENCİLİK NEREYE KADAR?

Sanayinin itici gücü olan madencilikte kaynaklar sınırlı ama ihtiyaç sınır tanımıyor. Bu sektör ekolojik dengeyi yok sayarak işlediğinde hem madenlerin hem dünyanın ömrü kısalıyor. Peki, ne yapmalı? Madenciliği durdurmak hayalse, madenciliği ekonomik ve çevresel olarak sürdürülebilir hale getirmek için nasıl bir yaklaşım geliştirmeli? Madencilik ve çevre kelimelerini gönül rahatlığıyla yan yana kullanacağımız günlere nasıl ulaşacağız? EKOIQ olarak bu soruların yanıtlarının peşine düştük...

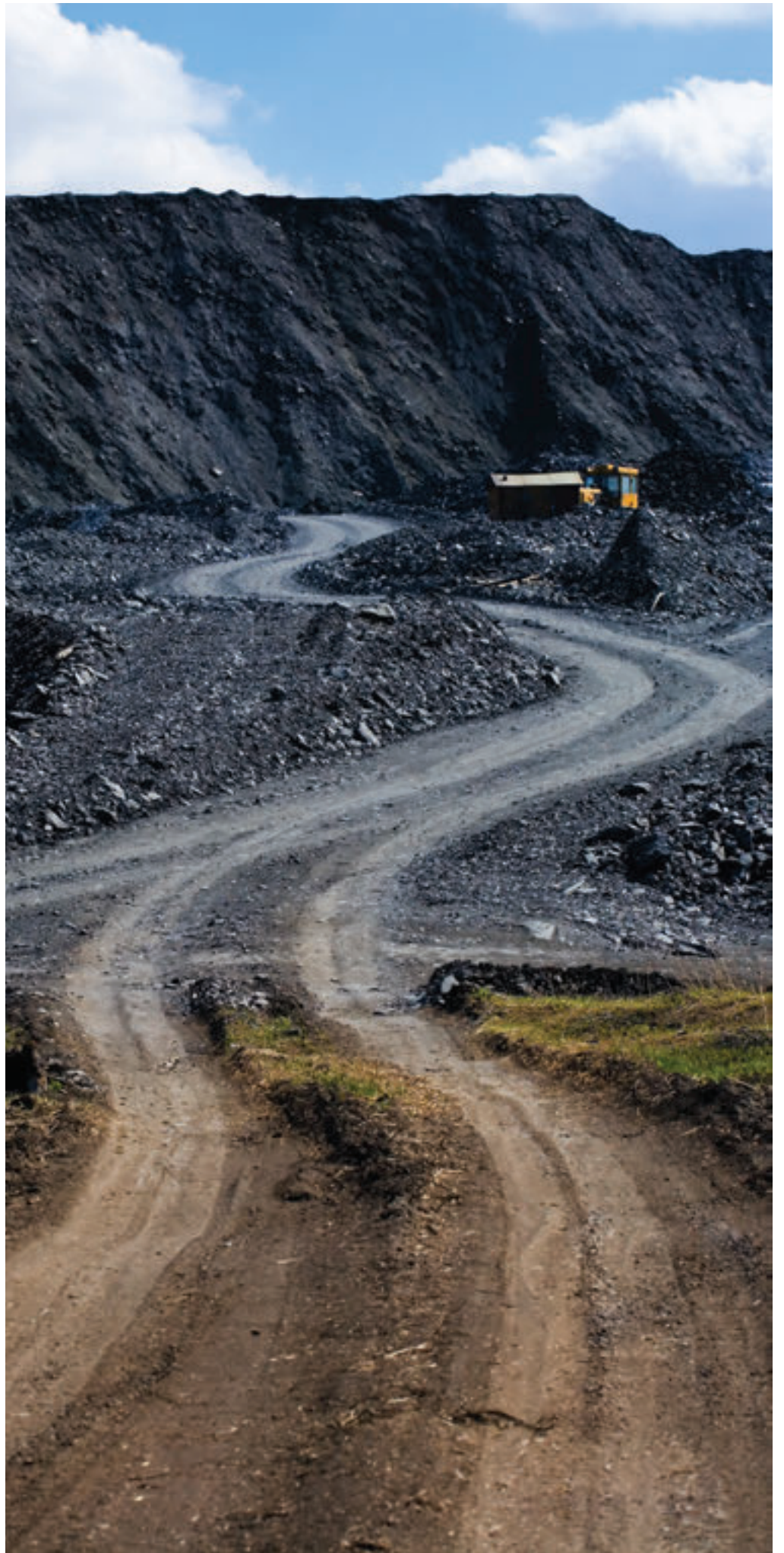
Yazı: Yonca CİNGÖZ

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde... Böyle başlayan nice masalla büyüdük. Dünyanın dört bir köşesinde anlatılan, kuşaklar boyunca aktarılarak günümüze ulaşan en meşhur masallardan biri de Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler. Güzel prensesin macerası hepimizin aklına kazınmıştır. Peki ya yedi cüceler? Sabah çıkıp akşam eve yorgun argın dönen bu küçük isimsiz adamların kim olduklarını pek de merak etmedik. Oysa onlar dünyanın en eski işlerinden birinin emektarıydılar: Ekmeklerini “taştan” çıkarıyorlardı. Evvel zaman içinde dünyada çok şey değişti ama bir meslek vardı ki, şekli şemali değişse de önemi baki kaldı: Madencilik.

İnsanlar Yontma Taş Devri'nden bu yana taş, seramik, metal ve mineralleri topraktan çıkardılar; araç, süs eşyası, silah ve para yapımında kullandılar. Ortaçağ'da kayaları balyozla delerek o küçük deliklerden geçip cevheri yukarı taşıyanlar, cüceler ve çocuklardı. 1600'lerde madencilikte patlayıcı kullanılmaya, 1700'lerde makineler iş görmeye başladı.

Sanayi Devrimi, modern madencilğin miladı oldu. Metale karşı büyüyen ihtiyaç, teknolojik gelişim ve üretimin artan hızı madencilerin hayatında çok şey değiştirdi. Kas gücüne ihtiyaç azaldı, mekanik sistemlerden mütetekkil teknolojilere geçildi; artık daha derine, daha hızlı inmek mümkündü. İşletmelerin ölçeği ve çalışma alanları giderek büyüdü, sanayinin ihtiyacı olan maden miktarları arttıkça madencilik faaliyetleri de göz alıcı bir ivmeyle hızlandı. Bu hız elbette doğaya daha fazla müdahale, daha fazla doğal kaynak tüketimi ve atık demektir.

Madencilik, dün olduğu gibi bugün de sanayinin tüm kollarının hammadde için muhtaç olduğu bir sektör ve müthiş bir istihdam kaynağı. Bugüne

kadar hem yatırımcıların hem de çalışanların koşulları zor olduğundan, madencilik devletler tarafından desteklenmiş, kusurları hoşgörölmüş. Bunun bir nedeni hem işletmeci, hem işçi için çok zor bir iş olması. Ön araştırma ve işletme maliyeti çok yüksek, yatırımın geri kazanılması riskli, sistematik yatırıma uygun değil; çalışanlar ise hayatı tehlike altında, çeşitli sağlık sorunlarıyla burun buruna yıllarını yer altında geçiriyor.

Madencilğin ekonomideki bu özel konumu ve eski işletmelerin küçük çaplı çevresel etkileri nispeten az olmasından dolayı, 20. yüzyılın ortalarına kadar madencilik-çevre ilişkisi pek konuşulmadı. Ancak 1960'larda çevreci hareketlerin etkisiyle ortaya çıkan bu gündem, artan yasal engellemeleri beraberinde getirdi ve endüstriyi olumsuz etkilemeye başladı.

Günümüzde madencilik, geleneksel tanımının sınırlarını aşarak, yeni tekniklerle metal ve minerallerin çıkarılmasının yanı sıra cevherin işlenmesi, zenginleştirilmesi ve metalurji aşamalarını da kapsar hale geldi. Çevreye olumsuz etkileri çeşitlendiren ve katlayarak artıran bu durum, özellikle de cevher zenginleştirme ve metalurji işlemlerinde kullanılan zehirli kimyasalların doğayı ve sağlığı tehdit etmesi, madencilği tüm çevreci hareketlerin hedef tahtası haline getirdi.

Dünyanın pek çok gelişmekte olan ülkesinde olduğu gibi Türkiye'de de son yıllarda artan devlet teşvikleriyle hızla yaygınlaşan, altın, gümüş ve molibden gibi bazı metallerin açık alanda, zehirli kimyasal maddeler kullanılarak çıkarılması endişe veriyor. Toprağa ve suya karışan kimyasallara doğanın uzun vadede nasıl tepki vereceğini tahmin etmek de güç.

Maden arama tekniğinin yalnızca madeni en ucuz, en hızlı bulma hedefiyle seçilmesi, işletmenin açık mı ka-

Günümüzde madencilik, yeni tekniklerle metal ve minerallerin çıkarılmasının yanı sıra cevherin işlenmesi, zenginleştirilmesi ve metalurji aşamalarını da kapsar hale geldi.

palı mı olacağına, kimyasal kullanılıp kullanılmayacağına yalnızca ekonomik kaygılarla karar verilmesi, maden çıkarma işi bittiğinde bölgede yapılan rehabilitasyon çalışmasının ihmal edilmesi yıllardır kıyasıya eleştiriliyor.

1970'lerden beri uluslararası şirketlerin hücumuna uğrayan, doğal kaynak zengini, gelişmekte olan ülkelerde, madencilğe yapılan yabancı yatırımlar cazip bir gelir kaynağı gibi görünüyor. Oysa doğal kaynak kaybının da büyük bir maliyeti var. Artık zengin madenler tükenmek üzere. Bu da fakir madenlerin hedef alınması sonucunu doğuruyor. Bu küçük madenlerin verimli yerleri yüksek teknolojiyle, hızla çekilip alınıyor, kaldırılmış tonlarca toprak veya yeraltındaki oyuk kendini yenileyemez bir atık halinde kalıyor. Büyük enerji ve su kaybının da ekonominin sürdürülebilirliğiyle uyumu oldukça şüpheli.

Tüm bu açıklar ve eleştiriler gösteriyor ki, madencilikte bir devir daha er ya da geç kapanacak. Zira dünyada doğal kaynakların tüketimi öyle hızlı ve mekanik biçimde ilerliyor ki, yalnızca ekonomik kaygılarla iş yapıldığında madencilik hem dünyanın hem de kendi geleceğinin kuyusunu kazıyor. Bugün bir şirketin kâr etmek için yapması gereken günlük üretim, 1500'lü yıllarda İngiltere'nin yıllık maden üretiminden daha yüksek.

1990'larda dünya ekonomik tarihinin önemli bir dönüm noktası olan "sürdürülebilir kalkınma" kavramının benimsenişi, madencilikte de sürdürülebilirlik olanaklarını tartışmaya açtı, iş sahiplerine yeni sorumluluk alanlarını işaret etti. Bugünün "madencilik ve çevre" sorunsalı şöyle sorulara odaklanıyor: Madencilği durdurmaya hayal etmek hazin bir vakit kaybıysa, çevreye verilen zararı durdurmak, madencilği ekonomik ve çevresel olarak sürdürülebilir hale getirmek için nasıl bir yaklaşım geliştirmeli? Madencilik ve çevre kelimelerini gönül rahatlığıyla yan yana kullanacağımız günlere nasıl geleceğiz? Dünyada ve Türkiye'de bulunan yanıtları konunun uzmanlarına danıştık.

Jeoloji Yüksek Mühendisi Tahir Öngür: “Temiz Madencilik Araştırmaları için Fon Bile Yok”

Tüm madencilik faaliyetlerinin çevresel etkileri aynı mı?

Bugün madencilik, sürdürülebilirlik anlayışını da yönlendirecek iki ana yolda ilerliyor. Cumhuriyet döneminde madencilik demire, kroma ve alüminyuma dayalıydı. Bugün de var olan bu tür madenciliğin çevreye etkileri sınırlı; yaşamın sürdürülebilirliğini tehdit etmiyor. Türkiye'nin zengin olduğu endüstriyel seramik ve cam gibi hammaddelerin madenciliği de öyle.

Madencilik adı altında son dönemde yapılan bazı metal madeni işleme faaliyetlerinin durumuydu farklı. Altın, gümüş, nikel, kobalt, molibden gibi işletilebilir zenginlikte yatakları azalmış, teknolojiyle açık havada ya da kapalı tanklarda çok büyük ölçüde kimyasal işlemle zenginleştirilebilen madenler, büyük iş makineleriyle kazılıp, büyük açık veya kapalı tesislerde kimyasal süreçten geçirilip götürülüyorlar. Bu, klasik madencilikten çok farklı, çok büyük çaplı işletmelerin ve ciddi miktarlarda kimyasal madde kullanımının söz konusu olduğu bir tür. 1960'lardan sonra gelişen bu teknolojiye madencilik değil, metal zenginleştirme, metalurji sanayii veya kimyasal işletme demek çok daha doğru.

Maden işleme faaliyetlerinin çevreye getirdiği zararın boyutlarına dair ne gibi veriler var?

Çevresel zarar normal madencilik örneklerinden çok farklı. Uşak'ta aktif olan bir altın işletmesi işini tamamla-

yana kadar 150 milyon tona yakın toprak kazılacak, 130 milyon ton toprak kimyasal işlem görecektir. Kaz Dağları'ndaki altın işletmelerinde 200 milyon ton kaya kazılacak. Parçalanmış toprak, reaksiyon yüzeyi yüzlerce kez artmış bir kükürtlü mineral halinde kalıyor. Hava ve suyla temas ederek kükürtlü asitlere dönüşüyor, tozlaşarak havaya karışıyor, yeraltı sularına süzülürken ağır metalleri taşıyor. Ayrıca, çıkarılan metale göre sülfürik asit, siyanür gibi farklı kimyasallar sıvı, gaz halde veya parçalanarak doğaya karışıyor. Ve artık yeraltındaki gibi uslu durmuyorlar, yeni bileşenler oluşturup yeni kirlilikler yaratıyorlar.

Çok yüksek miktarda su tüketiliyor. Örneğin Ege'de açılacak iki nikel kobalt işletmesinden bir tanesi 100, diğeri 60 litre/saniye sürekli su tüketecek, 25 yıl boyunca. Bu yaklaşık 70-80 bin kişilik bir kentin evsel su tüketimine denk. Karadeniz'deki HES'ler 3-4 megavat elektrik üretirken bunlar 20-30 megavat tüketecekler. Üstelik bu enerjiyi elde etmek için bazı madencilik firmaları kömür yakmayı tasarlıyor. Peki, sera gazları ne olacak?

Son yıllarda Türkiye'de madencilik faaliyetleri hız kazandı. Pek çok yabancı şirket ruhsat alma sürecinde. Bu faaliyetlerin getirdiği kârın ne kadarı yurtiçinde kalıyor?

Dünyada son birkaç yıldır maden arama ve geliştirmede kaynakların yüzde 65'i altın ve gümüşe ayrılıyor. Bu işlet-

melerin yaklaşık üçte ikisi Kanadalı ve tamamı yurtdışında, az gelişmiş ülkelerde yapılıyor. Türkiye'de madencilğe yönelik yabancı yatırımlarının çok büyük kısmı altın ve gümüşü; son 5-6 yıldır nikel, kobalt ve molibden de eklendi. Yalnızca şirket açısından bakıp bilanço çıkarırsanız, son derece kârlı bir iş. 300 milyon yatırım yapıp 10-15 yılda 900 milyar dolarlık ürün elde ediliyor.

Yabancı şirketler Türkiye'de Türk Ticaret Yasası'na göre bir şirket kurup onunla iş yapıyorlar. Yabancı yatırım olduğu için çok önemli teşviklerden yararlanıyorlar. Getirdikleri yatırım mallarına gümrük yok, burada yaptırmak yerine çelik tankları bile yurtdışından getiriyorlar. Vergide, sigortada indirimler var, Kurumlar Vergisi'nden muaflar. Yüzde 100 yabancı sermayeyle kurulan bu yerli şirket, hammaddeyi çok düşük fiyata yurtdışındaki ana şirkete satıyor, kârın çoğu dışarıda gerçekleşiyor. Dolayısıyla şirket

ülkemizde kâr ederse ülke ekonomisine katkıda bulunur diye düşünmek doğru değil.

Çevreye zarar veren şirketlere nasıl bir yaptırım uygulanıyor?

ABD’de 70’lerden beri bir maden işletmecisi işe başlamadan önce EPA’nın belirleyeceği bir teminatı yatırmak zorunda. Türkiye’de bu yok; en son “teminat taahhüdü” diye bir uygulama geldi. Hiçbir para verilmiyor ancak “20 milyon dolar teminat vermeyi taahhüt ediyorum” diye bir kâğıt alınıyor. Sermayesinin yüzde 100 yabancı bir şirketin verdiği bu taahhüdün, Türkiye’de iflas etmiş görüldüğü anda dayanağı kalmıyor. Şirketler Çevresel Etki Değerlendirme raporları hazırlıyorlar. Kapanış ve rehabilitasyonla ilgili programları da var ancak uygulamalarının güvencesi yok. Çevresel zararların bir hesabı, bütçesi, giderilme yöntemi de yok.

Teknolojinin, madenciliğin daha sürdürülebilir olmasında rolü nedir? Türkiye’de ve dünyada kullanılan teknolojiler sürdürülebilirliği nasıl belirliyor?

Türkiye’de kullanılan da dünyadaki yaygın teknoloji ama dünyanın her yerinde aynı sorunu yaratıyor. Zira madencilikte teknoloji geliştirme çalışmaları, yaşamın sürdürülebilirliğini sağlamaya yönelik araştırmalara değil, o işlemlerin en ucuz ve en hızlı nasıl yapılabileceğini bulmaya yönelik olarak yapılıyor. Örneğin altın ve gümüşü zenginleştirmek için, siyanür yerine üre veya bakteri kullanmak gibi başka yöntemler önerilse de bunlar laboratuvar düzeyinde kalıyor. Teknolojisini geliştirecek araştırmalar herhalde fon bulamadığından test edilemiyor; başarılı olup olmayacakları belli değil.

İyileştirme ve yeniden kazanma açısından gerekli uygulamalar yapılıyor

mu? Türkiye’deki durum nedir?

Altın, gümüş, nikel, molibden gibi bazı metallerin madenciliği, zengin madenler tükendiği için fakir madenlerde çevreye çok daha büyük zarar verecek şekilde yapılıyor. Türkiye bu dönemin başında. Örneğin kükürtlü madenlerin havayla karışınca asit oluşturmaları sorununu önlemek için kükürdü etkisizleştirici bazı tedbirler var ama bunlar çok maliyetli. Bu tedbiri aldığını iddia eden Türkiye’deki bir altın işletmesinin bilirkişi incelemesi sırasında oradaydık. Normalde bitkisel toprak sıyrılıp kenarda depolanmalı, iş bittikten sonra alanın üzerine yayılmalı. Oysa o verimli toprak bir yere yığılmış, meşe fidanları bile içine gömülmüştü. Süreç başladığı zaman bunu denetleyecek kamu örgütlenmesi yok; koruyucu önlemler daha etkili.

Devlet madencilik alanında sürdürülebilirlik için nasıl bir tutum göstermeli?

Türkiye yeraltı kaynaklarından ekonomisine daha fazla katkıyı öne çıkardığı takdirde yapılacak şey altın, gümüş yerine, ekonomisine en fazla katkı sağlayabilecek sektörleri teşvik etmek. Büyük istihdam sağlayan, ihracatı kadar pazarı da umut verici sektörler var. Örneğin, doğal taş işletmeleri. Altın işletmelerinin yüz katı insan çalıştırılıyor, makineleri Türkiye’de yapılıp ihracat ediliyor. Bu alanda dünyada ilk sıralardayız. Buna rağmen çok az destekleniyor, üretim ve ihracatı zorlaştırıcı kurallar var. Seramik sektöründe de Türkiye

dünyada ikinci. Buna rağmen, seramiğin cilasında kullanılan hammaddeler serbestçe ihraç edildiği için seramikçiler bu maddeleri dışarıdan pahalıya almak zorunda kalıyor. Krom madenciliği neredeyse öldü. Bakır madenlerinin yalnızca zengin kısımları çıkarılıyor, yüzde 50 zenginleştirilmiş olarak satılıyor. Dışarıda işlenen metal ürünler Türkiye’ye pahalı biçimde geri geliyor.

Türkiye’de madencilik sektörünün cevher ihracatına yoğunlaşmış olması uzun vadede kalkınmayı nasıl etkiler?

ABD’de ekonomistler doğal kaynaklarla ilgili “doğal sermaye” sözünü kullanıyorlar. Doğal sermaye, insan sermayesi veya kurumsal sermayeden farklı olarak hava temizliği, suyun bolluğu ve yeraltı kaynakları gibi unsurları da içeriyor. İngiltere ve ABD’de, dünyada doğal kaynaklarını ham olarak çıkarıp satan ülkelerin sürekli olarak yoksullaştığı, insani değer endeksinin her yıl biraz daha gerilediği, iç savaşlara daha fazla maruz kaldığı, eğitim düzeyinin düştüğü, doğal kaynaklarını ham olarak satmanın kalkınmaya katkısı değil zararı olduğunu gösteren araştırmalar mevcut. ABD Muhasebe Bürosu’nun hesaplarına göre, maden çıkarıp tüketmek de, bunu ham olarak dışarı satıyorsanız, üstelik bunu yapan şirketin kârı da dışarıda gerçekleşiyorsa ülkenin doğal sermayesini azaltıyor. Petrolünü ucuz satan ve doğal sermayesi her yıl yüzde 30 kadar düşen Azerbaycan tipik bir örnek.

Prof. İsmail Duman: “Bu Yapılan, Madencilik Değil, Metalurji”

Altın madenlerinin çevreye etkileri çok tartışılıyor. Bu işte hangi hatalar yapılıyor?

Altın madenlerindeki temel sorun, altın üretiminin madencilik olmayışından kaynaklanıyor. Bu, madenden metali çıkarma işi, metalurjidir. Cevheri metale dönüştürmek için sanayi tesisi kurulur. Metalurjinin denetleme ve çevre yasaları madencilikten farklı ve son derece katıdır; emisyon, deşarj, gürültü kirliliği vb. çok sayıda denetim yapılır.

“Altın madenciliği” denen metalurji faaliyetini madencilikten ayıran bir yasal ayırım henüz yok. Türkiye’de şu anda maalesef madencilik deyince akla gelen ilk şey, altın. Üstelik bu üretimler hemen her yerde yapılabilir. Türkiye’de 60 tane çokuluslu madencilik firması ve ellerinde yüzlerce altın madeni ruhsatı var. Bu işe yeni giren yerli şirketler de kurulmuş sistemi hazır alıyorlar ve aynı üretim anlayışını devam ettiriyorlar.

Prof. Aynur Aydın Coşkun:

“ÇED, Türkiye için Özel Öneme Sahip”

Madencilik alanında ÇED sisteminin sürdürülebilirlik açısından önemini anlatır mısınız?

Madencilik son yıllarda, özellikle gelişmekte olan ülkelerde, sosyal-ekonomik-çevresel fayda ve etkileri en fazla sorgulanan sanayi sektörlerinden. Sürdürülebilirlik kavramının, doğal kaynakların zarar görme ve/veya etkilenebilme ihtimali nedeniyle madencilik uygulamalarına rehberlik etmesi gerekiyor. Çevreye verilecek zararlara karşı yapım ve işletme aşamasında koruyucu önlemler alınması, doğaya yeniden kazandırma uygulamaları belirlenirken, arazinin sağlık ve verimlilik yönünden iyileştirilebilirliği sorgulanırken Çevresel Etki

Değerlendirmesi (ÇED) sistemi de en önemli hukuksal araçlardan biri. ÇED, çevreye önemli etkileri olabilecek herhangi bir faaliyetin, katılımcı biçimde ve bilimsel yöntemlerle incelenmesi, tedbirlerin alınması, izleme ve denetlemenin yapılmasını öngörür. Çevre hukukunun “önleme ilkesi”nin somutlaşmış hali olan ÇED, doğal kaynakları koruma-kullanma dengesini sağlamada sorun yaşayan Türkiye için özel önemde.

Madencilik alanında ÇED’e tabi kılınan proje türlerinin kapsamı yeterince geniş mi?

Türkiye’de ilk ÇED Yönetmeliği’nin yürürlüğe girdiği 1993’ten 2010 yılına

kadar yapılmış 1602 adet ÇED başvurusunun 400’den fazlası madencilik alanında. Yani, madencilik faaliyetleri önemli ölçüde ÇED denetimine tabi. Projenin türü belirlenirken çevreye olası etkilerinin ne kadar ele alındığı noktasında ise kaygılıyım. Salt proje büyüklüğüne endeksenerek sınıflandırma yapmak gerçeği yansıtmayabiliyor. Anayasa Mahkemesi, 2009’da maden arama faaliyetlerini ÇED’den muaf tutan düzenlemeyi Anayasa’ya aykırı bularak iptal etmişti. Ancak bu tür düzenlemeler değişik hukuk usulleriyle tekrar mevzuata dahil edildi. En yakın örnek, Haziran 2011’de ÇED Yönetmeliği’nde yapılan değişiklikle, maden arama

Cevheri dağın yamacına taraçalar halinde yığıp üzerine siyanürlü çözeltiliyi döküyorsunuz. Çözelti birkaç ay sonra alttan çıkmaya başlıyor. Onu bir havuzda topluyorsunuz, asit veya bazla içindeki altını çıkarıyorsunuz, geriye siyanürlü cevher yığınları kalıyor. Yığın kurduğunda siyanür atmosfere karışıyor. Atmosferdeki yarılanma ömrü 276 gün ve açıkta kullanıldığı için atmosferde her gün bir miktar birikiyor, yüzlerce kilometre öteye yağış olarak düşüyor. Yolculuğunun seyrini ise bilemiyoruz.

Siyanürün bir tehlikesi de arseniği mobilize etmesi. Çeşitli kanserlere yol açabilen bu zehirli mineral toprakta dururken kolay kolay çözünmüyor ancak siyanürle temas ettiğinde, yağmur suyunda çözünüp beslenme zinciriyle insana taşınıyor. Bu yüzden siyanürün açıkta kullanılmasına izin vermek cinayet. Hiçbir Avrupa ülkesinde buna izin verilmez.

Altın üretiminde ortaya çıkan atık miktarı, diğer metallere göre çok büyük. 1 gram demir üretirken 2-25 gram, 1 gram bakır için 100-200 gram toprak kazılır. 1 gram altın içinse 1-5 milyon gram (1-5 ton) toprak kaldırmak gerekir. Bu 1 gram altın elde edildiğinde, geriye 3,5 ton siyanürlü çamur kalıyor. Üstelik bu atık fiziksel değil, kimyasal zenginleştirme atığıdır.

Altın madenciliğinde çevresel zarar azaltmak için alınabilecek önlemler var mı?

Açık işletmelerde, kazıyla oluşan krater içinde kalan bütün sülfür mineralleri havaya ve suya açık. Zenginleştirme atıklarınızı o çukura doldurabilirsiniz ama eğer toprakta kükürt varsa veya çıkardığınız mineral kükürtlüyse, biriken suyla sülfürük asit oluşur. Bu ancak açıktaki tüm yüzeyi geçirimsiz hale getirerek ön-

lenebilir. Bunu yapıp zenginleştirme atıklarınızı buraya doldurabilir, kalan toprağı üzerine serip çim veya çalı yapabilirsiniz. Yüzey çok geniş. Çukurun derinliği 400-500 metre, bir dağın tepesinden deniz seviyesine, bazen daha altına kadar ve taraçalı. Tamamının geçirimsiz olması için birkaç milyon ton sıvı beton püskürtmek gerekiyor ki çok büyük bir maliyeti var. Şirketin 30 yılda adım adım açtığı bir çukuru bir kerede geçirimsiz harçla örtecek kadar harç taşıyıp püskürtmesi ve kazandığı paranın yarısını yatırmasını gerektirir ki bu gerçekçi değil. Kapalı işletmelerde geçirimsizleştirip doldurmak daha mümkün, çünkü kaplanacak yüzey alanı çok daha dar, tünellerin yüzeyini kapatmak daha kolay. Ancak her koşulda maliyetli.

* İTÜ Kimya Metalurji Fakültesi Metalurji ve Malzeme Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi

faaliyetlerinin ÇED'den ayrılması ve rapor gerektirmeyen bir prosedüre bağlanması.

Konunun iki tarafından da bakmak, mevzuattaki değişiklikleri mutlaka koruma-kullanma dengesini bozucu olarak nitelendirmemek gerekir. Madencilik sektörünün zor koşullarını ve ülkemizin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak konunun

değerlendirilmesi, uzlaşılı zemini açısından zorunlu. ÇED raporları bilimsel titizlikle ve sürdürülebilirlik ilke edinilerek hazırlanmalı ancak yatırımı imkansız kılacak biçimde de işletilmemeli.

Ancak bu olumlu yaklaşımı desteklemeyen bazı verileri görmezden gelemeyiz. Bakanlığa sunulan ÇED raporlarının neredeyse tamamı onaylandı. Bu raporların içeriği ve tarafsızlığı tartışmalı, kamuoyunda ihtilaflar var. Yargı, büyük oranda yürütmenin durdurulması ve iptal yönünde kararlar veriyor.

ÇED gerektiren ve gerektirmeyen madencilik projelerinde kararlara halkın daha etkin katılabilmesi için ilk elden hangi hukuki düzenlemeler yapılabilir?

Halkın kararlara etkin katılabilmesi,

yani anayasal bir hak olan çevre hakkını kullanabilmesinin yolu, öncelikle çevresel bilgiye erişebilmesinden geçiyor. Madencilik faaliyetine ilişkin kulaktan dolma değil, bilimsel gerçeklere dayanan, konunun tüm boyutlarını ele alan resmi bilgilere kolaylıkla ulaşılabilir. Mevzuatımızda katılımı engelleyen bir hükme rastlanmaması olumlu. ÇED sürecinde halkın katılımına özel önem veriliyor ancak bu hükümlerin yeterliliği ve halkın görüşlerinin nihai karara etkisi hep tartışma konusu. Öncelikle ÇED sisteminde çevresel veri tabanı, farklı paydaşların paylaşımına açılmalı. Bu konudaki projeler tamamlandığında bilgiye erişim kolaylaşacak.

* İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Çevre ve Orman Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Vodafone Türkiye İcra Kurulu Başkan Yardımcısı Hasan Süel

"Düşük Karbon Ekonomisine Geçişte Öncü Olmayı Hedefliyoruz"

İletişim, hiç kuşkusuz 21. yüzyılın en önemli sektörü ve her kapıyı açan sihirli kelimesi olacak. Biraz daha iddialı bir şekilde söylersek, "sürdürülebilir bir geleceğin inşasında" da en büyük yük yine iletişimin sırtında. Beş kıtada 382 milyon kişiye hizmet veren küresel bir iletişim şirketi olan Vodafone da, bu büyük sorumluluk ve rolün farkında. Yakın zamanda Türkiye Sürdürülebilirlik Raporu 2011'i yayınlayan Vodafone Türkiye'nin İcra Kurulu Başkan Yardımcısı Hasan Süel, "Vodafone Grubu'nun globalde sürdürülebilirlik konusunda uyguladığı titiz yaklaşımı biz de Vodafone Türkiye olarak aynı hassasiyetle benimsiyoruz" diyor.

Yakın zamanda yayınladığınız Sürdürülebilirlik Raporu hakkında bize biraz bilgi verebilir misiniz?

İçinde bulunduğumuz dönemde tüketen dünya kaynakları, artan nüfus ve iklim değişikliği gibi faktörlere rağmen toplumsal anlamda büyüme sağlayabilmek için, uzun vadeli iş planları yapmak kritik önem arz ediyor. Do-

layısıyla biz de ekonomik kalkınmanın itici güçlerinden telekomünikasyon sektörünün lider oyuncularından biri olarak, sürdürülebilirliği temel iş stratejilerimizin ayrılmaz bir parçası olarak görüyoruz. Bu anlayış çerçevesinde, yaptığımız yatırımlarla bir yandan istihdamın artmasına katkı sağlayarak ekonomik büyümeyi teş-

vik ederken, diğer yandan sosyal iş modellerinin gelişmesinde öncü bir rol oynuyor, tüm iş süreçlerimizde enerji verimliliğini esas alarak çevresel etkimizi en aza indirmeyi hedefliyoruz.

Resmin bir diğer yanında ise her gün bir yenisine tanıklık ettiğimiz teknolojik gelişmelerle sürekli yeni-

den şekillenen, dinamikleri değişen “yeni dünya düzeni” yer alıyor. Bireylerin birbirleriyle sürekli “bağlantılı” halde yaşamasına olanak sağlayan bu yeni gerçeklikte, kalıcı başarının anahtarının yine sürdürülebilir iş yapma biçimlerinden geçtiğine, içinde bulunduğumuz toplumsal gerçekliğin dinamiklerinin sosyal, ekonomik ve çevresel açıdan bütünsel bir bakış açısıyla ele alınması gerektiğine inanıyoruz.

Tüm bu faktörlerin etkisiyle, faaliyet gösterdiğimiz sektörün ve Türkiye'nin sağlıklı ve uzun vadeli gelişimi açısından son derece kritik bir noktada konumlandığımız sürdürülebilirlik stratejimizi tüm paydaşlarımıza sunmak üzere Sürdürülebilirlik Raporu'muzu yayınlamaya karar verdik. Bu kararımızda, tüm sektörler için uzun vadeli kurumsal değer ve iş modelleri yaratmanın yolunun şeffaflık ve dürüstlükten geçtiğine yönelik inancımızın da büyük etkisi oldu. Vodafone Türkiye olarak bugün tüm kurumların iş yapma süreçlerinin temelini oluşturması gerektiğini düşündüğümüz şeffaflık ilkesini, paydaşlarımızla oluşturmuş olduğumuz güven bağının sürdürülebilirliği açısından son derece önemli bir gereklilik olarak görüyor ve uzun vadeli sürdürülebilirlik hedeflerimizi paylaşmak üzere Sürdürülebilirlik Raporu'muzu yayınlıyoruz.

Müşterilerimiz, çalışanlarımız, iş ortaklarımız ve kamu ortaklarımızdan oluşan paydaş ekosistemimizle kurduğumuz diyalog sonucunda hazırladığımız bu raporu, ülkemize karşı sorumluluğumuzun bir teminatı olarak görüyor ve Türkiye'nin sürdürülebilir geleceğinin inşasına katkıda bulunmaktan memnuniyet duyuyoruz.

Raporlama süreci konusunda bilgi verebilir misiniz?

Sürdürülebilirlik stratejimizin uygu-

lanmasını sağlamak, öncelikle İcra Kurulu Başkanımız Sayın Serpil Timuray'ın sorumluluğunda. Bunun haricinde belirlediğimiz hedeflere ulaşmak konusundaki görev dağılımı, şirketimizin ilgili birimleri arasında paylaşılıyor. Her birim, sürdürülebilirlik stratejimizin belirli bir alanını yönetiyor, takip ediyor ve raporluyor.

Raporlamanız hangi küresel standartlara göre yapıldı? Bu konuda biraz bilgi alabilir miyiz?

Vodafone Türkiye olarak sürdürülebilirlik stratejimizde, Vodafone Grubu'nun globalde uyguladığı yaklaşımı temel alarak ülkemizin şartlarına ve ihtiyaçlarına uyarlıyor; böylece müş-

“Sürdürülebilirlik Raporumuzda detaylara boğulmadan ayrıntıları paylaşmaya gayret ettik, stratejilerimizi ve sonuçlarımızı net sayısal verilerle paylaştık. Güvenirliğini ise sosyal paydaşlarımızın görüşleri ile sağlaştırdık”

terilerimizin ve paydaşlarımızın beklentilerini etkin şekilde karşılamaya odaklanıyoruz. Bu sene ilkini hazırladığımız Vodafone Sürdürülebilirlik Raporu'nu şekillendirirken de tamamen küresel standartları gözeterek çalıştık.

Vodafone'un Grup bazında yürüttüğü sürdürülebilirlik yönetimi ve raporlama çalışmaları kapsamında, enerji tüketimi ile iş sağlığı ve güvenliği gibi verileri düzenli olarak takip edip, küresel standartlarda derliyor ve gruba iletiyoruz. Grup raporlamasında ülke seviyesinde detaylı olarak yer almayan, ancak bu raporda açıkladığımız bilgi ve veriler için ise küresel raporlama standardı olan GRI G3 Sürdürülebilirlik Raporlaması İlkeleri'ni baz aldık.

İçerik olarak bakıldığında ise, raporumuzda bir yandan telekomünikasyon sektörü için öncelikli konulara yer verirken, diğer yandan Vodafone Grubu'nun globalde belirlediği alanlar ile belli başlı paydaşlarımızın, çalışanlarımızın ve iş ortaklarımızın bizden beklentilerini göz önünde bulundurduk.

Sürdürülebilirlik Raporları, bir kuruluşun tam bir fotoğrafını verir. Siz bir yönetici olarak, Vodafone Türkiye'nin resminde ne görüyorsunuz?

Raporumuz hem yazım tekniği hem de içerik açısından Vodafone Türkiye'nin değerlerini temsil eden sade (simplicity) ve güvenilir (trust) bir rapor oldu. Raporumuzda detayda boğulmadan ayrıntıları paylaşmaya gayret ettik, stratejilerimizi ve sonuçlarımızı net sayısal verilerle paylaştık. Güvenirliğini ise sosyal paydaşlarımızın görüşleri ile sağlaştırdık. Sonuçta, sürdürülebilirliği 360 derece değerlendiren ve şirketi içselleştiren bir iş kültürüne sahip olduğumuzu gördük.

Söyleşi

**Karbon salımlarında önemli taahhütlerin altına imza attığınızı görüyoruz: 2015'e kadar yüzde 20 daha az CO₂. Bize bu konuda biraz bilgi verebilir misiniz? Salım azaltımı konusunda günde-
me getirdiğiniz Yeşil Teknoloji Programı'nın kapsamı ve içeriği nedir?**

Vodafone Türkiye olarak sürdürülebilirlik stratejimiz kapsamındaki en önemli önceliklerimizden biri, çevresel etkilerimizi en aza indirmek. Bu anlayış çerçevesinde, mobil telekomünikasyon şebekelerinde toplam enerji tüketiminin yaklaşık yüzde 80'inin baz istasyonlarında, geri kalan kısmının ise santral, veri merkezleri ve ofis binalarında olduğu bilgisinden hareketle, 2009 yılından bu yana Yeşil Teknoloji Programı'nı yürütüyoruz. Küresel iklim değişikliği üzerindeki etkilerimizi azaltmak ve enerji tasarrufu sağlamak amacıyla hayata geçirdiğimiz Yeşil Teknoloji Programı kapsamında, odak noktamızı, İklim Değişikliği stratejimizin de temelini oluşturan baz istasyonları oluşturuyor.

Bu program ile bugüne kadar faaliyetlerimizden kaynaklanan sera gazlarının salımını azaltmaya odaklanarak kullandığımız enerjinin küresel

iklim değişikliğine etkisini azaltırken, yıllık yaklaşık 10 bin apartman dairesinin elektrik tüketimine eşit enerji tasarrufu sağladık; ki bu rakam 10.5 milyon TL'lik tasarruf anlamına geliyor.

2015'e kadar yüzde 20 daha az CO₂ hedefimiz de aslında İklim Değişikliği stratejimizin ve Yeşil Teknoloji Programı kapsamında uyguladığımız çalışmaların bir yansıması. Bu çerçevede artan kapasitemize paralel olarak yükselen enerji ihtiyacımıza rağmen karbon salımımızı azaltmak üzere iki temel stratejiyi hayata geçiriyoruz. Enerji verimliliği yüksek teknoloji ve uygulamalar ile daha az enerji tüketen telekomünikasyon şebeke ekipmanları, veri merkezleri ve binaları kullanarak bu yönde çözümler uyg-

Future Agenda ve Future of Mobile kitaplarının yazarı ve teorisyeni Tim Jones, Vodafone Türkiye İcra Kurulu Başkan Yardımcısı Hasan Süel, Vodafone Kurumsal İş Bölümünden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı Phil Patel birarada (soldan sağa).

lamaya odaklanırken, yenilenebilir enerji ve temiz teknoloji stratejisi kapsamında ise baz istasyonları başta olmak üzere güneş ve rüzgar enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına ve yakıt pili gibi temiz teknolojilere yöneliyoruz.

Yeşil Teknoloji Programı'nın temelini oluşturan baz istasyonlarına yönelik projelerimiz kapsamında, 2010/11 mali yılı içinde beş adet hibrid (güneş-rüzgar-yakıt pili) ve 55 adet rüzgar türbinli baz istasyonunu faaliyete aldık. Yenilenebilir enerji uygulamaları sayesinde, enerji tüketimi ve buna bağlı olarak karbondioksit salımı verilerinde yüzde 20 oranında azalma sağlarken, aynı zamanda baz istasyonlarında hidrojen ve oksijeni birleştirerek enerji üretirken, sera-gazları dahil herhangi bir emisyonu sebep vermeyen yakıt pili (fuel cell) teknolojisi kullanan ilk telekom operatörü olduk.

Bunun haricinde enerji tüketimi-miz ve buna bağlı olarak karbondioksit salımı verilerimiz de artan baz istasyonu sayısına rağmen düşüş gösterdi. Enerji tüketiminden kaynaklanan karbondioksit salımı değerlerimiz, 2009/10 mali yılında 136.556 ton karbon olarak gerçekleşirken, 2010/11 mali yılında, enerji tüketimine paralel bir düşüş göstererek 136.173 ton karbon oldu.

Bu çalışmalarımızı bir adım daha ileriye götürmek için WWF ile yürüttüğümüz "Doğadaki Karbon Ayak izimiz" çalışmasıyla derinleştirmeyi de hedefliyoruz. Bu çalışmayla sadece şebekemizden kaynaklanan karbon salımlarını değil aynı zamanda kapsam iki ve kapsam üç olarak da genişleterek tüm operasyonlarımızı mercek altına alacağız.

WWF Türkiye ile birlikte Yeşil Ofis uygulamaları gerçekleştiriyorsunuz. Bu

çalışmanın ne gibi sonuçları var elinizde?

WWF işbirliğiyle hayata geçirdiğimiz Yeşil Ofis Programı, iklim değişikliği ile mücadele konusundaki stratejik yaklaşımımızın en önemli parçalarından birini oluşturuyor. Karbon emisyonu başta olmak üzere enerji tasarrufu, yenilenebilir kaynaklar ve doğal kaynakların bilinçli kullanımı gibi konularda farkındalık yaratmayı hedeflediğimiz Yeşil Ofis Programı'nda, çeşitli tasarruf kriterlerinin belirlenmesini ve bu çerçevede ofislerin kendi çevre yönetim sistemlerini yaratması için bir zemin oluşturmayı hedefliyoruz. Kendi iş yapma süreçlerimizden başlayarak ekosistemimizdeki tüm tedarikçileri ve müşterileri hedeflediğimiz bu program kapsamında, enerji tasarrufu, yenilenebilir kaynak kullanımını ve doğal kaynakların bilinçli kullanımına odaklanan süreçler oluşturuyoruz.

Tüm çalışanlarımızın doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımına bireysel katkıda bulunması amacıyla hayata geçirdiğimiz bu projedeki hedeflerimizden biri, 2011/12 mali yılında genel müdürlük binamıza "Yeşil Ofis" sertifikası almak ve bu anlayışı diğer binalarımızda da yaygınlaştırmak. Bunun haricinde de gerek Yeşil Ofis programı gerekse WWF ile gerçekleştirdiğimiz bir diğer proje olan "Doğadaki Karbon Ayak İzimiz"le ülkemizde düşük karbon ekonomisine geçişte yaşanacak değişime öncülük etmeyi hedefliyoruz.

Türkiye'de, sürdürülebilirlik anlamında güçlü kurumların önderliğine gerekten büyük bir ihtiyaç var. Bu anlamda Vodafone nasıl bir çalışma ve rehberlik yapmayı düşünüyor?

Beş kıtada 382 milyon kişiye hizmet veren küresel bir iletişim şirketi olarak, ekonomik ve sosyal kalkınmanın

“Bireylerin giderek daha fazla birbirine bağlı hale geldiği yeni küresel gerçeklikte, mobil iletişim teknolojileri toplumsal dönüşüm adına kritik rol üstleniyor”

Karbon Ayakizimizi Nasıl Hesapladık?

Vodafone Türkiye, bu konuda WWF ile çalıştı. Karbon ayak izi, kurumun operasyonlarındaki doğrudan ve dolaylı enerji kullanımlarının Türkiye için belirlenen emisyon faktörü göz önünde bulundurularak hesaplanmasıyla elde ediliyor. Hesaplamalar, Uluslararası Sera Gazı Protokolünün karbon ayakizinin hesaplama kriterlerine göre, Nisan 2009 – Nisan 2010 takvim yılı referans alınarak yapıldı. Protokol uyarınca doğrudan salımlar (kapsam 1) ve dolaylı enerji salımları (kapsam 2) hesaba katıldı. Diğer dolaylı salımlar (kapsam 3) ek olarak karbon ayakizi hesaplarına entegre edildi. Bu kategoride yalnızca iş seyahatleri ve çalışanların işe geliş gidişleri nedeniyle ortaya çıkan salımlar gözönüne alındı. Karbon ayakizi ölçümlemesi için Demir Enerji ve Ecofys'den Dr. Baha Kuban, Caner Demir, Rolph Spaas ve Edgar van de Brug'un uzmanlık desteği alındı.

itici gücü olan telekomünikasyon sektöründe önemli bir oyuncu olmanın bilinciyle, Vodafone'da tüm faaliyetlerimizi sürdürülebilir geleceğe katkı sağlamak üzere yürütüyoruz.

Bireylerin giderek daha fazla birbirine bağlı hale geldiği yeni küresel gerçeklikte, veri iletişiminin de kazanmış olduğu ivmeye paralel olarak, mobil iletişim teknolojileri toplumsal dönüşüm adına kritik rol üstleniyor. Ekonomi ve güç dengelerinin değişmekte olduğu günümüzde, bu dönüşümü ve getireceği zorlukları göğüslemenin ancak uzun vadeli, sürdürülebilir iş planlarıyla gerçekleştirilebileceğine ve bu süreçte, liderlerinden biri olduğumuz telekomünikasyon sektörünün dinamiklerinin kritik önem taşıdığına inanıyoruz. Dolayısıyla Vodafone Grubu'nun globalde sürdürülebilirlik konusunda uyguladığı titiz yaklaşımı biz de Vodafone Türkiye olarak aynı hassasiyetle benimsiyor, globaldeki sürdürülebilirlik stratejisini ülkemizin şartlarına ve ihtiyaçlarına uyarlayarak müşteri-

Söyleşi

lerimizin ve paydaşlarımızın beklentilerini etkin şekilde karşılamaya odaklanıyoruz.

Bize biraz da yakın bir zamanda tanıtımını yaptığınız Future Agenda - Gündem Mobil İletişim konusunda bilgi verebilir misiniz? Mobil İletişim insanların hayatını nasıl değiştiriyor; bundan sonra nasıl değiştirecek?

Günümüzde ekonomik kalkınmanın en büyük itici güçlerinden biri olan mobil teknolojiler sayesinde, yeryüzündeki tüm bireyler birbirleriyle “bağlantılı” halde yaşıyorlar. Dünya nüfusunun yüzde 70’inin kullandığı mobil iletişim teknolojileriyle bir yandan tüm iş yapma biçimlerimiz ve alışkanlıklarımız kabuk değiştirirken, diğer yandan internet kullanımında hacimsel anlamda rekor artışlar meydana geliyor.

Vodafone Türkiye olarak merkezinde mobilitenin yer aldığı bu dönüşüm sürecinde, mobil iletişim sektörünün yüzünü ciddi anlamda veri segmentine döndüğünü, dolayısıyla önümüzdeki dönemde veri hizmetlerinin mobil iletişim sektörünün lokomotifini olacağını öngörüyoruz. Veri iletişimi sayesinde bugün milyarlarca birey, zamandan ve mekandan bağımsız olarak istediği bilgiye erişebiliyor. Bilgiye erişimde sağladığı bu fırsat eşitliği dolayısıyla toplumsal ve ekonomik kalkınma üzerinde ciddi etkileri bulunduğu inandığımız mobil iletişim teknolojileri, önümüzdeki dönemde de gerek bireysel gerekse kurumsal bazda iş süreçlerini, modellerini ve yürütülen operasyonları değiştirmeye devam edecek.

Söz konusu dönüşüm sonucu ortaya çıkabilecek sorunları, çıkarım ve fırsatları doğru şekilde çözümleyebilmek adına diyalogun hiç olmadığı kadar kritik hale geldiği günümüzde, mobil iletişim teknolojileri, bireylere

Vodafone Sürdürülebilirlik Raporu'nun açıklandığı toplantıda, TÜBİSAD Yönetim Kurulu Başkanı Turgut Gürsoy, WWF Türkiye Yönetim Kurulu Başkanı Uğur Bayar, Vodafone Türkiye İcra Kurulu Başkan Yardımcısı Hasan Süel, AÇEV Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ayla Göksel ve AKUT Yönetim Kurulu Başkanı Nasuh Mahruki de birer konuşma yaptı.

etkileşimde bulunma ve böylece işbirliği yapma imkanı sağlıyor. Bu açıdan baktığımızda, artan iletişim ihtiyacı ve ekonomik büyümeye paralel olarak, mobil iletişimin önümüzdeki dönemde değişim sürecini kolaylaştıracağına inanıyoruz. Kimlik, ticaret, sağlık, ulaşım ve akıllı makineler gibi alanlarda yaşanacak değişimi çok daha esnek hale getirecek mobil iletişim teknolojileri, tüm bu alanlarda gerçekleştirilecek inovasyonlarda öncü rol oynayarak geniş verimlilik alanları yaratacak.

Future Agenda - Gündem Mobil İletişim de, mobil iletişimin sosyal yaşam ve iş dünyası üzerindeki etkilerini göz önünde bulundurarak, bahsi geçen dönüşüm sürecine öncülük etmek misyonuyla ortaya koyduğumuz bir proje. Önümüzdeki on yıl içinde insanlığı bekleyen ortak sorunlara yönelik bir tartışma platformu oluşturan Future Agenda Programı kap-

samında ortaya koyduğumuz Future Agenda - Gündem Mobil İletişim, mobil iletişimin dijital çağda üstlendiği rolü global bir perspektif içinde tüm yönleriyle ele alıyor. Mobil teknolojilerin sürdürülebilir bir gelecek inşaasında üstleneceği işleve ilişkin öngörülerini, fikirlerini ve çözüm önerilerini bir araya getiren ve dünyanın sayılı inovasyon uzmanlarından Dr. Tim Jones'un koordinatörlüğünde hayata geçirilen Future Agenda - Gündem Mobil İletişim, Future Agenda'nın bilgi birikimi ve perspektifine dayanarak, mobil teknolojilerin olası etkilerini sağlık, ulaşım, ticaret ve akıllı makineler gibi ana başlıklar altında inceliyor. Mobil iletişimin sosyal yaşam ve iş dünyası üzerindeki etkilerini ortak akıl yaklaşımıyla tartışmaya açan bu proje, kurumlardan bireylere mobil teknolojileri kullanan herkese, mobilin oynayacağı role ilişkin kapsamlı bir çerçeve sunuyor. ○

Yardımları duyuyor musunuz?
Yanan ormanların yerini ancak yeni ormanlar doldurabilir.
tema.org.tr

Denizler

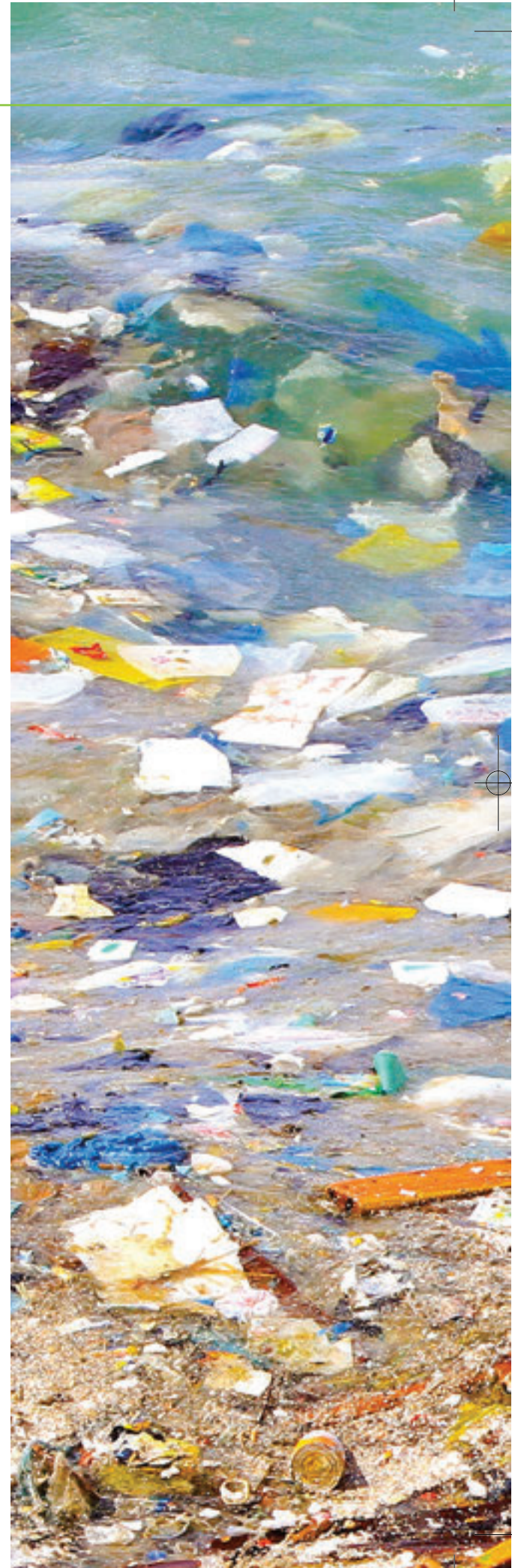
Büyük Pasifik Çöp Yığını

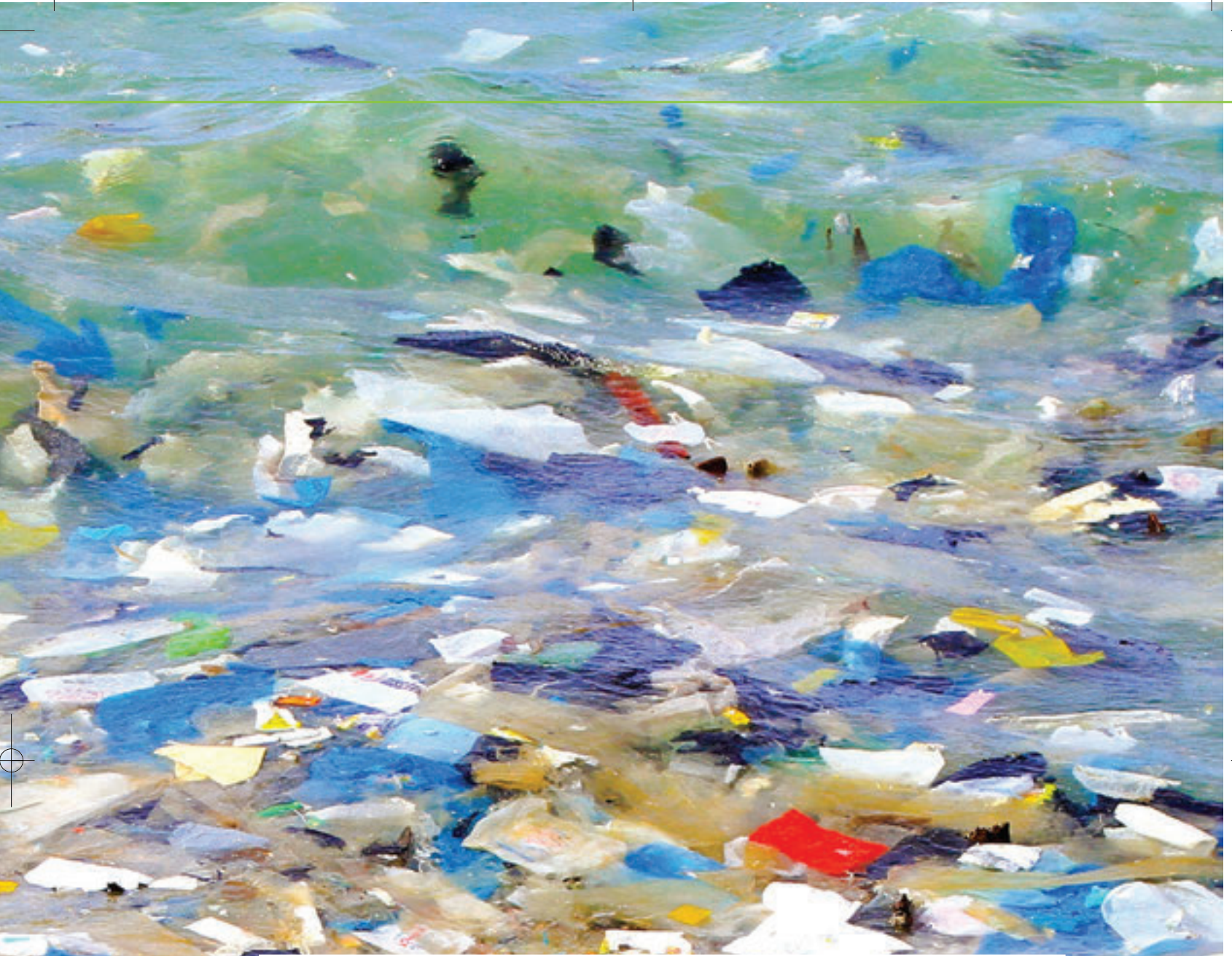
Kimilerinin büyük bir rahatlıkla denizlere salladığı plastik atıkların yolculuğu çoğu zaman okyanuslardaki dev plastik çöplüklerinde bitebiliyor. 1997 yılında Charles Moore isimli bilim adamının Kuzey Pasifik'te keşfettiği, Teksas eyaletinin iki katı büyüklüğünde olduğu tahmin edilen Büyük Pasifik Çöp Yığını, bunun en "çirkin" kanıtı...

Yazı: Gülin KUTLUAY

Kaptanın seyir defteri: Kuzey Pasifik'te sıradan bir gün. Tarih: 1997. Alguita isimli katamaran tipi teknesiyle seyahat eden Charles Moore isimli bir bilim adamı, Teksas eyaletinin iki katı büyüklüğünde olduğunu ve gitgide büyümeye devam ettiğini tahmin ettiği dev bir plastik çöplüğü keşfediyor. Aslında 1950'li yıllardan beri bir şekilde bilinen denizel çöp yığınları böylece ilk defa çok daha geniş bir kamuoyunun ilgisine mazhar oluyor. Hawaii'den Kaliforniya'ya Kuzey Pasifik Subtropikal Girdabı üzerinden seyreden Kaptan Charles Moore'un buluşu, konuya olan ilgiyi çok hızlı bir şekilde artırıyor. Zira bu çöplükler sadece Pasifik Okyanusu'nu değil, hâlihazırda Atlantik ve Hint okyanuslarını da ciddi bir şekilde tehdit ediyor.

Halen bir çözüm oluşturulamadığından bu çöplükler çevresel, ekonomik ve sağlık problemleri yaratmaya devam ediyor. 2005 yılında UNEP'in (Birleşmiş Milletler Çevre Programı) hazırladığı bir rapora göre okyanusların her bir kilometrekaresinde 13 binden fazla plastik atık parçası yüzerken, yine UNEP'in 2006'da hazırladığı başka bir rapora göre, bir yandan da kilometrekareye 18 bin parça düşecek kadar plastik üretiliyor. Okyanusların bazı bölgelerindeyse, plastik madde miktarı fitoplanktonların altı katına ulaşıyor.

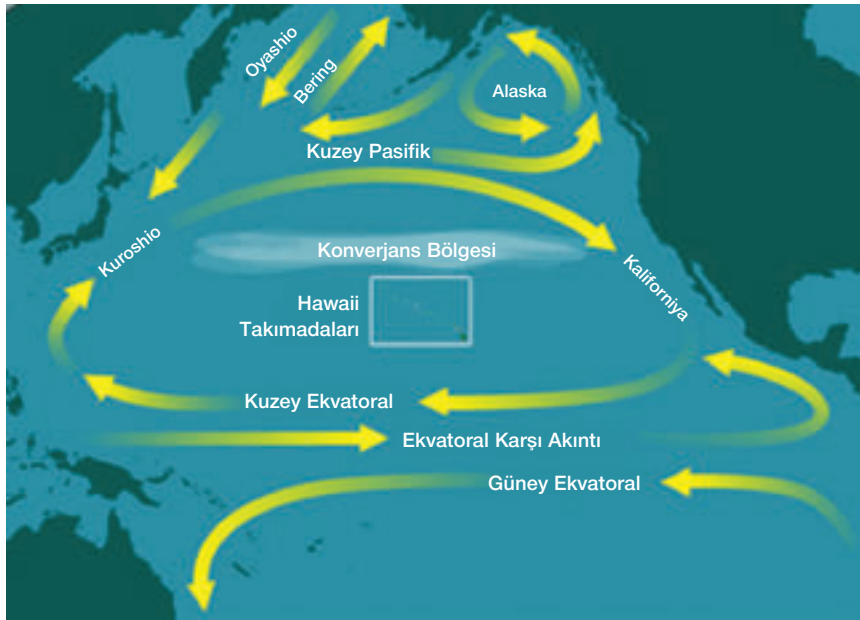
Denizler

Peki, Bu Çöp Yığını Neden Pasifik Okyanusu'nda?

Kaptan Charles Moore tarafından keşfedilen Büyük Pasifik Çöp Yığını (Great Pacific Garbage Patch), doğuda Hawaii ile Kaliforniya arasında, batıda ise Japonya ile Hawaii arasında yüzen iki parçadan oluşuyor. Büyük bir kısmı su hattında bulunduğu ve okyanus akıntıları ile hareket ettiğinden, standardize edilmiş bir örnekleme metodu da olmadığından Büyük Pasifik Çöp Yığını'nın kapladığı alanın büyüülüğünden tam olarak emin olunamıyor. Kuzey Amerika'dan daha büyük olduğunu iddia eden kaynaklar bile var. Araştırmacılara göre Kuzey Denizi'nden her yıl 250 ton atık toplanıyor ve her beş kilo plastik atığın bir kilogramı okyanuslara bırakılıyor.

Aslında mevcut durum için "çöp yığını" oldukça yanlış bir ifade. Çünkü ne okyanusların ortasında çöplerden oluşmuş adalar mevcut, ne de uydu teknolojisiyle veya kuşbakışı görülebilen, boş şişelerden veya plastik kutulardan oluşmuş çöp yığınları söz konusu. Çöp yığını olarak adlandırılan bu atıkların çoğu aslında su yüzeyinde veya su hattı boyunca yüzen, küçük, yüzde 90'ı plastik olduğundan yarı saydam ve çok yakınında olmadıkça çıplak gözle pek de kolay görülemeyen parçalardan oluşuyor.

İşin ilginç ve dramatik yanı, okyanuslardaki çöp yığınlarının sadece yüzde 20'si deniz kaynaklı. Geri kalan yüzde 80'lik kısım ise kara parçalarından geliyor. Çöp yığınlarının dört ana kaynağını, turizm kaynaklı kıyısız çöp yığınları, kanalizasyon kaynaklı atıklar (plastikler, cam, metal malzemeler), balıkçılık faaliyetlerinden kaynaklanan atıklar (balık ağı, halatlar, ipler, balıkçı gemileri vs.) ve teknelerden bırakılan atıklar olarak sıralayabiliriz. Bu dört ana kaynaktan denizlere bırakılan atıklar Pasifik Okyanusu'nda

bir noktada toplanıyor. Bunun sebebiyse Kuzey Pasifik Subtropikal Girdabı. Yavaş hareket eden, hava akıntılarının yüksek basınç sisteminden kaynaklanan saat yönünde merkeze doğru spiral akıntılardan oluşan bu girdap aslında bir okyanus çölü. Bu girdabın hareketi nedeniyle oluşan doğu ve batı çöp yığınları, 6000 mil uzunluğunda bir akıntı olan Subtropikal Konverjans Bölgesi'yle birbirine bağlanıyor.

Kimileri Batıyor, Kimileri Yüzüyor, Kimileri...

Okyanuslarda yüzen polikarbonat, polistiren ve PETE (polietilen tereftalat-örneğin plastik su şişeleri) gibi bazı plastikler deniz dibine çökerken, LDPE (az yoğunluklu polietilen-örneğin plastik çantalar), HDPE (yüksek yoğunluklu polietilen), polipropilen (örneğin şişe kapağı) ve köpüklü plastikler deniz yüzeyinde yüzer halde kalı-

yorlar ve güneş ışığı ile dalga hareketleriyle çok küçük parçalara ayrılıyorlar. Bilindiği üzere hiçbir zaman tamamen ortadan kaybolmayan reçine toprakları, mikroskobik plastik parçalar gibi denizlerdeki bu plastik atıklar poliklorlu bifeniller (PCBs), polisiklik aromatik hidrokarbonlar, petrol hidrokarbonları, organoklorin pestisitler, polibromlu difeniller gibi organik kirleticiler içeriyorlar.

Aslında plastiklerden kaynaklanan en büyük problem biyolojik olarak ayrışmamaları. Hiçbir doğal proses plastikleri ayrıştırmıyor, yani plastikler hep plastik olarak kalıyor. İnsanların kullanımı amacıyla ne kadar dayanıklı yapırlarsa, çevreye olan etkileri de o kadar artıyor. Biyolojik olarak ayrışmayan plastikler yüzlerce yılı alacak sürelerde ancak ışınım ile ayrışıyor. Işınım ile ayrışan plastiklerin meydana getirdiği minik parçalara ise "nurdle" deniyor. Bunlar çapları 5 mm'den küçük olan minik plastik parçalar.

Bu plastik parçacıklar okyanuslarda dolaştıkça, PCB'ler, DDT ve diğer pestisitler gibi denizel kirleticileri emen süngerler haline geliyorlar. Yani, denizde geniş bir alana yayılmış olan organik kirleticileri emerek bir anlamda tek bir noktada toplanmalarına sebep olup yüksek konsantrasyonlarda kendi bünyelerinde tutmuş oluyorlar. PVC

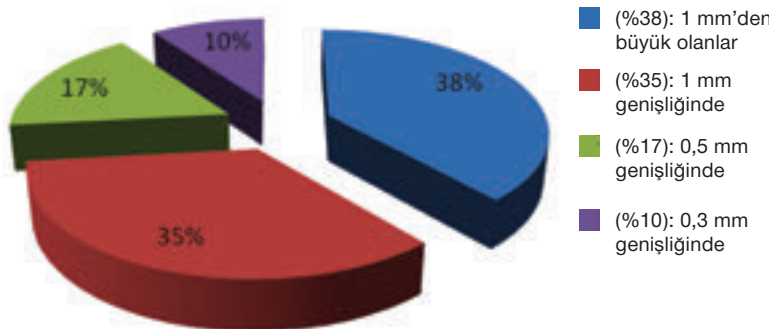
Plastik Ördeklerin Dünya Seyahati

Okyanuslardaki atıklar dünyanın birçok yerinde ortaya çıkabiliyor. Buna en güzel örnek 1992'de Pasifik Okyanusu'nda Çin kıyıları açıklarında bir kargo gemisinden dökülüp kaybolan 30 bin adet plastik ördek. Bu ördekler akıntılarla önce Avustralya'ya doğru hareket etmiş; 15 yıl sonraysa İngiltere kıyılarına ulaşmış. Bu ördekler, gemi kaynaklı denizel çöp yığınlarının küresel bir sorun olduğunu ortaya koyan önemli bir hikâye...

ve polipropilen içeren diğer plastiklere kıyasla bu maddelerin içinde en yüksek oranda kirletici geçişi özelliğine sahip olan madde polietilen. Bu duruma önemli etkenlerden biri de ultraviyole kaynaklı ayrışma. Bilim insanlarını en çok endişelendiren konu ise yüksek konsantrasyonlarda plastiklerin üzerine tutunan veya bünyesine giren kalıcı organik kirleticiler (KOK) olarak adlandırılan bu kirleticilerin, ultraviyole ışınımına çok küçük parçalar haline gelen plastikleri besin/zooplankton sanıp yanlışlıkla yutan deniz organizmalarının bünyelerine geçmeleri. Şu andaki en önemli soru, deniz ürünlerini yiyen insanların da bu kirleticilere maruz kalıp kalmayacakları. Maalesef yapılan araştırmalarla elde edilen veriler gösteriyor ki, plastik parçalar üzerlerine yapışan veya bünyelerine geçen bu kirleticileri farklı trofik seviyelerdeki organizmalara transfer ediyorlar. Çünkü bu parçalar filtre besleyiciler tarafından yutuluyor. Diğer daha büyük deniz canlıları ise hem filtre besleyicileri yiyerek besin zinciri yoluyla bu geçişi sağlıyorlar, hem de vücutlarında ölümle sonuçlanan tıkanıklıklara sebep oluyorlar. Her ne kadar bilim insanları kirletici geçişi konusunda hemfikir olsalar da, geçiş mekanizması henüz tam olarak açıklanmış değil.

Büyükliklerine göre plastiklerin dağılımı

Kuşların Plastik Öğünü

Plastiklerin en çok etkilediği canlılar Pasifik Okyanusu'nda geniş bir alanda dolaşan albatros kuşları. Büyük Pasifik Çöp Yığını'nın doğu tarafında bulunan Midway Mercanadası'nda yılda 500 bin adet yavru albatros kuşu dünyaya geliyor. Ancak dünyaya gelen 200 bine yakın yavrunun çoğu, sadece plastik parçacıkları yuttukları için ölüyor. Toplamda ise her yıl 1 milyon kuş ve deniz canlısı plastikleri yiyecek sanıp yediklerinden veya plastiklere ya

Denizler

da diğer atıklara takılı kaldıklarından hayatlarını kaybediyorlar. Birçok denizkuşu, kaplumbağa, balina ve çeşitli balık türü ya plastik yutmuş ya da bir yerlerine plastik parçalar, balık ağıları dolanmış şekilde defalarca görüntülenmiş durumda. Fotoğrafçı Chris Jordan'ın 2009 yılından beri Midway Projesi kapsamında çektiği fotoğraflar ise içler acısı durumu çok net olarak ortaya koyuyor.

Deniz yüzeyinde yüzer halde bulunan plastikler aynı zamanda bazı küçük deniz canlıları için sal görevi de görüyor. Su yüzeyinde yüzdüklerinden plastiklerin yüzeyine tutunan bu canlılar alışıktıkları denizel alanlara taşınabiliyorlar. Plastiklerin okyanusları aşarken deniz yüzeyinde yavaş hareket etmeleri de organizmaların farklı deniz ve iklim şartlarına ayak uydurmaları için imkan sağlıyor. Şimdiye kadar yapılan araştırmalarda okyanusların çeşitli bölgelerinde kendi yaşam alanlarının çok uzağına taşınmış birçok canlı tespit edilmiş durumda. Peki, bu neden önemli? Önemli, çünkü bu taşınım dolayısıyla denizlerde yeni canlıların oluşması muhtemel.

Temizlenebilir mi?

Plastik çöp yığınlarının fiziksel olarak temizlenmesi bazı çevreler tarafından bir alternatif olarak görülmüyor. Hem atıkların karadan çok fazla uzakta ve çok büyük alanlara yayılmış olması, hem de atık karakteri buna pek elvermeyecek durumda. Aynı zamanda temizlik maliyeti de akıl almaz boyutlara ulaşıyor.

Özellikle ABD ve Avrupa Birliği'nde konuyla ilgili hem resmi makamlar tarafından hem de gönüllü olarak yapılan birçok faaliyet söz konusu. Örneğin AB'de 2008 yılında Deniz Stratejisi Çerçeve Direktifi kabul edildi. Bu Direktif'le 2020 yılına kadar tüm AB deniz sularında iyileştirme amaçlanır-

ken, denizel çöplüklerin de kıyı ve deniz yaşamını olumsuz etkilemeyecek seviyelere getirilmesi hedefleniyor. ABD ve AB'de yapılan çalışmalarda en öne çıkan faaliyet, halkın, özellikle de gençlerin, sanayicilerin, kıyı ve denizlerle ilgili ulusal otoritelerin bilincinin artırılması yönünde. Ekonomik boyutu oldukça farklı sektörleri ve kurumları etkileyen plastik kirliliği için bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde stratejilerin geliştirilmesi de gündemde olan başlıklardan biri.

Balıkçılık faaliyetleri, deniz taşımacılığı veya gemi kaynaklı atıkların kontrolü için önerilen çözüm ise kıyılardaki atık kabul tesislerinin çoğaltılması. Böylelikle eskimiş ağların veya plastiklerin gemilerden denizlere atılmasının azaltılması öngörülmüyor.

Plastiklerin Yüzde70'i Batıyor

Dur durak bilmeden artan endüstrileşmenin sonucu, atıkların miktarlarında ve son 30-40 yılda plastik gibi sentetik maddelerin ilavesiyle de cinslerinde çok büyük değişimler meydana geldi. İnsan kaynaklı bu atıkların büyük bir miktarı (yaklaşık olarak yüzde 10'u) bir şekilde kendilerini okyanuslarımızda buluyor. Yüzde 70'i er veya geç batıyor; yüzde 30'u ise deniz yüzeyinde okyanus akıntılarıyla taşınarak tahmin edilemeyecek boyutta denizel çöplükler oluşturuyor.

1998'de gemi kaynaklı çoğu atığın ve tüm plastiklerin denizlere boşaltılmasını yasaklama amacıyla oluşturulan MARPOL EK-5 ile atık miktarlarının azaltıldığı söylene de bazı araştırma sonuçları bunun hiçbir pozitif etkisi olmadığını ortaya koyuyor. Zaten denizlerdeki çöplüklerin yüzde 80'inin kara kaynaklı olduğunu biliyoruz. Bu nedenle makul bir atık stratejisi belirleyerek kaynaktan azaltma yapmak, hatta "sıfır atık" anlayışını hedeflemek, geri dönüşüm ve geri kazanım faaliyetlerine hız kazandırmak şimdilik en elverişli çözüm olarak gözükmüyor.

Özel olarak bu konuyla ilgilenmeyenlerin dışında pek çoğumuz okyanuslarda olup bitenden habersiz olarak yaşamlarımızı sürdürüyoruz. Günlük hayatımızın bir parçası olan plastik vb. ürünleri de artan bir hızla kullanmaya devam ediyoruz. Hayatımızın içine bu denli girmiş bu malzemeye bir alternatif bulunmadıkça da devam edeceğiz gibi görünüyor. Peki, ama nereye kadar? Doğa insanoğluna daha ne kadar dayanacak? Bu sorunun cevabı meçhul. ○

2011 Sürdürülebilirlik Buluşmasını Birlikte Gerçekleştirdik.

Her geçen yıl büyümesine katkıda bulunan tüm katılımcılara, konuşmacılara ve çözüm ortaklarına teşekkürler..

TEMA Vakfı ile
Yeşil İş Konferansı
Ormanı
Oluşturuyoruz

Soyak	:750 Ağaç
Schneider Electric	:600 Ağaç
Vitra	:600 Ağaç
Unilever	:500 Ağaç
Profilo	:350 Ağaç
Efes	:200 Ağaç

Sürdürülebilir Gelecek için
2012'de yeniden
birarada olmak dileğiyle...

odak

Çözüm Ortakları

Stratejik Çözüm Ortağı
vodafone

Kalkınma

odak

Söyleşi

myclimate Türkiye Genel Müdürü Bahar Şen: “Felaketler 39 Sene Sonra Başlamayacak”

Adını giderek daha sık duymaya başladığımız myclimate kâr amacı gütmeyen, İsviçre orijinli, uluslararası bir İklim Koruma Ortaklığı. 2002 yılında kurulmuş, görece yeni bir organizasyon olmasına karşın, özellikle gönüllü karbon denkleştirme çözümleri ve çalışmalarında lider kuruluşlar arasında sayılıyor. Kısa bir zaman öncesinde Türkiye’de de faaliyet göstermeye başlayan kuruluşun Türkiye Genel Müdürü Bahar Şen, myclimate’in çalışmalarını ve gelecek hedeflerini EKOIQ’ya anlattı.

myclimate olarak Türkiye’de ne gibi hedefleriniz var?

myclimate Türkiye daha çok yeni. Açıkçası alınacak daha çok yol var. İklim değişikliği kavramı da Türkiye’de henüz çok iyi bilinmiyor. Ve açıkçası kısa vadede bundan ne kadar etkileneceğimizi kimse bilmiyor. 2050 yılından bahsediyoruz; çok uzak gibi geliyor ama sadece 39 sene sonrası olduğunu tam fark edemiyoruz galiba. Ayrıca felaketler aniden 39 sene sonra başlamayacak. Gitgide düşen bir hayat kalitesinden bahsettiğimiz konusunda hemfikir olmalıyız. Şimdi myclimate Türkiye olarak, gittiğimiz her yerde bu gerçeği anlatmaya çalışıyoruz. Herkes kafa sallıyor ama bu iş için elini ta-

şın altına sokup gerçekten bir şeyler yapmaya ve para harcamaya gönüllü çok az insan var açıkçası.

Kimlerle, hangi kesimlerle görüşüyorsunuz? Belirli bir sektör veya kesimi hedeflediniz mi?

Şu anda biraz sektörden bağımsız olarak, daha büyük ölçekli kurumlara iletişim kurmaya çalışıyoruz. Holdingler, sektörlerin lokomotif şirketleri, bankalar ve büyük endüstriyel tesisler, şu anda ilişki geliştirmeye çalıştığımız ilk kurumlardır.

Bu ölçekte firmalarda iklimle ilgili böyle bir bilinç var mı?

Tabii var. Genellikle kurumsal iletişim amaçlı kullanmak istiyorlar bunu. Hepsi sektörlerinin lideri olduğu için bu konuda da lider olmak istiyorlar. Pek çok şirket sürdürülebilirlik raporu hazırlıyor. Rapor hazırlanırken karbon ayak izlerini hesaplıyorlar. Ama o da yeterli değil. Önemli olan, karbon ayak izini azaltmak. Her günün hedefi, karbon salımını biraz daha azaltmak olmalı. Bunu nasıl sağlayacağız? Öncelikle teknolojik gelişmelerle... myclimate'in düşük karbon ekonomisinde hedefi 2050 yılında kişi başına düşen karbon salımını 1-2 tona indirmek. Şu anda Türkiye 5,3, Avrupa 12,5 civarında. Ama bu sizi yanıltmasın ve iyimserliğe sürüklemesin: Bu rakam, Türkiye çok iyi durumda olduğu için değil nüfusu çok kalabalık olduğu için düşük görünüyor. Halbuki özellikle İstanbul'da karbon ayak izi oranları oldukça yüksek. Ayrıca Türkiye'de kırsal alanda yaşayan çok fazla insan var; onların karbon ayak izleri çok düşük. Dolayısıyla ortalamayı aşağı çekiyorlar.

Sonuç olarak karbon ayak izini doğru oranlara çekmek için çeşitli yeni teknolojiler gelişecek, gelişmesi gerekiyor. İşte myclimate'in en önemli misyonlarından biri de yeni teknolojileri ve bu

Climatop, myclimate'in İsviçre Migros'la birlikte başlattığı bir proje. Aynı sektördeki ürünlerin arasında kıyaslama yaparak o ürün gamındaki "en iklim dostu" ürüne bu markayı veriyor.

tarz iyileştirme projelerini desteklemek. myclimate İsviçre'de, kazandığı paranın yüzde 80'ini bu tip araştırma ve projelere yatıran bir vakıf. Bu konuda çok sayıda önemli projeye destek oluyor. Mesela en önemlilerinden biri, sadece güneş enerjisiyle çalışan bir tekne teknolojisi geliştirmek üzerine yoğunlaşmış durumda. Ayrıca sırada tek kişilik, sadece güneş enerjisiyle çalışan uçaklar da var.

Peki, Türkiye'de asıl faaliyet alanı ne olacak myclimate'in?

Bizim esas faaliyet alanımız karbon ayak izinin uluslararası standartlara göre düşürülmesini sağlamak, bunun için danışmanlık yapmak ve bunları hem çevresel hem sosyal açıdan destek sağlayan projelerle denkleştirmek. Dünyada pek çok kuruluş denkleştirme yapıyor, ağaç dikerek de yapılıyor ama gerçek anlamda uluslararası kabul edilebilir denkleştirme Altın Standart dediğimiz projelerle yapılıyor. Ağaç dikme projesi de ancak, ağaçların belli bir standarda uygun şekilde dikilmesi şartıyla kabul edilebilir. Yoksa otobanın kenarına ekilmiş beş tane ağaç bir fayda sağlamıyor. O ormanın sürdürülebilir bir orman olması lazım. myclimate'in ağaçlandırmayla ilgili bir projesi yoktu, bundan sonra o tip projeler gündeme gelecek. Ayrıca bir projenin Gold Standart'ta belgelenip karbon kredisine sahip olması da myclimate için yeterli değil; sözkonusu projenin yerel toplumsal dokuya da bir katkısı olması gerekiyor.

Peki bir firma bu karbon salımlarını denkleştirdiğinde, karbon nötr hale mi gelmiş oluyor?

Evet. myclimate şu anda özellikle üzerinde çalıştığı üç tane sektör belirlemiş durumda: Seyahat, lojistik ve matbaa. Bu üç sektörde karbon salımına yol açan faaliyetlerle ilgili uzman kuruluşlarla çalışıldı ve özel paket çözümleri hazırlandı. Şimdi matbaa sektöründe de bir proje başlatmak istiyoruz çünkü bu bilincin yayılmasına büyük katkısı oluyor. Matbaalarla anlaşılıp, karbon nötr hale getiriyorsunuz ve matbaada üretilen her şey karbon nötr materyal oluyor. Herhangi bir firma basılı malzemelerini o matbaada bastığında, her şeyi karbon nötr oluyor.

Bize biraz da Climatop çalışmasından bahsederseniz? Gerçekten çok ilginçti...

Climatop, myclimate'in İsviçre Migros'la birlikte başlattığı bir proje. Aynı sektördeki ürünlerin arasında kıyaslama yaparak o ürün gamındaki "en iklim dostu" ürüne bu markayı veriyor. Deterjandan deodoranta kadar her türlü ürün olabiliyor bu. Aralarında Migros'un da olduğu dokuz büyük tedarikçinin yüzlerce ürünü bu kategoride değerlendiriliyor.

Markalar kendileri mi başvuruyor?

Evet. "climatop almak istiyoruz" diyorlar. İsviçre'de alıcılar bir şey alırken yavaş yavaş bu etikete bakmaya başladı. Nasıl burada kaloriye, son kullanma tarihine bakılıyorsa orada da climatop etiketine yani ürünün iklim koruma açısından ne durumda olduğuna da bakılıyor. Bu, bilinçle ilgili bir şey. Bizim bu bilince ulaşmamız için sanırım birkaç felakete daha ihtiyacımız var. ○

İklim Pazarlıklarında Nereden Nereye (1989-2011)

Geçtiğimiz sayımızda ilk bölümünü yayınladığımız, Birleşmiş Milletler Vakfı uzmanlarından Yasemin Biro'nun İklim Pazarlıkları ile ilgili yazısının ikinci kısmını okurlarımızla paylaşıyoruz.

1989

Demir Leydi, Küresel Isınmayı Kabul Ediyor

İngiltere Başbakanı Margaret Thatcher, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na hitaben yaptığı konuşmada gelişmiş ülkelerin atmosfere büyük miktarlarda karbondioksit gazı saldıklarını ve Endüstri Devrimi'nden bu yana salınan karbonun yarısının hâlâ atmosferde bulunduğunu, bunun da se-

ra etkisini artırarak küresel ısınmaya yol açtığını anlattı. Thatcher, aynı zamanda karbondioksit gazını emerek havadaki karbon miktarını azaltma görevini doğal olarak yapan ormanların tüm dünyada hızla yok edildiğini de belirtti. Thatcher, konuşmasında hızla artan insan nüfusu da göz önüne alınca iklim değişikliğinin önemli bir küresel sorun olduğunu, ozon tabakasının korunmasını amaçlayan Viyana Anlaşması ve Montreal Protokolü gibi, iklim değişikliği konusunda da uluslararası bir anlaşmanın gerekli olduğunu vurguladı.

1990

İkinci Dünya İklim Konferansı

29 Ekim-7 Kasım tarihleri arasında İkinci Dünya İklim Konferansı toplandı. Birincisinden daha politik tartışmalara sahne olan bu toplantıda Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Anlaşması'nın (UNFCCC) imzalanması ve Küresel İklim Gözlem Sistemi'nin (GCOS) kurulması için adımlar atıldı.

IPCC, bu konferans öncesinde ilk raporunu yayınladı. Bu raporda IPCC, dünya ortalama sıcaklığının son yüzyıl zarfında 0,3 ila 0,6 °C arasında arttığını ve bu ısınmaya atmosferde konsantrasyonu giderek artan sera gazlarının yol açtığını açıkladı. Rapor, ülkeleri küresel ısınmanın getirebileceği ekolojik ve sosyo-ekonomik risklere karşı da uyardı.

1991

Küresel Çevre Fonu (GEF) Kuruluyor

Dünya Bankası'nın himayesinde, Küresel Çevre Fonu (GEF) kuruldu. Bu fon ile gelişmiş ülkelerin, kalkınmakta olan ülkelere çevre ve iklim konularında imzaladıkları uluslararası anlaşmaların yükümlülüklerini yerine getirebilmeleri için mali destek sağlaması amaçlandı.

1992

Rio Zirvesi: BM İklim Değişikliği Sözleşmesi İmzalanıyor

Rio de Janeiro'da 3-14 Haziran tarihlerinde toplanan Rio Dünya Çevre Zirvesi'nde Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Sözleşmesi (UNFCCC) imzalandı. Ayrıca, zirve katılımcıları, "Rio Deklarasyonu" olarak bilinen bir bildiriyle, çevre kirliliği karşısında dünya devletlerinin yerine getirmek zorunda oldukları temel ilkeleri açıkladı. Küresel Çevre Fonu'nda (GEF) resmen sözleşmenin finansal mekanizması oldu.

Dünyanın geleceğinin şekillenmesinde, hiç kuşkusuz ki Kyoto kentinin de sembolik bir anlamı olacak.

UNFCCC, anlaşmaya taraf olan ülkelere sera gazı salımlarını azaltmaları konusunda doğrudan bir yaptırım getirmedi ama Sözleşme'nin "ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ilkesi" uyarınca gelişmiş ülkelerin gönüllü olarak 2000 senesine kadar sera gazı salımlarını 1990 seviyelerine indirmesini öngördü. Ayrıca, taraf ülkelerin, özellikle gelişmiş ülkelerin, atmosfere saldıkları sera gazlarının envanterini hazırlamalarını ve UNFCCC Sekreteryası'na ulaştırmalarını karara bağladı.

1995

İklim Değişikliği Kesinleşti

IPCC, İkinci Raporu'nu yayımladı. Bu raporda IPCC, "bilimsel kanıtlar gösteriyor ki, insanlar dünya iklimini görülebilir şekilde etkilemektedir" diyerek insanlığın endüstri devriminin başlangıcından bu yana küresel iklim deği-

şikliğine neden olduğunu kesin olarak ortaya koydu.

UNFCCC, 1995'ten itibaren her sene toplanmaya başladı. İlk İklim Değişikliği Taraflar Konferansı (COP1), 1995'te Berlin'de toplandı.

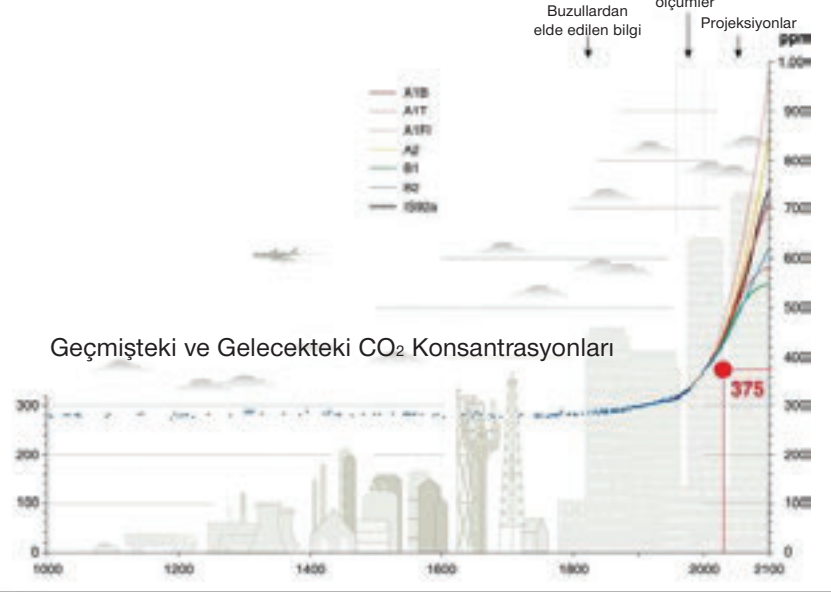
1997

Kyoto Sözleşmesi Doğuyor

Kyoto'da toplanan 3. Taraflar Konferansı'nda tarihi bir kararla Kyoto Protokolü imzalandı ve ABD de dahil olmak üzere gelişmiş ülkeler 2012'ye kadar sera gazı salımlarını en az yüzde 5 azaltmayı kabul etti ve ülkelerin protokol yaptırımlarını yerine getirmelerine destek olarak "Kyoto Mekanizmaları" olarak bilinen "emisyon/salım ticareti, temiz kalkınma mekanizması

(CDM) ve ortak yürütme (JI)" adları altında üç esneklik mekanizması oluşturuldu. Protokol, kalkınmakta olan ülkelere bağlayıcı yaptırımlar getirmedi.

Küresel Isınma

Şekil 3: Karbondioksit KonsantrasyonlarıGeçmişteki ve Gelecekteki CO₂ Konsantrasyonları**1998****En Sıcak Yıl**

Kuvvetli El Nino etkisi ile de artan ısınma sonucu 1998 yılı, son bin yıl içinde (1000-2000) en sıcak geçen yüzyılın (1900-2000) en sıcak on yılının (1990-2000) en sıcak geçen yılı olarak tarihe geçti.

Şekil 3. IPCC'ye göre atmosferde günümüzde ölçülen karbondioksit konsantrasyonları (375 ppm) 420,000 yıldır en yüksek konsantrasyon ve belki de son 20 milyon yıldır en yüksek konsantrasyon.

Kaynak: IPCC Vital Climate Change Graphics Update, 2005.
<http://www.vitalgraphics.net>

2001**Bush, ABD'yi Kyoto'dan Uzaklaştırıyor**

Kyoto Protokolü'nün uygulamaya hazır hale getirilmesi için gerekli ayrıntılı uygulama kuralları 2001 yılında Marakeş'te gerçekleştirilen 7. Taraflar Konferansı'nda (COP7) kabul edildi. Konferansta ikisi UNFCCC çerçevesinde (Özel İklim Değişikliği Fonu ve En Az Gelişmiş Ülkeler Fonu), biri

de Kyoto Protokolü çerçevesinde (İklim Değişikliğine Uyum/Adaptation Fonu) olmak üzere 3 yeni fon oluşturuldu. Bu fonların arasında en geniş kapsamlı olan Uyum Fonu'nun kaynağının, Kyoto Protokolü'nün Temiz Kalkınma Mekanizması (CDM) kapsamında yürütülen proje faaliyetlerine verilen Sertifikalandırılmış Emisyon Azaltım Kredilerinin (CERs) yüzde 2'sinden elde edilen gelir olması kararlaştırıldı.

Ayrıca, Marakeş'te, bir OECD üyesi olarak gelişmiş ülkelerle birlikte İklim

Değişikliği Sözleşmesi'nin EK-I ve EK-II listelerinde yer alan Türkiye, gelişmişlik düzeyi açısından diğer EK-II taraflarından farklı konumu tanınarak, EK-II listesinden çıkarıldı ve sözleşmeyi imzaladığı takdirde iklim değişikliği konusunda Küresel Çevre Fonu'ndan mali destek alabilme statüsünü kazandı.

Aynı sene, IPCC, yayınladığı Üçüncü Rapor'unda, son 50 sene zarfında gözlemlenen küresel ısınmaya insanlığın yol açtığına dair yeni ve eskisinden kuvvetli bilimsel kanıtların bulunduğunu açıkladı.

Buna rağmen, Amerikan Senatosu, 1997'de Amerikan Başkanı Bill Clinton'ın imzaladığı Kyoto Protokolü'nü onaylamadı ve Amerikan Başkanı George W. Bush, yaptırımları nedeniyle ülke ekonomisine ve özellikle ekonomik büyümenin lokomotifi olan enerji ve endüstri sektörlerine getireceğini düşündüğü olası yük yüzünden, ABD'yi Kyoto Protokolü sürecinden çıkardı.

2004**Rusya da İmzalıyor**

Türkiye, 24 Mayıs 2004'te 189. taraf olarak UNFCCC'ye katıldı. Aynı yıl, Rusya Başkanı Putin'in önderliğinde Rusya da Kyoto Protokolü'nü imzaladı.

2005

Kyoto Yürürlükte...

2005 yılında, Kyoto Protokolü'nün 1. Taraflar Toplantısı (MOP 1) Montreal'de gerçekleştirildi. Bu toplantıda "Marakeş Uzlaşmaları" olarak adlandırılan uygulama kuralları onaylandı.

Kyoto Protokolü, 16 Şubat 2005'te yürürlüğe girdi. Kyoto Protokolü'ne Mayıs 2010 itibarıyla 191 ülke ve Avrupa Birliği taraftır.

Aynı yıl, Davos'ta toplanan Dünya Ekonomik Forumu sırasında G8 İklim Değişikliği Yuvarlak Masası yapıldı. Bu etkinlik, İngiltere Başbakanı Tony Blair'in önderliğinde Ford, İngiliz Hava Yolları, HSBC ve British Petrol gibi 23 büyük firmanın üst düzey yöneticilerinin katılımıyla gerçekleşti. Bu toplantıda iklim değişikliğiyle mücadelede özel sektörün rol oynaması ve piyasa bazlı çözümlerin etkin olarak kullanılması gereği gündeme geldi.

Ayrıca, 2005'te Avrupa Birliği Emisyon Ticareti Sistemi kuruldu ve işletmeye açıldı.

2006

Stern: "Yüzde 1 mi, Yüzde 20 mi Daha Büyük?"

İngiliz iktisatçı Nicholas Stern, iklim değişikliğinin küresel gayrisafi hasılanın sadece yüzde 1'i harcanarak önlenebileceğini; fakat önlem alınmadığı takdirde ortaya çıkan ekonomik zararların küresel gayrisafi hasılanın yüzde 20'sine kadar ulaşabileceğini öne süren ve iklim değişikliğinin olası ekonomik etkilerini ortaya koyan bir çalışma yayınladı.

2007

Yol Haritası Belirleniyor

IPPC, yayımladığı Dördüncü Rapor'un da insanlığın atmosfere saldırdığı sera gazlarının günümüzde gözlenen iklim değişikliğine yol açma olasılığının

Nicholas Stern

yüzde 90 olduğunu açıkladı.

Aynı yıl 3-15 Aralık'ta Bali'de toplanan 13. Taraflar Konferansı (COP 13) ve 3. Taraflar Toplantısı'nda (MOP 3) taraflar, 2012 sonrası iklim pazarlıklarının zamanlaması ve içeriği konusunda anlaşarak "Bali Yol Haritası" ve "Bali Eylem Planı"nı kabul etti. Bali Yol Haritası, 2009'da Kopenhag'da yapılacak 15. Taraflar Konferansı'nda 2012 sonrası için bağlayıcı bir anlaşmanın imzalanmasını hedefliyordu. Bu çerçevede, 2012'ye kadar ve sonrasında taraflararası iklim pazarlıklarını gerçekleştirmesi için de Uzun Dönem İşbirliği Eylemi Geçici Çalışma Grubu (AWG-LCA) oluşturuldu.

2008

İklim Değişikliği Yasası

İngiltere Parlamentosu, İklim Değişikliği Yasası'nı kabul etti. İçişleri Bakanı Ed Miliband, bu yasayla ülkenin saldırdığı sera gazlarını azaltarak salımları 2050 senesinde 1990 seviyelerinin yüzde 80'ine indirmeyi, salımları 2020'ye kadar yüzde 34 azaltmayı ve böylece İngiltere ekonomisini "Düşük Karbon Ekonomisi"ne dönüştürmeyi hedeflediklerini açıkladı.

2009

En Uzun Yıl

Çin, Amerika Birleşik Devletleri'nin önüne geçerek dünyanın atmosfere en fazla sera gazı salan ülkesi oldu ama kişi başı salımda Amerika lider konumunu korudu.

Bu arada, Kyoto Protokolü'ne taraf olma konusunda uzun süre kararsız kalan Türkiye, Kyoto Protokolü'nü 5 Şubat 2009'da imzaladı. Protokolü onaylamak Türkiye'ye Protokolün finansal mekanizmalarından faydalanma hakkı kazandırmadı ancak 2012 yılına kadar (ilk dönem) sera gazı salımını azaltma yükümlülüğü de getirmedi. Bununla beraber Türkiye, Protokolü onaylayarak, 2012 yılı sonrası (ikinci dönem) için yapılacak görüşmelere ve müzakerelere katılma hakkını elde etti.

Haziran 2009'da, Amerika Temsilciler Meclisi, ülkenin sera gazı salımlarını Avrupa Birliği'nde olduğu gibi emisyon ticareti yoluyla azaltmayı amaçlayan ve "Waxman-Markey Kanun Tasarısı" olarak da bilinen "Amerikan Temiz Enerji ve Güvenlik Yasası"nı kabul etti. Amerika Başkanı Barack Obama için zor kazanılmış bir başarı olarak nitelendirilen bu yasa, maalesef Amerikan Senatosu tarafından onaylanmadı ve yürürlüğe giremedi.

Temmuz 2009'da dünyanın en gelişmiş 8 ülkesinin liderleri (İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya, ABD, Kanada, Rusya ve Japonya) L'Aquila'daki G8 Zirvesi'nde iklim değişikliği konusunu gündeme alarak dünyanın endüstrileşme öncesine göre 2 °C'den daha fazla ısınmasına izin verilmemesi konusunda anlaştilar. Ayrıca, 2050 senesine kadar sera gazı salımlarını yüzde 80 oranında azaltma sözü verdiler; ama bunu nasıl yapacakları konusunda detayları açıklamadılar.

7-19 Aralık 2009'da iki yıl önce Bali

Küresel Isınma

Yol Haritası'nın yeni bir uluslararası anlaşması için hedef gösterdiği 15. Taraflar Konferansı ve 5. Taraflar Toplantısı Kopenhag'da toplandı. Çok sayıda devlet başkanı ve üst düzey hükümet temsilcisinin katıldığı ve Amerikan Başkanı Barack Obama'nın aktif rol aldığı pazarlıklardan, beklentilerin aksine, 2012 sonrası için bağlayıcı bir anlaşma çıkmadı. Onun yerine, konferansın son günü, "Kopenhag Mutabakatı" imzalandı.

Yasal bağlayıcılığı bulunmayan ve daha çok "uzlaş" niteliği taşıyan mutabakat metninde küresel sera gazı salımının önemli oranda kısıtlanması gereğinin bilimsel açıdan da desteklendiği vurgulanarak, "küresel sıcaklık artışının 2 dereceden daha az olmasını sağlamak amacıyla gaz salımında kısıtlama yapılması gerektiği" ifade edildi. Gaz salımıyla ilgili vaatler, mutabakat metninde "gelişmiş ülkelerin hedefleri" ve "önde gelen gelişmekte olan ülkelerin gönüllü vaatleri" şeklinde iki ayrı ek olarak yer aldı. Metinde ayrıca gelişmiş ülkelerin gelişmekte olan ülkelerdeki uyum çalışmaları için yeterli, öngörülebilir ve sürdürülebilir finansal kaynak, teknoloji ve kapasite geliştirme desteği sağlayacağı ifade edildi. Bu amaçla bir Yeşil İklim Fonu kurulacağı ve gelişmekte olan ülkelere 2020 yılına kadar 100 milyar dolarlık yardım yapılması amaçlandığı, söz konusu yardımın kamusal ve özel, ikili ve çok taraflı kaynaklardan sağlanabileceği kaydedildi. Mutabakat metninde bu yardım prog-

Güney Afrika'nın Durban kenti, dünyanın geleceğini biçimleyecek toplantılara hazırlanıyor...

ramı için 2010-2012 yıllarını kapsayan kısa vadeli dönemde Avrupa Birliği'nin 10,6 milyar dolar, Japonya'nın 11 milyar dolar ve ABD'nin 3,6 milyar dolar vaat ettiği de belirtildi.

Küresel sera gazı salımlarının yüzde 80'ini temsil eden 28 devlet ve Avrupa Birliği tarafından hazırlanan mutabakat metnine toplam 141 ülke taraf olmak istediğini bildirdi.

2010

Çin ve ABD Ayak Sürüyor

16. Taraflar Konferansı ve 6. Taraflar Toplantısı, Cancun'da gerçekleştirildi. Bu toplantıda taraflar, Kopenhag Mutabakatı'nda yer alan hedefler çerçevesinde pazarlıklara devam etti; fakat Kyoto Protokolü'nün geleceği konusunda fazla mesafe katedemedi. Cancun'da atılan olumlu adımlar arasında, fakir ülkelere mali destek sağlayacak Yeşil İklim Fonu'nun kurulması sayılabilir. Ayrıca, imzalanan Cancun Anlaşması'na göre tropik ormanların korunması için bir mali çerçeve ve fakir ülkelere temiz enerji teknolojilerinin transferini düzenleyecek bir Teknoloji İcra Komitesi kurulması öngörüldü.

Ama Cancun'da 2012 sonrası iklim rejimini belirleyecek bağlayıcı bir anlaşma yine imzalanamadı. Bunun en büyük nedeni ise dünyada sera gazı salımı en fazla olan iki ülkenin, yani Çin ve ABD'nin, kendi sera gazı salımlarını kısıtlayan bir anlaşmayı imzalamaya yanaşmamasıydı.

2011

Anlaşma Zor Ama Yola Devam

28 Kasım - 11 Aralık 2011'de Güney Afrika'nın Durban kentinde toplanacak olan 17. Taraflar Konferansı'nda Kyoto Protokolü'nün uzatılıp uzatılmayacağı ve Protokol'ün 2012 sonrası (ikinci dönem) için öngördüğü emisyon azaltımlarının ne olacağı konuları masaya yatırılacak. Durban'da, ülkeler Cancun'da kurdukları Yeşil İklim Fonu'nun ve tropik ormanların korunması ve temiz teknolojilerin paylaşılması için kurulacak yeni sistemlerin detaylarını da belirlemeye çalışacaklar.

Büyük ihtimal, Durban'da ortaya önemli bir sonuç çıkmayacak. Zira, yakın dönemde, Amerikan Senatosu'nun ülkenin sera gazı salımlarını azaltmayı amaçlayan yasa tasarısına olan muhalefeti sürdükçe, 2012 sonrası iklim rejimi konusunda bağlayıcı bir Birleşmiş Milletler iklim anlaşmasının imzalanması zor görünüyor. ○

*Yazının ilk bölümünü
www.ekoig.com internet
sitemizden okuyabilirsiniz.*

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK
AKADEMİSİ
SUSTAINABILITY ACADEMY

Two Tomorrows™
Towards sustainable business

Türkiye'de

Sürdürülebilir Gelecek için Kurumsal Sorumluluk Sertifika Programı

22 - 26 Kasım 2011

Sürdürülebilir Gelecek için
Kurumsal Sorumlulukta
Bir Adım Öne Çıkın...

Günümüzün hızla gelişen alanı Sürdürülebilirlikte lider olmanızı
sağlayacak dünyanın önde gelen Kurumsal Sorumluluk Eğitimi...

Dünyanın en önemli
sertifika programı
Londra, Madrid,
San Francisco, Seul
ve Singapur'dan
sonra şimdi **İstanbul**'da
Sınırlı katılım
YERİNİZİ AYIRTIN

Başvuru İçin; 0212 274 25 16 - info@odakkurumsal.com.tr

Yayın Dünyası

Sinek Sekiz Kartlarını Tek Tek Açıyor

Yazı: Yonca CİNGÖZ
Fotoğraf: Volkan MERT

Kitaplarının her bir parçasını ayrı bir iş gücü sahibi gönüllünün, artırdığı vakitlerde kotardığı “küçük işletme” Sinek Sekiz Yayınevi, dünya çevre literatürünün temel eserlerini ülkemiz okuruna açıyor; geri dönüşümlü kâğıda basılı zarif tasarımlı kapaklarıyla gözümüzü okşamayı da ihmal etmiyor. Sinek Sekiz’le ilgili her şeyi İrem Çağıl’la konuştuk...

Hayatında kayda değer bir değişiklik yapmak için “ilham” beklemek... Bazılarımız burada kalıp hayatını bekleyerek tüketebiliyor. Oysa ki bir karar vermek ve en olası yerinden, küçük bir başlangıç yapmak, hiçbir durağan çağrıya kulak asmayan ilhamı, ihtiyaç sahibinin ayak ucuna düşürüyor.

“Sürdürülebilir bir yaşam kurmak”

da hem güçlü hem sıkıntılı bir niyet birçoğumuz için. İnsanlık, içinde var olduğunu unuttuğu doğadan zihnini cüretkârca koparmış durumda. Tek bir birey bu tarihi sırtlanıp, doğaya zihinsel bir geri dönüşü nasıl sağlayabilir? Kendi kendine nasıl yeni bir ekolojik farkındalığa kavuşabilir? Bununla gündelik hayatını nasıl yeniden düzenleyebilir? Ülkemizin yayın dünya-

sı, bu soruları akıldan çıkarmadan “Hadi eylem!” diyebilen, tam da bu halleri sayesinde “gönüllülük” esası ve imece usulüyle çok incelikli işler kotarabilen bir yayıneviyle tanıştı kısa süre önce. Üslupları mütevazı ama gönülleri geniş: Sinek Sekiz.

Web sitelerinin “Hakkımızda” kısmında, düşüncelerinin özeti mevcut: “Ne zamandır bize öğretilen sistemle-

rin çökmekte olduğunu hissediyor ve eğer bir çıkış varsa bunun 'doğa'yla olan ilişkimizi yeniden kurmaktan geçtiğine inanıyorduk. Bir şeyler değişmeliydi! Ve bizim bu minvalde elimizden gelen yegâne şey kitap yapmaktı; başka bir bilgelikten beslenen kitapları bulmak, çevirmek ve içlerindeki bilgiyi yaymak..."

Yıl 2008. Resmen mimar, esasen sürdürülebilir yaşam dostu, bisikletini alıp çıktığı Avrupa turundan bu yana sıkı bir gezgin olan İrem Çağıl, bir yayınevi kurma hayali büyütmeye başlıyor. Bunu gerçeğe dönüştürmek için tüm becerilerini seferber ediyor. Arkadaşlarını heyecanlandırıyor; çevirmeni, tasarımcısı, editörüyle güzel bir gönüllü ekip kuruyor. Kendi ürettiği el emeği göz nuru defterleri internetten satarak kaynak sağlıyor. Bodrum'daki bir köy evinde başlayan bu çaba, şimdi Büyükkada'daki ev-ofiste sürüyor.

2010'da ilk kitap Ekoloji Cep Rehberi, sonra Permakültüre Giriş, bu yaz başında ise SlowFood Devrimi... İrem Çağıl'ın koordine ettiği Sinek Sekiz, "sürdürülebilir yaşam" teması üzerine dünya literatüründen özenli bir taramayla oluşturdukları "temel kitaplar listesi"ndeki eserleri sırasıyla yayınlıyor. Dördüncü kitap Ekoköyler de yolda.

Sinek Sekiz'in tüm kitaplarını geri dönüşümlü veya sertifikalı kâğıtlara bastığını da altını çize çize duyurmak gerek; zira ülkemizde bu tercih, gücü daha rahat yetecek pek çok yayıncının halen "lüks" saydığı, kayda değer bir ek maliyet demek.

İşte tüm bu emeği derleyip toplayan, sağlam bir ekip çalışmasını örgütlerken tanıtım işlerine de koşturan müdür, koordinatör, kurumsal iletişim sorumlusu, kısacası Sinek Sekiz'in her şeyi İrem Çağıl'la yayıncılığa adım atma gayesi, hayalleri ve planları üzerine yaptığımız tatlı söyleşiye buyurun...

Yayınevi kurma fikri nasıl ortaya çıktı?

Aslında yayınevi kuralım diye çıkmadı fikir. Şu anda yayınladığımız kitapları, bu konularla ilgilendiğimiz için yayınevini kurmadan çok önce bulup, okumaya başlamıştık. Hayatımızda ilklere vesile olmuştu oradaki bilgiler. Daha sonra tesadüfler eseri hayatımız başka yöne sapınca, kitaplardan öğrendiğimiz vizyonu hayatımıza uyguladığımızda bize nasıl iyi geldiğini görünce, bunu başkalarıyla paylaşmak gerektiğini fark ettik. Özellikle çevreyle ilgili konularda, bireysel olarak yaptığımız işler çok etkili olmuyor. Siz bir ürün yetiştirmek istersiniz ama yanda biri kimyasal madde döküyorsa sizi engeller. Dolayısıyla daha geniş bir bilinç yaratmak gerekiyor. Kitaplar bunun için iyi bir vesile diye düşündük ve yayınevi çalışmalarına başladık.

Sekiz kitaplık bir listeyle yola çıkmışsınız. Neden bu kitaplar öncelikli oldu sizin için?

Kitapların sekiz tane olmasının "Sinek Sekiz" adıyla bir ilgisi yok, gerçekten öyle denk geldi. Çevre literatürü, aslında 1970'lerden bu yana varolan, oldukça geniş bir literatür. Araştırırken daha geniş bir kitap toplamı çıkmıştı ama bazılarını farklı sebeplerle eleyerek sayıyı sekize in-

dirdim. Bu literatür Türkçeye çevrilmemiş olduğundan, bir giriş yapmak için temel kitaplara ihtiyaç vardı. Konu dört-beş ana başlıkta incelenebilir aslında; besin-gıda-tohum, insan yerleşkesi, aktivistlerin tecrübelerini anlatan kitaplar ya da cep rehberi gibi kaynak kitaplar... Bizim için hazırlanacak temel kitapların hangileri olacağı aşağı yukarı belliydi.

Örneğin Türkçede "organik", "sürdürülebilir" gibi birçok kelime sıkça kullanılmasına rağmen, ne demek olduklarını açıklayan bir kaynak yoktu. Ekolojiyle ilgili kavramları anlatan Ekoloji Cep Rehberi'ni gördüğümde, temel kitaplarımızdan biri olacağını hemen anlamıştım.

Türkçe basılan çevre kitapları genellikle okuyucuya "Bu konuda bir şey yapabilirsin" motivasyonu yerine, "Dünya bitti, insanlar çevreyi mahvetti, bundan sonra yapacak hiçbir şey yok" hissini veriyor. Bunun duruma pek bir katkısı yok. Oysa tepeden, "Haydi hepiniz şunu yapın!" gibi bir emirle değil de, herkesin küçük küçük işler yapıp, faydasını görüp yaymasıyla oluşabilecek bir değişim olduğunu hissediyordum. İnsanlara iyi hisler veren, doğayla sanayi devriminden sonra yaşanan kopukluğu onaracak türde kitaplar arıyordum. Permakültüre Giriş böyle bir kitap. Birçok doğa korumacının, arazisi olan veya doğayla çalışmanın yöntemlerini merak eden insanların uzun süredir takip ettiği bir yazar Bill Mollison. Deneye yanık hazırladığı bu kitap çok pratik bilgiler içeriyor. SlowFood Devrimi, üçüncü kitap. İşin farklı bir boyutunu ele alıyor.

Bu kitap listesi, ekolojiye görece uzak bir kitleyi de çekebilecek nitelikte. Geribildirimler nasıl?

Konularla ilgilenen, yabancı

kaynakları okuyabilen bir ana kitle var. Bizim asıl önemsedığımız, bunu daha önce hiç duymamış veya ilgisi olmamış insanların bu kitaplar vasıtasıyla konuya bir giriş yapabilmeleri. Türkçe çeviriler çevre kültürünü oluşturmada faydalı. Bu tür okuyucunun konuyu bilen kitleden daha fazla olduğunu görüyorum. Belki kitapların grafik özellikleri ya da hissi, kitapçılarda durduğu yer vs. etkili oluyordu. Örneğin Permakültüre Giriş kitabını mimarların çok aldığını öğrendiğimde çok sevinmişim.

Sizin sürdürülebilir yaşam üzerine yarıncılık yapmanın yanı sıra, köye taşıyıp daha sürdürülebilir bir yaşamı tecrübe etmişliğiniz de var, değil mi?

Biz işin en başında “Şehir dışında yaşayabilir miyiz?” sorusunu soran bir takım heyecanlı gençlerdik aslında. Şehrin sağladığı birçok ürünü tüketmeyerek şehirde adeta köydeymiş gibi yaşam sürdürüğümüzü fark ettik. Ama elbette içinde olduğumuzdan şehre özgü birçok durumdan da etkileniyorduk. Canlı varlıklara daha yakın olmaya karşı bir ihtiyaç hisset-

Sinek Sekiz'in İlk Kitap Listesi:

- Ekoloji: Cep Rehberi
Ernest Callenbach
- Permakültüre Giriş - Bill Mollison
- SlowFood Devrimi
Carlo Petrini&Giggi Padovani
- Ekoköyler - Michael Pollan
- Şehirde Sürdürülebilir Yaşam Kılavuzu
ScottKellogg&StacyPettigrew
- Petrol Değil Toprak
Vandana Shiva
- İyinin Yanında - Vandana Shiva
- Gıdanın ve Tohumun Geleceği için Manifestolar - Vandana Shiva& Carlo Petrini

meye başlamıştık. Uzun uzadıya düşünmeden taşınma kararı aldık ve Bodrum'un bir köyünde, 9 dönümlük bir mandalina bahçesi içinde küçük, eski bir ev kiraladık. 3,5 sene orada yaşadık.

Gittikten sonra, sürdürülebilir yaşama dair bilginin ne kadar gerekli olduğunu doğrudan görmüş olduk. Bahçenin çok büyük bir kısmı narenciye ağaçlarıyla çevriliydi ama ağaçsız bir

kısmı da vardı. Şehirde büyümüş insanlar olarak bizim o zamana kadar süs bitkisi ve küçük birkaç sebze dışında bir şey yetiştirmişliğimiz yoktu. Belki de bundan kaynaklı bir heyecanla her şeyi denemeye başladık. Adım adım toprağı ekmeyi öğrendik ve aslında ne kadar kolay olduğunu gördük. Üç senenin sonunda neredeyse bütün yazlık ürünleri yetiştireyorduk. İnsanın kendi yetiştirdiği bir şeyi yemesinin ne kadar tatmin edici, mutluluk verici olduğunu gördük böylece.

Canlı varlıklara yakın yaşamak sizi kendinize de yaklaştırıyor. Tek başınıza kalabiliyor, kendinize sorular sorabiliyorsunuz. Hayatın ne olduğuna dair temelden bir bilgi ediniyorsunuz ve zihniniz açılıyor. Şehrin en büyük kötülüğü devamlı para kazanmak zorunluluğu yüzünden durup düşünecek vaktin sunulmaması. Böyle bir özgürlük alanı sağlıyor olması güzel.

Sinek Sekiz gönüllü emeğin yoğun olduğu bir yayınevi. İşlerin yürümesini nasıl sağlıyorsunuz?

Evet, Sinek Sekiz'de neredeyse hiçkimse sürekli ve tam zamanlı çalışmıyor. Bir kitabın çıkması için yapılması gereken işlere; yani çeviri, düzelti, redaksiyon ve mizanpaja emek veren çok sayıda insan var ama hepsi aynı zamanda başka işlerle de meşguller. Kitap çıkmadan önceki süreçte çalışıyorlar. Ben de bütün işleri koordine ediyorum, işleri insanlara paylaştırıyorum ve toplayıp matbaaya gönderiyorum. Hem öbür türlüüne ekonomik gücümüz yok hem de işleyişin esnekliğinin avantaj olduğunu düşünüyorum. İnsanları bir yere toplayıp sabahtan akşama şirket mantığıyla iş yürütmenin bu şartlarda çok iyi bir tutum olmayacağını, büyümenin ve kurumsallaşmanın bizim durumumuzda gerekli olmadığını hissediyorum. ○

IWES[®] 2011

3. Atık Teknolojileri Sempozyumu ve Sergisi 3rd Waste Technologies Symposium and Exhibition

Konular ve Ürün Grupları

- Belediye Atıkları Yönetimi
- Endüstriyel Atıkların Yönetimi
- Atıksu Yönetimi
- Deniz Kaynaklı Atıkların Yönetimi
- Tıbbi Atıkların Yönetimi
- İnşaat ve Hafriyat Atıkların Yönetimi
- Ölçme, Kontrol ve Laboratuvar Teknolojileri
- Finans, Risk Yönetimi ve Danışmanlık Hizmetleri
- Merzuat ve Uyumlaştırma
- Atıktan Enerji Üretimi
- Geri Dönüşüm ve Geri Kazanım
- Atık İmha Teknolojileri

02-03 Kasım
November 2011

WOW Convention Center
İstanbul - Türkiye

Topics & Product Groups

- Municipal Waste Management
- Industrial Wastes Management
- Wastewater Management
- Marine Waste Management
- Medical Waste Management
- Construction and Excavation Wastes Management
- Metering, Control and Laboratory Technologies
- Finance, Risk Management and Consulting Services
- Legislation and Harmonization
- Energy Generation from Waste
- Recycling and Recovering
- Disposal Technologies

Sponsor

Ücretsiz Online Kayıt ve Taslak Program İçin
Online Registration and Tentative Program
www.iwes.com.tr

Resmî Yayın/Official Media

Düzenleyen/Organized By

Balmırcu, Barbaros Bulvarı, Bahar Sokak
No:2/13 Beşiktaş - İstanbul / TÜRKİYE
Tel : +90 212 288 00 46
Faks : +90 212 211 38 50
www.sektorelfuarcilik.com
info@iwes.com.tr

[facebook.com/IWES.Exhibition](https://www.facebook.com/IWES.Exhibition)

twitter.com/IWES_Exhibition

"BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TOBB (TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ) İZİNİ İLE DÜZENLENMEKTEDİR."
"THIS FAIR IS ORGANIZED WITH THE PERMISSION OF THE TURKISH UNION OF CHAMBERS AND STOCK EXCHANGES (TOBB) IN ACCORDANCE WITH THE LAW 5174"

Tarihten

Çevre Dergilerinin Tarihinde Kısa Bir Durak “Yeşil Yurdun Canıdır”

T.C. ZIRAAT BANKASI
Vadesiz Tasarruf Hesapları
1950 YILI İKRAMIYELEHLİ
İSTANBUL ve ANKARA'ya

8 Ev,
Ayrıca
200.000 liralık
Para İcramesi

Ev kazanın isterse bedelini stablir
Acilde 150 liralık bir hesap açtırınız.
Her 150 Lira için ayrı bir kura
numaranı veritesektir.
19 Mart, 15 Mayıs çekilginde yalnız
Her 150 Lira için ayrı bir kura
numaranı veritesektir.
19 Mart, 15 Mayıs, 20 Haziran, 31 Tem-
muz, 20 Aralık, çekilginde ise, bazlarında
iki ev olmak üzere hem ev, hem para
ikramiyeleri vardır.

İkramiyeye giriş şartlarını
Bankalarımızdan öğreniniz.

Adres: Sanayi Cad. (Bankalar
Caddesi) No. 23
Telefon Santral: 16326
Telgraf: KONFOR — Ankara

KONFOR PALAS
ANKARA'NIN
ENİYİ, EN KONFORLU OTELI

- ★ HER ODADA AKAR SICAK, SOĞUK SU.
- ★ BÜTÜN ODALARDA TELEFON
- ★ BANYOLU, BANYOSUZ ODALAR
- Hususi Salonlu, Banyolu ve
katta Umumi bir Salon Kalı

İstediği Yer : Türkiye Matbaacılık ve Gazetecilik A. O. - Teşvikiye

EKOIQ'nun 7. sayısında, Yeşil Türkiye Orman Mühendisleri Muavineri Cemiyeti'nin 1951 yılında çıkarmaya başladığı "Yeşil Türkiye" gazetesinden bahsetmiştik. Bu sayıda da bu gazetenin öncülü olarak kabul edebileceğimiz Yeşil Türkiye dergisini ele alıyoruz.

Yazı: Barış Gençler BAYKAN, Bahçeşehir Üniversitesi/BETAM Araştırma Görevlisi
Fotoğraflar: Özgür GÜVENÇ

Tarihten

Yeşil Türkiye 1950-1951 yılları arasında 12 sayı yayınlanmış ve bu 12 sayıdan oluşan 1. cilt bugün bizlere kadar ulaşabilmiş. Dergi, Ankara'da Türkiye Matbaacılık ve Gazetecilik A.O. Yeni Matbaası'nda basılmış. Her sayının fiyatı 30 kuruş, 12 sayılıklı 1. cilt 350 kuruş değerinde. Derginin yazı işlerini Dr. İhsan Yurd fiilen idare ederken sahibiyse orman muavini, hukukçu ve şair Kerim Yund'dur (1912-1997). Doğa ve ağaç konuları üzerine derlemeleri, hikâye ve şiir kitapları olan Kerim Yund'un yayınladığı başlıca eserler şunlar: Ağaç-Orman Üzerine Atasözleri ve Açıklamaları (1944), Prehistorik ve İlk Çağlarda Türklerde Ağaç Medeniyeti (1947), Çocuklara Tabiat Hikâyeleri (1948), Çam Kese Böceği (1952), İçel'den Yapraklar (1954), Türkiye Orman Umum Müdürleri Albümü (1959), Ormancılıkla İlgili Atasözleri, Deyimler, Dilekler, Mecazlar (1966). Yeşil Türkiye, Yund'un bireysel çabalarıyla çıkıyor ve dergide ele alınan konuların uzmanlarından da destek alıyor. Dergide, makale, fıkra, hikâye, şiir, karikatür ve bulmaca gibi çeşitli türlere yer verilmiş. 12 sayıya yayınlanan bazı yazı başlıkları ise şöyle: İçme suyu ve düşüncelerimiz, Ağaç yetiştirme kooperatifleri, Nüfus meselesi, Tabiat isyanlarını yatıştırma, Sıtma ve çeltik, Deniz ve denizci, Orman yangınları, Bahar çiçekleri, Plansız köycülük yerine planlı köycülük. Derginin okuyucularının çoğunlukla öğretmen, öğrenci, hukukçu ve ormancı olduğunu öğreniyoruz.

Yeşil Türkiye İdeali

Yeşil Türkiye her ne kadar bir yayın adı olsa da her şeyden önce ormancıların bir ideali olarak öne çıkıyor. Türkiye'nin kalkınması için hayatın her alanında modern yöntemlerin kullanılması ve bunları yaparken de orman

“Muradımız yalnız şehir ve kasabalarımızda park ve bahçe yeşillikleri görmek değil, memleketin kültür arazisi ve mera olmayan topraklarının baştan başa ormanla örtüldüğünü, yurdun iskan, tarım ve iktisat alanlarının emniyet altına alındığını görmektir”

varlıklarının korunması ve geliştirilmesi hedefi dergide sıkça işleniyor. İlk sayıda Faruk Şeker imzalı yazıda amaçlar şöyle tanımlanıyor. “Muradımız yalnız şehir ve kasabalarımızda park ve bahçe yeşillikleri görmek değil, memleketin kültür arazisi ve mera olmayan topraklarının baştan başa ormanla örtüldüğünü, yurdun iskan, tarım ve iktisat alanlarının emniyet altına alındığını görmektir.” Muhtemelen Kerim Yund tarafından yazılan başyazıda, Yeşil Türkiye ülküsüne ulaşmak için dergide ele alınacak konularsa şöyle sıralanıyor: “Yol işimiz, mülkiyet meselemiz, sağlık ve nüfus

durumumuz, iskân davamız, su düşüncemiz, bitki ve hayvan yetiştirme anlayışımız, ağaçlandırma ülkümüz, hukuk hayatımız, ekonomik kalkınmamız, maliye sistemimiz, eğitim anlayışımız, turizm ve bayındırlık.” 1950'nin ekonomik ve sosyal göstergelerine baktığımızda 21 milyon nüfusun yüzde 75'inin kırsal alanda yaşadığını, ortalama yaşam süresinin 44 yıl olduğu, kişi başı milli gelirin 166 dolar, okuma yazma oranının yüzde 33, GSYH içinde ta-

rının yüzde 45 ve sanayinin yüzde 10 payı olduğunu görüyoruz (bkz. www.ceterisparibus.net).

1950'lerin sanayileşmeye bağlı çevre sorunlarının henüz ortaya çıkmadığı bir dönem olduğunu söyleyebiliriz. Yeşil Türkiye'yi çıkaran kadroların eğitimleri ve meslekleri doğrultusunda çevre algıları, orman varlıkları ve ormansızlaşmanın yarattığı çevre sorunlarıyla sınırlı. 1988'de kurulan Yeşiller Partisi ilk genel başkanı Celal Ertuğ'un "Yeşilden Griye Adım Adım Türkiye; Türkiye'deki İlk Çevre Kirlenme Haritası ve Ekolojik Denge Bozukluğu Raporu" adlı kitabında, 1950'lerde Başbakanlık hekimiyken Başbakan Adnan Menderes ile hava kirliliği üzerine diyalogunda o dönemde çevre sorunlarına bakışın ipuçlarını görebiliriz: "Bir karşılaşmamızda Adnan Menderes, kendine özgü zarafetiyle 'Doktor beyefendi, Ankara'yı bırakıp başka bir yere göç etmemizi öneriyorsunuz sanırım. Hava kirlenmesi de ne demek, hava çamaşır mıdır ki kirlensin' diye bana sitem etmişti."

Tabiat İsyanlarını Yatıştırma

Yeşil Türkiye'de çevre sorunları genellikle "tabiat isyanları" olarak adlandırılıyor. 12 sayıda ele alınan veya değinilenlerden başlıcaları şöyle: Kıtliklar, kuraklıklar, seller, bataklıklar, toprak kayması, su taşkınları ve ormansızlaşma. Örneğin seller ormansızlaşmanın kötü bir akıbeti olarak ele alınıyor. 5 Mart 1950'de Porsuk Çayı'nın taşması sonucu Eskişehir'de meydana gelen sel felaketinde 2500 ev yıkılmış, 50 bin kişi evsiz kalmış ve felaketzedele Marshall Planı'ndan yardım gelmiş. Ertesi ay dergide konuyla ilgili çıkan

Prof. Dr. Yavuz Abadan imzalı yazıda ormansızlaşmanın yanısıra plansız şehirciliğin de böyle bir felakete davetiye çıkarttığı görüşü savunuluyor: "Bütün hemşehrilerimiz bilirler ki, Eskişehir otuz yıldan beri plansızlığın, keyfi ve usulsüz inşaatın kurbanıdır."

Derginin bazı sayıları için özel dosyalar da hazırlanmış. 6. sayı Toprak Bayramı'na, daha doğrusu 11 Haziran 1945'te kabul edilen Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu'nun 5. yıldönümüne ayrılmış. Bu sayının kapağında dönemin Cumhurbaşkanı Celal Bayar'a da yer verilmiş. Bu kanunun "toprağı yurt yapacağı" belirtilen başyazı Bayar'a selam ederek bitirilmiş: "Aziz çiftçimizin, aziz halkımızın toprak hakkını hızla elde etmesi yolunda gereken imkanları vermelerini büyüklerimizden bu bayram dolayısıyla diler, toprak adamını saygı ile selamlarız." 7. sayı ise Deniz Bayramı'na, diğer bir deyişle Türkiye'de Kabotaj Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile kutlanan Kabotaj Bayramı'na ayrılmış. Bu sayıda Prof. Dr. Faik Yamanus'un 17 Mayıs 1950'de Ulus gazetesinde yayınla-

"Öz Yurdumun Bağrında Fıskırınca Ağaçlar"

Ağaçsız ilerleme, gerileme sayılır, Göklere ermek için yerde yeşil yapmalı. İlerleme güneşi ağaçlıktan hız alır, Bir başıma demektir, en ufak söğüt dalı.

Ne yokluktan iz kalır, ne sıkıntı duyulur, Sularımız çoğalır, tarlamız bitek olur. Öz yurdumun bağrında fıskırınca ağaçlar, Sevinçlidir işçiler, gürbüzleşir her çocuk Ülkenin her yerinde bir yeniliktir başlar, Zenginimiz çoğalır, yurttan kaçır yoksulluk. Ne yoksulluktan iz kalır, ne sıkıntı duyulur, Sularımız çoğalır, tarlamız bitek olur.

Kerim Yund

nan "Modern Balıkçılığa Doğru" yazısı aynen kullanılmış. Yazı modern balıkçılığın ilkelerini şöyle tanımlıyor: "İnsan kuvvetleri yerine buharlı ve motorlu balıkçılık gemilerini, bunların teçhizatını, frigorifik tesisatını, havi seri nakil vasıtalarını sağlamak ve balıkçılığı teşvik eden ve koruyan talimat ve nizamet vazetmektedir." Yazı-

Tarihten

dan 1950 Türkiye'si'nde 35 bin ton balık avlandığını ve BM Gıda ve Tarım Örgütü'nün Türkiye'nin yıllık potansiyelini 300 bin ton olarak değerlendirdiğini öğreniyoruz. Diğer yandan TÜİK'in 2010 yılı verilerine bakarsak yıllık 400 bin ton balık avlandığını görüyoruz ama bugün yeni ekolojik ve ekonomik sorunlarla karşı karşıyayız.

Sekizinci sayıdaysa orman yangınları ele alınmış ve ABD'den örnekler verilerek uçakların ve telsizlerin yangın söndürmede nasıl kullanıldığı anlatılmış. "Bugün Türk ormanları kadar Türk ormancuları da haraptır" başlığıyla verilen yazıda derginin okuyucularından gelen mektuplarda ormancılığa ait yazılara daha çok yer verilmesi talebini göz önüne alarak 7. sayıdan itibaren 2. sayfada "Ormancının Sesi" başlığı altında bir bülten yayınlanmaya başladığı bildiriliyor.

Şimdi Reklamlar!

Dergide dikkatimizi çeken bir bölüm de reklamlar. Düzenli olarak her sayıda Ziraat Bankası'nın ve Ankara Konfor Palas Otel'i'nin ilanları var. Asıl göze batansa DDT içeren Dedetil ve Diosit reklamları. Bildiğiniz gibi DDT (Dikloro Difenol Trikloroethan) güçlü bir böcek ilacıdır ve 1939 yılından Rachel Carson'un 1962'de yayınlanan "Silent Spring" (Sessiz Bahar) kitabına kadar birçok ülkede insan ve doğa sağlığına zararı bilinmeden kullanılmıştır. "Sessiz Bahar"ın -modern çevre hareketini başlatan kitaplar ara-

sında sayılır- ardından DDT Amerika'da 1972 yılında yasaklanmış ve Türkiye'de ancak 1983 yılında kullanımına son verilmiştir. Şüphesiz Dünya Sağlık Örgütü tarafından bile önerilen ve özellikle sıtmayla mücadelede kullanılan DDT ve türevlerinin 1950'de bir dergi reklamında yer alması garip değil. Bu noktaya değinmekteki amacımız yıllar içindeki değişimin yönünü vurgulamak.

Yeşil Türkiye dergisi ne yazık ki uzun soluklu bir yayın olamıyor. 1 yılda çıkan 12 sayının ardından okurlara veda ediyor. Dergininin kapandığı dönemde 7. sayıda bahsettiğimiz Yeşil Türkiye Cemiyeti kuruluyor ve onun yayın organı olan Yeşil Türkiye gazetesi çıkıyor. Derginin ilk 11 sayının aksine Yeşil Türkiyeciler imzası taşıyan son başyazısının başlığı "Felek Utansın". Abone ve bayi satışlarının azlığı, özel ve tüzel desteklerin yetersizliği ve vergiler... Ne dersiniz, bir yayını yaşatma konusunda 61 yılda çok şey değişmiş mi? ○

Dedetil - Diosit

Sivrisinek, karasinek, pire, bit, tahtakurusu ve bunlara benzer bütün haşerelerden kurtulmak için en kıymetli DDT müstahzarları: Dedetil (%10 DDT mahlulü 250 ve 500 cclik şişelerde / Diosit (%10 DDT ihtiva eden müeesir toz.)

"Kapatıyoruz; Felek Utansın" (Sayı 12)

"Yeşil Türkiye'nin ikinci cildini çıkaramıyoruz. Bunun çeşitli sebepleri var. Birincisi yukarıda belirttiğimiz abonelerimizden ve bayilerden henüz bir karşılık alamamış bulunmamız. İkincisi helal olsun şahsi emek ve fedakarlığımızı kendimizi tüketircesine harcadığımız derginin sermayeye bin beş yüz lira vereceklidir. Önümüzdeki yıllar için bir o kadar sermaye koymak imkanını şimdilik elde

etmiş değiliz. Yurd için yararlı neşriyatı korumak maksadiyle bütçelerine ödenek koyan Özel ve Tüzel kurumların hiç birinden faydalanamadık. Aksine Yeşil Türkiye'ciler mahkemeye verildi, dergi zarar ettiği halde vergiye tabi tutuldu. Buna rağmen sayın okuyucularımıza bu acıları bildirmeden her sayıda daha olgun, daha güzel bir dergi vermek için çalıştık."

Rafahın Anahtarları

enerji
ve çevre
ei ele

31. ENERJİ VERİMLİLİĞİ HAFTASI

3. ULUSAL ENERJİ VERİMLİLİĞİ FORUMU VE FUARI

12-13 OCAK 2012
WOW Convention Center İstanbul - Türkiye

3 . U E V F O D A K K O N U L A R I

- İllerde Enerji Verimliliği
- Enerji ve Çevre Teknolojileri
- Karbon Ticareti
- Binalarda Enerji Verimliliği
- Enerji Verimliliği Ürün Teknolojileri

- Sanayi ve Enerji Çevrim Sektörü
- Ulaşım ve Şehir Planlama
- Yerinden Üretim ve Yenilenebilir Enerjiler
- Atık Teknolojileri
- İklim Değişikliği ve Enerji Verimliliği
- Aydınlatma ve LED Teknolojileri

Özet Onayı : 18/11/2011
Tam Metinli Bildirilerin Gönderimi : 09/12/2011

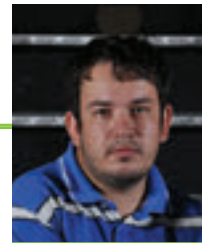
www.uevf.com.tr

Düzenleyenler

Organizasyon

Balkan TALU

Fransa ya da Nükleerin Hakkı Kaçtır?

12 Eylül 2011 sabah saatlerinde yüreğimiz gene hop etti. Hayır, memlekette ya da başka bir yerde bir darbe ya da intihar saldırısı olmamıştı bu sefer ama Fransa'nın güneyinde bulunan Marcoule Nükleer Tesisinde büyük bir patlama meydana gelmişti. Santralde çalışan işçilerden biri olay sırasında hayatını kaybetti, dört kişi ciddi şekilde yaralandı. Ajanslar, Fransa borsası CAC 40'ın yüzde 5 değer kaybederek büyük bir sarsıntı geçirdiğini duyuyordu. Patlamanın bulunduğu bölge bir atık depolama sahasıydı. Kazanın yaşandığı fırında reaktör yoktu; nükleer silah yapımında kullanılan plütonyum dönüştürülerek MOX yakıtı elde ediliyordu. Kazadan sonra çekirdekte bir sorun çıkmamıştı; bu yüzden olası bir felaket durumu engellenebilmişti.

Aradan zaman geçtikçe kazanın sebebi daha iyi anlaşıldı. Kaza tam da testteki eritme fırını tekrar çalıştırıldığı anda meydana gelmişti. Nitekim fırın bir hafta önce de arıza yapmıştı. İlk etapta sorunun kızgın metalin suyla temasından kaynaklandığı ya da kimyasal bir tepkimenin yangın çıkardığı düşünülmüştü ama Le Figaro'nun haberine göre, 1500 dereceyi görmüş olan metal bir türlü erimeyince çaresiz kalan işçi ergimekte olan madeni levye ile parçalamaya çalışmıştı. Ana kütlede kopup sıçrayan eriyik metal de patlamaya sebep olmuştu. Allahtan parçalanmaya çalışılan metalin radyoaktivite seviyesi düştü ve büyük bir nükleer felaket meydana gelmedi.

Fransa'nın Enerjisinin Yüzde 75'i Nükleerden

Fransa, meşhur 1974 petrol krizinden beri enerji politikalarını nükleer üzerine inşa etmiş durumda. 58 nükleer reaktörün faaliyet yürüttüğü Fransa bu

gün de hâlâ enerji ihtiyacının yüzde 75'ini nükleerden karşılıyor. Ülkenin toplam enerji üretiminin yüzde 90'ı da nükleerden ve hidroelektrikten sağlanıyor. Fransa ayrıca ürettiği elektriğin yarısını yurtdışına ihraç ediyor. Üretilen elektriğin yüzde 17'sinin yakıtı geri dönüştürülmüş nükleer yakıttan elde ediliyor ve nükleer reaktör ve yakıtlar ülke ihracatında en önemli kalemler arasında anılıyor. Son Fukuşima faciası sonrası, Almanya ve İsviçre başta olmak üzere, birçok ülke nükleerin geleceğini ciddi biçimde sorgularken, Fransa -biraz da mevcut yatırım büyüklüğü nedeniyle- nükleer konusundaki ısrarını şu anda da sürdürüyor ve ülkesindeki ilk üçüncü nesil santralın inşaatına devam ediyor. Üstelik ikincisi de yolda. Son Marcoule kazasının yürekleri bu kadar hoplatma sebeplerinden biri de bu.

İşin bir başka dikkat çekici tarafıysa, Fransa'nın, nükleere soğuk bakan çevreler tarafından bile güvenlik düzeyi nedeniyle hakkı teslim ediliyordu. Gerçi 23 Temmuz 2008 tarihinde, bu sefer de Avignon bölgesinde bulunan Tricastin Nükleer Santralı'nda bir kaza yaşanmıştı. Dört reaktörün bulunduğu Tricastin'de Fransa Elektrik Ku-

Fransa'nın Marcoule Nükleer Santralı'nda meydana gelen kazanın haberi sanal alemde bir görüldü, bir kayboldu. Halbuki büyük bir felaket ucuz atlatılmıştı Üstelik bir nükleer mit daha çökmüş oldu: Çünkü bu kaza, nükleer siciline gıptayla bakılan Fransa'nın son üç senedeki üçüncü kazası olarak kayıtlara geçti.

rumu (EDF) çalışanları boru hattından dışarı sızmış olan nükleer partiküllere maruz kalmıştı. Yani Fransa'nın güvenlik sicilinin öyle düşündüğümüz kadar temiz olmadığını da hatırlatmış oldu bu kaza bize...

Santralların Güvenliği Sınırırken

Büyük ihtimalle ardı ardına gelen kazalar ve dünyada nükleer tehlikeye karşı giderek artan kuşkucu bakışlar nedeniyle, EDF bu yılın Nisan ayında ülkede bulunan 58 nükleer santralın tamamının ne kadar güvenli olduğuyula ilgili bir araştırma yapacağı açıklanmıştı. Santralların, deprem, sel felaket, güç kaybı gibi değişkenlere verdiği tepki test edilecek, ona göre gerekirse ek önlemler alınacaktı. EDF bu açıklamayı Nisan ayında yaptı, Marcoule kazası Eylül ayında gerçekleşti. EDF bu güvenlik projesinin hangi fazında henüz bilmiyoruz. Bu arada tırnaklarımızı yemeye de devam ediyoruz. Endişemizin tek sebebi güç kaybı ve test kelimelerinin aklımıza Çernobil'i getirmesi değil. Bizim daha önce yayınladığımız nükleer dosyasında da belirttiğimiz üzere, sorunuz gene şeffaflık. Marcoule kazası gerçekleştiikten sonra BBC'nin Çevre Bürosu Şefi Richard Black de Fransa'nın öyle çok da parlak bir şeffaflık CV'sine sahip olmadığından dem vuruyor. Öte yandan bu sorunun sadece Fransa'ya özgü olmadığını hepimiz biliyoruz. Fransa'yı özgün kılsa, ülkede Marcoule harici 57 nükleer santral daha bulunması ve nükleerden vazgeçmeye pek de niyetinin olması. Bizim sorduğumuz soru ise sadece şu: Bu kadar gıptayla bakılan bir ülkede üç senede üç kaza sayabiliyorsa, "kedidir kedi" midir, yoksa Allah'ın hakkı üç müdür?

CHARLENE LI 2010 yılında Fast Company tarafından seçilen iş dünyasındaki en etkin **100 insandan biri...**

Sosyal medyayı benimseyerek kuruluşlarını dönüştüren ve onların daha etkili, daha kararlı ve çok daha kârlı olmalarını sağlayabilen liderlerin ve ekiplerin öyküsü.

DAN ARIELY

"Akıldışı Ama Öngörülebilir"ın yazarı

Görmezden geldiğiniz gerçekleri tahmin edemeyeceğiniz kadar zekice yollarla gösteren Dan Ariely, çok konuşulacak ikinci kitabıyla tekrar karşınızda. Farklı hipotezler ve makul mekanizmalar keşfetmek için doğru yerdesiniz.

www.optimistkitap.com
www.iskitaplari.com

Spor

Formula 1'e KERS'ten Bir Bakış

Yazı: Erdal ÇİFTÇİ

Ulaşımın küresel ısınmaya katkısını konuşmaya gerek var mı? Eğer otomobilleri sorgu sandalyesine oturacaksak, ki oturmaktan başka çare görünmüyor, doğal olarak otomotiv sanayiinin gözbebeği olan Formula 1'i de hesaba katmamız gerekiyor. Milyonlarca seyirciyi pistlere ve ekranlara çeken, milyarlarca doların döndüğü sportif bir mecla olmasının yanı sıra Formula 1, hem otomo-

tiv sanayiinin en önemli simgelerinden biri, hem de otomobil firmalarının ARGE süreçlerinin inovasyonlarını test ettikleri en kritik alan. Öyleyse ilk önce neden bahsettiğimizi bir somutlayalım: Formula 1'de, atmosferik basınçla çalışan 2400 cc motorlara sahip araçlar yarışıyor ve yaklaşık 750 beygirlik bir güce sahipler. Kimi pistlerde saatte 330 km hıza ulaşabiliyorlar; virajlarda ise birkaç saniyede saatte 100

km hıza frenleyerek erişebiliyorlar. Muazzam bir güce sahip bu otomobiller aerodinamik olarak da neredeyse kusursuzlar. Dünyanın en iyi mühendislerinin ve araç tasarımcılarının yer aldığı bu dünyada, pit alanından 2 ya da 3 salise kazanabilmek için, bijon anahtarlarının tasarımı için bile ayrı bir ekip bulunuyor.

Neden bahsettiğimizi basitçe özetledikten sonra bir de kısa bir tarihçe

Formula 1'in dünyanın en kirli spor etkinliklerinden biri olduğunu iddia etseniz, size kimse kolay kolay karşı çıkamaz herhalde. Ancak her yıl milyonlarca kişiyi kendisine çeken bu etkinliğin, otomotiv endüstrisinin önemli test alanlarından biri olduğunu unutmamak ve gelişmeleri yakından takip etmeyi bırakmamak da gerekiyor çünkü buradaki gelişmeler bir süre sonra sokaklarımıza da yansıyor. Aynı KERS*teki gibi...

**KERS: Kinetic Energy Recovery System*

verelim. Organizasyonun kökeni 1920 ve 1930'larda yapılan Avrupa Grand Prix motor yarışlarına kadar dayansa da ilk resmi Formula 1 etkinliği 1950 yılında gerçekleştirildi. Formula 1'in endüstriyel bir hale gelmesi ve ciddi bir seyirci potansiyeline sahip olmasıyla 90'lar itibarıyla başladı denebilir. Benzin kokan ve üzerlerine yağ bulmuş teknisyenler bu dönemden sonra pek görülmemeye başladı.

2000'li yıllardan sonrası teknolojinin daha yoğun kullanıldığı, mekanik bir spordan öte elektronik ve aerodinamik aksamın belirginleştiği bir dönem başladı. Verimlilik, çevreye duyarlılık ve yol otomobillerinde aynı teknolojilerin kullanılabilme şansı, şimdi kullandığımız yakıt ve yağ bileşenlerinden vites kontrol ünitelerine, lastiklere ve daha birçok yeniliğe vesile oldu.

Güç KERS'ten Gelir

Formula 1 her zaman bir test alanıydı fakat yeni dönemde bu ARGE çalışmaları sadece sürati değil, verimlilik ve çevre sorunlarını da hesaba katmak zorundaydı. Rüzgâr gibi giden otomobillerin kaderi artık sadece hız kadraniyla belirlenmeyecek gibi; benzin depolarından başlayarak artık her şey bir de "sürdürülebilirlik çerçevesinden" ele alınıyor. Tabii bu "uyanış-

Spor

Köln'deki Nürburgring pisti kaderi, yerel meclisin çevreyle ilgili kararına bağlı...

Motor sporlarının kutsal arenasındaki savaşçıların zayıflamasını engelleyecek ekstra güç, frenlerden gelen gücü depolayan KERS birimlerinden ödünç alınacak.

ta" sadece otomotiv sektörünün içsel aydınlanması rol oynamadı. Ulusal ya da yerel ölçekteki kamu yöneticilerinin giderek artan çevresel kaygıları, kimi zaman yarışlara izin verme konusunda tereddüte düşmelerine bile neden oldu. Açıkçası, Avrupa dışındaki yarışların bu kadar fazla olmasında etkenlerden birinin de bu çevreci baskı olduğu sık sık konuşuluyor. Sözgelimi gelecek yıl Köln yakınlarındaki Nürburgring pistinde yarış olmama olasılığı var, çünkü yerel meclis Formula 1'in "sürdürülebilir yaşam formuna uygunluğunu ve çevreye verdiği ses ve kimyasal zararları" değerlendireceğini ilan etti. Dünyanın Batı dışı coğrafyalarında -şimdilik- "Avrupa standartlarında" çevreci politikaların kurumsallaşmamasının ve sivil toplum baskısının yokluğunun, yeni pist yapımlarında büyük kolaylık sağladığı biliniyor.

Tabii hem Formula 1 yönetiminin hem de milyarlarca dolarlık yatırımlara imza atan otomotiv firmalarının elleri de boş durmuyor; bu sürece kendilerini adapte etmek için büyük bir gayret sarf ediyorlar. Bunların kimisi, birçok sektörde yaşananlar gibi göz boyama olabilir ama bazı firmalar için, Formula 1, düşük karbonlu ekonomi çağının motorlu araçlarına geçişte yine önemli bir test alanı olacak. Tam da bu bağlamda FIA (Dünya Otomobil Sporları Federasyonu) ve

Takımlar Konseyi 2009 yılında son derece önemli bir yeniliği kamuoyuyla paylaştılar: KERS'i (Kinetic Energy Recovery System) tanıttılar. Enerjinin geri dönüşümü diyebileceğimiz bu sistemde, fren esnasında ortaya çıkan ısı enerjisi bir elektrikli motor sayesinde tekerleklere aktarılıyor. Bu sistem otomobile ortalama 80 beygir güç daha kazandırarak, 750 beygire düşürülen otomobillerin 830 beygirlik bir güce sahip olmasını sağlıyor. Fakat sistemle ilgili bazı sorunlar da yaşanmadı değil. Tabii ki tüm takımlar KERS kullanmaktan memnun kalmadı. Akülerin ekstra ağırlığı, elektrik sisteminde yaşanan sorunlar ve harcanan paralar bu yeni teknolojinin verimliliğinin sorgulanmasına neden oldu. BMW ve Renault takımları bu teknolojiyi desteklerken Mercedes, pek de verimli çalıştıramadığı sistemi eleştirmeye başladı. Mühendislik alanında devrim diyebileceğimiz bu sistemin 2010 sezonunda kullanılmaması kararlaştırıldı ancak FIA'nın 2010 yılı ortasındaki baskısıyla 2011 sezonunda KERS geri geldi. DRS (Aktif Arka Kanat Sistemi) ile uygulanarak, -motor hacimleri sınırlandırılan ve motor teknolojileri alanında pek çalışma yapamayan- takımlara, rekabet için yeni bir çalışma alanı yaratılmış oldu. Takımlar KERS ve DRS'yi kullanarak, bu sene rekor seviyede yarış içi geçiş sağladılar.

Motor Küçülür Ama Güç Azalmaz

Bu sezon uygulamalardan memnun olan ve çevreci politikaları devam ettirmek isteyen FIA, 2014 için daha radikal kararlar aldı ve kimi takımların itirazına rağmen, 1,6 litre turbo baskıncı araçların kullanılacağına açıkladı.

2007 yılında Honda takımı, "Earth Car" (Dünya Arabası) adını verdiği aracının üzerini dünya resmiyle kaplayarak çevreci politikalara dikkat çekmeye çalışsa da, başta Greenpeace'ten olmak üzere eleştirilerden nasibini aldı.

dı. Özellikle F1 fanlarının bu durumdan hayal kırıklığına uğradığı söylenebilir, çünkü daha az motor hacmi daha az güç demektir. Motor sporlarının kutsal arenasındaki savaşçıların zayıflamasını engelleyecek ekstra gücüne KERS'ten ödünç alınmasına karar verildi. Şimdikiğin neredeyse iki katı, yani 150 beygir güç üretecek ünitelerin kurulacağı-

nın söylenmesi, F1 fanlarının galeyasını bir parça da olsa yatıştırmış gibi. Bu durumu Cosworth Motor'dan Mark Gallagher şöyle değerlendiriyor: "... sınırlandırılan yakıt akışı, üreticileri çok daha randımanlı motorlar üretmeye zorlayacak ve eninde sonunda binek otomobillere de uygulanacak olan turboşarj ve KERS teknolojilerinde de istikrarlı bir gelişme yaşanacak."

Durum da aynıyle vaki: BMW, Mercedes ve Renault, yol araçlarında 2012'den itibaren KERS'i kullanmak için projeler ürettiklerini çoktan açıkladılar. Bu konuda BMW'nin konsept otomobili i8 ise görücüye çıktı bile. Sonuç olarak, çevre ve sürdürülebilirlik, otomotivin kutsal mekanı F1'e de bir şekilde sirayet etmiş durumda. Sarı siyahlı damalı bayrak, yeşile mi dönüyor ne? ○

Kısa Kısa

Dünya Gıda Örgütü, hazırladığı bir raporda, yılda yaklaşık 10 milyon insanın açlık ve yetersiz beslenmeden dolayı öldüğü tahmininde bulundu. Örgütün verilerine göre, yaklaşık 1 milyar insan açlık çekiyor, ancak dünya çapında üretilen gıdaların üçte biri çöpe gidiyor.

ABD'nin Teksas eyaleti Austin bölgesi yakınlarındaki büyük orman yangınları can aldı. Binden fazla ev kullanılamaz hale geldi. Eyalette son 10 ayda, 14 bin kilometrekare büyüklüğündeki Connecticut kadar bir alan kül oldu.

Japonya'yı deprem, tsunami ve nükleer facialarından sonra Talas tayfunu vurdu. 100'e yakın kişi hayatını kaybetti.

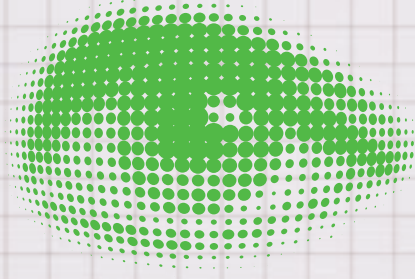
Fransa'da, 1986 yılında meydana gelen Çernobil nükleer santral kazasının ardından dönemin kanser mağdurlarının gerekli önlemleri almadıkları gerekçesiyle Fransız yetkililere karşı açtığı dava, takipsizlik kararıyla sonuçlandı.

Kanserle ilgili araştırmalar yürüten Dünya Kanser Araştırmaları Fonu, son on yılda dünya çapında kanser vakalarının sayısının yüzde 20 oranında arttığını açıkladı. Son araştırmalara göre her yıl 12 milyon yeni kanser tanısı konuluyor.

Van Gölü'ndeki dört adadan en büyüğü olan Adır Adası'nda yaşanan kuş ölümleriyle ilgili incelemelerde, kuş gripine rastlanmadı. Yüzcüncü Yıl Üniversitesi öğretim üyeleri tarafından yapılan analizlere göre kuşlar, parazitler ve bakteriyolojik nedenlerden öldü.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Avustralya'da yapılacak dünyanın en önemli güneş arabaları yarışında Türkiye'yi temsil edecek güneş enerjisiyle çalışan Socrat'ı (Solar Car Racing Team) inceledi. Başbakan, kendisinin aracı kul-

Gözümüzden

Kaçmayanlar

Her gün ajanslardan akan yüzlerce haberin arasında kaybolan onlarca çevre haberini, tarihin çöp tenekesinden birinin kurtarması gerekiyordu. Bu “geri dönüşüm işlemi”, bizim için Açık Radyo haber ekibinden Gözde İVGİN üstlendi.

Derleyen: Gözde İVGİN

lanmak isteyip istemediğinin sorulması üzerine, kokpitin küçük olduğunu belirterek, sığmayacağını söyledi.

Orman Genel Müdürlüğü, bu yıl çıkan orman yangınlarında 2 bin 359 hektarlık alanın yandığını açıkladı. Verilere göre, bu alanın yaklaşık yarısı ihmal nedeniyle yandı. Bu yıl en fazla yangın Ege Bölgesi'nde çıkarken, yüzden fazla yangının kasıtlı olarak çıkarıldığı belirtildi.

Son olarak İrene kasırgasının 40 kişinin ölümüne yol açtığı ABD'de Lee kasırgası da korkuttu. Pennsylvania eyaletinde Susquehann Nehri kıyısında yaşayan 100 bin'den fazla kişi tahliye edildi.

Kayseri'de topladıkları toplam 288 kilo ağırlığındaki kurbağaları meyve kasaları içinde kaçırmak isterken yakalanan 5 kişi hakkında yasal işlem yapıldı. Kurbağalar yeniden doğaya bırakıldı.

Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu, hidroelektrik santrallerin tüm dünyada “en temiz ve en yenilenebilir” enerji kaynağı olduğunu savundu. Santrallerin söylenenin aksine çevreye faydasının bulunduğunu kaydeden Eroğlu, Hasankeyf ilçesini Dünya Doğa ve Kültür Mirası Listesi'ne almak isteyen UNESCO'yu da “işin fiyakasında” olmakla suçladı.

Tayland'da polis, bir kamyonunda ele geçirilen ve nesli tükenme tehdidi altında olan yaklaşık 100 pangolini yenmekten kurtardı. Pangolinlerin, Malezya ve Endonezya'dan kaçırılıp, çeşitli hastalıklara iyi geldiğine inanıldığı için talep gördüğü Vietnam ya da Çin'e götürüldüğü düşünülüyor. Pullu memeliler familyasından olan, dişsiz karıncayıyen pangolinler, Asya, Afrika ve bazı okyanus adalarında yaşıyor.

Savaş zamanında yerleştirilen kara

mayınları insanların yanı sıra doğal yaşamdaki hayvanlara da zarar veriyor. Myanmar'ın Kayin eyaletinde meydana gelen son olayda mayına basan bir fil, kara mayınlarının en son kurbanı oldu. Fil, Tayland'da ameliyat edildi. 1993 yılından beri fillere ameliyat yapılan hastanede, Pa Hae Po adındaki file başarılı bir ameliyat yapıldığı açıklandı.

Nesli tehdit altında olan kara akbabalara yönelik yürütülen çalışmada, Sündiken Dağları'nda 46 çiftle Türkiye'nin en büyük kara akbaba kolonisi tespit edildi.

Nesli tükenme tehlikesi altındaki Akdeniz foklarının Kuzeydoğu Akdeniz'de sayıları artıyor. Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Deniz Bilimleri Enstitüsü'nden bilim adamlarının "Akdeniz Foku İzleme Projesi" kapsamında elde ettikleri bulgulara göre fokların sayısı giderek artıyor.

Ağrı Dağı eteklerine endemik bitkilerin de yer alacağı, Türkiye'nin ve bölgenin en büyük botanik parkı ve hayvanat bahçesi kuruluyor. Iğdır Üniversitesi'ne bağlı çalışmalarını yürüten Ağrı Dağı Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından hazırlıkları yapılan proje kapsamında 3 bin dekarlık alana yayılacak botanik parkı ve hayvanat bahçesinde, nesli tükenmekte olan veya tehlike altındaki hayvanların koruma altına alınması öngörülüyor. Yaklaşık 4 milyon TL'ye mal olacak proje için "Nuh'un Gemisi"nden esinlenilmiş.

Denizli'nin Çardak ilçesi ile Afyon sınırları içinde bulunan Acıgöl'de bilinçsiz yapılaşma ve kuraklık nedeniyle yıllardır sürüler halinde bulunan flamingoların artık hiç görülmediği bildirildi. Pamukkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Raşit Urhan, 6 yıllık bir çalışma sonucu

Acıgöl'de 16 takımdan 20 familyaya ait 176 kuş türü yaşadığını tespit ettiklerini ancak flamingoların artık görülmediğini söyledi.

Pakistan, yaklaşık altı haftadır süren şiddetli muson yağmurlarının etkisi altında... Seller yüzünden 300'ü aşkın kişi hayatını kaybetti, yüz binlerce kişi evsiz kaldı.

Japonya'da Fukuşima nükleer santralının yol açtığı nükleer felaketin ardından, nükleer enerji karşıtı gösteriler hız kazanıyor. Başkent Tokyo'da toplanan 60 bin kişi, nükleer enerjiye son verilmesi için gösteri düzenledi. Japon hükümeti ise nükleer santralların güvenlik kontrollerinin tamamlanmasından sonra tekrar faaliyete geçmesi konusunda ısrarlı.

Güney Ege ve Akdeniz'de yoğun av nedeniyle popülasyonlarında son yıllarda azalma görülen mavi yengeçlerin sayısının, Kuzey Ege'de gün geçtikçe arttığı bildirildi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sezginer Tunçer, mavi yengeçlerin arttığı sularda fiziko-kimyasal değerler ile diğer canlıların durumunun ivedilikle incelenmesi gerektiğini kaydetti.

Kütahya'nın Tavşanlı ilçesinde siyanür barajı çöken Eti Gümüş Fabrikası'na, İl Çevre Kurulu, toplam 5 milyon lira ceza kesti. Kurul ayrıca, dört siyanür havuzunun kapatılmasına karar verdi.

Çin'de bir aydır süren aşırı yağışlar nedeniyle meydana gelen seller 100'e yakın kişinin ölümüne yol açtı.

Sinop'un Gerze ilçesinin Yaykıl Köyü'ne kurulması planlanan termik santrala karşı bölgede yaşayan köylüler ve çevreciler mücadele ediyor. Eylül ayı boyunca çeşitli eylemler düzenleyen köylü-

lere güvenlik güçleri sert müdahale etti, gözaltılar ve tutuklamalar oldu.

Trabzon'un Çaykara ilçesinde Solaklı deresine hidroelektrik santral inşası girişimi, mahkemenin yürütmeyi durdurma kararına rağmen devam ediyor. Duruma tepki gösteren yöre sakinleri, çalışmalarını engellemek isteyince olaylar çıktı. Köylüler ve santral çalışanları arasındaki kavgaya jandarmanın müdahalesinde 7 kişi yaralandı, 3 kişi tutuklandı.

Eylül'ün son haftası Kocaeli, Bandırma ve Rize'de aşırı yağışlar sellere yol açtı. Rize'de 1 kişi hayatını kaybetti. Bandırma'da ise metrekareye 190,4 metre küp yağış düştü.

24 Eylül'de dünyanın pek çok yerinde, iklim değişikliğine karşı eşzamanlı eylemler düzenlendi. Eylemler kapsamında İstanbul'da küresel eylem grubunun organize ettiği miting, "İklimi değil sistemi değiştir" sloganıyla Kadıköy meydanında yapıldı. Katılım maalesef azdı.

Rize'de aşırı yağış sele neden oldu, dereler taşı. Sular tahliye edilemedi. TMMOB Şehir Plancıları Odası Genel Başkanı Necati Uyar, "Karadeniz kentleri açısından sel baskınlarından kaynaklı can ve mal kayıplarının kader değil, aymazlığın doğal sonucu olduğunu" savundu.

İspanya'nın ekonomik olarak en çok gelişmiş bölgesi olan Katalanya Özerk

Kısa Kısa

Yönetimi'nde, senede 30 binin üzerinde boğanın ölmesine sebep olan boğa güreşlerine artık son verildi.

Erzurum'un Tortum ilçesinde yapılması planlanan hidroelektrik santrali projesine karşı çıkan köylülerin eylemleri devam ediyor. Son olarak iş makinelerinin çalışmasına izin vermeyen köylülerin eyleminin ardından, AKP'li Belediye başkanı istifa etti.

Bolivya'da hükümetin Amazon ormanlarından geçmesi planlanan otoyol projesi iki bakanın istifasına yol açtı. Büyük protestolara neden olan proje, devlet başkanı tarafından bir süreliğine askıya alındı.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün koordinasyonunda ilgili tüm bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, özel sektör, akademisyenler ve uluslararası örgütlerin katılımı ile hazırlanan "İklim Değişikliği Ulusal Eylem Planı" tamamlandı.

Konya'nın Karapınar ilçesinde yeni bir obruk (yerkabuğunun çoğu kez aniden çökmesiyle ortaya çıkan çöküntü) oluşumu başladı. Karapınar'a 10 kilometre uzaklıkta bulunan Karakuyu yaylasında 40 metre genişliğindeki alan bir metre derinliğinde çöktü.

"Alternatif Nobel" olarak bilinen Doğu Yaşam Ödülü, bu yıl ABD, İspanya, Çad ve Çin'e gitti. Ödülü, Çad'dan insan hakları eylemcisi Jacqueline Mudeyna, merkezi İspanya'da bulunan sivil toplum kuruluşu GRAIN, Amerikalı ebelik eğitimcisi Ina May Gaskin ve Çinli güneş enerjisi öncüsü Huang Ming aldı.

Kuşadası sahiline on yıl aradan sonra yumurta bırakan Caretta Caretta cinsi deniz kaplumbağalarından ikisi, bir haf-

Fotoğraf: Cevahir Durukan

ta içinde, başlarına sert bir cisimle vurularak öldürüldü.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootečni Bölümü'nce Türkiye'nin önemli sulak alanlarından biri olan Kızılırmak Deltası'nda manda yetiştiriciliği konusunda detaylı çalışma başlatıldı. Araştırmanın hedefi, 2000 yılında ülkemizdeki manda sayısı 146 bin dolayındayken 2007 yılında bu sayının 85 bine düşmesinin nedenlerini ortaya çıkarmak.

Doğu Anadolu ve Karadeniz bölgelerinde buzullarla ilgili araştırma yapan Yüzüncü Yıl Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Başkanı Prof. Dr. Ali Fuat Doğu, "Özellikle Karadeniz ve Doğu Anadolu'daki buzul erimelerinden kaynaklanan temiz su depolarını kaybetme riskiyle karşı karşıya olduğumuzu" açıkladı.

Brezilya'da mahkeme, Amazon'da inşa edilecek tartışmalı dev hidroelektrik santrali projesini durdurdu. Mahkeme, bölgedeki yerli halkın Amazon'un kolu olan Xingu Nehri'ndeki balıkçılık faaliyetlerine zarar vereceği gerekçesiyle durdurma kararı aldığını açıkladı.

Bağımsız uzmanlardan oluşan bir ekip, nükleer felaketin yaşandığı Japon Fukuşima santralından 60 kilometre uzakta yüksek oranda radyasyon tespit etti. Uzmanlar, Japon hükümetine, bölge sakinlerini tahliye konusunda uyarması tavsiyesinde bulundu.

Tayland'da muson yağmurlarının yol açtığı sellerde Temmuz'dan bu yana ölenlerin sayısı 237'ye yükseldi. Tarihinin en kötü sel felaketlerinden birini yaşayan ülkede 77 kentten 58'i halen sular altında. Seller 2 milyon'u aşkın insanı etkiledi.

ABD'de çevreci gruplar, Kanada ile Teksas arasında yapılması planlanan 7 milyar dolar değerindeki petrol boru hattı projesi kapsamında yürütülen yeşil alan temizlik çalışmalarının durdurulması için dava açtı.

Haiti'de bu yıl koleradan ölenlerin sayısı yaklaşık 6 bin 500'e ulaştı.

Pakistan'ın önemli kentlerinde günde 15 saati bulan elektrik kesintileri, ülke genelinde yoğun protestolara neden oluyor. Karaçi, Lahor ve Faysalabad gibi sanayi kentlerinde elektrik kesintileri yüzünden üretimin durma noktasına geldiği, bu yüzden işlerinden olan binlerce kişinin polisle çatıştığı bildirildi. Pakistanlı yetkililer, enerji tasarrufu çağrısı yapıyor.

Balıkesir'in Bandırma ilçesinde, tekme attığı kadının yaralanmasına yol açtığı ileri sürülen atın sahibi hakkında 1 ile 3 yıl arasında hapis istemiyle dava açıldı. At, aranıyor.

ABD'nin en büyük enerji şirketlerinden Chevron, güneş enerjisini petrol üretiminde kullanmaya başladı. Forbes dergisinde yayımlanan habere göre şirket, California eyaletinde kurduğu 7 bin 600 güneş panelinden oluşan tarlada elde edilen enerjiyi su buharına çevirerek Coalinga'daki kuyularında petrolün pompalanmasında kullanacak. ○

Not: Haberler, Ağustos ve Eylül ayı içinde; Anadolu, Doğan, Cihan Haber Ajansı, Reuters, AP, cnntrk.com, ntvmsnbc.com, stargazete.com, Milliyet, Hürriyet ve Radikal gazetelerinden derlenmiştir

KÜÇÜK YEŞİL ADIMLAR

“Bu kitabın benzerlerinden önemli bir farkı var: Doğrudan Türkiye'den bilgiler ve örnekler veriyor, ki bu da pek rastlanır bir özellik değil. Önerdiği deneylerde bile bir yerellik söz konusu. Kirli havanın nasıl oluştuğunu, suyun nasıl kirlendiğini gösteren deneylerde de bunu görmek mümkün. Resimleri, illüstrasyonları ve fotoğraflarıyla tam bir çevre kitabı...”

—Bir Dolap Kitap, Açık Radyo

Sevgili Çocuk,

Dünyanın senin kahramanlığına ihtiyacı var. Seni oyunlarla, bilmecelerle, deneylerle, öykülerle Doğa Kahramanı olmaya davet ediyoruz. **Dünyamıza soluk aldirabileceğine inanıyor ve seni yardıma çağırıyoruz.**

8-12
yaş

EKOIQ
KİTAPLIĞI

www.ekoiq.com

Arcigola'dan Terra Madre'ye Slow Food Devrimi

Yazar: Carlo Petrini & Gigi Padovani

Çeviren: Çağrı EKİZ, SinekSekiz, Haziran 2011

Her şey 1986'da Roma'nın meşhur tarihi Piazza Di Spagna meydanında bir McDonalds açılmasıyla başladı. Mutfak kültürüyle bu kadar meşhur, tarihi bir şehirde McDonalds lokantası biraz tuhaf bir manzaraydı tabii. Carlo Petrini zaten 1980'li yılların başından beri, gıda üretiminin endüstrileşmesine karşı yemek kültürünün yeniden canlandırılması için çalışmaya başlamıştı ama o yıl bu çalışmalarına hız vermeye karar verdi. 1986 yılında başlayan Slow Food Hareketi günümüze kadar 132 ülkede 100 bin üzerinde üye ve destekçiye ulaştı. Hareket ilerlerken Carlo Petrini'nin yolu bizim için oldukça tanıdık bir isim olan Vandana Shiva'yla da kesişti. Shiva kitaba yazdığı önsözde şöyle diyor: "Lezzeti yüceltmenin Carlo'yu biyoçeşitliliğe ve küçük ölçekli üreticilere; biyoçeşitliliğin ve sürdürülebilir tarımın

korunmasının beni kaliteyi ve lezzeti yüceltmeye yönlendirmesi kaçınılmazdı."

Carlo Petrini gayet hedonist bir anlayışla zevk ve kalitenin peşinden gidiyordu. Vandana Shiva da ekoloji ve sürdürülebilir prensiplerinden hareketle kayıp saf tohumların ve yöntemlerin peşinden iz sürüyordu. Terra Madre oluşumu da bu ortak

sinerjiyle ortaya çıktı. İkisi de ortak bir yok

oluşa karşı güçlerini birleştirmeye çalışıyor.

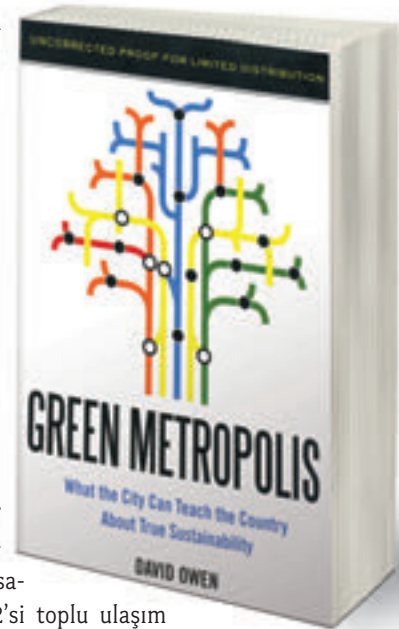
Sürdürülebilirlik alanında önemli bir yayıncılığa imza attığını düşündüğümüz SinekSekiz yayınevinin yayınladığı Slow Food devrimi, bu önemli sosyal hareketin tarihini ve bugününü anlatması açısından çok parlak bir kaynak. Kitabın Türkçe edisyonunun önsözü ise, hareketin Türkiye ayaklarından biri olan Fikir Sahibi Damaklar Konviviümü'nun kurucusu Defne Koryürek'e ait.

Gezegenin Geleceği ve Kentler Yeşil Metropol

Yazar: David Owen, Riverhead Books, 2009

David Owen ve karısı üniversiteyi bitirir bitirmez evlendiklerinde çok ütöpik bir işe kalkışmışa benziyordu. Daha 1978 yılında Owen çifti, 65 metre karelik bir dairede yaşamayı yeterli gördüler. Diğer ABD'liler gibi araba ya da kurutma makinesi almamışlardı. Bu şekilde mesela elektrik faturalarını günde bir dolara kadar indirmeyi başarmışlardı. Markete yürüyerek gidiyorlar, daha uzun mesafeler için toplu ulaşım kullanıyorlardı. Özellikle New York gibi kalabalık, sürekli trafik sorunlarının yaşandığı kaotik bir şehirde bu uğraş daha da meşakkatli bir hâl alıyordu. En azından öyle gözüküyordu. Bu vaziyet, özellikle biz İstanbul'da yaşayan faniler için çok rahat empati kurabileceğimiz bir durum. Öyle ya, her fırsatta küçük bir şehre kapağı atma hayalleri kurarız. İşte David Owen da bu noktada bozuyor ezberlerimizi. Owen

diyor ki, "büyük şehirlerde yaşayanlar sürdürülebilirlik standartlarına daha çok adapte olmayı başarmışa benziyor". Mesela New York, Portland ya da Oregon'dan çok daha yeşil. New York'lu ortalama bir vatandaşın tükettiği benzin miktarı diğer eyaletlerden çok daha az. Manhattan sakinlerinin yüzde 82'si toplu ulaşım veya bisiklet kullanıyor veya yürümeyi tercih ediyor. Bu rakam ortalama bir ABD'linin yaklaşık on katına tekabül ediyor. Nasıl mı? İşin püf noktaları Yeşil Metropol kitabında.

Doğa kazanıyor, Sanayi kazanıyor...

Endüstriyel atıkları, temiz enerji olarak geri kazanıyoruz!

Sanayimizin gelişimine katkıda bulunduğu 50 yılı aşkın süredir "çevrenin korunması"nı temel değer kabul eden MESS tarafından kurulan MESS Entegre Geri Kazanım ve Enerji A.Ş., sürdürülebilir büyüme ve temiz bir çevre için çalışıyor.

MSG

Entegre Geri
Kazanım ve
Enerji

MESS Entegre Geri Kazanım ve Enerji San. ve Tic. A.Ş.

MERKEZ: Büyükdere Cad. Maya Akar Center No:100-102 Kat:16 D:60 Esentepe - Şişli 34394 İSTANBUL

Tel: +90 (212) 356 69 00 Faks: +90 (212) 212 58 00

MSG TRAKYA ARA DEPO TESİSİ: Hacıseremet Batakdere Mevkii, Velimeşe - Çorlu TEKİRDAĞ

Tel: +90 (282) 674 55 44 Faks: +90 (282) 674 55 47

www.msgenerji.com • info@msgenerji.com

SIEMENS

Yaşam kaynağımızı teknolojiyle arıtıyor, geleceğe saflık bırakıyoruz.

Siemens'in akıllı çözümleri sayesinde su kaynakları, gelecek nesiller için daha sağlıklı ve verimli hale geliyor.

İnegöl Organize Sanayi Bölgesi, Türkiye'nin önde gelen kuruluşlarına ev sahipliği yapan 3.000.000 m²'lik büyük bir sanayi tesisi. Siemens, hem İnegöl Organize Sanayi Bölgesi'nin, hem de tüm İnegöl şehrinin atık su arıtma işlemlerini, dünya standartlarında teknolojiler kullanarak gerçekleştiriyor. Siemens'in geliştirdiği akıllı çözümler, enerji tasarrufu, kullanılan alanın ve çamur miktarının azaltılması gibi işletme maliyetlerini düşürücü etkilerin yanı sıra, yatırım maliyetlerinde de önemli avantajlar sağlıyor. Yalnızca Türkiye'de değil, Avusturya'da

endüstriden kaynaklanan atık suların geri kazanım tesisi, Pekin Olimpiyat Köyü için içme suyu arıtma sistemi ve Singapur halkına içme suyu teminini sağlayan tesisler dünya üzerinde Siemens'in son teknolojiyi kullanarak hayata geçirdiği projelerden bazıları.

Her geçen gün daha fazla su ve enerjiye ihtiyaç duyulan bir dünyada, Siemens olarak, tüm gücümüzle çevreye duyarlı ve geleceğe kalan çözümler üretmek için çalışıyoruz.

siemens.com/water